

Nr. 10
Side 1585-1727

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

Nr. 10
Utgitt 14. oktober 2015

Innhold

		Side
Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet		
2015		
Aug.	7.	Lov nr. 81 om endr. i barnevernloven (utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak) 1585
Aug.	7.	Lov nr. 82 om endr. i forsvarspersonelloven m.m. 1586
Aug.	7.	Midlertidig lov nr. 83 om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet 1588
Aug.	7.	Lov nr. 84 om oppheving av lov om registrering av innsamlinger 1588
Sept.	4.	Lov nr. 85 om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn (lov om Haagkonvensjonen 1996) 1588
Sept.	4.	Lov nr. 86 om endr. i politiloven (bistand fra Forsvaret) 1593
Sept.	4.	Lov nr. 87 om endr. Lov om endringer i straffeprosessloven (avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner) 1593
Sept.	4.	Lov nr. 88 om endr. i politiloven (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen) 1596
Sept.	4.	Lov nr. 89 om endr. i plan- og bygningsloven (sentral godkjenning av foretak) 1597
Sept.	4.	Lov nr. 90 om endr. i vegtrafikkloven mv. (vilkårsparkering) 1597
Sept.	4.	Lov nr. 91 om posttjenester (postloven) 1599
Aug.	7.	Ikrafts. av midlertidig lov 7. august 2015 nr. 83 om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet (Nr. 946) 1644
Aug.	7.	Ikrafts. av lov 7. august 2015 nr. 82 om endringer i forsvarspersonelloven m.m. (Nr. 947). 1645
Aug.	21.	Delegering av myndighet til å oppheve fredning av trær (Nr. 983) 1669
Aug.	28.	Kunngj. av overenskomst 1. juni 2012 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om endring av konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige undertegnet i København den 19. november 1934 om arv og dødsboskifte (Nr. 998) 1678
Sept.	4.	Ikrafts. av lov 4. september 2015 nr. 89 om endringer i plan- og bygningsloven (sentral godkjenning av foretak) (Nr. 1023) 1714
Sept.	4.	Ikrafts. av lov 4. september 2015 nr. 88 om endringer i politiloven (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen) (Nr. 1024) 1714
Sept.	4.	Delvis ikrafts. av lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven) (Nr. 1027) 1717
Sept.	4.	Deleg. av Kongens myndighet etter lov om posttjenester § 2, § 3 og § 41 til Samferdselsdepartementet (Nr. 1028) 1717
Sept.	4.	Funksjonsfordeling innen myndigheten etter postloven av 4. september 2015 nr. 91 (Nr. 1029) 1717
Sept.	4.	Deleg. av myndighet til Justis- og beredskapsdepartementet etter straffeprosessloven § 239 (Nr. 1031) 1718
Forskrifter		
2015		
Juni	11.	Forskrift om graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Handelshøyskolen BI (Nr. 924) 1612
Aug.	7.	Midlertidig forskrift om bortvisning av personer underlagt reiserestriksjoner fra Svalbard (Nr. 945) 1644
Juni	9.	Midlertidig forskrift om tillegg til forskrift 28. april 2015 nr. 440 om studier ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (Nr. 953) 1645
Aug.	12.	Forskrift om stopp i fisket etter blåkveite nord for 62° N i 2015 (Nr. 956) 1646
Aug.	11.	Forskrift om omsetning og midlertidig hold av dyr (Nr. 958) 1647
Aug.	13.	Forskrift om studier og eksamen ved Krigsskolen (Nr. 970) 1656
Aug.	19.	Forskrift om adgang for elevbedrifter til å delta i fiske i skoleåret 2015–2016 (Nr. 973) 1664
Aug.	21.	Forskrift om behandling av dødsbo hvor avdøde ikke har arvinger og departementets adgang til å fordele formue til nærstående mv. (Nr. 981) 1668
Aug.	27.	Forskrift om regulering av fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område øst for 26° Ø mv. i 2015 (Nr. 996) 1675
Aug.	25.	Forskrift til finansforetaksloven om gjennomføring av Solvens II-direktivet (Solvens II-forskriften) (Nr. 999) 1681
Aug.	25.	Forskrift om sertifisering av flyplasser mv. (Nr. 1000) 1691

Aug.	30.	Forskrift om forsøksordning med ny medisinsk vurdering av en annen lege enn fastlegen ved seks måneders sykmelding (Nr. 1002).....	1693
Sept.	4.	Forskrift om justering av markagrensen (Nr. 1032)	1718

Endringsforskrifter

2015

Juli	23.	Endr. i forskrift om plantevernmidler (Nr. 915).....	1608
Juli	23.	Endr. i forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for persontransport med turbil (Nr. 916).....	1610
Juli	27.	Endr. i forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) (Nr. 917).....	1610
Juli	29.	Endr. i forskrift til opplæringslova (Nr. 925)	1620
Juli	29.	Endr. i forskrift om sanksjoner og særskilte tiltak mot Elfenbenskysten (Nr. 926)	1620
Juli	30.	Endr. i forskrift til friskolelova (Nr. 927).....	1622
Juli	30.	Endr. i forskrift om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge (Nr. 928).....	1623
Feb.	2.	Endr. i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Handelshøyskolen BI (Nr. 929).....	1623
Juli	27.	Endr. i forskrift om alkoholordningen for Svalbard (Nr. 930)	1641
Aug.	3.	Endr. i forskrift til lov om toll og vareførsel (tollforskriften) (Nr. 931).....	1641
Aug.	3.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015 (Nr. 932).....	1642
Aug.	3.	Endr. i forskrift om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 (Nr. 933).....	1642
Aug.	4.	Endr. i forskrift om etterhåndstilskudd til kinofilm (Nr. 934)	1642
Juli	30.	Endr. i legemiddelforskriften (Nr. 941).....	1643
Aug.	4.	Endr. i forskrift om maksimalkvoter i fisket etter øyepål i 2015 (Nr. 942).....	1643
Aug.	5.	Endr. i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (Nr. 943)	1643
Aug.	5.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter blåkkeveite i 2015 (Nr. 944).....	1644
Aug.	10.	Endr. i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved import av muslinger fra Tyrkia (Nr. 948).....	1645
Aug.	6.	Endr. i forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 (Nr. 954).....	1646
Aug.	11.	Endr. i forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits (Nr. 955).....	1646
Aug.	13.	Endr. i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (Nr. 957).....	1647
Aug.	13.	Endr. i forskrift om EØS-godkjenning av maritimt radioutstyr (Nr. 959).....	1649
Aug.	13.	Endr. i forskrift om utlendingers fiske og fangst mv. i Norges økonomiske sone og landinger til norsk havn (Nr. 960)	1651
Aug.	14.	Endr. i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer (Nr. 961)	1652
Aug.	14.	Endr. i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer (Nr. 962)	1652
Aug.	17.	Endr. i forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger (Nr. 963) ..	1653
Aug.	13.	Endr. i forskrift om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 (Nr. 971).....	1662
Aug.	19.	Endr. i forskrift om import og transitt av fjørfe og visse fjørfeprodukter fra tredjestater og forskrift om import av tilberedt kjøtt, kjøttprodukter, behandlede mager, blærer og tarmar fra tredjestater (Nr. 972).....	1662
Aug.	20.	Endr. i forskrift til opplæringslova (Nr. 974)	1665
Aug.	21.	Endr. i forskrift om gjennomføring av EØS-regler om vedtatte internasjonale regnskapsstandarder (Nr. 975).....	1665
Aug.	21.	Endr. i forskrift om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild i fiskevernsonen i Svalbard i 2015 (Nr. 976).....	1666
Aug.	21.	Endr. i forskrift om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild i den nordøstlige del av Norges økonomiske sone (Nr. 977).....	1667
Aug.	18.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015 (Nr. 978).....	1667
Aug.	19.	Endr. i forskrift om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 (Nr. 979).....	1667
Aug.	19.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 (Nr. 980).....	1668
Aug.	21.	Endr. i forskrift om adgang for elevbedrifter til å delta i fiske i skoleåret 2015–2016 (Nr. 982).....	1669
Aug.	24.	Endr. i SI-forskriften (Nr. 984).....	1669
Aug.	24.	Endr. i forskrift om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt mv. (Nr. 989).....	1671

Aug.	24.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015 (Nr. 990).....	1673
Aug.	25.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege (Nr. 992).....	1674
Aug.	27.	Endr. i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (Nr. 994).....	1675
Aug.	27.	Endr. i forskrift om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske for 2015 (deltakerforskriften) (Nr. 995).....	1675
Aug.	27.	Endr. i forskrift om fangst av kongekrabbe utenfor kvoteregulert område (Nr. 997).....	1678
Aug.	28.	Endr. i forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester (Nr. 1001)	1692
Aug.	27.	Endr. i forskrift om restriktive tiltak mot personer som anses ansvarlige for underslag av offentlige midler, samt personer som anses å ha deltatt i menneskerettighetsbrudd i Ukraina (Nr. 1012)	1695
Aug.	28.	Endr. i forskrift om råvareprisutjevning for bearbeidede jordbruksvarer (Nr. 1013)	1697
Aug.	31.	Endr. i forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (Nr. 1014)	1698
Aug.	31.	Endr. i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (Nr. 1015)	1705
Sept.	1.	Endr. i forskrift til lov om forvaltning av alternative investeringsfond (Nr. 1016)	1707
Sept.	1.	Endr. i forskrift til verdipapirhandelloven (Nr. 1017)	1707
Sept.	1.	Endr. i forskrift til verdipapirfondloven (Nr. 1018)	1707
Sept.	1.	Endr. i akvakulturdriftsforskriften og forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven (Nr. 1019)	1708
Sept.	2.	Endr. i forskrift om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av industrielt bearbeidede landbruksvarer (Nr. 1020)	1709
Sept.	2.	Endr. i forskrift om bruk av kjøretøy (Nr. 1021).....	1713
Sept.	3.	Endr. i forskrift til verdipapirfondloven (Nr. 1022)	1713
Sept.	3.	Endr. i listen over tredjeland med godkjent restkontrollprogram (Nr. 1025)	1714
Sept.	4.	Endr. i forskrift om bruk av kjøretøy (Nr. 1026).....	1716
Sept.	4.	Endr. i forskrift 8. juni 2001 nr. 570 om tomtefeste m.m. (Nr. 1030)	1717
Aug.	27.	Endr. i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Det teologiske Menighetsfakultet (Nr. 1037)	1720
Aug.	31.	Endr. i forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flytbare innretninger (Nr. 1038)	1721
Sept.	4.	Endr. i forskrift om aspiranter i kriminalomsorgen (aspirantforskriften) (Nr. 1039)	1721
Sept.	4.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015 (Nr. 1040).....	1722
Sept.	4.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter makrell i 2015 (Nr. 1041)	1722
Sept.	9.	Endr. i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (Nr. 1042).....	1723
Sept.	9.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter makrell i 2015 (Nr. 1043)	1726

Diverse 2015

Aug.	24.	Endr. i våpeninstruks for politiet (Nr. 991)	1673
Aug.	26.	Kunngj. om stadfestelse av tekniske regler etter EØS-høringsloven (Nr. 993).....	1674

Rettelser

Nr. 7/2014 s. 1081	(i forskrift 13. juni 2014 nr. 724 om livsoppholdssatser ved utleggstrekk og gjeldsordning)	1726
Nr. 17/2014 s. 2917	(i forskrift 17. desember 2014 nr. 1803 om forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån og tap av rettigheter 2015)	1727
Nr. 5/2015 s. 813	(i forskrift 2. juni 2015 nr. 588 om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver)	1727
Nr. 6/2015 s. 964	(i forskrift 12. juni 2015 nr. 645 om endring i forskrift 10. april 2014 nr. 548 om biocider (biocidforskriften)).....	1727
Nr. 8/2015 s. 1351 og 1352	(i forskrift 25. juni 2015 nr. 805 om endring i forskrift 15. desember 2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)).....	1727

Oversikt over rettelser	3. omslagsside
Bestillinger, adresseendringer m.v.	4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 14. oktober 2015

Nr. 10

---

7. aug. Lov nr. 81 2015

Lov om endringer i barnevernloven (utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak)

Prop.72 L (2014–2015), Innst.332 L (2014–2015), Lovvedtak 101 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 11. og 15. juni 2015. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 4–4 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Fylkesnemnda kan, når det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg eller av andre grunner, beslutte at opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud, opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, leksehjelp, fritidsaktiviteter, bruk av støttekontakt eller andre lignende kompensierende tiltak skal settes i verk ved pålegg til foreldrene. Når det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg, kan fylkesnemnda gi pålegg om tilsyn, meldeplikt og urinprøver. På samme vilkår kan fylkesnemnda gi pålegg om omsorgsendrende tiltak. De omsorgsendrende tiltak som anvendes, skal være faglig og etisk forsvarlige og bygge på et allment akseptert kunnskapsgrunnlag.

Hjelpetiltak etter tredje ledd kan opprettholdes inntil ett år fra vedtakstidspunktet. For pålegg om opphold i barnehage eller annet egnet dagtilbud gjelder ingen tidsbegrensning.

§ 4–4 tredje ledd tredje til femte punktum blir nytt femte ledd.

§ 4–4 fjerde ledd blir nytt sjettede ledd.

§ 7–5 tredje ledd skal lyde:

Når saken gjelder krav om endring i forhold til et tidligere vedtak eller dom, eller saken gjelder pålegg om hjelpetiltak etter § 4–4 tredje og fjerde ledd, kan nemndsleder avgjøre saken alene dersom dette er ubetenkelig hensett til sakens tema, vanskelighetsgrad, behovet for fagkyndighet og hensynet til en forsvarlig behandling.

§ 7–14 annet ledd skal lyde:

Det kan treffes vedtak uten forhandlingsmøte:

- a) når sakens parter samtykker og hensynet til en betryggende saksbehandling ikke er til hinder for det, eller
- b) når saken gjelder krav om endring i forhold til et tidligere vedtak eller dom, eller saken gjelder pålegg om hjelpetiltak etter § 4–4 tredje og fjerde ledd, og nemndsleder finner dette ubetenkelig hensett til sakens tema, vanskelighetsgrad, behovet for fagkyndighet og hensynet til en forsvarlig behandling.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

7. aug. Lov nr. 82 2015**Lov om endringer i forsvarspersonelloven m.m.**

Prop.111 LS (2014–2015), Innst.335 L (2014–2015), Lovvedtak 108 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 15. juni 2015. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 3. mai 1957 om pensjonering av fastlønt befall som etter søknad gis avskjed med redusert lønn og tjenesteplikt
- 2 Lov 2. juli 2004 nr. 59 om forsvarspersonell (forsvarspersonelloven).

I

I lov 2. juli 2004 nr. 59 om forsvarspersonell gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2. Virkeområde

Loven gjelder for militært tilsatte i Forsvarsdepartementet med underliggende etater, når ikke annet er fastsatt i eller i medhold av denne lov.

§ 3 skal lyde:

§ 3. Definisjoner

Med militært tilsatte menes offiserer, befall, grenaderer og konstabler som er tilsatt i Forsvaret.

Med forsvarspersonell menes vernepliktige, militært tilsatte og sivilt tilsatt personell i Forsvarsdepartementet og underliggende etater.

Med internasjonale operasjoner menes enhver operasjon i utlandet som krever bruk av militære styrker, og som er godkjent av norske myndigheter.

§ 4 skal lyde:

§ 4. Tilsetningsvilkår for militært tilsatte

Offiserer, befall, grenaderer og konstabler tilsettes på de vilkår som er fastsatt i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven) med de avvik som følger i eller i medhold av denne lov.

Militært tilsatte er unntatt fra forbudet om forskjellsbehandling på grunn av alder etter arbeidsmiljøloven § 13–1 første ledd.

Militært tilsatte plikter å overholde de regler om tilsetning, utdanning, disponering og avansement mv. som er fastsatt i den til enhver tid gjeldende ordningen for militært tilsatte. Ordningen for militært tilsatte fastsettes av Kongen med Stortingets samtykke.

Departementet har instruksjons- og organisasjonsmyndighet og kan utforme nødvendige tilpasninger og regelverk innenfor de overordnede rammene i ordningen for militært tilsatte.

Departementet gir regler om hvem som er tilsettingsmyndighet, og om fremgangsmåten ved tilsetning. Reglene kan fravike tjenestemannsloven.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Tilsetningsforholdets lengde

Offiserer, befall, grenaderer og konstabler kan tilsettes midlertidig, eller de kan tilsettes fast til de fyller 35 år eller fast til de fyller 60 år. De som er tilsatt midlertidig, skal fratse stillingen sin uten oppsigelse. De som er fast tilsatt, skal fratse stillingen ved første månedsskifte etter at de har fylt 35 eller 60 år.

Forsvaret kan ved behov forlenge tilsettingsperioden med inntil 3 år for dem som er tilsatt til de fyller 35 år.

Når spesielle forhold gjør det nødvendig, kan departementet forlenge tilsettingsperioden med inntil ett år om gangen for militært tilsatte som har nådd aldersgrensen på 60 år.

Departementet gir nærmere regler om varigheten av og om adgangen til å fornye det midlertidige tilsetningsforholdet.

§ 6 oppheves.

§ 7 skal lyde:

§ 7. Disponering

Militært tilsatte plikter å la seg disponere til stilling i Norge og i utlandet i samsvar med Forsvarets behov. Disponering fra stilling kan skje når dette åpenbart er påkrevd av helsemessige, sikkerhetsmessige eller særskilte grunner. Disponering fra stilling av slike særskilte grunner kan ikke skje i de tilfeller der grunnlaget for disponeringen faller inn under tjenestemannsloven §§ 15 og 16 eller lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet § 1.

For tjenestegjøring i internasjonale operasjoner gjelder bestemmelsene i kapittel III.

Militært tilsatte plikter å rette seg etter de krav til endringer i tjenesten og forflytninger som måtte bli nødvendig på grunn av organisasjonsendringer i Forsvaret.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Oppsigelse mv.

Militært tilsatte med pliktjeneste i Forsvaret har ikke rett til selv å si opp sin stilling.

Midlertidig militært tilsatte og de som er fast tilsatt til de fyller 35 eller 38 år, kan ikke kreve fortrinnsrett og rett til ventelønn etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

§ 9 oppheves.

§ 10 første ledd skal lyde:

Militært tilsatte og vernepliktige skal i tjenestetiden ikke nyte alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel. Departementet kan gi forskrift om unntak fra første punktum. Forbudet gjelder ikke ved fravær under permisjon eller fritid, med mindre annet er bestemt av departementet.

§ 10 andre ledd skal lyde:

Militært tilsatte og vernepliktige skal heller ikke møte til tjeneste påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel. Som påvirket av alkohol regnes en person som har alkoholkonsentrasjon i blodet som er større enn 0,2 promille, eller en alkoholmengde i kroppen som kan føre til en så stor alkoholkonsentrasjon i blodet, eller større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,1 milligram per liter luft.

§ 11 første ledd skal lyde:

Militært tilsatte kan disponeres til tjenestegjøring i internasjonale operasjoner.

§ 12 b første ledd skal lyde:

Staten skal uavhengig av skyld erstatte tap påført sivilt personell, militært tilsatte eller vernepliktige på grunn av skade eller sykdom oppstått som følge av tjeneste i en internasjonal operasjon, herunder psykiske belastningsskader.

§ 19 skal lyde:

§ 19. Overgangsbestemmelser

Sivilt personell som nevnt i § 11 andre ledd kan bare disponeres til internasjonale operasjoner dersom vedkommende er tilsatt etter at kapittel III trådte i kraft, og etter at bestemte kategorier er fastsatt av Forsvarsdepartementet, med mindre vedkommende skriftlig har akseptert å bli underlagt disponering som nevnt i § 11.

Tidligere yrkesbefal som er tilsatt før 1. januar 2005, kan bare sies opp etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 10 nr. 2 bokstav a.

§ 12 a omfatter rett til oppfølging for personell som tjenestegjør i internasjonale operasjoner etter at bestemmelsen trådte i kraft. § 12 b omfatter skader og sykdom som er påført etter at bestemmelsen trådte i kraft.

II

I lov 3. mai 1957 om pensjonering av fastlønt befall som etter søknad gis avskjed med redusert lønn og tjenesteplikt gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om pensjonering av militært tilsatte som etter søknad gis avskjed med redusert lønn og tjenesteplikt

§ 1 skal lyde:

§ 1. Militært tilsatte som etter søknad gis avskjed med redusert lønn og tjenesteplikt i samsvar med de bestemmelser som til enhver tid er fastsatt av Stortinget, skal ha adgang til å opprettholde innskottsbetalende medlemskap i Statens pensjonskasse inntil aldersgrensen for den stilling vedkommende innehadde ved avskjeden. Fra da av utbetales personens alderspensjon.

§ 3 skal lyde:

§ 3. For øvrig gjelder reglene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse for militært tilsatte som går inn under denne lov.

§ 4 skal lyde:

§ 4. Loven trer i kraft straks og gis virkning for personer som allerede er innvilget avskjed i samsvar med Stortingets vedtak av 6. juli 1953.

III

1. Endringen i § 5 første ledd første punktum gjelder ikke for tidligere yrkesbefal som er fast tilsatt til de fyller 60 år. De beholder sitt tilsetningsforhold i Forsvaret til de har fylt 60 år.
2. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

7. aug. Lov nr. 83 2015**Midlertidig lov om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet**

Prop.86 L (2014–2015), Innst.334 L (2014–2015), Lovvedtak 107 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 15. juni 2015. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

§ 1. Lovens formål

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for effektivt å kunne motvirke trusler mot rikets selvstendighet, sikkerhet og andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser ved å beskytte og utøve kontroll over geografisk informasjon.

§ 2. Forbud mot opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av informasjon om militære anlegg og områder

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som uten samtykke fra Kongen, eller den Kongen bemyndiger, opptar, mangfoldiggjør eller offentliggjør kart, skisser, fotografier eller beskrivelser over militære anlegg eller områder, med mindre forholdet rammes av et straffebud med høyere strafferamme.

Kongen gir forskrift om vilkår for samtykke som nevnt i første ledd.

§ 3. Forbud mot opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av dybde data

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som uten samtykke av Kongen, eller den Kongen bemyndiger, og som ikke kan anses nødvendig for en sikker navigering i den alminnelige seilingsleden,

- a) opptar, mangfoldiggjør eller offentliggjør kart eller kartskisser over rikets havner, fjorder eller innløp eller norsk territorialfarvann, eller
- b) foretar målinger eller andre lodninger

Dersom forholdet rammes av et straffebud med høyere strafferamme enn 1 år, vil forholdet bedømmes etter den aktuelle bestemmelsen.

Kongen gir forskrift om vilkår for samtykke som nevnt i første ledd.

§ 4. Forholdet til tidligere forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter § 3 gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 5. Lovens ikraftsetting og varighet

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Loven gjelder i 2 år fra ikraftsettingstidspunktet.

7. aug. Lov nr. 84 2015**Lov om oppheving av lov om registrering av innsamlinger**

Prop.104 L (2014–2015), Innst.317 L (2014–2015), Lovvedtak 87 (2014–2015). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 9. og 15. juni 2015. Fremja av Kulturdepartementet. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

Følgjande lov opphevast:

Lov 29. juni 2007 nr. 87 om registrering av innsamlinger.

I

Lov 29. juni 2007 nr. 87 om registrering av innsamlinger blir oppheva.

II

Lova trer i kraft straks.

4. sept. Lov nr. 85 2015**Lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn (lov om Haagkonvensjonen 1996)**

Prop.102 LS (2014–2015), Innst.329 L (2014–2015), Lovvedtak 100 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 11. og 15. juni 2015. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).
- 2 Lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap.
- 3 Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

Kapittel 1. Allmenne bestemmelser

§ 1. Gjennomføring i norsk rett

Konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid om foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn gjelder som norsk lov.

§ 2. Sentralmyndighet mv.

Sentralmyndigheten skal motta og formidle henvendelser etter konvensjonen, samarbeide med sentralmyndighetene i de øvrige konvensjonsstatene for å oppfylle konvensjonens formål og utføre de oppgavene som konvensjonen ellers pålegger den.

Kongen utpeker det organet som skal være sentralmyndighet etter konvensjonen. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om sentralmyndighetens virksomhet og om adgangen til å ta rimelig betaling for den bistanden og de tjenestene som leveres etter konvensjonen.

§ 3. Overføring av personopplysninger og taushetsplikt

I tilfeller der konvensjonen pålegger norske myndigheter å gi opplysninger, eller der konvensjonen legger til rette for at opplysninger kan gis etter anmodning, kan slike opplysninger gis etter personopplysningsloven § 29, jf. § 30 første ledd bokstav b og g.

I tilfeller der norske myndigheter etter konvensjonen har plikt til å gi opplysninger, kan dette skje uten hinder av lovbestemt taushetsplikt. Tilsvarende gjelder der konvensjonen legger til rette for at opplysninger kan gis etter anmodning.

§ 4. Behandling av anmodninger om utveksling av opplysninger og gjennomføring av tiltak

Anmodninger fra en kompetent myndighet i en annen konvensjonsstat om utlevering av opplysninger eller gjennomføring av tiltak, jf. konvensjonen artiklene 32 og 34, skal sendes til sentralmyndigheten. Anmodninger fra en kompetent myndighet i en annen konvensjonsstat om bistand til gjennomføring av beskyttelsestiltak, jf. konvensjonen artikkel 35 nr. 1, og anmodninger fra en forelder om samvær, jf. konvensjonen artikkel 35 nr. 2, skal sendes til sentralmyndigheten eller en annen kompetent norsk myndighet.

Kommunene skal bistå sentralmyndigheten med å samle inn opplysninger i forbindelse med anmodninger etter konvensjonen artiklene 32, 34 og 35.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av forpliktelsene etter konvensjonen artiklene 32, 34 og 35.

Kapittel 2. Jurisdiksjon

§ 5. Overføring av jurisdiksjon

Anmodninger fra kompetente myndigheter i øvrige konvensjonsstater om overføring av jurisdiksjon, jf. konvensjonen artiklene 8 og 9, skal rettes til sentralmyndigheten i Norge. Sentralmyndigheten skal videreformidle anmodningene til kompetent norsk myndighet.

Den myndigheten i Norge som er, eller vil være, kompetent til å behandle en sak etter norsk rett, kan rette en anmodning til en annen konvensjonsstat om overføring av jurisdiksjon i saken, jf. konvensjonen artiklene 8 og 9.

Overføring av jurisdiksjon kan skje på alle stadier av saken og følger de prosessreglene som gjelder for sakstypen. Overføring gjøres ved kjennelse som kan ankes etter reglene i tvisteloven. Når fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker overfører saken, kan tingretten overprøve vedtaket etter barnevernloven. Når et forvaltningsorgan overfører saken, skal beslutningen anses for å være et enkeltvedtak som kan påklages.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av reglene i denne paragrafen, herunder om hvilke organer som kan treffe beslutninger om overføring.

§ 6. Henvendelser om plassering av et barn i Norge

Dersom en kompetent myndighet i en annen konvensjonsstat anmoder om å plassere et barn i Norge etter konvensjonen artikkel 33, skal anmodningen sendes til sentralmyndigheten.

§ 7. Jurisdiksjon til å treffe midlertidige avgjørelser

Når norske myndigheter har jurisdiksjon til å treffe beslutninger etter konvensjonen artikkel 11 (hastesaker) eller artikkel 12 (midlertidige avgjørelser), skal beslutningene treffes av den myndigheten som etter intern rett har kompetanse til å treffe beslutninger i tilsvarende saker. Det skal fremgå av beslutningen når beskyttelsestiltaket opphører.

Myndigheten skal så langt det passer anvende de prosessreglene som etter intern rett gjelder for tilsvarende saker.

§ 8. Jurisdiksjon til å utstede attester

Fylkesmannen kan utstede attest etter konvensjonen artikkel 40 til den eller dem som har foreldremyndighet for barnet, og til den eller dem som er verge for barnet, så lenge barnet har vanlig bosted i Norge. Attesten skal redegjøre for rekkevidden av foreldremyndigheten eller vergemålet, herunder i hvilken utstrekning personen kan representere barnet.

Kapittel 3. Anerkjennelse og fullbyrdelse

§ 9. Anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser

En begjæring om anerkjennelse eller fullbyrdelse i Norge av avgjørelser etter konvensjonen artiklene 24 og 26 rettes til tingretten for Oslo.

Retten avgjør ved beslutning om avgjørelsen skal anerkjennes eller fullbyrdes. Tvisteloven gjelder så langt den passer.

§ 10. Krav til begjæringen

En begjæring om anerkjennelse eller fullbyrdelse av en avgjørelse truffet i en annen konvensjonsstat skal være skriftlig. Den avgjørelsen som ønskes anerkjent eller fullbyrdet, skal vedlegges begjæringen i original eller i bekreftet kopi. Om avgjørelsen er truffet overfor en part som har uteblitt, skal det også vedlegges et dokument som viser at stevningen eller tilsvarende dokument er meddelt parten.

Gjelder saken fullbyrdelse, skal det i begjæringen også vedlegges dokumentasjon for at avgjørelsen kan fullbyrdes i den staten der avgjørelsen er truffet.

Dersom dokumentene er skrevet på et annet språk enn norsk, skal en norsk oversettelse av dokumentene vedlegges dersom retten krever det.

§ 11. Fullbyrdelse i Norge

Dersom retten kommer til at en avgjørelse truffet i en annen konvensjonsstat kan fullbyrdes i Norge, skal den fullbyrdes etter de reglene som gjelder for tilsvarende avgjørelser i Norge.

Kapittel 4. Avsluttende bestemmelser

§ 12. Forholdet til Svalbard og Jan Mayen

Loven gjelder også for Svalbard og Jan Mayen.

§ 13. Ikraftsetting

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 14. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

§ 39 skal lyde:

§ 39. Melding om foreldreansvar mv.

Avtale eller norsk avgjerd om foreldreansvaret skal meldast til folkeregistermyndigheita. Avtale om foreldreansvar som ikkje er meldt til folkeregistermyndigheita, er ikkje gyldig. Dersom farskap eller medmorskap er fastsett, og foreldra er folkeregistrerte på same adresse her i landet eller erklærer i melding til folkeregistermyndigheita at dei bur saman her, skal folkeregistermyndigheita registrera at foreldra har foreldreansvaret saman.

Ei avtale etter første stykket må vere inngått i samsvar med norsk rett mellom foreldra og gjelde felles barn.

§ 40 skal lyde:

§ 40. Flytting for barnet ut av landet og opphald utanfor landet

Har den eine av foreldra foreldreansvaret åleine, kan den andre ikkje setje seg imot at barnet flyttar ut av landet.

Dersom foreldra har foreldreansvaret saman, må begge samtykkje til at barnet skal flytte ut av landet eller ta opphald utanfor landet utover stuttare utanlandsferder, jf. § 41. Det same gjeld der eit avtalt opphald blir forlenga eller endra, til dømes der barnet blir etterlate.

Barn som er fylt 12 år, må samtykkje til ei avgjerd etter første og andre stykket dersom barnet flyttar eller tek opphald utan ein forelder med foreldreansvar.

Er foreldra usamde om kven som skal ha foreldreansvaret, flytting med barnet ut av landet, eller kven barnet skal bu fast saman med, må barnet ikkje flytte ut av landet før saka er avgjort.

§ 41 skal lyde:

§ 41. Utanlandsferd for barnet

Den som har sams foreldreansvar, kan ta med eller sende barnet på stuttare utanlandsferder. Har foreldra sams foreldreansvar, kan retten i orskurd setje forbod mot utanlandsferd for barnet, dersom det er uvisst om barnet vil kome attende. Forbodet kan gjelde ei enkelt reise eller ålment, og kan også setjast i ei sak om foreldreansvaret, kven barnet skal bu fast saman med, eller samværsrett. Retten kan ta førebels avgjerd for tida fram til saka er endeleg avgjort.

I sak der det vert nedlagt reiseforbod, skal barnet først ut av passet til den som vil forlate landet, eller barnet sitt pass skal trekkjast attende, eller barnet kan setjast bort til andre på forsvarleg måte til saka er avgjort.

Dersom det er fare for at barnet ikkje vil kome attende, kan politiet leggje ned førebels utreiseforbod fram til saka kan handsamast av retten. Andre stykket gjeld tilsvarende. Eit førebels utreiseforbod kan ikkje påklagast.

Den av foreldra som ikkje har foreldreansvaret, kan ikkje reise ut av landet med barnet utan samtykkje frå den som har foreldreansvaret. Retten kan likevel etter krav frå den som vil reise, gje samtykkje til utanlandsferd med barnet når det er openbert at barnet vil kome attende. Første stykket tredje og fjerde punktum gjeld tilsvarande for samtykkjet.

Barn som er fylt 12 år, må samtykkje i ei avgjerd om å dra på utanlandsferd utan ein forelder med foreldreansvar.

§ 42 første ledd tredje punktum oppheves.

Ny § 42 a skal lyde:

§ 42 a. Varsel ved flytting

Dersom ein av foreldra vil flytte i Noreg eller ut av landet, og det er avtale eller avgjerd om samvær, skal den som vil flytte, varsle den andre seinast seks veker før flyttinga.

Overskriften til kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7. Sakshandsaminga i saker om foreldreansvar, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med og samvær

§ 48 første ledd skal lyde:

Avgjerder om foreldreansvar, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med og samvær, og handsaminga av slike saker, skal først og fremst rette seg etter det som er best for barnet.

§ 56 første ledd skal lyde:

Er foreldra usamde om kven som skal ha foreldreansvar, kven barnet skal bu fast saman med, eller samvær, kan kvar av dei reise sak for retten. Sak om flytting med barnet ut av landet kan reisast av forelder med foreldreansvar eller av forelder som samstundes reiser sak om foreldreansvar. Andre enn foreldra kan reise sak når vilkåra etter §§ 45 eller 63 er oppfylde.

§ 60 første ledd skal lyde:

Retten kan etter krav frå ein part ta førebels avgjerd om foreldreansvar, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med, og samvær. Sak om førebels avgjerd om flytting med barnet ut av landet kan reisast av forelder med foreldreansvar og av forelder som samstundes reiser sak om foreldreansvar. Slik avgjerd kan gjelde for ei viss tid eller til saka er endeleg avgjerd. Retten kan også ta førebels avgjerd før saka er reist, dersom særlege grunnar talar for det. Etter krav frå ein part skal retten i alle høve ta førebels avgjerd dersom det er ein risiko for at barnet blir utsett for vald eller på anna vis handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare.

§ 81 skal lyde:

§ 81. Når farskap eller medmorskap kan fastsetjast i Noreg

Farskap og medmorskap kan fastsetjast i Noreg etter § 4, § 7 og kapitla 3 og 4

- a) dersom mora hadde vanleg bustad i Noreg då barnet vart født,
- b) dersom barnet seinare har fått vanleg bustad i Noreg, eller
- c) dersom den oppgjevne faren eller medmora har vanleg bustad i Noreg.

Endringssak etter § 6 kan reisast for norske domstolar, om nokon av dei som kan reise søksmål, har vanleg bustad i Noreg, eller farskapen er fastsett etter norske reglar.

§ 81 a skal lyde:

§ 81 a. Når sak om morskap kan handsamast i Noreg

Ei sak om morskap kan handsamast etter kapittel 4A og § 5 tredje stykket

- a) dersom barnet har vanleg bustad i Noreg,
- b) dersom mora hadde vanleg bustad i Noreg då barnet vart født, eller
- c) dersom mora seinare har fått vanleg bustad i Noreg.

§ 82 skal lyde:

§ 82. Når sak om foreldreansvar, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med, eller samvær kan handsamast i Noreg

Sak om foreldreansvar, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med eller samvær kan reisast for norsk domstol dersom barnet har vanleg bustad i Noreg. Det same gjeld i sak som fylkesmannen skal handsame etter § 55.

Sak om førebels avgjerd kan handsamast av norsk domstol i alle tilfelle der barnet har opphald i Noreg.

Første og andre stykket gjeld ikkje dersom anna følgjer av overeinskomst med annan stat.

§ 83 skal lyde:

§ 83. Når sak om fostringstilskot kan handsamast i Noreg

Spørsmålet om fostringstilskot kan handsamast av tilskotsfuten eller norsk domstol

- a) når det vert reist i sak om farskap, medmorskap, foreldreansvar, flytting med barnet ut av landet eller samvær for avgjerdsført norsk organ
- b) dersom ein av partane eller barnet har vanleg bustad i Noreg.

§ 84 skal lyde:

Saker som høyrer under norsk avgjerdsmyndighet etter §§ 81 til 83, skal avgjerast etter norsk rett, med mindre anna følgjer av overeinskomst med annan stat.

Ny § 84 a skal lyde:

§ 84 a. *Lovvalet for foreldreansvar etter lova mv.*

Reglane i §§ 34 og 35 gjeld for barn som har vanleg bustad i Noreg. Det same gjeld § 39 om avtalar.

Foreldreansvar eller tilsvarande myndighetsforhold etter lova i ein stat der barnet tidlegare hadde vanleg bustad, skal leggjast til grunn i Noreg når dette følgjer av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn artikkel 16 nr. 3. Dette gjeld likevel ikkje dersom det ligg føre ei utanlandsk avgjerd som skal godkjennast etter § 84 b.

Når eit barn får vanleg bustad i Noreg, og tidlegare hadde vanleg bustad i ein annan stat, kan ein forelder som ikkje har foreldreansvar etter andre stykket, berre tildelast foreldreansvar for barnet i kraft av barnelova dersom foreldereren har vanleg bustad i Noreg.

Ny § 84 b skal lyde:

§ 84 b. *Godkjenning av utanlandsk avgjerd om foreldreansvar mv.*

Avgjerd om foreldreansvar eller tilsvarande myndighetsforhold, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med eller samvær skal berre leggjast til grunn i Noreg direkte i kraft av lova når dette følgjer av overeinskomst med annan stat.

2. I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 1–2 skal lyde:

§ 1–2. *Lovens stedlige virkeområde*

Lovens bestemmelser om tjenester og tiltak gjelder når barn har vanlig bosted og oppholder seg i riket. Lovens bestemmelser om tjenester og tiltak gjelder også for barn som er flykninger eller er internt fordrevne, eller når barnets vanlige bosted ikke lar seg fastsette.

For barn som har vanlig bosted i riket, men som oppholder seg i en annen stat, gjelder §§ 4–12 og 4–24. For barn som oppholder seg i riket, men som har vanlig bosted i en annen stat, gjelder §§ 4–4, 4–6, 4–7, 4–9, 4–10, 4–11, 4–25, 4–26 og 4–29.

Kongen kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard.

Ny § 4–4 a skal lyde:

§ 4–4 a. *Frivillig plassering i fosterhjem eller institusjon over landegrensene*

Barneverntjenesten kan beslutte at et barn skal plasseres i et konkret fosterhjem eller i en institusjon i en stat som har sluttet seg til konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn, dersom:

- a) Vilkårene for plassering som hjelpetiltak etter § 4–4 er oppfylt.
- b) Plasseringen er forsvarlig og til barnets beste. Det skal legges særlig vekt på barnets tilknytning til staten som barnet ønskes plassert i.
- c) Barnets rettigheter er ivaretatt i samsvar med § 4–1 og § 6–3. Barnets mening skal tillegges stor vekt og skal fremkomme av sakens dokumenter.
- d) Forelder med foreldreansvar og barn over 12 år har samtykket til plasseringen.
- e) Staten som barnet ønskes plassert i, har en forsvarlig tilsynsordning.
- f) Gjennomføringen av tilsyn, oppfølging av barnet og utgiftfordeling i forbindelse med plasseringen er avtalt med myndighetene i den staten som barnet ønskes plassert i.
- g) Vilkår for plassering etter artikkel 33 i konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn er oppfylt.

Barneverntjenesten kan samtykke i plassering av et barn i et konkret fosterhjem eller en institusjon i Norge etter et utenlandsk vedtak truffet av en stat som har tiltrådt konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn. Samtykke kan bare gis dersom vilkårene i første ledd er oppfylt. Barneverntjenesten skal søke Utlendingsdirektoratet om oppholdstillatelse for barnet når dette er nødvendig. Barneverntjenesten kan ikke samtykke i plasseringen før barnet har fått oppholdstillatelse.

3. I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 25 a annet ledd oppheves.

§ 30 d nytt femte ledd skal lyde:

For spørsmål som bringes inn i saken etter første ledd bokstav a og c, gjelder § 30 b om norske domstolers kompetanse og § 30 c om verneting tilsvarende. For spørsmål som bringes inn i saken etter første ledd bokstav b, gjelder § 30 c om verneting tilsvarende. For spørsmål som bringes inn i saken etter første ledd bokstav b, gjelder barnelova § 82 om norske domstolers kompetanse tilsvarende, med mindre noe annet følger av overenskomst med annen stat. Med mindre noe annet følger av overenskomst med annen stat, har norske domstoler også kompetanse til å behandle spørsmål etter første ledd bokstav b dersom:

- a. en av barnets foreldre har vanlig bosted her i landet,
- b. en av dem har foreldreansvar for barnet og
- c. det er til barnets beste at spørsmål etter barnelova behandles.

4. sept. Lov nr. 86 2015

Lov om endringer i politiloven (bistand fra Forsvaret)

Prop.79 L (2014–2015), Innst.326 L (2014–2015), Lovvedtak 93 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 15. juni 2015. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Endringer i følgende lov:

Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 20 nytt femte ledd skal lyde:

Militært personell som bistår politiet etter § 27 a, kan tildeles begrenset politimyndighet. Det samme gjelder når Kystvakten bistår politiet i medhold av kystvaktloven § 17 første ledd. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om politimyndigheten.

§ 20 nåværende femte, sjette og syvende ledd blir sjette, syvende og nytt åttende ledd.

§ 20 nytt åttende ledd skal lyde:

Personer som tildeles begrenset politimyndighet etter tredje ledd, skal fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41. Personer som tildeles begrenset politimyndighet etter fjerde og femte ledd, skal undergis vandelsvurdering, jf. politiregisterloven § 45. Dersom situasjonen som begrunner tildelingen ikke tillater vandelsvurdering, kan godkjent sikkerhetsklarering tre i stedet. Dersom situasjonen krever det, kan kravet om sikkerhetsklarering fravikes.

Ny § 27 a skal lyde:

§ 27 a. Bistand fra Forsvaret

Etter anmodning kan Forsvaret bistå politiet ved

1. forebygging og bekjempelse av anslag av særlig skadevoldende eller omfattende karakter, herunder vakthold og sikring av objekter og infrastruktur,
2. ettersøking og pågripelse av personer som kan sette menneskers liv og helse eller vesentlige samfunnsinteresser i alvorlig fare, og
3. ulykker, naturkatastrofer og lignende for å verne menneskers liv og helse, eiendom og for å opprettholde ro og orden.

Ved bistand som nevnt i første ledd kan Forsvaret utøve makt innenfor de rammer som følger av § 6. Det samme gjelder når Kystvakten yter bistand etter kystvaktloven § 17 første ledd, og når Forsvaret utøver grenseoppsyn på landegrensen mellom Norge og Russland.

Utenfor tilfeller som nevnt i første ledd kan Forsvaret etter anmodning bistå politiet med materiell, spesialkyndig operatørpersonell og annet.

Kongen gir nærmere bestemmelser om Forsvarets bistand til politiet.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

4. sept. Lov nr. 87 2015

Lov om endringer i straffeprosessloven (avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner)

Prop.112 L (2014–2015), Innst.347 L (2014–2015), Lovvedtak 91 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 15. juni 2015. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Endringer i følgende lov:

Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 97 nytt tredje ledd skal lyde:

I saker der siktede skal varsles om tilrettelagt avhør etter § 239 b, skal han ha forsvarer straks.

§ 102 første ledd første punktum skal lyde:

Forsvarer for den enkelte sak eller det enkelte rettsmøte oppnevnes av retten. Forsvarer etter § 97 tredje ledd og § 98 første ledd kan også oppnevnes av påtalemyndigheten.

§ 107 b tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom det vil kunne skade etterforskningen å vente på rettens oppnevning eller det skal tas tilrettelagt avhør etter § 239, kan politiet tilkalle advokat for fornærmede eller etterlatte.

§ 132 nr 1 skal lyde:

1. vitne som er under 15 år, eller som på grunn av forstandssvakhet eller av andre årsaker ikke kan ha noen klar forståelse av forsikringens betydning,

§ 234 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Ved tilrettelagt avhør etter § 239 gjelder også §§ 131 og 132.

§ 234 andre ledd oppheves.

§ 237 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Adgang til å begjære rettslig avhør gjelder ikke ved tilrettelagt avhør etter § 239 med mindre tilrettelagt avhør ikke lar seg gjennomføre uten rettens medvirkning.

§ 239 skal lyde:

§ 239. Tilrettelagt avhør skal benyttes ved avhør av vitner under 16 år i sak om overtredelse av straffeloven kapittel 26, §§ 273, 275, 282 eller 284.

Tilrettelagt avhør kan også benyttes ved avhør av vitner under 16 år i saker om andre straffbare forhold når hensynet til vitnet tilsier det. Det samme gjelder ved avhør av vitner mellom 16 og 18 år som avhøres som fornærmet i sak om overtredelse av straffeloven §§ 312–314.

Tilrettelagt avhør skal benyttes ved avhør av vitner med psykisk utviklingshemning eller annen funksjonsnedsettelse som medfører samme behov for tilrettelagt avhør i sak om overtredelse av straffeloven kapittel 26, §§ 273, 275, 282 eller 284.

Tilrettelagt avhør kan også benyttes ved avhør av vitner med psykisk utviklingshemning eller annen funksjonsnedsettelse som medfører samme behov for tilrettelagt avhør i saker om andre straffbare forhold når hensynet til sakens opplysning eller hensynet til vitnet tilsier det.

Bestemmelsene gjelder tilsvarende ved forsøk.

Ny § 239 a skal lyde:

§ 239 a. Tilrettelagt avhør tas av en politietterforsker under ledelse av en påtalejurist med utvidet påtalekompetanse. Avhørsleder fastsetter tidspunkt for avhøret. Avhørsleder skal ha et særlig ansvar for å fremkalle en klar og sannferdig forklaring og våke over at saken blir fullstendig opplyst.

Vitner som avhøres ved tilrettelagt avhør etter § 239 har tilsvarende forklaringsplikt for politiet som de har for retten, med mindre annet følger av loven her. Vitner under 15 år som avhøres etter § 239 første ledd kan ikke fritas for vitneplikt eller forklaringsplikt etter reglene i §§ 122 og 123. Det samme gjelder vitner med høy grad av psykisk utviklingshemning som avhøres etter § 239 tredje ledd.

Tilrettelagte avhør skal tas opp på video. Dersom det av hensyn til vitnet ikke lar seg gjøre å ta videoopptak av avhøret, skal det tas lydopptak.

Ved avhør i forbindelse med en gjenåpningssak etter straffeprosessloven kapittel 27 ledes avhøret av en jurist utpekt av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker.

Kongen kan gi nærmere regler om tilrettelagte avhør, herunder om kompetansekrav til avhørsleder og avhører.

Ny § 239 b skal lyde:

§ 239 b. Første tilrettelagte avhør av et vitne skal som hovedregel tas uten at mistenkte blir varslet. Er mistenkte allerede siktet i saken og det anses ubetenkelig av hensyn til vitnet og etterforskningen, skal han likevel varsles om avhøret. Har politiet skjellig grunn til å mistenke en navngitt person og det anses ubetenkelig av hensyn til vitnet og etterforskningen at vedkommende varsles, skal politiet ta ut siktelse og varsle om avhøret.

I tilfeller der mistenkte ikke skal varsles om avhøret, skal mistenkte heller ikke varsles eller underrettes om oppnevning av midlertidig verge eller på annen måte bli varslet om avhøret. Det samme gjelder andre som har en slik tilknytning til mistenkte at vedkommende er inhabil som verge.

Når tilrettelagt avhør er gjennomført uten varsel, skal påtalemyndigheten så snart som mulig avgjøre om det er grunnlag for å ta ut siktelse.

Tas det ut siktelse, skal siktede og forsvarer straks få adgang til å gjøre seg kjent med de dokumenter i saken som det er adgang til etter § 242, herunder videoopptak av tilrettelagte avhør. Påtalemyndigheten skal ved forkyning informere siktede om at siktede har adgang til å begjære supplerende avhør av vitnet og at videoopptak av tilrettelagte avhør vil kunne tre i stedet for vitnets personlige forklaring under hovedforhandlingen. Avhørsleder skal gi siktede en frist til å begjære supplerende avhør og siktede skal gis anledning til å rådføre seg med sin forsvarer før fristen går ut.

Blir siktede varslet om at det skal tas tilrettelagt avhør, skal han gis anledning til å rådføre seg med sin forsvarer før avhøret.

Ny § 239 c skal lyde:

§ 239 c. Avhørsleder kan beslutte at det skal tas supplerende avhør for å få saken tilstrekkelig opplyst. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på forklaringens betydning for sakens opplysning og belastningen for vitnet ved å bli avhørt igjen. Avhørsleder kan også beslutte at det skal tas supplerende avhør dersom vitnet ber om det.

Siktede kan ved begjæring til avhørsleder be om at det blir tatt supplerende avhør av vitnet. Begjæringen skal angi hvilke spørsmål som ønskes stilt til vitnet.

Har siktedes begjæring kommet inn innen fristen fastsatt etter § 239 b, skal det tas supplerende avhør av vitnet, med mindre avhørsleder kommer til at det etter en samlet vurdering, der det legges særlig vekt på siktedes rett til kontradiksjon, vil være en uforholdsmessig belastning for vitnet.

I særlige tilfeller kan begjæring inngitt etter fristen innvilges.

Blir begjæringen helt eller delvis avslått, kan avgjørelsen bringes inn for retten.

Ny § 239 d skal lyde:

§ 239 d. Tilrettelagte avhør skal følges av

- a. vitnets bistandsadvokat og
- b. siktedes forsvarer, dersom siktede er varslet om avhøret, så fremt det kan skje uten at det er til skade eller fare for vitnet eller etterforskingen.

Tilrettelagte avhør kan følges av

- a. representant fra barnehuset,
- b. representant fra barnevernstjenesten i saker der det straffbare forholdet gir grunn til bekymring for barnets omsorgssituasjon,
- c. vitnets verge,
- d. ytterligere representanter for påtalemyndigheten eller politiet og
- e. andre avhørsleder mener det er hensiktsmessig at følger avhøret.

Representanter som nevnt i andre ledd bokstav b, c og e skal likevel ikke følge avhøret dersom avhørsleder kommer til at hensynet til vitnet eller etterforskingen taler mot det.

Forsvarer, vitnets bistandsadvokat, politietterforsker og påtalejurist kan, før eller under avhøret, fremme forslag om spørsmål til vitnet. Det samme gjelder bistandsadvokater til andre vitner i saken dersom avhørsleder mener det er hensiktsmessig. Avhørsleder avgjør om spørsmålene skal stilles. Forsvarers spørsmål skal tillates stilt, med mindre hensynet til vitnet klart taler mot det. Avhørsleder avgjør også andre spørsmål om gjennomføringen av avhøret.

Avhørsleder kan pålegge de tilstedeværende taushetsplikt om opplysninger som fremkommer i avhøret.

Ny § 239 e skal lyde:

§ 239 e. Tilrettelagt avhør skal gjennomføres snarest mulig og innen en uke når det skal tas avhør etter § 239 første ledd, andre ledd andre punktum eller tredje ledd og

- a. fornærmede skal avhøres om en handling som skjedde for mindre enn to uker siden,
- b. fornærmede som skal avhøres har gitt en umiddelbar og fullstendig beretning om forholdet eller
- c. det er grunn til å tro at forklaringen er nødvendig for å beskytte fornærmede eller vitnet.

Tilrettelagt avhør skal gjennomføres innen to uker når det skal tas avhør etter § 239 første ledd, andre ledd andre punktum eller tredje ledd og

- a. vitnet er under seks år eller
- b. vitnet er fornærmet i saken.

Ellers skal tilrettelagte avhør gjennomføres innen tre uker.

Har politiet før fristen gikk ut foretatt tidkrevende etterforskingsskritt eller forberedelser som var nødvendige av hensyn til vitnet eller avhørets kvalitet, forlenges fristen etter første, andre og tredje ledd med en uke. Det samme gjelder dersom avhørsleder og barnehuset er enige om at det klart er til vitnets beste at avhøret utsettes.

Fristene regnes fra tidspunktet for anmeldelse eller når politiet av andre grunner har rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold. Når politiet først på et senere stadium i etterforskingen blir klar over at det aktuelle vitnet bør avhøres, regnes fristen fra det tidspunktet politiet hadde rimelig grunn til å anta at vitnet burde avhøres.

Ved supplerende avhør skal avhøret gjennomføres så raskt som mulig og ikke senere enn en uke etter forrige avhør, med mindre det er nødvendig av hensyn til etterforskningen eller siktede og det ikke vil være en uforholdsmessig belastning for vitnet. Er avhørsleder og barnehuset enige om at det klart er til vitnets beste at det supplerende avhøret utsettes og dette ikke svekker siktedes rett til kontradiksjon, kan fristen også forlenges.

Ny 239 f skal lyde:

§ 239 f. I alle saker der det skal tas tilrettelagt avhør etter § 239 første og tredje ledd, skal avhørene tas på barnehus. Bestemmelsen kan bare fravikes dersom avhørsleder og barnehuset er enige om at det klart er til vitnets beste at avhøret tas et annet sted.

Dersom politiet tar tilrettelagte avhør i andre saker, bør avhørene tas ved barnehus. Ved vurderingen skal det legges vekt på hensynet til vitnet og sakens opplysning.

Kongen kan gi nærmere regler om bruk av barnehus ved tilrettelagte avhør.

§ 298 skal lyde:

§ 298. I sak der det er tatt tilrettelagt avhør etter § 239 første ledd og vitnet ved hovedforhandlingen er under 16 år, skal videoopptak av avhøret tre i stedet for personlig forklaring. Det samme gjelder om vitnet har fylt 16 år, med mindre det av hensyn til siktedes rett til kontradiksjon er nødvendig at vitnet avgir personlig forklaring under hovedforhandlingen.

I sak der det er tatt tilrettelagt avhør etter § 239 andre ledd, tredje ledd eller fjerde ledd, skal videoopptak som hovedregel tre i stedet for personlig forklaring under hovedforhandlingen, med mindre retten etter en samlet vurdering av hensynet til siktedes rett til kontradiksjon, hensynet til vitnet og hensynet til sakens opplysning finner at vitnet bør avgi personlig forklaring under hovedforhandlingen.

Kommer retten til at vitnet må forklare seg personlig under hovedforhandling, kan retten beslutte at forklaringen skal gis som et supplement til avspilling av videoopptak av avhør.

Er det tatt lydopptak av avhøret etter § 239 a tredje ledd, gjelder reglene i første til tredje ledd tilsvarende.

Retten skal så tidlig som mulig under saksforberedelsen ta stilling til om vitnet skal avgi personlig forklaring under hovedforhandlingen.

II

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Loven gjelder alle avhør som tas etter ikrafttredelsen.

4. sept. Lov nr. 88 2015

Lov om endringer i politiloven (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen)

Prop.61 LS (2014–2015), Innst.307 L (2014–2015), Lovvedtak 89 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 15. juni 2015. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Endringer i følgende lov:

Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 16 lyde:

Riket inndeles i politidistrikter med en politimester som sjef for hvert distrikt. Inndelingen fastsettes av Kongen. Kongen fastsetter også hvordan distriktsinndelingen skal være for den norske del av kontinentalsokkelen og områder utenfor sjøterritoriet som norsk rett får anvendelse på.

Politidistriktene inndeles i lensmanns- og politistasjonsdistrikter. I politistasjonsdistrikter der de oppgavene som i lov er lagt til lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver, ikke ivaretas av politistasjonen, skal de ivaretas av et namsfogdkontor som en egen driftsenhet ledet av en namsfogd. Lensmannsdistrikter, namsfogddistrikter og politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver skal omfatte én eller flere hele kommuner. Inndelingen fastsettes av Kongen.

Kongen kan bestemme

1. at det for ett eller flere bestemte politigjøremål skal opprettes egne politiorganer,
2. at visse politigjøremål skal utføres under en samlet ledelse i flere politidistrikter,
3. at en politimester, som en varig ordning, helt eller delvis skal fritas for bestemte gjøremål, og at de legges til en annen politimester eller til et annet politiorgan,
4. at enkelte namsfogder skal ligge direkte under Politidirektoratet.

For øvrig gir departementet organisatoriske bestemmelser. Departementet kan herunder fastsette samarbeidsordninger mellom distrikter, gi bestemmelser om bruk av politistyrker ut over distriktsgrenser og om ordninger som nevnt i tredje ledd nr. 3 når dette skjer for en bestemt anledning eller for et avgrenset tidsrom.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

4. sept. Lov nr. 89 2015

Lov om endringer i plan- og bygningsloven (sentral godkjenning av foretak)

Prop.131 L (2014–2015), Innst.359 L (2014–2015), Lovvedtak 109 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 15. juni 2015. Fremmet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kunnngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Endringer i følgende lov:

Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

Overskriften i kapittel 22 skal lyde:

Kapittel 22. Sentral godkjenning av foretak

§ 22–1 første ledd skal lyde:

Sentral godkjenning for ansvarsrett gis til foretak som er kvalifisert til å påta seg oppgaven som ansvarlig søker etter § 23–4, ansvarlig prosjekterende etter § 23–5, ansvarlig utførende etter § 23–6 eller ansvarlig kontrollerende etter § 23–7, og som oppfyller krav gitt i forskrift etter § 22–3. Godkjenning gis i forskjellige tiltaksklasser.

§ 22–3 skal lyde:

§ 22–3. Forskrifter om sentral godkjenning

Departementet kan gi forskrift om krav for å få sentral godkjenning, herunder krav om betalt skatt og merverdiavgift, oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven, revisjon av kvalitetssikringssystemer og andre forhold som er egnet til å vise foretakenes evne og vilje til lovlydig virksomhet. Departementet kan gi forskrift om at den sentrale godkjenningen også kan inneholde opplysninger om foretakenes forsikringer, godkjenninger foretakene har etter andre ordninger mv.

Departementet kan gi forskrift om sentral godkjenning av foretak som ikke skal være ansvarlig etter § 20–3 for alle arbeider som har direkte tilknytning til prosjektering, utførelse og ferdigstillelse av bygge- og anleggstiltak. Slik godkjenning forutsetter at foretaket dokumenterer relevant fagutdanning. Det kan stilles krav som nevnt i første ledd.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen av søknader om sentral godkjenning, tilbaketrekking, ordningens omfang og organisering, tidsfrister for behandling av søknader om sentral godkjenning og konsekvenser av fristoverskridelse. Departementet kan gi forskrift om innholdet i registeret over sentralt godkjente foretak. Departementet kan gi forskrift om gebyr for sentral godkjenning. Gebyret skal ikke overskride selvkost.

§ 22–5 skal lyde:

§ 22–5. Forskrifter om byggesaksbehandlingen for sentralt godkjente foretak

Departementet kan gi forskrifter om at tiltak etter § 20–2 som forestås av sentralt godkjente foretak kan behandles etter særskilte regler. Forskriftene kan blant annet angi at tiltakene helt eller delvis unntas fra krav om uavhengig kontroll etter kapittel 24.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

4. sept. Lov nr. 90 2015

Lov om endringer i vegtrafikkloven mv. (vilkårsparkering)

Prop.93 L (2014–2015), Innst.310 L (2014–2015), Lovvedtak 85 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 9. og 15. juni 2015. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunnngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 2 Lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven).

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

§ 8 skal lyde:

§ 8. Vilkårsparkering til allmennheten mv.

Kongen kan i forskrift gi regler om parkering av kjøretøy som skjer mot betaling, med tidsbegrensning eller på andre vilkår, og som finner sted på veg som er åpen for alminnelig ferdsel (vilkårsparkering). Kongen kan i forskrift også gi regler om håndheving av vilkårsparkering på veg som ikke er åpen for alminnelig ferdsel, og håndheving av parkeringsrestriksjoner på og langs privat veg og utenfor veg. I forskriften kan det også gis regler om:

- a) krav til virksomheter som vil tilby vilkårsparkering, herunder krav til meldeplikt før denne kan tilby vilkårsparkering og gebyr for behandling av melding, krav til registrering og forretningssted, krav til dekkende ansvarsforsikring, samt til alder og tilknytning til riket eller annen EØS-stat for innehaver og andre ansvarlige i virksomheten,
- b) krav til person som skal håndheve reglene, herunder krav til teoretisk og praktisk opplæring med avsluttende prøve og regelmessig regodkjenningsprøve og krav til godkjenning og regodkjenning av undervisningsplan og gebyr for slike godkjenninger,
- c) krav til det enkelte parkeringsområde, herunder krav til skiltplan og bruk av skilt. Bruk av privat skilt kan begrenses og forbys på områder hvor det tilbys vilkårsparkering til allmennheten,
- d) tilsyn, herunder opplysnings- og rapporteringsplikt og adgang til å gi pålegg om retting, tvangsmulkt, avskiltning av parkeringsområde, samt gebyr for tilsyn med parkeringsvirksomhet,
- e) krav til brukervennlige og universelt utformede betalingsløsninger,
- f) plikt til å tilby betalingsfritak på avgiftsbelagte kommunale parkeringsplasser for forflytningshemmede med parkeringstillatelse,
- g) rett til å tilby betalingsfritak for elektrisk og hydrogendrevet motorvogn på avgiftsbelagte kommunale parkeringsplasser og plikt til å tilby lademulighet for strøm,
- h) ileggelse av kontrollsanksjon, herunder størrelse på sanksjon og solidarisk ansvar mellom fører og eier,
- i) når kjøretøy kan fjernes og tas i forvaring, herunder krav om at kjøretøyet må stå til hinder eller i strid med vilkårene for parkering, krav om varslings- og opplysningsplikt, samt plikt til å utlevere kjøretøy som er fjernet, og salg av kjøretøy som er fjernet, jf. § 37 femte til åttende ledd,
- j) universell utforming av parkeringsareal og særskilt tilrettelegging for innehavere av parkeringstillatelse for forflytningshemmede, herunder krav til reservering,
- k) kommunenes rettigheter og plikter ved parkeringstilbud på offentlig veg,
- l) opprettelse av et sentralt register med oversikt over virksomheter, parkeringsområder, og over parkeringstillatelser til forflytningshemmede og institusjon, krav til bruk av registeret og gebyr for slik bruk. Et slikt register skal være i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk.

Kongen kan gi forskrift om kommunens adgang til å reservere parkering etter behovsprøving i et nærmere avgrenset område for personer bosatt i området eller andre med særlig behov for slik parkering. Det samme gjelder adgang til å reservere enkelte parkeringsplasser for bestemte kjøretøy, kjøretøygrupper eller personer, eller gi disse adgang til å parkere utover eventuell maksimaltid på stedet.

Kongen kan gi nærmere bestemmelser om adgangen til å klage på ilagt kontrollsanksjon og fjerning i medhold av første ledd, herunder klagerett til en uavhengig parkeringsklagenemnd. Det kan gis nærmere bestemmelser om organisering og oppgaver, saksbehandling, brukerfinansiering, herunder krav om rapportering av antall kontrollsanksjoner, og godtgjørelse til klagenemndas medlemmer. Det kan gis bestemmelser om at nemndas avgjørelser har rettskraft hvis de ikke bringes inn for domstolene. Det kan gis bestemmelse om at så lenge en tvist er til behandling i klagenemnda, kan ikke en part bringe den inn for de alminnelige domstolene. Det kan også gis bestemmelse om at dersom søksmål er reist ved de alminnelige domstoler og en part ønsker tvisten avgjort av parkeringsklagenemnda, kan vedkommende domstol stanse den videre behandling inntil parkeringsklagenemndas vedtak foreligger.

For annen parkering enn vilkårsparkering kan Kongen i forskrift gi regler om fjerning og forvaring av motorvogn som er plassert ulovlig på privat grunn når plasseringen er til fare eller vesentlig ulempe.

§ 31 syvende ledd skal lyde:

Parkeringsovertredelser som ikke omfattes av bestemmelser gitt i medhold av § 8, og overtredelser av forbud mot stans straffes bare dersom parkeringen har voldt eller kunne ha voldt alvorlig trafikkhindring eller fare for person eller gods. Ellers ilegges gebyr etter § 31 a.

§ 31 åttende ledd oppheves. Nåværende niende ledd blir åttende ledd.

§ 37 femte ledd oppheves. Nåværende sjetten til niende ledd blir femte til åttende ledd.

§ 38 skal lyde:

§ 38. Panterett og inndriving m.m.

Forfalt gebyr etter § 31, jfr. § 31 a, og § 36 a er sikret ved panterett i vedkommende kjøretøy. Det samme gjelder idømte eller ilagte bøter etter vegtrafikklovgivningen, der fører og eier er samme person. Denne panteretten går foran alle andre rettigheter i kjøretøyet, men opphører dersom kjøretøyet overdras til ny eier og denne ikke kjente eller burde kjent panteretten. Panteretten står likevel tilbake for krav på skatter og avgifter til stat og kommune som er sikret ved pant i kjøretøyet, når utleggsforretningen er tinglyst før gebyr eller bøter påløp.

Gebyr etter § 31 er tvangsgrunnlag for utlegg hos den skyldige og hos den som på tiden for overtredelsen var registrert som eier av kjøretøyet, med mindre dette da var fravendt denne ved et lovbrudd. Gebyr etter § 36 a er tvangsgrunnlag for utlegg hos den som på tiden for overlasting var eier eller registrert som eier av kjøretøyet. Ved kommunal håndheving etter § 31 a annet ledd kan skatteoppkreveren for kommunen kreve inn gebyr etter de regler som gjelder for skatt, jf. skattebetalingsloven kapittel 13 og §§ 14–2 til 14–5. Krav som nevnt i paragrafen her innkreves av Statens innkrevingssentral med mindre departementet bestemmer annet.

II

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 163 a annet ledd lyde:

Følgende myndigheter foretar forkynning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, jordskifterettene, forbrukertvistutvalget, parkeringsklagenemnda, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, namsfogder, politistasjoner med sivile rettspleieoppgaver og fylkesmenn.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

4. sept. Lov nr. 91 2015

Lov om posttjenester (postloven)

Prop.109 L (2014–2015), Innst.314 L (2014–2015), Lovvedtak 83 (2014–2015). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 9. og 15. juni 2015. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Følgende lov oppheves:

Lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven).

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 2 Lov 27. mai 1932 nr. 2 om vekslar.
- 3 Lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker.
- 4 Lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige.
- 5 Lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.
- 6 Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
- 7 Lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter (patentloven).
- 8 Lov 20. desember 1974 nr. 68 om vegfraktavtaler.
- 9 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 10 Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).
- 11 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 12 Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven).
- 13 Lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven).

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Lovens formål er å legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester, og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tjenester til overkommelig pris, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser.

§ 2. Saklig virkeområde

Loven gjelder regelmessig formidling av registrerte og uregistrerte postsendinger mot vederlag, herunder leveringspliktig tjeneste. Virksomhet knyttet til slik formidling, herunder tilhørende infrastruktur, tjenester og utstyr, omfattes. Loven gjelder også formidling av postsendinger til og fra utlandet. Formidling av uadresserte postsendinger og egne postsendinger omfattes ikke.

Kongen kan ved forskrift og enkeltvedtak i tvilstilfeller avgjøre hva som faller inn under lovens virkeområde, og kan gjøre unntak fra lovens saklige virkeområde.

§ 3. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for norsk landterritorium, herunder Svalbard. Loven gjelder ikke for Jan Mayen eller bilandene. Kongen kan fastsette unntaks- og særregler som følger av internasjonale overenskomster Norge har sluttet seg til, eller som er nødvendige på grunn av de stedlige forhold.

§ 4. Definisjoner

I loven menes med:

- 1 *posttjeneste*: tilbud til allmennheten om regelmessig innsamling, sortering, transport og utdeling av postsending mot vederlag
- 2 *postnett*: den samlede organisasjon, arbeidskraft, infrastruktur og produksjonsutstyr som er nødvendig for å formidle postsending

3. *postsending*: brevpost inntil 2 kg, aviser og blad i abonnement inntil 2 kg og lettgoods inntil 20 kg som er påført mottakerens navn og adresse eller annen entydig identifikasjon, herunder som er adressert i henhold til liste
4. *uregistrert postsending*: postsending som det ikke gis kvittering for ved inn- og utlevering
5. *registrert postsending*: postsending som det gis kvittering for ved innlevering og som utleveres mot kvittering
6. *rekommandert postsending*: postsending som det gis kvittering for ved innlevering og som mottaker får utlevert mot fremvisning av gyldig legitimasjon eller annen entydig identifikasjon og signatur
7. *tilbyder*: enhver som tilbyr posttjeneste
8. *bruker*: fysisk eller juridisk person som benytter posttjeneste, enten som avsender eller som mottaker.

§ 5. *Myndighet etter loven*

Myndighet etter loven er Kongen, departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Kongen fastsetter funksjonsfordelingen innen myndigheten, og kan bestemme at andre offentlige myndigheter og private rettssubjekter skal ha myndighet på begrensede områder etter loven.

Kapittel 2 Leveringsplikt

§ 6. *Valg av leveringspliktig tilbyder*

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom enkeltvedtak utpeke en eller flere tilbydere med ansvar for å tilby leveringspliktige posttjenester etter § 7. Avtalen skal være tidsbegrenset og kan ikke overdras uten etter tillatelse fra myndigheten.

Valg av leveringspliktig tilbyder skal skje gjennom en åpen, objektiv og ikke-diskriminerende prosess.

Avtalevilkår kan endres ensidig av myndigheten dersom viktige samfunnsforhold eller Norges internasjonale forpliktelser tilsier det, eller når det følger av avtalen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utvelgelse av leveringspliktig tilbyder.

§ 7. *Leveringspliktige posttjenester*

Tilbyder med leveringsplikt skal sikre et landsdekkende tilbud av følgende leveringspliktige posttjenester:

1. formidling av brevpost inntil 2 kg, aviser og blad i abonnement inntil 2 kg og lettgoods inntil 20 kg,
2. én innsamling av postsendinger minst fem dager i uken,
3. én utlevering av postsendinger minst fem dager i uken til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted,
4. formidling av rekommandert postsending og verdipostsending, begge inntil 2 kg,
5. innenlands formidling av postsendinger til og fra utlandet og
6. vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester til blinde, svaksynte, krigsfanger og sivilt internerte.

Myndigheten kan gi forskrift om utlevering av aviser i abonnement seks dager i uken til mottakere som ikke har annen avisdistribusjon. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av og krav til de leveringspliktige tjenestene. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning og antall og plassering av ekspedisjonssteder.

§ 8. *Unntak fra leveringsplikt*

Leveringsplikten etter § 7 gjelder bare når mottakeren har kjent adresse med tilstrekkelig merket utleveringspostkasse, postboks eller annen avtalt ordning for mottak av postsendinger, og postsendingen er korrekt adressert til mottakeren.

Leveringsplikten etter § 7 første ledd nr. 2 til 4 gjelder ikke på høytids- og helligdager, og den opphører midlertidig ved ekstraordinære omstendigheter som hindrer normal postgang eller gjør den urimelig kostnadskrevene.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om unntak fra leveringsplikt, herunder unntak for ekstraordinære omstendigheter eller særlige geografiske forhold.

§ 9. *Finansiering av leveringspliktig tjeneste*

Myndigheten skal etter anmodning fra en tilbyder som er utpekt gjennom enkeltvedtak etter § 6, dekke nettokostnadene ved offentlige midler dersom tilbyderen påføres en urimelig økonomisk byrde ved å tilby leveringspliktig posttjeneste. Tilbyderen må sammen med kravet om kostnadsdekning legge frem en beregning over nettokostnadene for de leveringspliktige tjenestene.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om beregning av kostnader ved å tilby leveringspliktig posttjeneste.

§ 10. *Leveringsvilkår og kostnadsorientering*

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby leveringspliktig posttjeneste til åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår og til kostnadsorientert og overkommelig pris.

Myndigheten kan fatte enkeltvedtak om leveringspliktig tilbyders plikt til å tilby leveringspliktig posttjeneste på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om valg av kostnadsorienteringsmetode for utpekt leveringspliktig tilbyder etter § 6.

§ 11. Produktregnskap og regnskapsmessig skille

Tilbyder med leveringsplikt skal føre et produktregnskap for regulatoriske formål som viser resultat og balanse for hver av de leveringspliktige tjenestene. Det skal være regnskapsmessig skille mellom leveringspliktige tjenester og annen virksomhet.

Bekreftelse på at regnskapet er i samsvar med første ledd, skal utarbeides av ekstern revisor og offentliggjøres årlig.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om produktregnskap og regnskapsmessig skille, herunder krav til rapportering og offentliggjøring.

§ 12. Formidling av forhåndsstemmer ved valg

Myndigheten kan inngå avtale med tilbyder eller pålegge tilbyder med leveringsplikt å sikre innsamling og utlevering av forhåndsstemmer innenriks siste helg før valgday ved stortings-, fylkestings- og kommunestyrevalg.

Merkostnader ved avtale eller pålegg etter første ledd skal dekkes av myndigheten.

Myndigheten kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om formidling av forhåndsstemmer ved valg etter første ledd.

§ 13. Enhetsporto

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby geografisk enhetsporto for enkeltstendinger av leveringspliktig brevpost inntil 50 gram.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om enhetsporto, herunder fastsettelse av enhetsporto, når leveringspliktig tilbyder er utpekt etter § 6.

§ 14. Verdenspostkonvensjonen

Myndigheten kan stille krav om at tilbyder med leveringsplikt skal oppfylle de plikter som følger av Verdenspostkonvensjonen og tilhørende regelverk. Verdenspostkonvensjonen er regelverket utformet av FN-organisasjonen Verdenspostforeningen (UPU) og som regulerer internasjonal postdistribusjon.

Myndigheten kan gi tillatelse til at andre enn tilbyder med leveringsplikt skal kunne utveksle poststending over landegrensene etter reglene i Verdenspostkonvensjonen.

Myndigheten skal notisere Verdenspostforeningen om hvilke tilbydere av posttjenester som ivaretar norske forpliktelser etter Verdenspostkonvensjonen etter første ledd. Myndigheten skal også notisere tilbydere med tillatelse etter annet ledd til Verdenspostforeningen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om internasjonale forpliktelser vedtatt av Verdenspostforeningen. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tildeling og vilkår for tillatelse etter annet ledd.

§ 15. Unntak fra formidlingsplikt for poststending fra utlandet

Tilbyder med leveringsplikt har ikke plikt til å videreformidle poststending fra utlandet i Norge når en avsender som er bosatt eller hjemmehørende i Norge eller i et tredjeland, sender et så stort antall poststendinger fra utlandet at det foreligger en klar økonomisk gevinst.

Tilbyder med leveringsplikt som mottar poststending fra utenlandsk tilbyder som er notisert Verdenspostforeningen i henhold til Verdenspostkonvensjonen artikkel 2, har rett til å få dekket kostnader som er påløpt i forbindelse med mottak og videreformidling av internasjonale poststendinger etter første ledd. Retten til kostnadsdekning gjelder både for poststending formidlet fysisk til utlandet og for poststending produsert i utlandet. Kravet rettes mot avsenderen eller, dersom denne ikke betaler, mot tilbyder i utlandet.

Tilbyder med leveringsplikt skal informere myndigheten om formidlingsnekt etter første ledd og krav om betaling etter annet ledd så snart poststendingen er mottatt. Myndigheten kan innen tre uker etter at informasjonen ble mottatt, pålegge leveringspliktig tilbyder å formidle poststending uten betaling etter første ledd når vilkårene etter første eller annet ledd ikke er oppfylt.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om formidlingspliktig poststending fra utlandet når Verdenspostforeningens regelverk gir grunnlag for det.

§ 16. Befordringsplikt

Myndigheten kan pålegge rutetransportselskap å ta med leveringspliktige poststendinger mot vederlag for tilbyder med leveringsplikt.

Vederlaget skal være kostnadsorientert. Myndigheten kan vedta at pålegget skal tre i kraft før endelig vederlag er fastsatt.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om rutetransportselskapenes plikt til å befordre poststendinger. Myndigheten kan i tvilstilfeller ved enkeltvedtak avgjøre hva som er å anse som et rutetransportselskap etter første ledd. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om kostnadsberegning etter annet ledd.

§ 17. Sikkerhet og beredskap

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby posttjeneste med forsvarlig sikkerhet for brukerne i fred, krise og krig. Tilbyderen skal opprettholde nødvendig beredskap og viktige samfunnsaktører skal prioriteres ved behov.

Myndigheten kan gi forskrift, fatte enkeltvedtak og inngå avtale om sikkerhet og beredskap.

§ 18. Frimerker

Det kreves tillatelse fra myndigheten for å utgi frimerker eller andre frankeringsmidler påført «Norge» eller «Noreg». Slik tillatelse kan bare gis til leveringspliktig tilbyder.

Frimerker skal ikke utformes slik at de fremstår som støtende for personer eller stater, eller være av politisk karakter. Det kan utgis frimerker som markerer viktige politiske personer eller organisasjoner.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om frimerker og andre frankeringsmidler.

§ 19. Utleveringspostkasse

Eier eller bruksberettiget av fast, helårig bolig eller næringseiendom skal oppstille utleveringspostkasse eller tilsvarende for mottak av postsendinger til eiendommens postmottakere. Leveringspliktig tilbyder kan anmode eier av utleveringspostkasse om å flytte utleveringspostkassen til egnet sted.

Dersom det settes opp utleveringspostkasser for fritidseiendom eller sesongbasert bosetting, skal disse plasseres ved nærmeste ordinære stopp i postruten, når ikke annet er avtalt.

Myndigheten kan gi forskrift om plassering av utleveringspostkasse, herunder om avstandskrav for plassering av utleveringspostkasse, ulike avstandskrav for tettbygd og spredtbygd strøk og særlige regler for levering til bevegelseshemmede. Myndigheten kan gi forskrift om unntak fra slike avstandskrav, herunder antallet faste, helårige boliger eller næringseiendommer som kan omfattes av unntaket. Myndigheten kan gi forskrift om krav til merking av utleveringspostkasse.

Kapittel 3 Generelle bestemmelser**§ 20. Registrering**

Tilbyderen plikter å registrere seg hos myndigheten senest samtidig med at posttjeneste tilbys.

Myndigheten kan gi forskrift om registreringsplikten, herunder om registreringsmåte, registreringsinnhold og om unntak fra registreringsplikt. Myndigheten kan om nødvendig gi forskrift med krav om forhåndsgodkjenning av tilbydere.

§ 21. Krav til kvalitet, måling og rapportering

Myndigheten kan gi forskrift om krav til tjenestekvalitet, måling av tjenestekvalitet og offentliggjøring av målt kvalitet for posttjeneste.

Myndigheten kan gi forskrift om krav til årlig rapportering fra tilbydere.

§ 22. Leveringsvilkår og offentliggjøring

Tilbyderen skal utarbeide og offentliggjøre leveringsvilkår.

Myndigheten kan gi forskrift om leveringsvilkår og offentliggjøring, herunder spesifisere hvilke posttjenester plikten skal gjelde for, krav til hva det skal informeres om, og på hvilken måte. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak som gjør unntak fra plikten i første ledd.

§ 23. Håndtering og oppbevaring

Tilbyderen skal håndtere og oppbevare postsending forsvarlig for å unngå tap av og skade på postsendingen.

Tilbyderen skal gjennomføre nødvendige og forholdsmessige tiltak for å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til postsendinger.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om håndtering av postsending.

§ 24. Merkeplikt

Myndigheten kan gi forskrift om at postsendinger skal merkes med tilbyderens firmanavn, om vilkår for slik merking og om unntak fra plikten.

§ 25. Avsenders råderett

En avsender har råderett over postsending til den er utlevert til mottakeren.

Myndigheten kan gi forskrift om avsenderens råderett, herunder om kostnadsdekning for bruk av råderetten.

§ 26. Utlevering og retur av feiladressert postsending

Tilbyderen skal søke å utlevere feiladressert post til adressaten. Dersom postsendingen ikke kan formidles til adressaten, skal den returneres til avsenderen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utlevering og retur av feiladressert postsending.

§ 27. Ikke-leverbar postsending

Tilbyderen skal sikre forsvarlig behandling av ikke-leverbar postsending. Med ikke-leverbar postsending menes postsending som grunnet feilaktig eller mangelfull adressering ikke kan formidles til verken mottakeren eller avsenderen.

Myndigheten kan inngå avtale med eller pålegge én tilbyder å ha godkjent system for forsvarlig behandling av ikke-leverbar postsending.

Myndigheten skal godkjenne system for forsvarlig behandling av ikke-leverbar postsending som oppfyller alle krav oppstilt i eller i medhold av loven.

En tilbyder med godkjent system kan åpne ikke-leverbar postsending for å identifisere avsenderen eller mottakeren. Tilbydere som ikke selv har godkjent system, skal overlate ikke-leverbar postsending til en tilbyder med slikt system.

En tilbyder med godkjent system plikter å tilby åpning av ikke-leverbar postsending som en tjeneste på kommersielle vilkår.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om behandling av ikke-leverbar postsending og om tilbyders rett til å selge, gi bort eller destruere slike postsendinger.

§ 28. Erstatning for tap, skade og forsinkelse

Tilbyderen skal betale erstatning for registrert postsending som skades eller går tapt i tiden fra innlevering til utlevering. Tilbyderen skal betale erstatning for registrert postsending som er forsinket, når det er betalt et særlig vederlag for at postsendingen skal komme raskt frem, eller for at den skal komme frem til særskilt avtalt leveringstidspunkt eller leveringsperiode. Erstatningsansvaret begrenses etter § 29.

Tilbyderen skal offentliggjøre erstatningsvilkår for tap, skade og forsinkelse.

Tilbyderen kan fastsette leveringsvilkår om rett til erstatning utover det som følger av denne bestemmelsen.

Krav om erstatning foreldes etter ett år, regnet fra dagen etter at postsendingen er innlevert til tilbyderen.

Myndigheten kan ved forskrift fastsette krav til hvilke vilkår som kan fastsettes for tilbyderens ansvar for tap, skade og forsinkelse, herunder om offentliggjøring av vilkårene.

§ 29. Ansvarsbegrensning

Tilbyderen er ikke erstatningspliktig for tap, skade eller forsinkelse etter § 28 som skyldes:

1. feil eller forsømmelse fra den skadelidtes side
2. postsendings beskaffenhet
3. mangelfull emballering eller
4. forhold og følger som tilbyder ikke kunne unngå eller avverge.

Skyldes tap, skade eller forsinkelse en tredjepart som tilbyderen benytter for helt eller delvis å formidle postsending, er tilbyderen bare ansvarsfri om også tredjeparten vil være ansvarsfri etter første ledd.

Tilbyderen er ikke ansvarlig for følgeskader.

Ansvarsbegrensningen i første til tredje ledd gjelder ikke dersom annet er avtalt.

Myndigheten kan gi forskrift om ansvarsbegrensning.

§ 30. Taushetsplikt

Tilbyderen og enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilbyderen, plikter å bevare taushet om informasjon som vedkommende gjennom sin virksomhet får kjennskap til. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet arbeidet eller tjenesten. Taushetsplikten gjelder informasjon om:

1. avsender og mottakers bruk av posttjeneste,
2. avsender og mottakers forretningsmessige eller personlige forhold og
3. innhold i postsending.

Informasjonen kan ikke, utover lovlige behandlingsformål, nyttes i egen virksomhet.

Tilbyderen plikter å gjennomføre tiltak for å hindre at uvedkommende får kjennskap til informasjonen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at informasjon etter første ledd nr. 1 og 2 gis til annen myndighet i medhold av lov eller etter fullmakt gitt i medhold av lov. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at politiet undersøker om postsending inneholder narkotika, eksplosiver, utgangsstoffer for eksplosiver eller radioaktivt materiale uten å åpne den. De som foretar slike undersøkelser, har taushetsplikt etter første ledd når det gjelder forhold som ikke angår oppdraget.

Adresseinformasjon, jf. § 37, som er gradert etter beskyttelsesinstruksen, er underlagt taushetsplikt. Adresseinformasjon som er gradert «strengt fortrolig», skal ikke utleveres til andre enn Folkeregisteret og skal ikke utleveres etter tredje ledd.

Brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven §§ 209 og 210.

Myndigheten kan gi forskrift om taushetsplikt og om unntak fra taushetsplikt.

§ 31. Politiattest

Tilbyderen skal kreve fremleggelse av ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40, ved tilbud om stilling som medfører behandling av postsendinger. For ansettelse i særlig betrodde stillinger kan det kreves uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41.

Politiattest etter første ledd skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffelovens bestemmelser om vinningskriminalitet, narkotikakriminalitet, organisert kriminalitet, terrorhandlinger eller deltakelse i voldelige sammenslutninger med et politisk formål.

Myndigheten kan gi forskrift om bruk av politiattest, herunder om hvilke lovbrudd attesten skal vise.

§ 32. Sikkerhet i postnettet

Tilbyderen skal undersøke, og om nødvendig selv eller ved hjelp av kompetent personell, åpne en postsending når det er mistanke om at postsendingen i seg selv er farlig å sende, eller det er mistanke om at den ikke er forsvarlig innpakket og av den grunn antas å kunne skade postnettet eller andre postsendinger.

Tilbyderen kan avbryte formidling av postsending som er omfattet av første ledd. Tilbyderen skal gi avsenderen melding hvis postsendingen har vært åpnet eller formidlingen avbrytes dersom avsenderens navn og adresse er kjent. Dersom avsenderens navn og adresse ikke er kjent, skal mottakeren varsles om at postsendingen har vært åpnet, eller at formidlingen er avbrutt.

Tilbyderen kan destruere postsending som er farlig å sende, jf. første ledd. Tilbyderen skal før destruering om mulig informere avsenderen om dette.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om sikkerhet i postnettet, herunder om hvilke postsendinger som faller inn under første ledd.

Kapittel 4 Felles bruk av postnett

§ 33. Tilbyderens tilgang til utleveringspostkasse

Tilgang til utleveringspostkasse som ikke er tilgjengelig for allmennheten, skal avtales med postkasseseieren. Når avtale ikke kommer i stand, kan myndigheten gi leveringspliktig tilbyder tillatelse til å kreve tilgang til slik utleveringspostkasse. I særlige tilfeller kan myndigheten også gi andre tilbydere tillatelse til å kreve tilgang. Myndigheten kan sette vilkår for å gi tillatelse.

Eier av postboksanlegg skal gi tilbyderen tilgang til å få distribuert postsendinger i postboksanlegg.

Tilbyderen skal dekke kostnader ved tilgang etter første og annet ledd.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tilgang til utleveringspostkasse og postboksanlegg.

§ 34. Videreformidling av postsending

Leveringspliktig tilbyder skal imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en annen tilbyder om videreformidling av postsendinger. Med videreformidling menes formidling av postsendinger til adressat på vegne av en annen tilbyder. Videreformidling skal tilbys andre tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av plikten til å tilby videreformidling.

§ 35. Offentlig postnummersystem

Postnummersystemet forvaltes som en offentlig fellesressurs av myndigheten. I forvaltningen skal det tas hensyn til ressursbegrensninger, legges vekt på effektiv bruk av ressursen og konsekvenser for berørte tilbydere og brukere.

Større endringer i det offentlige postnummersystem skal høres hos registrerte tilbydere av posttjeneste, berørte kommuner, Statens kartverk og berørte offentlige myndigheter og andre særlig berørte. Endringer i postnummersystemet skal offentliggjøres på en hensiktsmessig måte.

Endring etter annet ledd kan tidligst gjennomføres seks måneder etter at enkeltvedtak om endring er fattet, med mindre noe annet besluttes av myndigheten.

Myndigheten er ikke erstatningsansvarlig ved tildeling, omdisponering og andre endringer av postnummer.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning og drift av det offentlige postnummersystemet.

§ 36. Tildeling av postnummer

Myndigheten forvalter det offentlige postnummersystemet, jf. § 35, og skal imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en tilbyder om tildeling av postnummer. Ved vurdering av om anmodningen er rimelig, skal det legges vekt på ressursbegrensninger, effektiv bruk av ressursen, tilbyderens behov og konsekvenser for berørte postmottakere. Postnummer skal ved enkeltvedtak så langt mulig tildeles tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

En bruker kan anmode om endring av eget postnummer. Avgjørelser som avviser brukers anmodning, regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2.

Myndigheten kan gi forskrift om tildeling av postnummer.

§ 37. Adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger

Tilbyder med leveringsplikt skal etablere og drifte et adresseregister. Leveringspliktig tilbyder skal motta melding om flytting og andre adresseopplysninger og sikre løpende oppdateringer av adresseregisteret.

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby tilgang til adresseendringer for registrerte tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår og til kostnadsorientert pris.

Det skal tilbys en gratis reservasjonsordning mot utlevering av adresseopplysninger til allmennheten. Adresseopplysninger som er omfattet av reservasjon, kan bare utleveres til registrert tilbyder etter § 20, Folkeregisteret og annen offentlig myndighet.

Adresseopplysninger som i Folkeregisteret er gradert med hjemmel i beskyttelsesinstruksen skal underlegges særskilt tilgangsbegrensning, jf. § 30. Adresseopplysninger gradert «strengt fortrolig» skal ikke utleveres til andre enn Folkeregisteret.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning av adresseregister og oppdatering av adresseopplysninger.

Kapittel 5 Konfliktløsning og klage

§ 38. Megling i tvister mellom tilbydere

I tvister mellom tilbydere om rettigheter og plikter fastsatt i eller i medhold av denne loven, kan myndigheten etter skriftlig anmodning fra en part megle for å oppnå enighet mellom partene. Begge parter må samtykke til megling. Myndigheten skal avvise meglingsanmodningen dersom vilkårene for megling ikke er til stede, eller dersom myndigheten etter en helhetsvurdering finner at saken ikke egner seg for megling. Meglingen skal avsluttes senest fire måneder etter mottatt meglingsanmodning.

Myndigheten kan fastsette tidsfrister og andre vilkår knyttet til meglingen. Myndigheten kan på ethvert tidspunkt avbryte meglingen.

§ 39. Tilbyders klageordning

Tilbyderen skal ha en klageordning for egne brukere.

Klageordningen skal være gratis, enkel å bruke og sikre at klager behandles rettferdig og raskt. Avgjørelser i klagesaker skal begrunnes.

Tilbyderen skal opplyse brukere om klageordningen og om klageadgang til brukerklagenemnd etter § 40.

Myndigheten kan gi forskrift om omfang, innhold, rapportering og organisering av klageordning etter første ledd.

§ 40. Brukerklagenemnd for posttjenester

Brukerklagenemnda for posttjenester skal behandle klager på posttjenester i forbrukerforhold. Både forbrukere og små bedrifter omfattes av klageordningen.

Klageadgangen er subsidiær, og klageren må først rette klagen til tilbyderen etter § 39. Klageren kan likevel bringe tvisten direkte inn for Brukerklagenemnda når:

1. tilbyderen ikke skriftlig har orientert klageren om forventet behandlingstid innen tre uker etter at tilbyderen mottok klagen, eller
2. tilbyderen ikke har gitt endelig svar på klagen innen rimelig tid.

Brukerklagenemndas avgjørelser skal ikke være rettslig bindende. Brukerklagenemnda skal sikre en rettferdig, rimelig og hurtig behandling av tvister etter første ledd. Forvaltningslovens bestemmelser kommer ikke til anvendelse for Brukerklagenemnda.

En tilbyder som omfattes av klageordningen, plikter å la Brukerklagenemnda behandle tvister mellom tilbyderen og en klager. Brukerklagenemndas virksomhet skal finansieres av tilbyderen.

Myndigheten kan gi forskrift eller enkeltvedtak om etableringen av Brukerklagenemnda, herunder om nemndas oppnevning, sammensetning, organisering og rapportering, og om nemndsmedlemmenes plikter. Myndigheten kan i forskrift eller enkeltvedtak avgrense Brukerklagenemndas kompetanse, fastsette regler for saksbehandling og finansiering, og kan i særlige tilfeller unnta tilbydere fra ordningen.

§ 41. Klage til myndigheten

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal behandle klager

1. fra brukere i tvister om posttjeneste som ikke faller inn under Brukerklagenemndas kompetanse etter § 40,
2. i tvister mellom tilbydere av posttjeneste og
3. i tvister mellom eier av utleveringspostkasser eller postboksanlegg etter § 33 og tilbyder av posttjeneste.

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet med hjemmel i eller i medhold av denne lov. Klager fremsettes overfor Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, jf. forvaltningsloven § 32.

Kongen kan gi forskrift om hvem som er klageinstans i klagesaker av konkurransemessig karakter, jf. § 5.

Kapittel 6 Tilsyn og sanksjoner**§ 42. Tilsyn**

Myndigheten skal føre tilsyn med at krav fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt. Myndigheten kan nytte bistand fra andre ved utførelsen av tilsynet og kan ta stikkprøver, foreta målinger og annen kontroll uten forhåndsvarsel.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tilsyn.

§ 43. Medvirkning ved tilsyn

Tilbyderen har plikt til å sørge for at myndigheten har uhindret adgang til virksomheten og til lokaler med utstyr knyttet til formidling av postsendinger. Nødvendig dokumentasjon skal gjøres tilgjengelig for myndigheten. Tilbyderen, dennes representant eller den som utfører oppdrag på vegne av tilbyderen, kan pålegges å være til stede under tilsynet.

§ 44. Opplysningsplikt

Myndigheten kan kreve opplysninger fra tilbyderen som er nødvendige for gjennomføring av loven, vedtak gitt i medhold av loven, eller forpliktelser som følger av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til.

Opplysningene kan kreves utlevert skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Taushetsplikt som følger av § 30, annen lovgivning, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om opplysningsplikten.

§ 45. Internasjonal utveksling av taushetsbelagt informasjon

Myndigheten kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi relevant informasjon om markedet for posttjenester til internasjonale organisasjoner for å oppfylle Norges internasjonale avtaleforpliktelser.

Ved utlevering av opplysninger etter første ledd skal myndigheten stille som vilkår at opplysningene bare kan formidles videre med samtykke fra myndigheten, og bare for det formålet som samtykket omfatter.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utveksling av taushetsbelagt informasjon mellom myndigheten og annen myndighet eller internasjonal organisasjon.

§ 46. Pålegg om retting og endring mv.

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge retting eller opphør av ulovlige forhold og fastsette vilkår som skal sikre samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av loven.

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge avtaleinngåelse og stille krav til utforming av avtalevilkår i avtaler mellom tilbydere og mellom tilbyder og bruker.

§ 47. Oppsigelse og tilbakekall

Myndigheten kan si opp en avtale etter § 6 eller trekke tilbake tillatelse gitt i medhold av § 18 når det foreligger vesentlige eller gjentatte brudd på vilkårene og pålegg om retting etter § 46 ikke er etterkommet, eller når andre samfunnsviktige forhold gjør det nødvendig. Myndigheten kan trekke tilbake tillatelse gitt i medhold av § 33 første og annet ledd når det foreligger brudd på vilkårene for tilgang.

Tilbakekall av tillatelse etter § 18 eller oppsigelse etter første ledd får virkning ett år etter at det er gitt forhåndsvarsel etter forvaltningsloven. Dersom brudd på vilkår utgjør en overhengende fare for at tilbud om leveringspliktig posttjenester ikke opprettholdes, kan tilbakekallet gis umiddelbar virkning.

§ 48. Internkontroll

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om etablering av interne kontrollsystem, endring av kontrollsystem og dokumentasjon for å sikre at kravene fastsatt i eller i medhold av denne loven er oppfylt.

§ 49. Overtredelsesgebyr

Myndigheten kan ilegge en fysisk person eller et foretak overtredelsesgebyr dersom personen, foretaket eller noen som handler på vegne av foretaket, forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 7, 13, 17, 18, 20, 26, 30, 32, 33, 34, 43 eller 44,
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 7, 9, 10, 12, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 42 eller 44,
3. unnlater å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 7, 10, 16, 17, 18, 26, 32, 33, 34, 42, 44, 46 eller 48
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten.

Ved fastsettelse av overtredelsesgebyrets størrelse skal det særlig legges vekt på overtredelsens grovhet og varighet, utvist skyld og foretakets omsetning.

Adgangen til å pålegge gebyr foreldes etter fem år. Foreldelsesfristen begynner å løpe når overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes når myndigheten meddeler at et foretak er mistenkt for overtredelsen.

Myndigheten kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

§ 50. Tvangsmulkt

For å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven oppfylles, kan myndigheten fastsette en løpende tvangsmulkt overfor den ansvarlige inntil lovstridig virksomhet opphører.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som myndigheten har fastsatt i vedtaket om tvangsmulkt, og løper så lenge det ulovlige forholdet varer. Dersom det er grunn til å anta at et pålegg ikke vil bli overholdt, kan tvangsmulkt varsles samtidig med pålegget.

Myndigheten kan i særlige tilfeller helt eller delvis frafalle kravet om påløpt mulkt.

Myndigheten kan gi forskrift om ileggelse av, størrelse, utmåling og frafall av påløpt tvangsmulkt.

§ 51. Straff

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 18, 20, 23, 32, 37, 43, 44 eller 46
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 20, 21 eller 44
3. unnlater å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 44 eller 46
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten, jf. § 44.

§ 52. Instruksjonsadgang

Departementet kan pålegge Nasjonal kommunikasjonsmyndighet å behandle saker innenfor lovens virkeområde.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan ikke instrueres, verken generelt eller i den enkelte sak, ved behandling av saker etter kapittel 4 om felles bruk av postnett.

Kapittel 7 Gebyr og ekspropriasjon

§ 53. Gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan kreve gebyr fra tilbydere av posttjenester til dekning av kostnader knyttet til forvaltningsoppgaver etter denne loven.

Myndigheten kan gi forskrifter om gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, herunder kan tilbydere med liten omsetning unntas fra gebyrplikten.

§ 54. Innkreving av tvangsmulkt, overtredelsesgebyr, gebyr mv.

Endelig vedtak om gebyrer som fastsettes etter § 53, tvangsmulkt etter § 50 eller overtredelsesgebyr etter § 49 er tvangsgrunnlag for utlegg.

Innkreving av krav som nevnt i første ledd kan pålegges Statens innkrevingsentral.

§ 55. Ekspropriasjon

Myndigheten kan fatte vedtak om ekspropriasjon av bruksrett til fast eiendom til fordel for tilbyder med leveringsplikt for å sette opp innsamlings- og utleveringspostkasser og nødvendig innretning for plassering av postkasser. Ekspropriasjon kan bare finne sted når det er nødvendig av hensyn til rasjonell postomdeling. Eier eller bruksberettiget kan kreve at postkasse flyttes eller fjernes fra eiendommen når dette er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av eiendommen eller bruksretten.

Det skal ytes vederlag for den byrden ekspropriasjonsvedtaket antas å påføre eieren eller den bruksberettigede. Vederlaget fastsettes ved skjønn dersom partene ikke kommer til enighet om vederlagets størrelse, jf. lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker. Skjønnen styres av lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver.

Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom gjelder så langt den passer.

Myndigheten kan gi forskrift om ekspropriasjon, herunder fastsette vilkår.

Kapittel 8 Avsluttende bestemmelser**§ 56. Ikrafttredelse**

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser skal tre i kraft på ulikt tidspunkt.

Fra den tid loven trer i kraft oppheves lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger.

§ 57. Overgangsbestemmelser

Inntil det er inngått avtale med eller utpekt tilbyder med leveringsplikt, utpekes Posten Norge AS som leveringspliktig tilbyder.

Konsesjon til Posten Norge AS av 18. desember 2012 videreføres, med unntak av punkt 3.5, 3.8.1 og 3.8.2, kapitlene 4 og 5, og punkt 6.1, 6.2 og 6.3, inntil ny avtale eller vedtak som utpeker leveringspliktig tilbyder trer i kraft, eller konsesjonen på annet vis opphører. Ved motstrid mellom bestemmelser i konsesjon og lov skal bestemmelsene i loven ha forrang.

Departementet kan i enkeltvedtak endre konsesjonen inntil ny avtale eller vedtak som utpeker leveringspliktig tilbyder trer i kraft, eller konsesjonen opphører.

Enkeltvedtak med hjemmel i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger som er i kraft ved denne lovs ikrafttredelse, skal fortsatt gjelde.

§ 58. Endring i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 20. desember 1974 nr. 68 om vegfraktavtaler skal § 2 første ledd lyde:

Loven gjelder ikke befordring av døde, befordring av flyttegods eller befordring som omfattes av *postloven*.

2. I følgende bestemmelser skal uttrykkene «postoperatør» og «postoperatøren» erstattes av uttrykkene «tilbyder av posttjenester» og «tilbyderen av posttjenester»:

- a) lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene §§ 146 og 163 a
- b) lov 27. mai 1932 nr. 2 om vekslere § 45 femte ledd
- c) lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker § 42 femte ledd
- d) lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 16
- e) lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten § 27 første ledd
- f) lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 30
- g) lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter § 73 første ledd
- h) lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker § 118 første ledd og § 211 første ledd
- i) lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart § 10–2 første ledd
- j) lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 21–4 første ledd
- k) lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister § 22–3 nr. 1.

3. I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 10 skal lyde:

10. *tilbyder av posttjenester ved formidling av verdisendinger,*

§ 12 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. *leveringspliktig tilbyder av posttjenester.*

23. juli Nr. 915 2015**Forskrift om endring i forskrift om plantevernmidler**

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 23. juli 2015 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 9, § 12 og § 33, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XV (forordning (EU) 2015/543 og forordning (EU) 2015/553). Kunngjort 28. juli 2015 kl. 13:05.

I

I forskrift 6. mai 2015 nr. 455 om plantevernmidler gjøres følgende endringer:

EØS hjemmelsfeltet skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg XX kap. I (direktiv 2009/128/EF) og vedlegg II kap. XV (forordning (EF) nr. 1107/2009 (som endret ved forordning (EU) nr. 518/2013), forordning (EU) nr. 540/2011 (sist endret ved forordning (EU) 2015/553), forordning (EU) nr. 544/2011 (sist endret ved forordning (EU) nr. 283/2013 og forordning (EU) nr. 1136/2014), forordning (EU) nr. 545/2011 (sist endret ved forordning (EU) nr. 284/2013), forordning (EU) nr. 546/2011, forordning (EU) nr. 547/2011, forordning (EU) nr. 942/2011, forordning (EU) nr. 943/2011, forordning (EU) nr. 1045/2011, forordning (EU) nr. 1078/2011, forordning (EU) nr. 1127/2011, forordning (EU) nr. 1372/2011, forordning (EU) nr. 1381/2011, forordning (EU) nr. 823/2012 (sist endret ved forordning (EU) nr. 460/2014), forordning (EU) nr. 578/2012, forordning (EU) nr. 686/2012 (sist endret ved forordning (EU) 2015/52), forordning (EU) nr. 844/2012, forordning (EU) nr. 108/2014, forordning (EU) nr. 116/2014, beslutning 2012/677/EU, beslutning 2012/480/EU, beslutning 2012/191/EU, beslutning 2012/363/EU, beslutning 2013/205/EU, beslutning 2013/38/EU, beslutning 2013/431/EU og beslutning 2014/289/EU).

§ 4 skal lyde:

§ 4. Forordning (EU) nr. 540/2011 om liste over aktive stoffer

EØS-avtalens vedlegg II kapittel XV (forordning (EU) nr. 540/2011 som endret ved forordning (EU) nr. 541/2011, forordning (EU) nr. 542/2011, forordning (EU) nr. 702/2011, forordning (EU) nr. 703/2011, forordning (EU) nr. 704/2011, forordning (EU) nr. 705/2011, forordning (EU) nr. 706/2011, forordning (EU) nr. 736/2011, forordning (EU) nr. 740/2011, forordning (EU) nr. 786/2011, forordning (EU) nr. 787/2011, forordning (EU) nr. 788/2011, forordning (EU) nr. 797/2011, forordning (EU) nr. 798/2011, forordning (EU) nr. 800/2011, forordning (EU) nr. 806/2011, forordning (EU) nr. 807/2011, forordning (EU) nr. 810/2011, forordning (EU) nr. 820/2011, forordning (EU) nr. 974/2011, forordning (EU) nr. 993/2011, forordning (EU) nr. 1022/2011, forordning (EU) nr. 1100/2011, forordning (EU) nr. 1134/2011, forordning (EU) nr. 1143/2011, forordning (EU) nr. 87/2012, forordning (EU) nr. 127/2012, forordning (EU) nr. 287/2012, forordning (EU) nr. 359/2012, forordning (EU) nr. 369/2012, forordning (EU) nr. 571/2012, forordning (EU) nr. 582/2012, forordning (EU) nr. 589/2012, forordning (EU) nr. 595/2012, forordning (EU) nr. 597/2012, forordning (EU) nr. 608/2012, forordning (EU) nr. 637/2012, forordning (EU) nr. 735/2012, forordning (EU) nr. 746/2012, forordning (EU) nr. 1037/2012, forordning (EU) nr. 1043/2012, forordning (EU) nr. 1197/2012, forordning (EU) nr. 1237/2012, forordning (EU) nr. 1238/2012, forordning (EU) nr. 17/2013, forordning (EU) nr. 22/2013, forordning (EU) nr. 175/2013, forordning (EU) nr. 187/2013, forordning (EU) nr. 188/2013, forordning (EU) nr. 190/2013, forordning (EU) nr. 200/2013, forordning (EU) nr. 201/2013, forordning (EU) nr. 350/2013, forordning (EU) nr. 355/2013, forordning (EU) nr. 356/2013, forordning (EU) nr. 365/2013, forordning (EU) nr. 366/2013, forordning (EU) nr. 367/2013, forordning (EU) nr. 368/2013, forordning (EU) nr. 369/2013, forordning (EU) nr. 373/2013, forordning (EU) nr. 375/2013, forordning (EU) nr. 378/2013, forordning (EU) nr. 485/2013, forordning (EU) nr. 532/2013, forordning (EU) nr. 533/2013, forordning (EU) nr. 546/2013, forordning (EU) nr. 568/2013, forordning (EU) nr. 570/2013, forordning (EU) nr. 762/2013, forordning (EU) nr. 767/2013, forordning (EU) nr. 781/2013, forordning (EU) nr. 790/2013, forordning (EU) nr. 798/2013, forordning (EU) nr. 802/2013, forordning (EU) nr. 826/2013, forordning (EU) nr. 827/2013, forordning (EU) nr. 828/2013, forordning (EU) nr. 829/2013, forordning (EU) nr. 832/2013, forordning (EU) nr. 833/2013, forordning (EU) nr. 1031/2013, forordning (EU) nr. 1089/2013, forordning (EU) nr. 1124/2013, forordning (EU) nr. 1136/2013, forordning (EU) nr. 1150/2013, forordning (EU) nr. 1165/2013, forordning (EU) nr. 1166/2013, forordning (EU) nr. 1175/2013, forordning (EU) nr. 1176/2013, forordning (EU) nr. 1177/2013, forordning (EU) nr. 1178/2013, forordning (EU) nr. 1187/2013, forordning (EU) nr. 1192/2013, forordning (EU) nr. 1195/2013, forordning (EU) nr. 1199/2013, forordning (EU) nr. 85/2014, forordning (EU) nr. 140/2014, forordning (EU) nr. 141/2014, forordning (EU) nr. 143/2014, forordning (EU) nr. 144/2014, forordning (EU) nr. 145/2014, forordning (EU) nr. 149/2014, forordning (EU) nr. 151/2014, forordning (EU) nr. 154/2014, forordning (EU) nr. 187/2014, forordning (EU) nr. 192/2014, forordning (EU) nr. 193/2014, forordning (EU) nr. 462/2014, forordning (EU) nr. 485/2014, forordning (EU) nr. 486/2014, forordning (EU) nr. 487/2014, forordning (EU) nr. 496/2014, forordning (EU) nr. 504/2014, forordning (EU) nr. 563/2014, forordning (EU) nr. 571/2014, forordning (EU) nr. 629/2014, forordning (EU) nr. 632/2014, forordning (EU) nr. 678/2014, forordning (EU) nr. 878/2014, forordning (EU) nr. 880/2014, forordning (EU) nr. 890/2014, forordning (EU) nr. 891/2014, forordning (EU) nr. 916/2014, forordning (EU) nr. 917/2014, forordning (EU) nr. 918/2014, forordning (EU) nr. 921/2014, forordning (EU) nr. 922/2014, forordning (EU) nr. 1316/2014, forordning (EU) nr. 1330/2014, forordning (EU) nr. 1334/2014, forordning (EU) 2015/51, forordning (EU) 2015/58, forordning

(EU) 2015/232, forordning (EU) 2015/306, forordning (EU) 2015/307, forordning (EU) 2015/308, forordning (EU) 2015/404, forordning (EU) 2015/415, forordning (EU) 2015/418, forordning (EU) 2015/543 og forordning (EU) 2015/553 om gjennomføring av forordning (EF) nr. 1107/2009 vedrørende liste over godkjente aktive stoffer gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg II kapittel XV, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

II

Endringene trer i kraft straks.

Forordninger

Endringer som gjøres under avsnittet «Forordninger i pdf»:

Under overskriften «Forordning (EU) nr. 540/2011 (ikke konsolidert)» første avsnitt tilføyes følgende etter forordning (EU) nr. 922/2014:

forordning (EU) nr. 1316/2014, forordning (EU) nr. 1330/2014, forordning (EU) nr. 1334/2014, forordning (EU) 2015/51, forordning (EU) 2015/58, forordning (EU) 2015/232, forordning (EU) 2015/306, forordning (EU) 2015/307, forordning (EU) 2015/308, forordning (EU) 2015/404, forordning (EU) 2015/415, forordning (EU) 2015/418, forordning (EU) 2015/543 og forordning (EU) 2015/553.

Under forordning (EU) nr. 540/2011, legges følgende forordninger inn nederst i listen:

- **M130** Forordning (EU) nr. 1316/2014

- **M131** Forordning (EU) nr. 1330/2014

- **M132** Forordning (EU) nr. 1334/2014

- **M133** Forordning (EU) 2015/51

- **M134** Forordning (EU) 2015/58

- **M135** Forordning (EU) 2015/232

- **M136** Forordning (EU) 2015/306

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

- **M137** Forordning (EU) 2015/307

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

- **M138** Forordning (EU) 2015/308

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

- **M139** Forordning (EU) 2015/404

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

► **M140** Forordning (EU) 2015/415► **M141** Forordning (EU) 2015/418

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

► **M142** Forordning (EU) 2015/543

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

► **M143** Forordning (EU) 2015/553

Foreligger foreløpig ikke på norsk.

Under overskriften «Nedenfor gjengis til informasjon norske uoffisielle oversettelser av forordninger vedrørende datakrav ved godkjenning av aktive stoffer:» tilføyes følgende forordning kronologisk til listen over forordninger:

Forordning (EU) nr. 1136/2014

Under overskriften «Nedenfor gjengis til informasjon norske uoffisielle oversettelser av forordninger vedrørende oppgavefordeling mellom medlemsland:» tilføyes følgende forordning kronologisk til listen over forordninger:

Forordning (EU) 2015/52

23. juli Nr. 916 2015**Forskrift om endring i forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for persontransport med turbil**

Hjemmel: Fastsatt av Tariffnemnda 23. juli 2015 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5. Kunngjort 28. juli 2015 kl. 13:05.

I

I forskrift 27. mai 2015 nr. 815 om allmenngjøring av tariffavtale for persontransport med turbil gjøres følgende endring:

§ 7 første ledd skal lyde:

Forskriften trer i kraft 1. oktober 2015.

II

Endringen trer i kraft straks.

27. juli Nr. 917 2015**Forskrift om endring i forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Utlendingsdirektoratet 27. juli 2015 med hjemmel i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 13 første ledd, jf. forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) § 3–14 tredje ledd annet punktum og § 3–15 annet ledd annet punktum og delegeringsvedtak 9. oktober 2009 nr. 1260 og 16. desember 2009 nr. 1586. Kunngjort 28. juli 2015 kl. 13:05.

I

I forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) gjøres følgende endring:

Vedlegg 15 skal lyde:

Vedlegg 15. Andre Schengenlands utenriksstasjoner med viseringsmyndighet

Andre Schengenlands utenriksstasjoner med myndighet til å avgjøre søknader om visum (avgjørelsesmyndighet) og til å utstede slikt visum pr. 31. juli 2015, jf. § 3–14 tredje ledd annet punktum og § 3–15 annet ledd annet punktum. Norge blir representert av:

<i>Belgia i:</i>	Kamerun	Yaounde ²
	Kongo DR	Kinshasa ²
<i>Danmark i:</i>	Bolivia	La Paz ²
	Burkina Faso	Ouagadougou ²
	Canada	Ottawa ²
	Irland	Dublin ²
	Malaysia	Kuala Lumpur ²
	Mali	Bamako ²
	Marokko	Rabat ²
	Mexico	Mexico by ²
	Mosambik	Maputo ²
	Nepal	Katmandu ²
	Singapore	Singapore ²
	Syria	Damaskus ²
	Taiwan	Taipei ²
<i>Finland i:</i>	Kina	Hongkong ²
	Namibia	Windhoek ²
	Peru	Lima ²
	Tunisia	Tunis ²
<i>Frankrike i:</i>	Armenia	Jerevan ²
	Georgia	Tbilisi ²
	Haiti	Port-au-Prince ²
	Hviterussland/Belarus	Minsk ²
	Kambodsja	Phnom Penh ²
	Mauritius	Port Louis ²
	Seychellene	Victoria ²
<i>Italia i:</i>	Usbekistan	Tasjkent
<i>Litauen i:</i>	Russland	Kaliningrad ²
	Kasakhstan	Almaty ²
	Kasakhstan	Astana ²
<i>Nederland i:</i>	Aruba	Oranjestad ²
	Curacao	Willemstad ²
	Den dominikanske republikk	Santo Domingo ²
	New Zealand	Wellington ²
	Oman	Muscat ²
	Surinam	Paramaribo ²
	Trinidad og Tobago	Port of Spain ²
<i>Portugal i:</i>	Guinea Bissau	Bissau ²
	Kapp Verde	Praia ²
	São Tomé og Príncipe	São Tomé ²
	Øst-Timor	Dili
<i>Sveits i:</i>	Madagaskar	Antananarivo
<i>Sverige i:</i>	Bangladesh	Dhaka ²
	Colombia	Bogotá ¹
	Cuba	Havana ²
	Chile	Santiago de Chile ²
	Etiopia	Addis Abeba ²
	Makedonia	Skopje ²
	Sør-Korea	Seoul ²
	USA	Washington
	Nord-Korea	Pyongyang ²
	Zambia	Lusaka ²
	Ecuador	Quito ²
<i>Tyskland i:</i>	Bahrain	Manama
	Kirgisistan	Bisjkek
	Kuwait	Kuwait
	Kypros	Nicosia

	Libya	Tripoli
	Myanmar	Yangon
	Qatar	Doha
	Tadsjikistan	Dusjanbe
	Turkmenistan	Asjkhabad
<i>Ungarn i:</i>	Moldova	Chişinău
	Tyrkia	Istanbul

1 Visumsøknader til Norge fra borgere av Ecuador blir behandlet ved den svenske ambassaden i Bogotá, Colombia.

2 Også avslagsmyndighet.

II

Endringen trer i kraft 31. juli 2015.

11. juni Nr. 924 2015

Forskrift om graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Handelshøyskolen BI

Hjemmel: Fastsatt av styret ved Handelshøyskolen BI 11. juni 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–3, § 3–7, § 3–9 og § 4–13. Kunngjort 31. juli 2015 kl. 10.40.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1–1. Virkeområde

Forskriften gjelder for doktorgradsutdanningen som fører frem til graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Handelshøyskolen BI. Forskriften gir regler om opptak, gjennomføring og avslutning av ph.d.-utdanningen ved Handelshøyskolen BI.

For enkelte bestemmelser som regulerer forhold knyttet til ph.d.-graden vises det til universitets- og høyskoleloven, samt relevante bestemmelser i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Handelshøyskolen BI .

§ 1–2. Målsetting, omfang og innhold for ph.d.-utdanningen

Ph.d.-utdanningen skal kvalifisere for forskningsvirksomhet av internasjonal standard og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt og analytisk tenkning, i samsvar med god vitenskapelig skikk og forskningsetiske standarder.

Ph.d.-utdanningen skal gi kandidaten kunnskap, ferdigheter og kompetanse i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Ph.d.-utdanningen er normert til tre års fulltidsstudier og inkluderer en opplæringsdel av minimum 60 studiepoengs omfang, i tillegg kommer pliktarbeid på ett års omfang. Opptak er for en periode på fire år.

Ph.d.-utdanningens viktigste komponent er et selvstendig forskningsarbeid eller kombinert forsknings- og utviklingsarbeid som gjennomføres under aktiv veiledning.

Ph.d.-graden tildeles på grunnlag av:

- Godkjent vitenskapelig avhandling
- Godkjent gjennomføring av kursdelen
- Godkjent predoktoralt forsvar
- Godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- Godkjent offentlig forsvar av avhandlingen (disputas).

§ 1–3. Ansvaret for ph.d.-utdanningen

Handelshøyskolen BIs styre har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen. Kollegiet har ansvaret for ph.d.-utdanningen som helhet. Kollegiet vedtar strukturen i studiet.

Etter delegert myndighet har Dean ansvar for å koordinere og godkjenne undervisning og veiledning. Se forøvrig rollebeskrivelse og ansvarsområder for Dean.

§ 1–4. Kvalitetssikring

Ph.d.-utdanningen omfattes av Handelshøyskolen BIs kvalitetssikringssystem.

Minst 50 % av de faglige ansatte knyttet til doktorgradsprogrammet skal være professorer, og de øvrige skal være førsteamanuenser eller tilsvarende.

Kapittel 2. Opptak og ph.d.-avtale

§ 2–1. Vilkår for opptak

For opptak til ph.d.-utdanningen gjelder følgende regler:

- For opptak til ph.d.-utdanningen må søkeren normalt ha en femårig mastergrad, jamfør beskrivelsene i kvalifikasjonsrammeverkets andre syklus. Gjennomsnittskarakter må være B eller bedre.
- I særskilte tilfeller kan det gis opptak til kandidater med andre grader som Handelshøyskolen BI har godkjent som opptaksgrunnlag til ph.d.-utdanningen.

- a) Kun mastergrader med en tilstrekkelig teoretisk orientering og behandling av metodologiske temaer vil bli behandlet.
  - b) Instituttet som mottar søknaden må vurdere den, og gi en skriftlig begrunnelse til undervisningsutvalget for doktorgrad.
- (3) I svært spesielle tilfeller kan søkere med en utdanning som er kortere enn fem år vurderes for opptak. Instituttet hvor søker ønsker opptak kan pålegge disse kandidatene å ta tilleggstudium eller tilleggskurs, alternativt levere inn individuelle arbeider.
- a) Arbeidspraksis og ikke akkrediterte studier godtas ikke for å fylle disse kravene. Relevant akademisk publisering godtas.
  - b) Innfrielse av slike tilleggskrav skal godkjennes av instituttet og sendes til doktorgradsadministrasjonen.
  - c) Instituttet kan foreslå unntak fra kravene. Disse skal behandles i undervisningsutvalget for doktorgrad, og Dean fatter endelig vedtak i saken.
  - d) Kun søkere med høyere utdanning (mastergrad) innenfor økonomisk- administrativ utdanning i vid forstand, vil få opptak til phd-utdanningen.
  - e) Søkere uten annen høyere utdanning enn erfaringsbaserte mastergrader vil ikke bli vurdert.
- (4) Instituttet, undervisningsutvalget doktorgrad eller Dean kan i særskilte tilfeller kreve GMAT eller GRE-tester og/eller TOEFL eller IELTS fra søkerne. Søkerne vil i så fall bli informert om dette, eller at dette fremgår av utlysningen.
- (5) Det kan innvilges fritak fra deler av opplæringsdelen (se § 3–4) dersom tilsvarende krav er oppfylt ved en annen institusjon som tilbyr godkjente kurs.
- a) Opplæringsdelen må være gjennomført i løpet av de fem siste årene før søknad om opptak, og kan ikke overstige 18 studiepoeng.
  - b) Søknad om fritak skal ligge ved søknaden om opptak til programmet.
  - c) Søknad om fritak godtas ikke etter at opptak er innvilget.

Søknaden skal inneholde:

- a) Dokumentasjon for den utdanning som skal ligge til grunn for opptaket.
- b) Prosjektbeskrivelse som kan omfatte:
  - Faglig redegjørelse for prosjektet
  - Fremdrift
  - Finansiering
  - Dokumentasjon av spesielle behov for faglige og materielle ressurser
  - Eventuelle planer for opphold ved annen institusjon
  - Faglig formidling
  - Opplysninger om eventuelle immaterialrettslige restriksjoner for å beskytte andres rettigheter.
- c) Plan for opplæringsdelen, herunder opplæring som er rettet mot generell kompetanse i samsvar med kvalifikasjonsrammeverket.
- d) Redegjørelse for eventuelle rettslige og etiske problemstillinger som prosjektet reiser og hvordan disse kan avklares. Det skal fremgå av søknaden om prosjektet er avhengig av tillatelse fra forskningsetiske komiteer eller andre myndigheter eller fra private (informanter, pasienter, foreldre etc.). Slike tillatelser bør om mulig være innhentet og legges ved søknaden.
- e) Handelshøyskolen BI fastsetter søknadsskjema og kan fastsette krav til ytterligere dokumentasjon.
- f) Handelshøyskolen BI kan fastsette krav om residensplikt.

§ 2–2. *Infrastruktur*

Kandidaten skal ha til disposisjon nødvendig infrastruktur for gjennomføring av forskningsprosjektet. Avgjørelsen av hva som anses som nødvendig infrastruktur for gjennomføring, tas av Handelshøyskolen BI. For kandidater med ekstern finansiering eller arbeidsplass inngås det avtale mellom Handelshøyskolen BI og ekstern part i forbindelse med det enkelte forskningsprosjekt. Slik avtale skal som hovedregel foreligge på det tidspunkt opptaksvedtaket for den aktuelle kandidaten fattes, eller umiddelbart etterpå.

§ 2–3. *Opptaksvedtak*

Vedtaket om opptak baseres på en samlet vurdering av søknaden. Handelshøyskolen BI kan fastsette kriterier for rangering mellom kvalifiserte søkere når antallet søkere overstiger opptakskapasiteten.

I vedtaket skal minst én veileder oppnevnes, ansvaret for håndtering av andre behov som er skissert i søknaden plasseres, og avtaleperioden fastsettes med startdato og sluttdato. Startdato settes lik startdato for finansiering. Eventuell forlengelse av avtaleperioden må relateres til rettighet som arbeidstaker eller avklares spesielt i forhold til kandidatens finansieringsgrunnlag.

Opptak skal nektes om:

- a) Avtaler med ekstern tredjepart er til hinder for offentliggjøring og offentlig forsvar av avhandlingen
- b) De immaterialrettslige avtaler som er inngått er så urimelige at Handelshøyskolen BI ikke bør medvirke i prosjektet.

§ 2-4. Avtaleperiode

Ph.d.-utdanningen er normert til tre års fulltidsstudier i tillegg til pliktarbeid. En forlengelse må ikke overstige maksimaltiden i ph.d.-utdanningen som er åtte år.

Ved lovhjemlede avbrudd forlenges avtaleperioden tilsvarende.

Handelshøyskolen BI kan forlenge avtaleperioden etter begrunnet søknad. Ved innvilget forlengelse kan Handelshøyskolen BI sette ytterligere betingelser.

Etter opptaksperiodens utløp opphører partenes rettigheter og plikter i henhold til ph.d.-avtalen, slik at ph.d.-kandidaten kan miste sin rett til veiledning, kursdeltakelse og tilgang til Handelshøyskolen BIs infrastruktur.

§ 2-5. Frivillig avslutning før avtalt tid

Kandidaten og Handelshøyskolen BI kan avtale at ph.d.-utdanningen avsluttes før avtalt tid. Ved slik avslutning av ph.d.-utdanningen skal det fastsettes skriftlig hvordan spørsmål knyttet til eventuelle tilsettingsforhold, finansiering, rettigheter til resultater mv. skal ordnes.

Ved frivillig avslutning som skyldes kandidatens ønske om å skifte prosjekt eller overgang til annet program, skal kandidaten søke nytt opptak på grunnlag av det nye prosjektet.

§ 2-6. Tvungen avslutning før avtalt tid

Handelshøyskolen BI kan vedta tvungen avslutning av ph.d.-utdanningen før avtalt tid.

§ 2-7. Tvungen avslutning ved forsinkelse eller manglende fremdrift før avtalt tid

Når ett eller flere av de følgende vilkårene er oppfylt, kan Handelshøyskolen BI vedta tvungen avslutning av ph.d.-utdanningen:

- a) Vesentlig forsinkelse som skyldes forhold kandidaten selv rår over.
- b) Gjentatte eller vesentlige brudd på kandidatens plikter etter avtalen, som informasjons-, oppfølgings- eller rapporteringsplikt, jf. § 3-6 og § 3-7.
- c) Forsinkelse i fremdriften av forskningsprosjektet som er av en slik art at det skaper begrunnet tvil om kandidaten vil kunne fullføre prosjektet innenfor avtalt tid.

Vedtaket etter paragrafen her fattes av Dean. Klager behandles av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI.

§ 2-8. Tvungen avslutning ved fusk på eksamen eller prøver underveis i ph.d.-utdanningen

Ved fusk på eksamener eller prøver underveis i ph.d.-utdanningen, kan Handelshøyskolen BI vedta annullering, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-7. Dersom forholdet eller forholdene er så alvorlig at det er å anse som uredelighet, jf. samme lov § 4-13 (1), jf. forskningsetikkloven § 5, andre ledd, kan institusjonen vedta tvungen avslutning, jf. § 2-9 nedenfor.

Vedtaket etter paragrafen her fattes av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI. Klager behandles av Felles klagenemnd for studentsaker, jf. universitets- og høyskoleloven § 5-1 og forskrift i medhold av denne.

§ 2-9. Tvungen avslutning ved uredelighet

Dersom en ph.d.-kandidat som gjør seg skyldig i vitenskapelig uredelighet, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-13 (1), jf. forskningsetikkloven § 5, 2. ledd, kan Handelshøyskolen BI vedta tvungen avslutning.

Vedtaket om tvungen avslutning på grunn av uredelighet fattes av Klagenemnda ved handelshøyskolen BI. Klage over slikt vedtak behandles av departementet eller særskilt klagenemnd oppnevnt av departementet.

§ 2-10. Oppsigelse og avskjed

En ph.d.-kandidat kan sies opp fra sin stilling eller avskjediges i henhold til arbeidsmiljøloven (lov 17. juni 2005 nr. 62) kapittel 15.

§ 2-11. Ph.d.-avtalen

Opptak til Handelshøyskolen BIs ph.d.-utdanning formaliseres ved at skriftlig avtale underskrives av ph.d.-kandidat, veileder(e) og Handelshøyskolen BI.

Avtalen regulerer partenes rettigheter og plikter i opptaksperioden og skal sikre at kandidaten deltar regelmessig i et aktivt forskermiljø og legge til rette for at ph.d.-utdanningen skal kunne gjennomføres til avtalt tid. Handelshøyskolen BI fastsetter avtaleskjema.

For ph.d.-kandidater med finansiering fra, tilsetning hos eller andre bidrag fra en ekstern part, skal det, i tråd med fastsatte retningslinjer, inngås egen avtale mellom kandidaten, Handelshøyskolen BI og den eksterne part.

I tilfeller hvor ph.d.-kandidaten skal ha tilknytning til utenlandske institusjoner, må Handelshøyskolen BIs retningslinjer for slikt samarbeid følges, og egne avtaler inngås på fastsatte skjema. Avtalen skal normalt foreligge sammen med opptaksavtalen.

Kapittel 3. Gjennomføring**§ 3-1. Veiledning**

Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning. Handelshøyskolen BI og veilederne skal sammen sikre at ph.d.-kandidaten deltar i et aktivt forskningsmiljø.

§ 3-2. Oppnevning av veiledere

Hovedveileder skal være oppnevnt på opptakstidspunktet.

Hovedveileder har det faglige hovedansvaret for kandidaten. Hovedveileder må være ansatt ved Handelshøyskolen BI.

Bi-veiledere er fagpersoner som gir veiledning og som deler det faglige ansvaret for kandidaten med hovedveileder. Habilitetsreglene i forvaltningsloven kapittel 2 «Om ugildhet» (§§ 6 – 10) gjelder for veilederne.

Alle veiledere skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor fagfeltet og være aktive forskere. Minst én av de oppnevnte veilederne bør ha tidligere erfaring fra og/eller opplæring som veileder av ph.d.-kandidater.

Ph.d.-kandidat og veileder kan be Handelshøyskolen BI oppnevne ny veileder for kandidaten. Veileder kan ikke fratse før ny veileder er oppnevnt. Tvister om veileders og kandidats faglige rettigheter og plikter kan bringes inn av partene til behandling og avgjørelse ved Handelshøyskolen BI.

§ 3–3. *Veiledningens innhold*

Kandidat og veiledere bør ha jevnlig kontakt. Veileder har ansvar for å følge opp kandidatens faglige utvikling. Kontakthypenheten bør fremgå av den årlige fremdriftsrapporteringen, jf. § 3–6.

Veilederne plikter å holde seg orientert om fremdriften i kandidatens arbeid og vurdere den i forhold til prosjektbeskrivelsens fremdriftsplan, jf. § 2–1.

Veilederne plikter å følge opp faglige forhold som kan medføre forsinket gjennomføring av forskerutdanningen, slik at denne kan fullføres innenfor normert tid.

Veilederne skal gi råd om formulering og avgrensning av tema og problemstillinger, drøfte og vurdere hypoteser og metoder, drøfte resultater og tolkningen av disse, drøfte opplegg og gjennomføring av fremstillingen, herunder disposisjon, språklig form, dokumentasjon mv., og gi hjelp til orientering i faglitteratur og datagrunnlag i forhold til bibliotek, arkiv, etc. Videre bør veilederne gi kandidaten veiledning i forskningsetiske spørsmål knyttet til avhandlingen.

§ 3–4. *Formål, innhold og omfang for opplæringsdelen*

Ph.d.-utdanningen skal være lagt opp slik at den skal kunne fullføres innenfor normert tidsramme.

Handelshøyskolen BI har ansvar for at opplæringsdelen, sammen med avhandlingsarbeidet, gir utdanning på høyt faglig nivå og i henhold til internasjonal standard, med gjennomføring av et forskningsarbeid, trening i faglig formidling og innføring i forskningsetikk, vitenskapsteori og vitenskapsmetode. Opplæringen skal sammen med forskningsarbeidet bidra til oppnåelse av forventet læringsutbytte i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Handelshøyskolen BI kan tilby ph.d.-kandidaten veiledning om fremtidige yrkesmuligheter i og utenfor academia, herunder bevisstgjøring om den kompetansen som kandidaten har oppnådd gjennom forskningsarbeidet.

Dersom Handelshøyskolen BI ikke selv arrangerer hele opplæringsdelen, skal forholdene legges til rette for at kandidaten får tilsvarende opplæring ved andre institusjoner.

Opplæringsdelen skal tilsvare minst 60 studiepoeng på doktorgradsnivå. Elementer som skal inngå i opplæringsdelen, bør ikke være eldre enn fem år ved opptaksdato. Søknad om at tidligere avlagte studiepoeng skal inngå som en del av kursporteføljen må vedlegges søknaden om opptak. Godkjente tidligere avlagte studiepoeng kan ikke overstige 18.

Kurs på doktorgradsnivå ved annen institusjon skal godkjennes i samsvar med reglene i universitets- og høyskoleloven, § 3–5 første ledd.

§ 3–5. *Kandidatens rettigheter ved permisjon*

Ph.d.-kandidater som har foreldrepermisjon fra ph.d.-utdanningen, jf. universitets- og høyskoleloven § 4–5, kan likevel følge undervisning og avlegge eksamener i emner og kurs som skal inngå som en del av kandidatens opplæringsdel under permisjonstiden, i tråd med folketrygdloven kapittel 14, § 14–10, fjerde ledd og NAVs rundskriv til § 14–10, fjerde ledd av 18.12.2006 (R14–00–2–A15).

§ 3–6. *Rapportering*

Handelshøyskolen BIs system for kvalitetssikring av ph.d.-utdanningen skal omfatte tiltak for å avdekke manglende progresjon i avhandlingsarbeidet og kursdel og mangler ved veiledningen samt rutiner for å følge opp avdekkede mangler. Systemet skal normalt omfatte årlig og separat rapportering fra ph.d.-kandidat og veileder, og utformes slik at dobbeltrapportering unngås.

Kandidat og veileder har et likeverdig ansvar for rapportering. Manglende eller mangelfull fremdriftsrapportering fra kandidaten kan medføre tvungen avslutning av forskerutdanningen før opptaksperiodens utløp, jf. § 2–6. Veileder som unnlater å følge opp rapporteringsplikten kan bli fratatt veilederansvaret.

Handelshøyskolen BI kan ved behov kreve særskilt rapportering.

§ 3–7. *Midtveisevaluering (predoktoralt forsvar)*

En midtveisevaluering av doktorgradsarbeidet bør normalt finne sted midtveis i programmet, i hovedsak etter at kursdelen er fullført. Kandidaten skal forsvare det foreløpige doktorgradsarbeidet for en bedømmelseskomité. Komiteen består av hovedveileder, et eksternt medlem og et internt medlem. Instituttet som kandidaten er tilknyttet foreslår komitémedlemmene, og komiteen godkjennes av Dean.

Kandidaten skal levere et skriftlig arbeid. Bedømmelseskomiteen mottar det skriftlige arbeidet senest fire uker før avtalt dato for predoktoralt forsvar. Bedømmelseskomiteen skal ta stilling til doktorgradsarbeidets faglige status og fremdrift, og skal gi tilbakemelding til både kandidaten, veilederen og Handelshøyskolen BI.

Komiteen avgjør ved alminnelig flertall om arbeidet godkjennes eller ikke.

Dersom en kandidat ikke får godkjent predoktoralt forsvar skal det enten avtales et nytt arbeid som forsvares på nytt eller avtales et nytt arbeid uten forsvar.

Dersom bedømmelseskomiteen rapporterer om vesentlige svakheter ved forskningsarbeidet, skal det iverksettes tiltak for å korrigere situasjonen.

Doktorgradsavhandlingen kan ikke leveres før predoktoralt forsvar er godkjent.

§ 3–8. *Krav til ph.d.-avhandlingen*

Avhandlingen skal være et selvstendig forskningsarbeid eller forsknings- og utviklingsarbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til etiske krav, faglig nivå og metode innen fagområdet.

Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier at den vil kunne publiseres eller offentliggjøres i egnet format som en del av fagets forskningsbaserte kunnskapsutvikling.

Avhandlingen kan bestå av en monografi eller en sammenstilling av flere mindre, arbeider. Dersom avhandlingen består av flere mindre arbeider, skal det redegjøres for sammenhengen mellom dem.

Handelshøyskolen BI bestemmer om en avhandling som er produsert av flere i fellesskap, kan innleveres til bedømmelse dersom de individuelle bidragene kan identifiseres.

Dersom avhandlingen eller deler av den er blitt til i samarbeid med andre forfattere eller samarbeidspartnere, skal ph.d.-kandidaten følge de normer for medforfatterskap som er allment akseptert i fagmiljøet og i henhold til internasjonale standarder. Dersom avhandlingen består av artikler, skal kandidaten være eneforfatter på minst en av artiklene. På de øvrige artiklene i avhandlingen skal kandidaten være en betydelig bidragsyter.

I avhandlinger hvor det inngår arbeider med flere forfattere eller samarbeidspartnere, skal det følge en underskrevet erklæring som beskriver kandidatens innsats i hvert enkelt arbeid.

Avhandlingen skal skrives på engelsk, norsk, svensk eller dansk. Handelshøyskolen BI anbefaler at avhandlingen skrives på engelsk.

§ 3–9. *Arbeider som ikke godtas*

Arbeider eller deler av et arbeid som har vært godtatt som grunnlag for tidligere avlagte eksamener eller grader, kan ikke antas til bedømmelse med mindre arbeidet inngår som en mindre del av en avhandling som består av flere sammenhengende arbeider. Data, analyser eller metoder fra tidligere grader kan likevel benyttes som grunnlag for arbeid med ph.d.-prosjektet.

Ved bruk av publiserte arbeider kan disse ikke godtas som del av avhandlingen hvis de ved opptakstidspunkt er eldre enn fem år fra publiseringsdato. Handelshøyskolen BI kan dispensere fra dette kravet dersom helt ekstraordinære forhold tilsier det.

Avhandlingen kan innleveres for bedømmelse ved kun ett lærested, jf. § 4–3.

§ 3–10. *Meldeplikt om arbeidsresultater som har potensial for næringsmessig utnyttelse*

Regulering av rettigheter mellom samarbeidende institusjoner må reguleres i avtale.

Handelshøyskolen BIs til enhver tid gjeldende regelverk skal danne utgangspunkt for hvilken meldeplikt ph.d.-kandidater med tilsetning ved Handelshøyskolen BI har for arbeidsresultater med næringsmessig potensial som gjøres i arbeidsforholdet.

For ph.d.-kandidater med ekstern arbeidsgiver skal tilsvarende meldeplikt nedfelles i avtale mellom Handelshøyskolen BI, ph.d.-kandidaten og den eksterne arbeidsgiver.

For ph.d.-kandidater uten arbeidsgiver skal tilsvarende meldeplikt nedfelles i opptaksavtalen mellom Handelshøyskolen BI og ph.d.-kandidaten.

Kapittel 4. Bedømmelse av avhandlingen mv.

§ 4–1. *Grunnlag for bedømmelse*

Ph.d.-graden tildeles på grunnlag av:

- Godkjent predoktoralt forsvar
- Godkjent vitenskapelig avhandling
- Godkjent gjennomføring av kursdelen
- Godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- Godkjent offentlig forsvar av avhandlingen (disputas).

§ 4–2. *Tidsbruk fra innlevering til disputas*

Handelshøyskolen BI må bestrebe at tiden fra innlevering til disputas er kortest mulig. Det er hovedveileders ansvar å gjøre ansvarlig instans ved Handelshøyskolen BI oppmerksom på at innlevering er nært forestående, slik at nødvendige forberedelser kan starte.

§ 4–3. *Innlevering av avhandlingen*

Søknad om å få avhandlingen bedømt kan først leveres når opplæringsdelen og predoktoralt forsvar er godkjent.

Som vedlegg til søknaden skal følge:

- Avhandlingen i godkjent format og i henhold til Handelshøyskolen BIs bestemmelser i den form og det antall eksemplarer Handelshøyskolen BI har bestemt.
- Dokumentasjon av nødvendige tillatelser, jf. § 2–1.

- c) Medforfattererklæringer hvor dette er påkrevd i henhold til § 3–8.
- d) Erklæring om at doktorgradsarbeidet leveres inn til bedømmelse for første eller andre gang.
- e) Erklæring om at doktorgradsarbeidet ikke er levert inn til bedømmelse ved annen institusjon.

Handelshøyskolen BI kan på selvstendig grunnlag avvise søknad om å få avhandlingen bedømt dersom det er åpenbart at avhandlingen ikke holder høy nok vitenskapelig kvalitet og vil bli underkjent av en komité. Med mindre annet avtales skriftlig i det enkelte tilfelle, kan dette også gjøres gjeldende dersom innlevering av avhandlingen finner sted etter avsluttet opptak i doktorgradsprogrammet.

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest to uker før disputas, jf. § 4–14.

§ 4–4. *Behandling av søknaden*

Handelshøyskolen BI behandler søknad om å få avhandlingen bedømt. Søknad som ikke fyller kravene i § 4–3 skal avvises.

§ 4–5. *Oppnevning av bedømmelseskomité*

Når Handelshøyskolen BI har godkjent søknad om å få avhandlingen bedømt, oppnevner den en sakkyndig komité på minst tre medlemmer som skal bedømme avhandlingen og disputasen. Habilitetsreglene i forvaltningsloven § 6 gjelder for komiteens medlemmer. Komiteens sammensetning bør normalt være klarlagt før innleveringstidspunkt.

Bedømmelseskomiteen skal normalt settes sammen slik at:

- a) Begge kjønn er representert
- b) Minst ett av medlemmene er uten tilknytning til Handelshøyskolen BI
- c) Minst ett av medlemmene ikke har hovedstilling ved norske institusjoner
- d) Alle medlemmene har doktorgrad eller tilsvarende kompetanse
- e) Flertallet i bedømmelseskomiteen er eksterne medlemmer.

Dersom kriteriene fravikes, skal dette begrunnes særskilt. Oppnevnte veiledere og andre som har bidratt til avhandlingen, kan ikke være medlem av bedømmelseskomiteen eller administrere den.

Handelshøyskolen BI ved Dean fastsetter prosedyre for oppnevning. Komiteens sammensetning skal begrunnes og vise hvordan den samlet dekker avhandlingens fagfelt. Handelshøyskolen BI utpeker en leder blant komiteens medlemmer eller i tillegg til komiteens medlemmer.

Handelshøyskolen BI kan, når det er påkrevd, oppnevne et settemedlem til bedømmelseskomiteen.

Kandidaten skal underrettes om sammensetningen av komiteen. Eventuelle merknader må fremsettes skriftlig senest innen én uke etter at sammensetningen er gjort kjent for kandidaten.

§ 4–6. *Innhenting av supplerende opplysninger*

Bedømmelseskomiteen kan kreve fremlagt ph.d.-kandidatens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon. Bedømmelseskomiteen kan be veileder om å gjøre rede for veiledningen og arbeidet med avhandlingen.

§ 4–7. *Omarbeiding av innlevert avhandling*

Bedømmelseskomiteen kan på grunnlag av den innleverte avhandlingen og eventuelt tilleggsmateriale, jf. § 4–6, anbefale at Handelshøyskolen BI gir tillatelse til mindre omarbeiding før endelig innstilling foreligger. Komiteen skal gi en konkret oversikt over hva kandidaten må omarbeide i skriftlig form.

Tillater Handelshøyskolen BI en mindre omarbeiding av avhandlingen, skal det gis en frist for slik omarbeiding som normalt ikke skal være lengre enn tre uker. Det skal også fastsettes en ny frist for oversendelse av komiteens endelige innstilling. Handelshøyskolen BIs vedtak etter denne paragrafen kan ikke påklages av ph.d.-kandidaten.

Dersom komiteen finner at dyptgripende endringer vedrørende teori, hypotese, materiale eller metode er nødvendige for at arbeidet skal kunne anbefales til disputas, skal komiteen underkjenne avhandlingen.

§ 4–8. *Bedømmelseskomiteens innstilling*

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling om hvorvidt arbeidet er verdig til å forsvares for ph.d.-graden. Innstilling og eventuelle dissenser skal begrunnes.

Bedømmelseskomiteens innstilling skal foreligge senest innen tre måneder etter at komiteen har mottatt avhandlingen, og senest fire uker før planlagt disputas. Tillater komiteen omarbeiding av avhandlingen, løper ny frist fra den dato avhandlingen leveres på nytt.

Bedømmelseskomiteens innstilling oversendes Handelshøyskolen BI som forelegger denne for ph.d.-kandidaten. Kandidaten gis en frist på ti arbeidsdager til å fremme skriftlige merknader til innstillingen. Ph.d.-kandidatens eventuelle merknader skal sendes Handelshøyskolen BI. Handelshøyskolen BI fatter vedtak i saken i samsvar med § 4–10 og § 4–11.

§ 4–9. *Retting av formelle feil i avhandlingen*

Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til å forsvares for ph.d.-graden.

Ph.d.-kandidaten kan etter innlevering søke om tillatelse til å rette formelle feil i avhandlingen. Søknaden skal vedlegges en fullstendig oversikt over de feil (errata) som ønskes rettet. Søknad om retting av formelle feil må leveres inn senest fire uker før komiteens frist for avlevering av innstilling og kan bare skje én gang.

§ 4–10. Enstemmig innstilling

Handelshøyskolen BI fatter, på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling, vedtak om ph.d.-avhandlingen er verdig til å forsvares. Dersom komiteen avgir enstemmig innstilling og Handelshøyskolen BI finner å legge den enstemmige innstillingen til grunn for sitt vedtak, fatter Handelshøyskolen BI selv vedtak i samsvar med den enstemmige innstillingen.

Dersom Handelshøyskolen BI finner at det foreligger begrunnet tvil om hvorvidt komiteens enstemmige innstilling skal legges til grunn, skal Handelshøyskolen BI selv søke nærmere avklaring fra bedømmelseskomiteen og/eller oppnevne to nye sakkyndige som avgir individuelle uttalelser om avhandlingen. Slike tilleggsuttalelser eller individuelle uttalelser skal forelegges ph.d.-kandidaten, som gis anledning til å komme med merknader.

Handelshøyskolen BI fatter vedtak i saken på grunnlag av innstillingen og de innhentede uttalelsene.

§ 4–11. Delt innstilling

Handelshøyskolen BI fatter, på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling, vedtak om ph.d.-avhandlingen er verdig til å forsvares. Dersom komiteen avgir delt innstilling og Handelshøyskolen BI finner å legge flertallets uttalelser til grunn for sitt vedtak, fatter Handelshøyskolen BI vedtak i samsvar med flertallets innstilling. Dersom komiteen avgir delt innstilling og Handelshøyskolen BI vurderer å legge mindretallets uttalelser til grunn for sitt vedtak, kan Handelshøyskolen BI søke nærmere avklaring fra bedømmelseskomiteen og/eller oppnevne to nye sakkyndige som avgir individuelle uttalelser om avhandlingen. Slike tilleggsuttalelser eller individuelle uttalelser skal forelegges ph.d.-kandidaten, som gis anledning til å komme med merknader. Dersom begge de nye sakkyndige slutter seg til flertallets innstilling i den opprinnelige komitéinnstillingen, skal denne innstillingen følges.

Kandidaten skal underrettes om utfallet etter behandling av uttalelser fra nye sakkyndige.

§ 4–12. Ny innlevering

En ph.d.-avhandling som ikke er funnet verdig til forsvar, kan bedømmes i omarbeidet utgave først seks måneder etter at Handelshøyskolen BI har fattet sitt vedtak. Ny bedømmelse kan bare finne sted én gang.

Ph.d.-kandidaten skal ved ny innlevering opplyse om at arbeidet tidligere har vært bedømt og ikke blitt funnet verdig til å forsvares.

Dersom ny innlevering skjer ved annen institusjon, skal det foretas nytt opptak, jf. § 2–1 til § 2–3.

§ 4–13. Krav til den trykte avhandlingen

Når avhandlingen er funnet verdig til å forsvares, skal ph.d.-kandidaten levere avhandlingen til Handelshøyskolen BI i godkjent format og i henhold til Handelshøyskolen BIs bestemmelser, jf. § 4–3.

Ph.d.-kandidaten skal levere et kortfattet sammendrag av avhandlingen på engelsk og norsk. Dersom avhandlingen hverken er skrevet på engelsk eller norsk, skal det i tillegg leveres et sammendrag på avhandlingens språk. Sammendraget skal, i likhet med selve avhandlingen, publiseres offentlig.

§ 4–14. Offentliggjøring

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest to uker før dato for offentlig forsvar. Avhandlingen gjøres tilgjengelig i den form den ble innlevert til bedømmelse, eventuelt etter omarbeiding på grunnlag av komiteens foreløpige kommentarer, jf. § 4–7.

Det kan ikke legges restriksjoner på offentliggjøring av en doktorgradsavhandling med unntak av en på forhånd avtalt utsettelse av datoen for offentliggjøring. Slik utsettelse kan finne sted for at Handelshøyskolen BI og eventuelt ekstern part som helt eller delvis har finansiert ph.d.-utdanningen, skal kunne ta stilling til eventuell patentering. Ekstern part kan ikke stille krav om at hele eller deler av ph.d.-avhandlingen ikke skal kunne offentliggjøres, jf. § 2–3.

Ved publisering av avhandlingen skal kandidater følge gjeldende retningslinjer for kreditering av institusjoner. Hovedregelen er at en institusjon skal oppgis som adresse i en publikasjon dersom den har gitt et nødvendig og vesentlig bidrag til eller grunnlag for en forfatters medvirkning til det publiserte arbeidet. Samme forfatter skal oppgi også andre institusjoner som adresse dersom disse i hvert enkelt tilfelle tilfredsstiller kravet til medvirkning.

Kapittel 5. Doktorgradsprøve**§ 5–1. Prøveforelesning**

Etter at avhandlingen er innlevert til bedømmelse, jf. § 4–6 til § 4–9, skal ph.d.-kandidaten forelese. Prøveforelesningen er en selvstendig del av doktorgradsprøven og skal være over oppgitt emne. Hensikten er å prøve kandidatens evne til å tilegne seg kunnskaper utover avhandlingens tema og evnen til å formidle disse i en forelesningssituasjon.

Tittel for prøveforelesning kunngjøres for ph.d.-kandidaten ti arbeidsdager før forelesningen. Emnet for forelesningen skal ikke stå i direkte forbindelse med temaet for avhandlingen.

Prøveforelesningen holdes i forbindelse med disputas, og bedømmelseskomiteen oppgir tema for prøveforelesning og forestår bedømmingen. Prøveforelesningen skal skje på avhandlingsspråket med mindre Handelshøyskolen BI godkjenner et annet språk.

Handelshøyskolen BI avgjør om prøveforelesningen er bestått eller ikke bestått. Det skal begrunnes dersom prøveforelesningen anbefales ikke bestått.

Prøveforelesningen skal være bestått før disputas kan avholdes.

§ 5–2. Offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

Offentlig forsvar av avhandlingen skal finne sted etter at prøveforelesningen er godkjent, og normalt innen to måneder etter at institusjonen har funnet avhandlingen verdig til å forsvares.

Tid og sted for det offentlige forsvaret skal kunngjøres minst ti arbeidsdager før det avholdes.

Den komiteen som opprinnelig har bedømt avhandlingen, bedømmer også det offentlige forsvaret. Det offentlige forsvaret skjer på avhandlingsspråket med mindre institusjonen, etter forslag fra bedømmelseskomiteen, godkjenner et annet språk.

Det skal normalt være to opponenter. De to opponenterne skal være medlemmer av bedømmelseskomiteen og utpekes av Handelshøyskolen BI.

Disputasen ledes av doktorgradsdekanen eller stedfortreder. Den som leder disputasen, gjør rede for innlevering og bedømmelse av avhandlingen, og for prøveforelesningen. Deretter redegjør doktoranden for hensikten med, og resultater av, den vitenskapelige undersøkelsen. Førsteopponenten innleder opposisjonen, andreopponenten avslutter opposisjonen.

Handelshøyskolen BI kan eventuelt fastsette en annen oppgavefordeling mellom opponenterne og mellom doktoranden og førsteopponenten. Etter at begge opponenter har avsluttet sin opposisjon, gis de øvrige tilstedeværende anledning til å kommentere ex auditorio. En av opponenterne avslutter opposisjonen, og disputasleder avslutter disputasen. Handelshøyskolen BI kan eventuelt fastsette en annen oppgavefordeling.

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling til Handelshøyskolen BI der den gjør rede for hvordan den har vurdert forsvaret av avhandlingen. Innstillingen skal konkludere med om disputasen er godkjent eller ikke godkjent. Innstillingen skal begrunnes dersom disputasen anbefales ikke godkjent.

§ 5–3. Godkjenning av doktorgradsprøve

Handelshøyskolen BI fatter vedtak om godkjenning av doktorgradsprøven på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling.

Dersom Handelshøyskolen BI ikke godkjenner prøveforelesningen, må det avholdes ny prøveforelesning. Ny prøveforelesning må holdes over nytt emne og ikke senere enn seks måneder etter første forsøk. Ny prøveforelesning kan bare holdes én gang. Forelesningen bedømmes så vidt mulig av den samme komité som den opprinnelige, dersom ikke Handelshøyskolen BI har bestemt noe annet.

Dersom Handelshøyskolen BI ikke godkjenner disputasen, kan ph.d.-kandidaten forsvare avhandlingen på nytt én gang. Ny disputas kan tidligst avholdes etter seks måneder og bedømmes så vidt mulig av den samme komité som den opprinnelige.

§ 5–4. Kreering og vitnemål

På grunnlag av Handelshøyskolen BIs innberetning om at opplæringsdelen, avhandlingen og doktorgradsprøven er godkjent, kreeres kandidaten til philosophiae doctor.

Vitnemål utstedes av Handelshøyskolen BI. I vitnemålet skal det gis opplysninger om den faglige opplæringen kandidaten har deltatt i. Handelshøyskolen BI fastsetter hvilke ytterligere opplysninger som skal inngå i vitnemålet.

§ 5–5. Vedlegg til vitnemål (Diploma Supplement)

Handelshøyskolen BI skal utstede vedlegg til doktorgradsdiplomet i tråd med gjeldende retningslinjer for Diploma Supplement.

Kapittel 6. Klage, ikrafttredelse og overgangsbestemmelser**§ 6–1. Klage over avslag på søknad om opptak, vedtak om opphør av studierett, klage over avslag på søknad om godkjenning av elementer i opplæringsdelen**

Avslag på søknad om opptak, vedtak om opphør av studierett og klage på søknad om godkjenning av elementer i opplæringsdelen kan påklages etter reglene i forvaltningslovens §§ 28 flg. Handelshøyskolen BI fastsetter prosedyre for klagebehandling.

§ 6–2. Klage over eksamen i opplæringsdelen

Eksamener som er avlagt under opplæringsdelen, kan påklages etter universitets- og høyskoleloven § 5–3 «Klage over karakterfastsetting» og § 5–2 «Klage over formelle feil ved eksamen».

Behandling av mistanke om fusk eller forsøk på fusk følger Handelshøyskolen BIs fastsatte rutiner for dette.

§ 6–3. Klage over avslag på søknad om bedømmelse, ikke godkjent avhandling, prøveforelesning eller forsvar

Avslag på søknad om å få avhandlingen bedømt og vedtak om ikke godkjent avhandling, prøveforelesning eller forsvar kan påklages etter reglene i forvaltningslovens §§ 28 flg.

Handelshøyskolen BI fastsetter prosedyre for klagebehandling.

Dersom Handelshøyskolen BI eller klagenemda finner grunn til det, kan det oppnevnes enkeltpersoner eller et utvalg til å foreta en vurdering av den foretatte bedømmelsen og de kriteriene denne bygger på, eller til å foreta en ny eller supplerende sakkyndig vurdering.

§ 6–4. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1. august 2015. Fra samme tidspunkt oppheves Handelshøyskolen BIs doktorgradsreglement.¹

¹ Ikke kunngjort i Norsk Lovtidend.

29. juli Nr. 925 2015**Forskrift om endring i forskrift til opplæringslova**

Heimel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 29. juli 2015 med heimel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 2–3 tredje ledd og § 4A–4 femte ledd. Kunngjort 31. juli 2015 kl. 10.40.

I

I forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova blir det gjort følgjande endringar:

§ 4–18 andre ledd tredje punktum lyde:

Til lokalt gitt munnleg eksamen blir det trekt mellom norsk/samisk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE).

§ 4–18 tredje ledd første punktum lyde:

Privatistar i grunnskolen må gå opp til sentralt gitt skriftlig eksamen i norsk/samisk, engelsk og matematikk og lokalt gitt munnleg eksamen i norsk/samisk, engelsk og to av følgjande fag: naturfag, samfunnsfag, kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE) eller matematikk.

§ 4–33 første ledd tredje punktum skal lyde:

Kravet til vitnemål er sluttvurdering i faga norsk, engelsk og matematikk og to av faga:

- Matematikk munnleg
- Naturfag
- Samfunnsfag
- Kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE).

II

Endringane blir sette i kraft 1. august 2015.

29. juli Nr. 926 2015**Forskrift om endring i forskrift om sanksjoner og særskilte tiltak mot Elfenbenskysten**

Hjemmel: Fastsatt av Utenriksdepartementet 29. juli 2015 med hjemmel i forskrift 10. desember 2004 nr. 1617 om sanksjoner og særskilte tiltak mot Elfenbenskysten § 7. Kunngjort 31. juli 2015 kl. 10.40.

I

I forskrift 10. desember 2004 nr. 1617 om sanksjoner og særskilte tiltak mot Elfenbenskysten gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

(1) EUs forordning (EF) nr. 174/2005 om restriksjoner på leveranse av bistand relatert til militære aktiviteter i Elfenbenskysten (som endret ved forordninger (EF) nr. 1209/2005, (EF) nr. 1791/2006, (EU) nr. 1032/2010, (EU) nr. 668/2011, (EU) nr. 617/2012, (EU) nr. 517/2013 og EU 2015/192) gjelder som forskrift, i sin vedlagte form, og med de tilpasninger som følger av denne bestemmelsen.

§ 2 annet ledd skal lyde:

(2) Henvisninger til medlemsstater og Den europeiske unionen (herunder EU og Unionen) skal forstås som «Norge» med følgende unntak:

- a) «EUs felles liste over militært materiell» («Common Military List of the European Union») skal forstås som henvisning til «Liste I – forsvarsrelaterte varer» i vedlegg I i forskrift 19. juni 2013 nr. 718 om eksport av forsvarsmateriell, flerbruksvarer, teknologi og tjenester.
- b) Henvisninger til EU eller Unionen i forordningens artikkel 3, 4a og 4b skal forstås å også omfatte Norge.

§ 2 tredje ledd skal lyde:

(3) Henvisninger til medlemsstatenes kompetente myndigheter, i enkelte tilfeller med referanse til vedlegg II, skal forstås som «Utenriksdepartementet».

§ 2 fjerde ledd skal lyde:

(4) Ingen av den vedlagte forordningens bestemmelser om informasjonsutveksling mellom medlemsstater og Kommisjonen kommer til anvendelse. Videre er også følgende bestemmelser i forordningen EU-interne og kommer ikke til anvendelse: artiklene 4a nr. 3 og 4b nr. 2, 7, 8, 9 og 10. Forordningens vedlegg II, som er en liste over de kompetente nasjonale myndighetene i EUs medlemsstater, kommer heller ikke til anvendelse i Norge og er heller ikke inntatt som vedlegg til denne forskriften.

§ 2 femte ledd oppheves.

§ 3 første ledd skal lyde:

(1) EUs forordning (EF) nr. 560/2005 om visse spesifikke restriktive tiltak mot visse personer og enheter i lys av situasjonen i Elfenbenskysten (som endret av forordninger (EF) nr. 250/2006, (EF) nr. 869/2006, (EF) nr. 1791/2006, (EF) nr. 1240/2008, (EU) nr. 25/2011, (EU) nr. 85/2011, (EU) nr. 330/2011, (EU) nr. 348/2011, (EU) nr. 419/2011, (EU) nr. 623/2011, (EU) nr. 949/2011, (EU) nr. 113/2012, (EU) nr. 193/2012, (EU) nr. 517/2013, (EU) nr. 479/2014, (EU) 2015/109 og (EU) 2015/615) gjelder som forskrift, i sin vedlagte form, og med de tilpasninger som følger av denne bestemmelsen.

§ 3 annet ledd skal lyde:

(2) Henvisninger til medlemsstater og Den europeiske unionen (herunder EU og Unionen) skal forstås som «Norge».

§ 3 tredje ledd skal lyde:

(3) Henvisninger til medlemsstatenes kompetente myndigheter, i enkelte tilfeller med referanse til vedlegg II, skal forstås som «Utenriksdepartementet».

§ 3 nytt femte ledd skal lyde:

(5) I Vedlegg B til denne forskriften er listen i vedlegg I til EU-forordning (EF) nr. 560/2005 erstattet med en lenke til FNs sanksjonskomites konsoliderte liste.

I forskriftens Vedlegg A (Rådsforordning (EF) nr. 174/2005 av 31. januar 2005 om innføring av restriksjoner på levering av bistand knyttet til militær virksomhet til Elfenbenskysten) gjøres følgende endringer:

Artikkel 1 oppheves og erstattes med følgende tekst:

Artikkel 1

(Opphevet ved forordning (EU) nr. 2015/192).

Artikkel 4a nr. 1 skal lyde:

1. Den kompetente myndighet, som oppført i vedlegg II, i medlemsstaten der eksportøren er etablert, eller i de tilfeller hvor eksportøren ikke er etablert i Unionen, medlemsstaten hvorfra utstyret kan selges, leveres, overføres eller eksporteres, kan på de vilkår myndigheten finner hensiktsmessige, gjøre unntak fra artikkel 3 og gi tillatelse til salg, levering, overføring eller eksport av ikke-dødelig utstyr oppført i vedlegg I, når den har fastslått at det ikke-dødelige utstyret utelukkende har som formål å sette de ivorianske sikkerhetsstyrkene i stand til å bruke tilbørlig og forholdsmessig makt for å opprettholde offentlig ro og orden.

Artikkel 4a nr. 2 skal lyde:

2. Den kompetente myndighet, som oppført i vedlegg II, i medlemsstaten der eksportøren er etablert, eller i de tilfeller hvor eksportøren ikke er etablert i Unionen, medlemsstaten hvorfra utstyret kan selges, leveres, overføres eller eksporteres, kan på de vilkår den finner hensiktsmessige, gjøre unntak fra artikkel 3 og gi tillatelse til salg, levering, overføring eller eksport av utstyr som kan brukes til intern undertrykking som oppført i vedlegg I, dersom dette utelukkende har som formål å støtte reformprosessen i den ivorianske sikkerhetssektoren og til støtte for eller bruk av FNs fredsbevarende styrker i Elfenbenskysten (UNOCI) og de franske styrkene som støtter dem.

Ny artikkel 4a nr. 3 skal lyde:

3. Tillatelsene som er omtalt under nr. 1 og 2 ovenfor, gis i overensstemmelse med nærmere regler i artikkel 11 og 12 i forordning (EF) nr. 428/2009 og er gyldig i hele Unionen.

Gjeldende artikkel 4a nr. 3 blir ny artikkel 4a nr. 4.

Gjeldende artikkel 4a nr. 4 blir ny artikkel 4a nr. 5.

Ny artikkel 4b skal lyde:

Artikkel 4b

1. Den kompetente myndighet, som oppført i vedlegg II, i medlemsstaten der eksportøren er etablert, eller i de tilfeller hvor eksportøren ikke er etablert i Unionen, medlemsstaten hvorfra utstyret selges, leveres, overføres eller eksporteres, kan på de vilkår den finner hensiktsmessige, gjøre unntak fra artikkel 3 og gi tillatelse til salg, levering, overføring eller eksport av utstyr oppført i vedlegg I punkt 4, såfremt utstyret utelukkende er til sivil bruk i gruvedrifts- eller infrastrukturprosjekter.

2. Tillatelsen omtalt i nr. 1 skal gis i overensstemmelse med nærmere regler i artikkel 11 og 12 i forordning (EF) nr. 428/2009 og er gyldig i hele Unionen.

3. Eksportører skal forsyne de kompetente myndigheter med alle relevante opplysninger som er nødvendige for å vurdere søknaden om tillatelse.

4. Den kompetente myndighet skal ikke gi tillatelse til salg, levering, overførsel og eksport av utstyr som er oppført under punkt 4 i vedlegg I, med mindre den har fastslått at utstyret utelukkende er for sivil bruk i gruvedrifts- eller infrastrukturprosjekter.

5. Vedkommende medlemsstat meddeler minst en uke i forveien de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen om at den har til hensikt å gi en tillatelse som omtalt i nr. 1.

6. Det skal ikke gis tillatelser til aktiviteter som allerede har funnet sted.

Overskriften i Vedlegg I i forskriftens Vedlegg A skal være:

Vedlegg I til forordning (EF) nr. 174/2005

I forskriftens Vedlegg B (Rådsforordning (EF) nr. 560/2005 av 12. april om innføring av visse spesifikke restriktive tiltak rettet mot visse personer og enheter i lys av situasjonen i Elfenbenskysten) Vedlegg I (List of natural or legal persons or entities referred to in Articles 2, 4 and 7), erstattes listen med følgende tekst (overskriften beholdes):

Liste over personer og enheter som det er henvist til i artiklene 2, 4 og 7, er tilgjengelig her.

I forskriftens Vedlegg B (Rådsforordning (EF) nr. 560/2005 av 12. april om innføring av visse spesifikke restriktive tiltak rettet mot visse personer og enheter i lys av situasjonen i Elfenbenskysten) slettes følgende person og opplysningene om vedkommende fra vedlegg IA punkt 4:

Marcel Gossio (punkt 4 blir stående tomt).

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

30. juli Nr. 927 2015

Forskrift om endring i forskrift til friskolelova

Heimel: Fastsett av Kunnskapsdepartementet 30. juli 2015 med heimel i lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) § 2–3 andre ledd. Kunngjort 31. juli 2015 kl. 10.40.

I

I forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova blir det gjort følgjande endringar:

§ 3–3 første ledd skal lyde:

Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemåla i læreplanane for fag slik dei er fastsette i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3.

§ 3–11 fjerde og femte ledd skal lyde:

Læraren skal i undervegsvurderinga vurdere om eleven har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, jf. friskolelova § 3–6 og opplæringslova § 5–1 og § 5–4.

Elevar med individuell opplæringsplan skal både ha undervegsvurdering og rettleiing i samsvar med den opplæringsplanen som er utarbeidd for dei, jf. friskolelova § 3–6 og opplæringslova § 5–5 første ledd.

§ 3–13 første ledd skal lyde:

Halvårsvurdering i fag er ein del av undervegsvurderinga og skal syne kompetansen til eleven opp mot kompetansemåla i den læreplanen skolen har fått godkjend i faget etter friskolelova § 2–3. Ho skal også gi rettleiing om korleis eleven kan auke kompetansen sin i faget.

§ 3–13 fjerde og femte ledd skal lyde:

Halvårsvurderinga skal frå 8. årstrinnet gjennomførast midt i opplæringsperioden på kvart årstrinn, og ved slutten av opplæringsåret for fag som ikkje blir avslutta, jf. læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3.

Dagleg leiar har ansvaret for at faglæraren gjennomfører halvårsvurdering med og utan karakter. Dersom dagleg leiar er i tvil om reglane for halvårsvurdering er følgde, kan dagleg leiar be om ny fagleg vurdering før karakterane blir fastsette.

§ 3–17 første ledd skal lyde:

Standpunktarakterar er karakterar som blir gitt ved avslutninga av opplæringa i fag, og som skal førast på vitnemålet.

§ 3–17 sjuende ledd skal lyde:

For elevar i grunnskolen som er fritekne for opplæringsplikt etter friskolelova § 3–3 andre ledd, gjeld den siste halvårsvurderinga med karakter som standpunktarakter, jf. § 3–39 og § 5–1.

§ 3–18 første ledd skal lyde:

Elevar skal ha standpunktarakterar i orden og i åtfærd etter 10. årstrinnet. I vidaregåande opplæring skal elevar ha standpunktarakter når dei avsluttar opplæringa i skole.

§ 3–20 andre og tredje ledd skal lyde:

Elevar i grunnskolen som har eit enkeltvedtak om særskild språkopplæring etter friskolelova § 3–5, der det er fastsett at eleven skal få heile eller delar av opplæringa i eit innføringstilbod, kan fritakast frå vurdering med karakter i heile den perioden han eller ho er i innføringstilbodet. Eleven kan fritakast frå både halvårsvurdering med karakter og standpunktvurdering.

Elevar i vidaregåande opplæring som har eit enkeltvedtak om særskild språkopplæring etter friskolelova § 3–5, der det er fastsett at eleven skal få heile eller delar av opplæringa i eit innføringstilbod, kan fritakast frå vurdering med karakter i halvårsvurderinga i heile den perioden han eller ho er i innføringstilbodet. Eleven kan ikkje fritakast frå krava til standpunktvurdering.

§ 3–42 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjeld dersom eleven har fått innvilga søknad om omval etter forskrift til friskolelova § 3–3 fjerde ledd og opplæringslova § 3–1 fjerde ledd, eller har fått rett til ekstra opplæringstid etter opplæringslova § 3–1 femte ledd.

§ 3–45 fjerde ledd skal lyde:

For elevar i vidaregåande opplæring som har fått sluttvurdering i eit fag som elev meir enn éin gong, jf. § 3–16a andre og tredje ledd, skal den siste karakteren som er 2 eller betre, først på vitnemålet eller kompetansebeviset.

II

Endringane blir sette i kraft 1. august 2015.

30. juli Nr. 928 2015

Forskrift om endring i forskrift om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge

Hjemmel: Fastsatt av Klima- og miljødepartementet 30. juli 2015 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 26 og delegeringsvedtak 24. april 2015 nr. 407.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XVII nr. 9c (forordning (EU) nr. 995/2010), nr. 9ca (forordning (EU) nr. 363/2012) og nr. 9cb (forordning (EU) nr. 607/2012). Kunngjort 31. juli 2015 kl. 10.40.

I

I forskrift 24. april 2015 nr. 406 om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge som en virksomhet omsetter på EØS-markedet for første gang, i Norge, jf. vedlegg til forordning (EU) nr. 995/2010.

§ 2 skal lyde:

§ 2. Gjennomføring av forordning (EU) nr. 995/2010 og tilhørende rettsakter

EØS-avtalen vedlegg II kap. XVII nr. 9c, 9ca og 9cb (forordning (EU) nr. 995/2010 om fastsettelse av forpliktelser for virksomheter som bringer tømmer og treprodukter i omsetning, samt tilhørende forordning (EU) nr. 363/2012 og forordning (EU) nr. 607/2012) gjelder som forskrift med de endringer og tillegg som følger av vedlegg II kap. XVII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

II

Endringene trer i kraft straks.

2. feb. Nr. 929 2015

Forskrift om endring i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Handelshøyskolen BI

Hjemmel: Fastsatt av styret ved Handelshøyskolen BI 2. februar 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–2, § 3–3, § 3–4, § 3–5, § 3–6, § 3–7, § 3–9, § 3–10, § 4–5, § 4–6, § 4–7, § 4–8, § 4–11, § 5–1, § 5–2, § 5–3 og § 8–2, forskrift 10. april 2006 nr. 412 om godskrivning av høyere utdanning § 2, § 3 og § 4, forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad § 3, § 4 og § 5, forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanning, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler § 53, lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 3–2, lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 4–2 og § 4–5 og lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 15–13 og § 15–14. Kunngjort 4. august 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 28. januar 2010 nr. 1072 om opptak, studier og eksamen ved Handelshøyskolen BI gjøres en rekke endringer. Forskriften lyder i sin helhet etter dette:

Kapittel 1 – Generelle regler

§ 1-1. Virkeområde

Denne forskriften gjelder for alle søkere til all utdanning ved Handelshøyskolen BI. Forskriften gjelder videre for studenter som har fått opptak til og er deltaker i studier, program og enkeltkurs, herunder bedriftsinterne kurs og ikke-studiepoenggivende kurs så langt det er formålstjenlig. Videre for studenter i studieopphold tilknyttet utvekslingsavtaler.

For ph.d. gjelder forskrift om graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Handelshøyskolen BI. For forhold som ikke er regulert i forskrift om ph.d., vil Handelshøyskolen BIs forskrift om opptak, studier og eksamen komme til anvendelse.

§ 1-2. Søkerens og studentens undersøkelses- og opplysningsplikt

(1) Enhver søker/student plikter å sette seg inn i den til enhver tid gjeldende forskrift om opptak, studier og eksamen ved Handelshøyskolen BI og de spesifikke bestemmelsene som gjelder det studietilbudet søkeren søker til eller studenten følger.

(2) Som student plikter man å sette seg inn i studieplaner, kursbeskrivelser, eksamensplaner, rutiner for eksamen, regler for behandling av fusk og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen. De ovennevnte regler, planer og rutiner finnes på Handelshøyskolen BIs studentportal.

(3) Det forventes at studentene kjenner til og følger de deler av retningslinjene som er presentert på BIs studentportal som er relevant for vedkommende student.

(4) Manglende kjennskap til ovennevnte kilder kan ikke påberopes som et befriende forhold.

(5) Studenten plikter skriftlig å underrette Handelshøyskolen BI om ev. navneendringer. Navneendring må dokumenteres. Adresse- og telefonendringer rettes av studenten selv via BIs studentportal. Unnlatt oppdatering av adresse- og telefonnummer innebærer at studenten må bære risikoen for at underretninger fra Handelshøyskolen BI ikke mottas, eller ikke mottas i tide.

(6) Alle studenter ved Handelshøyskolen BI har tilgang til og må bruke BIs studentportal med en egen elektronisk postkasse og en egen BI e-postadresse som bl.a. benyttes til viktig studentinformasjon fra Handelshøyskolen BI. Studenten plikter å sjekke e-post og postkasse jevnlig, og minst ukentlig. Studenter som velger å videresende e-posten til en annen adresse enn BI e-postadressen, plikter selv å sørge for at e-post kan bli mottatt av denne e-postadressen, og må selv bære risikoen for at underretning fra Handelshøyskolen BI ev. ikke mottas.

§ 1-3. Ordensbestemmelser mv.

(1) Regler om krav til søkerens og studentens opptreden og atferd mv., om reaksjoner og om saksbehandling, er nedfelt i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) kapittel 3 og 4. Det vises særlig til § 4-6 til § 4-8 om taushetsplikt, annullering av eksamen eller prøve, om utestenging og bortvisning som følge av grovt forstyrrende atferd eller fusk mv., samt § 4-11 om domstolsprøving.

(2) En student som forsøker å fuske, selv fusker eller medvirker til at en annen student fusker, kan utestenges fra Handelshøyskolen BI og fratras retten til å gå opp til eksamen i inntil ett år. For saksbehandlingen og de formelle vilkår gjelder reglene i universitets- og høyskoleloven § 4-8 og § 4-11 i tilsvarende. Om fusk vises det dessuten til § 5-15 i denne forskrift.

(3) Handelshøyskolen BI skal tilrettelegge for et inspirerende læringsmiljø som fremmer læring og utvikling for den enkelte. Studentene skal behandles med respekt og omsorg og møte hverandre og de ansatte på samme måte. Miljøet skal preges av mangfold, raushet og toleranse. Ingen former for maktmisbruk skal tolereres.

§ 1-4. Delegering og endringer

(1) Handelshøyskolen BI har rett til å iverksette endringer i bestemmelser som gjelder for institusjonen, herunder rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, studieavgift o.l. og å fravike de ulike publikasjoner fra de ulike enheter innenfor Handelshøyskolen BI. Handelshøyskolen BI står fritt til å avlyse studier, programmer og kurs der det ved studiestart ikke er nok kandidater til å sikre en forsvarlig gjennomføring av studiet/programmet/kurset.

(2) Endring av studieavgift skal godkjennes av styret ved Handelshøyskolen BI.

(3) Styret ved Handelshøyskolen BI har med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 8-2 delegert kollegiet ved Handelshøyskolen BI å vedta endringer i kapittel 1, 2, 3 og 4 i denne forskrift. Endringer i kapittel 5 vedtas av styret selv, dog slik at styret kan delegerer til det aktuelle undervisningsutvalg å gi utfyllende regler i kursbeskrivelsen om forhold som er særegne for det enkelte kurs.

(4) Endringer i studieplaner skal godkjennes av kollegiet ved Handelshøyskolen BI eller det organ kollegiet bemyndiger.

(5) Endringer skal gjøres kjent for studentene så raskt som mulig og på en hensiktsmessig måte.

§ 1–5. Om klageadgang

Klage på vedtak i enkeltsaker skal iht. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kapittel VI innklages til vedtaksenhet. Dersom vedtaket opprettholdes vil klagen oversendes klagenemnda ved Handelshøyskolen BI. For vedtak som innebærer inndragning av falske dokumenter og ilegging av karantenetid i denne forbindelse, annullering av karakter og/eller utestenging fra Handelshøyskolen BI, er klageinstansen en særskilt klagenemnd for universiteter og høyskoler i Norge.

§ 1–6. Forbehold

Handelshøyskolen BI tar forbehold om eventuelle trykkfeil i studieinformasjon, kursbeskrivelser, eksamensplan og annen dokumentasjon som gjelder for det enkelte studium.

Kapittel 2 – Søknad om opptak og kontraktsforhold

§ 2–1. Definisjoner

Søker

Person som søker opptak til studier, programmer eller enkeltkurs ved Handelshøyskolen BI.

Student

Person med en skriftlig, bindende og ikke avsluttet studiekontrakt med Handelshøyskolen BI, herunder deltakere på enkeltkurs, bedriftsinterne kurs og ikke-studiepoenggivende kurs.

Studiekontrakt

Individuell kontrakt mellom student og Handelshøyskolen BI som regulerer hvilket studium studenten har studierett til, jf. § 3–1, og hvilke rettigheter og forpliktelser som tilkommer. Denne forskrift anses som en del av studentens studiekontrakt.

Studieavgift

Avgift som studenten betaler for sin utdanning. Studieavgiften faktureres pr. semester.

Utdanning

Samlebetegnelse for studium, program, enkeltkurs eller ikke-studiepoenggivende kurs.

Fag

Samlebetegnelse for programmer, enkeltkurs og ikke-studiepoenggivende kurs.

Studium

Utdanning av 60 studiepoengs omfang eller mer.

Program

Utdanning av 30 inntil 59 studiepoengs omfang.

Enkeltkurs

Utdanning av inntil 29 studiepoengs omfang. Kan i noen tilfeller inngå som del av et studium.

Ikke-studiepoenggivende kurs

Utdanning uten studiepoeng.

Individuell utdanning

Utdanning der enkeltstudenten søker om opptak eller deltakelse på utdanning eller ikke-studiepoenggivende kurs og får studiekontrakt eller bekreftelse på slik deltakelse.

Bedriftsinterne kurs

Utdanning der en bedrift inngår avtale med Handelshøyskolen BI om å avholde utdanning for en gruppe studenter og der bedriften betaler kontraktssum direkte til Handelshøyskolen BI. Omfanget av utdanningen bestemmes i den enkelte kontrakt.

Faglig godkjenning

Kan innvilges for hele eller deler av en utdanning basert på formell eller ikke-formell kompetanse. Faglig godkjenning gis enten som innpassing, fag-for-fag-fritak eller jevngodhetsvurdering.

Formell kompetanse

Kompetanse oppnådd som følge av fullført akkreditert utdanning ved norsk universitet eller høyskole eller fullført godkjent høyere utdanning ved utenlandsk utdanningsinstitusjon.

Ikke-formell kompetanse/realkompetanse

Kompetanse oppnådd gjennom betalt eller ubetalt arbeid, ikke-akkreditert norsk utdanning eller ikke-godkjent utenlandsk utdanning, fritidsaktivitet og/eller annet som kommer i tillegg til den kompetansen vedkommende har dokumentert gjennom formell kompetanse.

Innpassing

Innpassing er en faglig godkjenning av et eller flere fag som kan gis til studenter med relevant formell kompetanse innenfor ett spesifikt studium.

Fag-for-fag-fritak

Fag-for-fag-fritak er et fritak for enkeltkurs i et studium som kan gis til studenter som har avlagt samme eller tilsvarende eksamen fra en akkreditert norsk utdanning eller godkjent utenlandsk utdanning. Kan også gis på grunnlag av ikke-formell kompetanse.

Jevngodhetsvurdering

Jevngodhetsvurdering er en faglig vurdering som kan gjøres for enkeltpersoner som har fullført et akkreditert studium ved et norsk universitet eller høyskole eller godkjent studium ved utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon. I særlige tilfeller kan slik vurdering gjøres der søkeren ikke kan dokumentere sin akademiske kompetanse fra slik institusjon.

§ 2–2. Studentopptak og studiekontrakt

(1) Opptak til studier, programmer og enkeltkurs og inngåelse av studiekontrakt skjer ved at Handelshøyskolen BI etter søknad gir tilbud om studieplass, som søker deretter aksepterer.

(2) En søker som aksepterer tilbud om studieplass på et studium/program eller enkeltkurs, må signere og returnere mottatt studiekontrakt. Ved slik aksept er søkeren registrert som student ved Handelshøyskolen BI med de vilkår som fremgår av studiekontrakten. Studenten har likevel anledning til å trekke seg fra studiet før studiestart iht. studiekontrakten. Utmelding skal alltid gis skriftlig til studieenheten, innen de frister som fremgår av kontrakten, jf. § 3–5, og skal bekreftes skriftlig av Handelshøyskolen BI. Det er studentens ansvar å dokumentere at utmelding er gitt innen de angitte frister.

(3) Selv om en student har signert studiekontrakten, har studenten angrerett etter lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) i 14 dager fra dato for kontraktsinngåelse. Bruk av angreretten før studiestart medfører ingen betalingsforpliktelser til Handelshøyskolen BI, og eventuelle innbetalinger som allerede er gjort vil tilbakebetales. Dersom studenten rettmessig benytter angreretten etter studiestart, vil studenten måtte betale en forholdsmessig studieavgift avhengig av hvor stor del av studiet studenten har hatt anledning til å følge. Det er studentens ansvar å dokumentere at bruk av angreretten er meldt, og at det har skjedd innen tidsfristen. Melding om bruk av angreretten bør skje skriftlig.

(4) Det kan i noen tilfeller gis anledning til bytte av studium, program eller studiested. Studenten må søke skriftlig om et slikt bytte. Dersom dette innvilges vil det bli utstedt endringskontrakt/ny kontrakt, men det påløper ikke ny angrerett. En vurdering av muligheten for bytte av studium, program eller studiested forutsetter ledig kapasitet, og er begrenset ut fra faglige hensyn.

(5) Ved bekreftelse av studieplass ved Handelshøyskolen BI gir studenten samtidig samtykke til at Handelshøyskolen BI behandler og oppbevarer informasjon gitt i søknaden og annen informasjon, herunder innhenter og behandler informasjon fra andre for administrasjonsformål. Som student kan man senere få tilsendt studieinformasjon fra Handelshøyskolen BI på e-post eller til hjemmeadresse. Studenten kan når som helst reservere seg mot å motta markedsføring og reklame på www.bi.no/reservasjon eller via mottatt nyhetsbrev. Handelshøyskolen BI kan ikke utlevere personinformasjon om deg til tredjepart, dersom det ikke er gitt samtykke til dette eller det foreligger annet lovlig grunnlag. Studenter har rett til innsyn i sine registrerte opplysninger og rett til å kreve retting av feilaktige eller ufullstendige opplysninger, jf. lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) § 18 og § 27. Informasjon om Handelshøyskolen BIs praksis når det gjelder personvern og personopplysningsloven finnes på BIs studentportal.

(6) Studenter som har fått tilbud om opptak, men som ikke kan starte på studiet i det semesteret vedkommende har fått opptak på grunn av pliktig avtjening av militær- eller siviltjeneste, fødsel/adopsjon eller langvarig sykdom, kan søke om utsatt studieplass i ett år. Søknaden må være Handelshøyskolen BI i hende snarest etter at årsak har oppstått, og senest innen første studiedag.

(7) Vedtak om avvisning av søknad eller avslag på søknad om opptak kan påklages til den enhet som har truffet vedtaket. Dersom klagen ikke tas til følge fullt ut i vedtaksenheten, skal vedtaksenheten oversende saken til klagenemnda ved Handelshøyskolen BI. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt vedtaket er kommet frem til søker.

(8) Studenter må ved forespørsel fra Handelshøyskolen BI fremvise originaldokumenter som er grunnlaget for opptak til studier eller for utstedelse av vitnemål ved Handelshøyskolen BI. Studenter som ikke fremviser de forespurte originaldokumentene for kontroll, kan miste studieretten. Vitnemål fra Handelshøyskolen BI vil kunne bli holdt tilbake til de forespurte originaldokumentene er fremvist og kontrollert.

(9) Bruk av falske dokumenter reguleres av universitets- og høyskoleloven § 3–7. Den som har søkt opptak ved Handelshøyskolen BI ved bruk av falske dokumenter, kan politianmeldes i tillegg til å få dokumentene inndratt og nektes opptak, eller ikke få godkjent utdanning i inntil ett år. Handelshøyskolen BI politianmelder alle forhold der det er mistanke om dokumentforfalskning. Vedtak om inndragning og karantenetid treffes av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI. Vedtaket kan påklages iht. universitets- og høyskoleloven § 3–7 (8). Karantenetiden kan også få virkning for andre universiteter og høyskoler som omfattes av universitets- og høyskoleloven.

- (10) Når det foreligger saklige grunner kan Handelshøyskolen BI nekte å tilby studieplass til søkere som ellers oppfyller de faglige vilkårene for opptak. Som saklig grunn regnes blant annet at:
- Søkeren er eller kunne vært bortvist eller utestengt fra Handelshøyskolen BI eller andre læresteder.
  - Søkeren tidligere har misligholdt betalingsforpliktelser overfor Handelshøyskolen BI eller andre læresteder. I slike tilfeller kan det som vilkår for opptak kreves at alle mellomværende gjøres opp og at studieavgift betales forskuddsvis.
- (11) Studiekontrakten kan fra begge sider heves ved vesentlig mislighold av kontrakten. En student kan i slike tilfeller også bli utmeldt og miste studieretten.
- (12) For søkere til ph.d.-graden; se tilleggsbestemmelser i egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.
- (13) Bestemmelsen i denne paragrafen nummer (1), (2), (4) og (8) gjelder ikke opptak til bedriftsinterne kurs.

§ 2–3. *Studieavgift*

(1) Enhver student er forpliktet til å betale studieavgift for normert studietid for det aktuelle studium. Studieavgiften betales ved begynnelsen av hvert semester. Normert studietid for det enkelte studium fremgår av forskriften kapittel 4. Studenten må betale studieavgift for normert studietid selv om vedkommende gjennomfører studiet på kortere eller lengre tid. Frist for å melde seg av underveis i studiet er angitt i forskriften § 3–5.

Avgift til studentsamskipnad må betales sammen med studieavgift ved de studiesteder eller for studentgrupper som har obligatorisk medlemskap i en studentsamskipnad.

(2) Enhver student som følger et program, enkeltkurs eller ikke-studiepoenggivende kurs er forpliktet til å betale studieavgift for den normerte studietiden slik den fremgår av den enkelte kursbeskrivelse. Frist for å melde seg av slik utdanning fremgår av studiekontrakten dersom ikke annen informasjon er gitt, ellers gjelder § 3–5.

(3) Studenter som etter søknad innvilges fag-for-fag fritak for eksamen på et av Handelshøyskolen BIs studietilbud på grunnlag av eksamener avlagt ved andre institusjoner eller realkompetanse, jf. § 2–8 (2) bokstav b, innrømmes ikke reduksjon i studieavgiften.

(4) Etter fullføringsfrist må studenter som ønsker å forbedre karakterer eller fullføre studiet søke om nytt opptak ved nødvendige enkeltkurs eller hele studiet. Ved fullføring av et studium etter fullføringsfrist, jf. § 3–6, betales en egen avgift samt eksamensavgift etter gjeldende satser.

(5) Bestemmelsen i denne paragrafen gjelder ikke opptak til bedriftsinterne kurs.

(6) Manglende betaling av studieavgift medfører tap av studieplass, og ordinær rettslig inndrivelse.

§ 2–4. *Generelle opptakskrav*

Opptakskravene i dette kapittel er fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3–4 til § 3–7, forskrift 31. januar 2007 nr. 173 om opptak til høyere utdanning og forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad § 3, § 4 og § 5, samt studiespesifikke opptakskrav angitt i denne forskriften § 2–5, § 2–6 og § 2–7.

(1) Det generelle grunnlaget for opptak til høyere utdanning er generell studiekompetanse oppnådd enten ved fullført videregående skole, eller slik det er beskrevet i forskrift om opptak til høyere utdanning kapittel 2. Søkere som ikke har generell studiekompetanse kan bli tatt opp på grunnlag av realkompetanse, jf. forskrift om opptak til høyere utdanning kapittel 3. Se nærmere bestemmelser for opptak på grunnlag av realkompetanse på BIs studentportal.

(2) Søkere med utenlandsk utdanning fra land utenfor Norden må dokumentere bestått utdanning på nivå med norsk treårig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse. Studenter med annet morsmål enn norsk må dokumentere norskkunnskaper iht. forskrift om opptak til høyere utdanning kapittel 2. Unntatt er søkere til fremmedspråklige utdanningsprogram.

(3) For opptak til masterstudier ved Handelshøyskolen BI, følger Handelshøyskolen BI reglene for opptak til slike utdanninger slik disse fastsettes i forskrift om krav til mastergrad, i tillegg til bestemmelsene i denne paragraf nummer (1) og (2) og § 2–6 Spesifikke opptakskrav til studier på masternivå i denne forskrift.

(4) Ved opptak til enkeltkurs, som har spesifikke opptakskrav, vil søkeren bli vurdert etter gjeldende opptakskrav, og utfallet av vurderingen meddeles søkeren skriftlig.

(5) For opptak til bedriftstilpassede kurs gjelder de generelle og studiespesifikke opptakskrav som gjelder for det studiet det aktuelle kurs inngår i.

§ 2–5. *Spesifikke opptakskrav til studier på bachelornivå*

(1) Opptak gis til kvalifiserte søkere. På noen studier må søkere i tillegg til kvalifikasjonskravene oppnå minimum en fastsatt poengsum. Opptakskravene er fastsatt med hjemmel i forskrift om opptak til høyere utdanning kapittel 7.

(2) Søkere til det femårige integrerte masterstudium; bachelor i økonomi og ledelse/master i økonomi og ledelse (siviløkonomstudiet), må i tillegg til bestemmelsene i § 2–4 ha dokumenterte kunnskaper i matematikk R1 eller matematikk S1 + S2 (tidl. 2MX, 2MY eller 3MZ).

(3) Søkere til studier med språkvalg, som vil velge annet språk enn engelsk, må i det aktuelle språket ha språkkunnskaper på nivå II (tidl. B-/C-språk) fra videregående skole.

(4) Søkere til engelskspråklige bachelorstudier må, i tillegg til bestemmelsene i § 2–4, ha dokumenterte engelskkunnskaper tilsvarende TOEFL med 550 poeng for papirbasert test/78 poeng for internetbasert test, IELTS med score 6,0 eller Cambridge-eksamener (Certificate in Advanced English) med resultat B, samt skrive en motivasjonssøknad for studiet på engelsk og sende en attest («letter of recommendation»).

(5) Søkere til bachelorstudiet i internasjonal markedsføring må – før studenten starter på andre studieår – i tillegg til bestemmelsene i § 2–4, kunne dokumentere språkkunnskaper i engelsk tilsvarende generell studiekompetanse (dvs. (140 timer/A-språk) eller minimum nivå II (C-språk) i tysk, fransk eller spansk dersom studenten skal følge undervisning på et av disse språkene).

Før avreise til utlandet i 5. semester i dette studiet, må studenten ha bestått språkkurs med minimum 15 studiepoeng i undervisningsspråket for det landet studenten søker seg til. All undervisning og prestasjonsvurdering i utlandet foregår enten på vertslandets språk eller på engelsk.

(6) Søkere til avsluttende Bachelor of Management-program i graden Bachelor of Management må, i tillegg til bestemmelsene i § 2–4, ha dokumenterte kunnskaper på minst 90 offentlig godkjente studiepoeng fra høyskole eller universitet. Videre må søkeren være minst 25 år, og kunne dokumentere minimum fire års yrkeserfaring.

(7) For de fleste studiene på bachelornivå ved Handelshøyskolen BI er det adgang til å søke om direkte opptak til henholdsvis andre og tredje studieår, forutsatt at man har dekket de nødvendige fagområdene, og i tillegg har forpliktet seg til å ta nødvendige kurs som mangler, se for øvrig forskriften § 2–3 og § 4–8. Konkrete krav til fagsammensetning utarbeides for hver student. Når antallet ledige plasser er begrenset, konkurrerer søkerne på grunnlag av angitt poengkrav. Innenfor de rammer som trekkes opp av lov og forskrifter gjeldende for universiteter og høyskoler, avgjør Handelshøyskolen BI om søkeren tilfredsstillende minimumskrav til studiepoeng innenfor fagområdene i de ulike studier.

§ 2–6. Spesifikke opptakskrav til studier på masternivå

(1)

- a) For opptak til toårig fulltids masterstudium gjelder, i tillegg til opptakskravene i § 2–4, kravene som er spesifisert for hvert masterstudium. Opptakskravene er vedtatt av styret og er tilgjengelig på BIs studentportal.
- b) Opptakskrav for studenter på femårig kontrakt (opprykk fra bachelornivå til masternivå for studenter på bachelor i økonomi og ledelse): Studentene må ha vist tilfredsstillende studieprogresjon i studiene på bachelornivå. Tilfredsstillende progresjon er definert som å ha fullført 180 studiepoeng på bachelornivå.

For studenter tatt opp til bachelordelen av studiet med femårig kontrakt fra høsten 2012 gjelder følgende: I særskilte tilfeller kan opprykk til masterdelen innvilges der uforutsette omstendigheter ligger til grunn for at studenten ikke kunne fullføre bachelordelen av studiet. Dispensjonssøknader må være begrunnet og dokumentasjon må medfølge. Det innvilges ikke dispensasjon for mer enn 7,5 studiepoeng. Associate dean for studiet skal vurdere søknaden.

For studenter tatt opp til bachelordelen av studiet med femårig kontrakt før høsten 2012 gjelder: En student kan bli tatt opp til masterdelen av studiet med færre studiepoeng enn 180 fra bachelornivå, begrenset oppad til 15 manglende studiepoeng. Manglende studiepoeng fra bachelornivå kan ikke være innenfor følgende fag: Kvantitative metoder, økonomi eller emner knyttet til valg av major på masterdelen av studiet.

(2) For opptak til avsluttende Master of Management-program og de enkelte Master of Management-programmene gjelder følgende regler i tillegg til bestemmelsene i § 2–4:

- a) Det kreves fullført bachelorgrad, tilsvarende 180 offentlig godkjente studiepoeng fra høyskole, universitet eller tilsvarende. Søkeren må være minst 25 år og det settes i tillegg krav til minimum fire års arbeidserfaring. For søkere som har en fullført mastergrad fra før, kreves det tre års arbeidserfaring.
- b) Søkere kan også bli tatt opp på grunnlag av realkompetanse som i noen grad kompenserer for mangelfull formell bachelorgrad. Kriteriene for vurdering av realkompetanse er nærmere beskrevet på BIs studentportal.
- c) For søkere til spesialisering i skatte- og avgiftsrett kreves to års relevant arbeidserfaring. Også søkere til enkelte andre Master of Management-programmer må i noen tilfeller oppfylle visse tilleggskrav. Hvilke krav som gjelder for hvilke Master of Management-programmer er gjengitt på BIs studentportal.
- d) For søkere til Executive Master of Management som skal avlegges ved ISM University of Management and Economics i Litauen er det, i tillegg til kravene i § 2–6 (2) bokstav a til c, krav om:
  - i) Dokumentasjon på at yrkeserfaringen er ledererfaring
  - ii) Dokumentasjon på søkerens motivasjon for å studere (på engelsk)
  - iii) Dokumentasjon på engelskkunnskaper på øvre gjennomsnittlig nivå.

Ved mangel på plasser blir søkere rangert etter et vektet gjennomsnitt av alle karakterer fra sin bachelorutdanning.

- e) Søkere til det avsluttende Master of Management-programmet må i tillegg ha gjennomført og bestått to valgbare Master of Management-programmer (60 studiepoeng) før det gis opptak. For studenter ved ISM er det krav om å bestå tre valgbare Master of Management-programmer (90 studiepoeng). Søkere som er i ferd med å avslutte sitt siste valgbare program, vil bli gitt betinget opptak.

(3) For opptak til Master of Business Administration-studier gjelder følgende regler i tillegg til bestemmelsene i § 2–4:

- a) Det kreves fullført bachelorgrad eller tilsvarende fra en akkreditert/godkjent utdanningsinstitusjon. Kvalifikasjoner avlagt ved utenlandske studiesteder vurderes etter de alminnelige regler som gjelder for opptak til norske universiteter og høyskoler. Søkere må i tillegg dokumentere betydelig ledererfaring.
- b) I særskilte tilfeller kan søkere som i noen grad ikke møter de formelle kravene i § 2–6 (3) bokstav a bli gitt en vurdering mht. opptak på bakgrunn av søkerens eksepsjonelle arbeidserfaring. Slik vurdering er individuell og vil kun bli gitt til søkere med omfattende ledererfaring ervervet over en betydelig periode. Det kan gis uttelling for tunge styreverv eller akademiske publikasjoner. Søkeren vil bli vurdert av MBA opptakskomiteé.

- c) Søkere til studiet kan i enkelte tilfeller bli pålagt å fullføre og bestå en skriftlig opptakstest.
- d) Søkere plikter å vedlegge to anbefalingsbrev, hvorav ett skal være fra nåværende arbeidsgiver, om mulig.
- e) Alle kvalifiserte søkere vil bli intervjuet av MBA associate dean eller den vedkommende utpeker.

§ 2–7. Opptakskrav til ph.d.-studier

Det henvises til egen forskrift om graden ph.d. ved Handelshøyskolen BI.

§ 2–8. Faglig godkjenning av annen utdanning

Fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3–4 og § 3–5, samt forskrift 10. april 2006 nr. 412 om godskriving av høyere utdanning og forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad. Utfyllende retningslinjer for vurdering av faglig godkjenning, betaling m.m. er angitt på BIs studentportal.

- (1) Søkere med tidligere avlagt utdanning kan søke om faglig godkjenning av slik utdanning enten ved opptak til studier ved Handelshøyskolen BI eller som godkjenning av slik utdanning som jevngod med hele eller deler av grad tildelt av Handelshøyskolen BI.
  - a) Tidligere avlagt grad eller annet studieprogram som har gitt eget vitnemål, kan ikke konverteres til en bachelorgrad eller mastergrad.
  - b) Faglig godkjenning av tidligere avlagt utdanning, som hele eller deler av en grad ved Handelshøyskolen BI, skjer innenfor rammene av det enkelte studium. All utdanning som skal faglig godkjennes, må være på samme nivå og innhold som den utdanning det søkes om faglig godkjenning mot. Handelshøyskolen BI plikter å påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold.
  - c) Studenten må ha avlagt minimum 60 studiepoeng ved Handelshøyskolen BI for at det kan tildeles en grad, jf. forskrift om godskriving av høyere utdanning § 3. Styret kan fastsette at det for tildeling av enkelte grader skal kreves inntil 90 nye studiepoeng. For fellesgrader som tildeles i formalisert samarbeid med annen/andre institusjon(er) kan styret fastsette unntak fra kravene om nye studiepoeng, jf. forskrift om godskriving av høyere utdanning § 4.
- (2) Faglig godkjenning vurderes på én av tre måter: Innpassing, fag-for-fag-fritak eller jevngodhetsvurdering.
  - a) Innpassing kan søkes for deler av grad på grunnlag av relevant formell utdanning slik denne er angitt under § 2–8 (3) bokstav a og b. Den formelle utdanningen det søkes innpassing for må minst være på samme nivå som den graden det søkes innpassing mot. Den tidligere utdanning må dekke ett eller flere fag/emner i det studiet det søkes om innpassing for. Innpassing gir avkorting tilsvarende det antall studiepoeng som blir innpasset til studiet.
  - b) Fag-for-fag-fritak kan søkes på grunnlag av:
    - i) Formell utdanning når det dokumenteres at tilsvarende eksamen er avlagt ved samme eller annen utdanningsinstitusjon. Tidligere oppnådde prestasjoner i form av karakter må være spesifisert. Det gis kun fritak for hele kurs. Tidligere utdanning må minimum ha samme omfang som faget det søkes fritak for. Avslag kan gis på bakgrunn av at kurs anses som foreldet.
    - ii) Ikke-formell kompetanse, f.eks. annen velegnet eksamen, prøve og/eller dokumentert realkompetanse, ev. i kombinasjon med formell utdanning. Det vil fremkomme i vitnemålet at fritaket er gitt på bakgrunn av slik kompetanse. For eksamener/studier med karakterkrav er det ikke anledning til å søke fritak på bakgrunn av ikke-formell kompetanse.

Innvilget fritak gir avkorting tilsvarende det antall studiepoeng det er gitt fritak for i angitt studium.
  - c) Jevngodhetsvurdering kan søkes på grunnlag av:
    - i) Fullført studium fra godkjent utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon mot spesifikk grad ved Handelshøyskolen BI. Dersom slik vurdering gir uttelling som faglig jevngod med hel grad ved Handelshøyskolen BI, vil slik godkjenning gi rett til å bruke den tittel som er fastsatt for den utdanningen som det er jevnført med. Grad eller utdanning som tidligere er blitt godkjent av institusjon under universitets- og høyskoleloven som faglig jevngod med nærmere angitt grad, får normalt ikke ny vurdering med henblikk på godkjenning som faglig jevngod med slik grad ved Handelshøyskolen BI. Søkeren mottar en bekreftelse på jevngodhetsvurderingen.
    - ii) Formell utdanning der søker ikke kan dokumentere sin akademiske kompetanse. Slik vurdering gjøres kun i særlige tilfeller, og kan gi helt eller delvis faglig godkjenning opp mot spesifikk grad ved Handelshøyskolen BI. Prøve til kontroll av søkerens kompetanse vil bli krevd avlagt.
- (3)
  - a) Utdanning fra institusjon som går inn under universitets- og høyskoleloven godkjennes med samme antall studiepoeng i den utstrekning de oppfyller faglige krav i aktuell grad ved Handelshøyskolen BI. Tilsvarende gjelder for gjennomført utdanning fra institusjon under nevnte lov før lovens ikrafttredelse. Faglig godkjenning forutsetter uansett at utdanningen hadde formell etableringsgodkjennelse/eksamensrett fra aktuell myndighet på det tidspunktet den ble gjennomført.
  - b) Utdanning fra utenlandsk institusjon kan godkjennes med samme antall studiepoeng i den utstrekning den oppfyller faglige krav i aktuell grad ved Handelshøyskolen BI. Handelshøyskolen BI stiller som et krav at søkere med utenlandsk utdanning må kunne dokumentere at slik utdanning er godkjent i landet utdanningen er avlagt, ev. har en generell godkjenning fra NOKUT, jf. universitets- og høyskoleloven § 3–4.
  - c) Ikke-akkreditert norsk utdanning, ikke godkjent utenlandsk utdanning uten generell godkjenning fra NOKUT, jf. universitets- og høyskoleloven § 3–5, eller annen ikke-formell kompetanse kan gis faglig godkjenning etter forskriften § 2–8 (2) bokstav b.

(4) Søknad om faglig godkjenning rettes til den aktuelle studieenhet. Søkeren må være søker til det aktuelle studium. For å søke om fag-for-fag-fritak må søker være opptatt på det aktuelle studium. Søknaden videresendes til aktuell administrativ vedtaksenhet som fatter vedtak i samråd med faglig ansvarlig. Vedtak om avvisning av søknad eller avslag på søknad kan påklages til administrativ vedtaksenhet. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunktet vedtaket er gjort kjent for søker. Dersom klagen ikke tas til følge fullt ut i vedtaksenheten, skal vedtaksenheten oversende saken til klagenemnda ved Handelshøyskolen BI.

(5) Dean for det enkelte studium kan gi retningslinjer for håndtering av studiespesifikke faglige godkjenningsordninger. Dean kan i samråd med aktuelt undervisningsutvalg fastsette bestemte fag, emner eller emnegrupper som skal inngå i graden. Vedtak om studiespesifikke faglige godkjenningsordninger er oppgitt under aktuelt studium på BIs studentportal.

(6) Opplysninger om vederlag for vurdering av faglig godkjenning, ev. studieavgiftsreduksjon som konsekvens av innpassing, vedtas av styret og finnes på BIs studentportal.

(7) For vurdering av utenlandsk doktorgrad i andre tilfeller enn ved søknad på utlyst stilling ved Handelshøyskolen BI, kan styret ved institusjonen fastsette at søkeren skal betale et vederlag som dekker Handelshøyskolen BIs utgifter for vurderingen.

Kapittel 3 – Studier, studierett og utdanningsplan

§ 3–1. Definisjoner

Studierett

Rettigheter tilknyttet det å være tatt opp som student ved et studium, program eller enkeltkurs og inneha studentstatus. Det tildeles ordinær studierett innenfor samme tidsperiode som studiet er normert til. I tillegg tildeles retten til forlenget studietid. Studieretten innebærer rett til deltakelse i all organisert undervisning, veiledning (individuell og i grupper), øvelser og oppgaveløsning mv. i det studiet studenten er tatt opp til. I forlenget studietid vil det være begrensinger mht. rett til deltakelse i pedagogiske aktiviteter. Studieretten tildeles etter lærestedets tilbud om og studentens aksept av studieplass.

Studieplan

Plan for hvordan studiet normert skal gjennomføres for at det skal føre til et bestemt læringsmål, herunder oppbygging, faglig innhold og krav til godkjent kompetanse.

Utdanningsplan

Individuell plan for gjennomføring av et studium/studieprogram som utarbeides mellom Handelshøyskolen BI og den enkelte student, med sikte på at studenten skal kunne nå sitt læringsmål på normert tid. Planen inneholder bestemmelser om høyskolens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor høyskolen og medstudenter.

Studiepoeng

Mål på studiebelastningen på et studium/program/enkeltkurs, der 60 studiepoeng tilsvarer ett studieårs arbeidsinnsats. Hvert studium/program/enkeltkurs er tillagt et antall studiepoeng etter forventet arbeidsmengde.

Normert studietid

Tiden et studium er normert til, og som det er forventet at en student skal kunne fullføre dette studiet på.

Studieprogresjon

Måles ved antall studiepoeng en student har avlagt ift. antall studiepoeng som er normert på angitt tidspunktet i studiet. Normal studieprogresjon er 60 studiepoeng pr. studieår. Studieprogresjonen regnes ut fra hvor mange studiepoeng studenten har bestått tilhørende det studiet studenten har kontrakt på.

Forlenget studietid

Studietid en student tildeles utover normert studietid. Forlenget studietid gir studenten mulighet til å fullføre sitt studium dersom vedkommende er blitt forsinket ift. normert studietid.

Studiested

Det studiestedet ved Handelshøyskolen BI som studenten har tegnet sin studiekontrakt med. Dersom studenten ønsker å bytte studiested, må dette søkes om.

Permisjon

Frivillig eller tvunget opphold i studiet.

Force majeure

En uforutsett, ikke påvirkbar omstendighet som medfører at studenten ikke har mulighet til å oppfylle sin forpliktelse som student.

§ 3–2. Studierett

- (1) Den som har akseptert tilbud om studieplass har studierett iht. normert studietid for det aktuelle studiet, programmet eller enkeltkurset han eller hun er tatt opp til, jf. kapittel 4. For enkeltkurs gjelder studieretten fra det tidspunkt studenten har mottatt bekreftelse på tildelt plass. Studieretten kan normalt beholdes i forlenget studietid jf. § 3–6.
- (2) Studenten må betale studieavgift hvert semester innen gjeldende frister for å beholde studieretten.
- (3) Studenter kan midlertidig eller permanent miste studieretten til den utdanningen de er tatt opp til når studenten:
  - a) Har overskredet den fastsatte grensen for normert studietid inklusive forlenget studietid
  - b) Ikke oppfyller de økonomiske forpliktelsene tilknyttet studiekontrakten med Handelshøyskolen BI
  - c) Ikke oppfyller krav til progresjon jf. § 3–4
  - d) Er utestengt for brudd på ordensbestemmelsene, fusk jf. § 1–3
  - e) Har brukt opp sine forsøk til eksamen jf. § 5–7
  - f) Ikke fremviser forespurte originaldokumenter som er grunnlaget for opptak til studier eller for utstedelse av vitnemål for kontroll, jf. § 2–2 (8).
- (4) Studieretten til et studium opphører når studenten:
  - a) Har oppnådd graden og det ikke er innvilget forlenget studietid.
  - b) Oppnår studierett ved et annet studium eller studiested ved Handelshøyskolen BI, med mindre det er forutsatt at også den tidligere studieretten skal bestå.
  - c) Melder fra om at han eller hun ønsker å avslutte studiet i henhold til gjeldende frister i studiekontrakten.

§ 3–3. Fastsetting av studieplan og kursbeskrivelser

Fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3–3.

- (1) Det skal fastsettes studieplan for alle studier og programmer som tilbys og som gir studiepoeng ved Handelshøyskolen BI.
- (2) Kollegiet fastsetter studieplan for nye studier ved Handelshøyskolen BI.
- (3) Studieplaner vedtas årlig av de respektive deans ved Handelshøyskolen BI. Den respektive dean vedtar endringer i kursbeskrivelsene innenfor hver studieplan.
- (4) Det skal fremgå av kursbeskrivelsen hvilke vurderinger som skal inngå i kurset og som skal inngå på vitnemålet, eller regnes inn i karakter på vitnemål/karakterutskrift.

§ 3–4. Utdanningsplan og studieprogresjon

- (1)
  - a) Mellom Handelshøyskolen BI og studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer, skal det utarbeides en utdanningsplan, iht. universitets- og høyskoleloven § 4–2. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om høyskolens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor høyskolen og medstudenter.
  - b) Utdanningsplanen skal være satt opp slik at studenten skal kunne gjennomføre planlagt studium eller studieløp på normert tid som heltid- eller deltidsstudent. Utdanningsplanen er vanligvis lik normert studieprogresjon for den aktuelle studieplan.
  - c) Utdanningsplanen kan endres etter avtale mellom Handelshøyskolen BI og studenten.
  - d) For studenter ved bachelorstudiene er det som hovedregel mulig å skifte bachelorstudium etter første studieår. Utdanningsplanen justeres iht. studieplan på det nye bachelorstudiet og studenten må være forberedt på at det kan bli nødvendig å ta tilleggskurs.
- (2)
  - a) Eventuelle spesifikke krav til studieprogresjon er nedfelt i den enkelte students studiekontrakt.
  - b) Studenter som ikke tilfredsstillir studieprogresjonskrav iht. den enkelte kontrakt, vil ikke kunne fortsette på neste studieår. Studenten tilbys ett års opphold (progresjonspermisjon) i ordinær utdanningsplan for å innhente manglende eksamener. Studenten vil ikke bli belastet med studieavgifter i denne perioden. Dersom progresjonskravet ikke er oppfylt etter oppholdet fra ordinær utdanningsplan, vil studenten bli meldt ut fra Handelshøyskolen BI.
  - c) For studenter på ph.d.-studiet vises det til egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.
  - d) Det er i utgangspunktet ikke mulig å forsere den oppsatte studieprogresjonen angitt som studentens utdanningsplan. I særskilte tilfeller kan den enkelte student likevel søke om å forsere studieløpet. Studenten må kunne dokumentere tilstrekkelig kunnskap i alle kurs innenfor sin studieplan ift. nivået studenten er på. Det er associate dean for studiet som avgjør om studenten kan forsere oppsatt studieprogresjon.

§ 3–5. Utmelding, studieavbrudd og permisjon

- (1) Dersom en student ønsker å melde seg ut underveis i et studium/program kan utmelding skje innen de frister som fremgår av kontrakten. Frister for utmelding/avmelding på andre fag fremgår av kontrakt, dersom ikke annen informasjon er gitt. Utmelding skal alltid gis skriftlig til studentens studiested innen de frister som fremgår av studiekontrakten, og skal bekreftes skriftlig av Handelshøyskolen BI. Studenten vil da bli registrert som sluttet, og være fri for videre betalingsforpliktelser dersom ikke annen informasjon fremkommer i kontrakten. Det er studentens ansvar å dokumentere at utmelding er gitt innen de angitte frister.

(2) Dersom uforutsette, alvorlige forhold gjør at studier blir urimelig tyngende eller umulig (force majeure), har en student rett til å få melde seg ut av studiet, programmet eller enkeltkurset, etter søknad, i løpet av studieåret, og derved bli fritatt for videre betalingsforpliktelser. Søknaden om utmelding må dokumenteres med legerklæring eller annen relevant dokumentasjon. På grunnlag av denne dokumentasjonen avgjør Handelshøyskolen BI om det foreligger utmeldingsgrunn.

(3) Studenter som har meldt seg ut av et studium/program eller er blitt meldt ut av Handelshøyskolen BI, må søke om opptak på nytt dersom de senere ønsker studieplass. Handelshøyskolen BI vurderer da ut fra gjeldende regelverk og studieplaner om tidligere avlagte eksamener kan inngå i grad/tittel.

(4)

a) Det gis anledning til å søke om inntil ett års permisjon i løpet av normert studietid. Søknad om permisjon skal sendes skriftlig til den studieenheten studenten tilhører. Søknadsfristen er uke 25 det studieåret permisjonen skal starte. Permisjonen gis kun fra høstsemesteret og til og med påfølgende vårsemester.

b) Studenter på MBA-studiet er unntatt fra søknadsfristen i bokstav a. Studenter på MBA kan gis permisjon inntil ett år og må avslutte studiet sammen med det etterfølgende kullet.

c) Unntak fra søknadsfrist og permisjonsoppstart er permisjoner som skyldes foreldrepermisjon, avtjening av førstegangstjeneste eller force majeure. Slik permisjon må dokumenteres med legerklæring eller annen relevant dokumentasjon. Studenten blir ikke belastet med studieavgift i permisjonstiden.

d) Studenter på femårig integrert studium i bachelor og master i økonomi og ledelse (siviløkonom) kan bli gitt inntil to års permisjon fra studiene mellom bachelornivå og masternivå av programmet, i tillegg til annen permisjon gitt i punkt (4) bokstav a og c over. Studenter som tar lengre permisjon mellom bachelornivå og masternivå på studiet, mister studieretten etter § 3–2, og samtidig retten til automatisk å komme inn på masternivå, og må søke om opptak til masternivå på de vilkår som fremkommer under forskriften § 2–4 og § 2–6 (1).

e) For studenter på ph.d.-studiet vises det til egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.

(5) En student som søker foreldrepermisjon har i permisjonstiden fortsatt status som student ved Handelshøyskolen BI, og har rett til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen.

§ 3–6. Forlenget studietid (fullføringsfrister)

(1) Følgende fullføringsfrister gjelder for de ulike studier:

a) For studenter på bachelorstudiene, Executive Master of Management-studiet og toårig studium i master i regnskap og revisjon er fullføringsfristen to år utover normert studietid eller slik denne er angitt i kontrakten.

b) For studenter på toårig masterstudium (med unntak av studenter på master i regnskap og revisjon) og femårig integrert studium i bachelor og master i økonomi og ledelse (siviløkonom), er fullføringsfristen ett år utover normert studietid, slik denne er angitt i kontrakten. Det kan bli gitt ytterligere ett års frist for innlevering av masteroppgaven. Endelig frist er 1. september to år etter at studiet normalt skulle vært fullført.

c) For studenter på Master of Business Administration er fullføringsfristen ett år over utover normert studietid, slik denne er angitt i kontrakten.

d) For studenter på ph.d.-studiet vises det til egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.

e) For studenter på enkeltkurs er fullføringsfristen ett år utover normert studietid.

(2) Studenter i fullføringstid kan ta kontinuasjonseksamener for å få fullført sitt studium, men kan ikke ta ekstrakurs.

(3) Etter fullføringsfristen må kandidater som ønsker å fullføre studiet søke om nytt opptak ved nødvendige enkeltkurs eller hele studiet. Handelshøyskolen BI vurderer da ut fra gjeldende regelverk og studieplaner om tidligere avlagte eksamener kan inngå i grad/tittel. Innvilges nytt opptak for fullføring av studium, betales en semesterbasert gjenopptaksavgift, i tillegg til kontinuasjonsavgiften jf. § 2–3 (4).

Etter fullføringsfristen må kandidater som har fullført studiet sitt og kun ønsker å forbedre karakterer, kjøpe høyskolekurs. Handelshøyskolen BI vil i slike tilfeller utstede kursbevis for kurset/kursene.

(4) I tidsbegrensingen gjelder ikke utsatt studiestart eller opphold i studiet som skyldes tvungen midlertidig permisjon eller utestengelse, opphold på grunnlag av foreldrepermisjon, avtjening av førstegangstjeneste eller dokumentert langvarig sykdom.

Kapittel 4 – Grader og vitnemål

§ 4–1. Definisjoner

Grad

Utdanning av bestemt omfang og sammensetning, og som gir rett til å bruke en bestemt tittel. Tittelen dokumenteres i et vitnemål.

Diploma Supplement

Vitnemålstillegg på engelsk som skal gi informasjon om utdanningssystemet ved norske universiteter og høyskoler og den enkelte students utdanning og kvalifikasjoner.

Selvstendig arbeid

Skriftlig arbeid av et nærmere angitt omfang som inngår i mastergradseksamen og som skal vise selvstendig forståelse, refleksjon og modning. Gjerne omtalt som masteroppgave eller prosjektoppgave avsluttende program.

§ 4-2. Grader

Fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3-2, i forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler og i forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad, har Handelshøyskolen BI rett til å tildele følgende grader som gir rett til tilsvarende tittel og med normert studietid som angitt:

- a) Høgskolekandidat, normert studietid 2 år
- b) Bachelor, normert studietid 3 år
- c) Master, normert studietid 2 år/1,5-2 år for erfaringsbasert Master
- d) Master of Business Administration (MBA), normert studietid 1-1 ½ år
- e) Philosophiae doctor (ph.d.), normert studietid 3 år.

§ 4-3. Generelle krav til innhold og sammensetning av graden Bachelor

(1)

- a) Bachelorstudiene er treårige heltidsstudier, hvor hvert år omfatter 60 studiepoeng. Til sammen utgjør et bachelorstudium 180 studiepoeng. For å oppfylle eksterne rammeplaner eller kvalifisere for fellesgrader med utenlandske universiteter/høyskoler, kan enkelte studier utgjøre mer enn 180 studiepoeng.
- b) Enkelte av bachelorstudiene tilbys også på deltid, og kan også bygges opp ved å ta eksamener i enkeltstående høyskolekurs. Studenter som har et tittelstudium som studiemål, men velger å gjennomføre dette ved å ta enkeltstående høyskolekurs, gjøres særlig oppmerksom på at studier må fullføres etter den til enhver tid gjeldende studieplan.

(2)

- a) Studenter som starter på bachelorstudiet etter høsten 2009, vil etter det første året av et bachelorstudium enten kunne få tittelen bedriftsøkonom BI eller tittelen markedsøkonom BI, avhengig av studium og kurskombinasjon. For studenter som startet før dette, gis utfyllende informasjon på BIs studentportal.
- b) Studenter som starter på bachelorstudiet i økonomi og administrasjon etter høsten 2009 vil etter studiets andre år få tittel høyskolekandidat. Tilsvarende vil studenter på bachelorstudiet i markedsføring få tittelen markedsøkonomkandidat. For studenter som startet før dette, gis utfyllende informasjon på BIs studentportal.
- c) Studenter som har fullført hele bachelorstudiet vil få tittelen bachelor i det studiet de har gjennomført.

§ 4-4. Særskilte krav til innhold og sammensetning for enkelte bachelorgrader

(1) For studenter på bachelorstudiet i eiendomsmegling vises det til lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling og forskrift 23. november 2007 nr. 1318 om eiendomsmegling. Studenter på bachelorstudiet i eiendomsmegling plikter å sette seg inn i nevnte lov og forskrift.

- a) Studenter som skal opp til den avsluttende muntlig eksamen på bachelorstudiet i eiendomsmegling, må ha avlagt alle skriftlige eksamener for 180 studiepoeng, og oppnådd karakter på karakterskalaen A-F, innenfor gjeldende studieplan for eiendomsmeglerstudiet.
- b) Iht. eiendomsmeglingsloven § 4-5 (3) kan kandidater som har fått vitnemål på bachelorstudiet i eiendomsmegling, benytte tittelen «eiendomsmeglerfullmektig». Tittelen «eiendomsmegler» kan bare benyttes av personer som har eiendomsmeglerbrev, jf. eiendomsmeglingsloven § 4-2.
- c) Eiendomsmeglerbrev utstedes av Finanstilsynet etter reglene i nevnte lov § 4-2. Bestått godkjent eiendomsmeglereksamen (treårig bachelorstudium i eiendomsmegling) er blant kravene som må være oppfylt.

(2)

- a) Studenter med fullført bachelorstudium i revisjon kan søke godkjenning som registrert revisor. Finanstilsynet fastsetter regler for, og administrerer, godkjenning som registrert revisor med hjemmel i lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) kapittel 3.
- b) Slik godkjenning forutsetter fullført bachelorstudium i revisjon iht. gjeldende rammeplan. Studiet som helhet må være bestått, og karakteren C eller bedre må være oppnådd til eksamen i følgende fagemner:
  - Årsregnskap og god regnskapsskikk
  - Revisjon
  - Skatterett
  - Rettslære.

(3)

- a) For studenter på studiet Bachelor of Management settes det følgende krav til fagsammensetning for å oppnå graden Bachelor of Management:
  - 90 valgfrie studiepoeng
  - 30 studiepoeng kjernefag innenfor spesifikke økonomisk administrative fagområder, se BIs studentportal for detaljer
  - 30 studiepoeng bachelorprogram eller spesialisering
  - 30 studiepoeng avsluttende program Leadership in Action.

- b) Bachelorprogram/spesialisering og det avsluttende programmet Leadership in Action må tas ved Handelshøyskolen BI.

§ 4-5. Særskilte krav til innhold og sammensetning av graden master

Krav til omfang fastsettes med hjemmel i forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad. Ved Handelshøyskolen BI kan graden master oppnås på følgende grunnlag:

- Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 120 studiepoengs (toårig) omfang, inkludert selvstendig arbeid på minst 30, maks 60 studiepoeng.
- Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 300 studiepoengs (femårig) omfang, inkludert selvstendig arbeid på minst 30, maks 60 studiepoeng.
- Erfaringsbasert master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 90 eller 120 studiepoengs omfang, inkludert selvstendig arbeid på minimum 30 og maksimum 60 studiepoeng.
- Graden Master of Business Administration ved Handelshøyskolen BI oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 1–1 ½ års omfang (fulltid). Det er ikke krav til selvstendig arbeid.

§ 4-6. Særskilte krav til innhold og sammensetning for enkelte mastergrader

(1) Disiplinbasert master er et toårig heltidsstudium som består av totalt 90 studiepoengs kurs, og masteroppgave på 30 studiepoeng. Til sammen utgjør graden master 120 studiepoeng.

- Mastergraden tildeles etter fullført og bestått nødvendig kombinasjon av kurs og masteroppgave av totalt 120 studiepoengs omfang. Studenter som har fullført hele masterstudiet vil få tittelen master i det studiet de har gjennomført. Se BIs studentportal for studieplan for hver spesialisering.
- Graden kan tildeles med «Honours» til studenter som har oppnådd fremragende resultater. Se BIs studentportal for ytterligere informasjon.
- Studenter som får opptak til et masterstudium som en del av en «double degree»-avtale med en samarbeidsinstitusjon gir overføring av studiepoeng mellom institusjonene og den avtale som foreligger. Se BIs studentportal for ytterligere informasjon.
- Studenter som har fullført master i økonomi og ledelse kan ha rett til å bruke tittelen «Siviløkonom». Retten til å bruke denne tittelen vil bli tildelt dersom kandidaten kan dokumentere følgende:
  - En fullført mastergrad i økonomi og ledelse, alternativt en mastergrad i Business
  - En fullført bachelorgrad som inkluderer følgende emner og studiepoeng, gjennomført før opptak til masterstudiet:
    - Bedriftsøkonomiske emner; minimum 30 studiepoeng
    - Administrasjon og ledelse; minimum 25 studiepoeng
    - Samfunnsøkonomi; minimum 15 studiepoeng
    - Metodefag; minimum 20 studiepoeng.

I tillegg må kandidaten dokumentere ytterligere kunnskaper i matematikk, økonomi og økonometri.

- Studenter som har fullført master i markedsføring og i master i strategisk markedsføringsledelse kan søke om rett til å bruke tittelen «Sivilmarkedsfører». Retten til å bruke denne tittelen vil bli tildelt dersom kandidaten kan dokumentere følgende:
  - En fullført mastergrad i markedsføring
  - Totalt 126 studiepoeng innenfor følgende områder, hvorav minst 114 studiepoeng skal tas på bachelornivå:
    - Markedsføring og kommunikasjon; 54 studiepoeng
    - Bedriftsøkonomi/finans; 18 studiepoeng
    - Samfunnsøkonomi; 12 studiepoeng
    - Metode og statistikk; 12 studiepoeng
    - Strategi, organisasjon og ledelse; 12 studiepoeng
    - Juridiske fag; 6 studiepoeng
    - Matematikk; 6 studiepoeng
    - Bedrift og samfunn; 6 studiepoeng.

(2) Executive Master of Management er et 90 studiepoengs studium. Normert studietid for hele graden Executive Master of Management er tre år på deltid.

- Graden Executive Master of Management oppnås når studenten har bestått to Master of Management program, i tillegg til det avsluttende Master of Management-programmet. Hvert program er på 30 studiepoeng.
- Studenter som har fullført og bestått tre programmer på totalt 90 studiepoeng tilfredsstiller kravet til selvstendig arbeid i høyere grad, jf. forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad.
- Studenter som avlegger graden Executive Master of Management ved International School of Management (ISM) i Litauen, vil oppnå graden når studenten har bestått tre Master of Management-programmer, i tillegg til det avsluttende Master of Management-programmet. Hvert program er på 30 studiepoeng.
- Et Master of Management-program utgjør 30 studiepoeng. Et Master of Management-program kan settes sammen av to eller flere delprogram. Kombinasjonen av delprogrammer en kandidat ønsker å sette sammen skal ikke ha faglig overlapp med hverandre og skal forhåndsgodkjennes av Handelshøyskolen BI.

- (3)
- a) Master of Business Administration er et 90 studiepoengsstudium. Normert studietid er 11 måneder heltid.
  - b) Studiet Master of Business Administration kan også gjennomføres som et deltidsstudium. Normert studietid for deltidsstudiet Executive Master of Business Administration er 18 måneder.
  - c) Graden Master of Business Administration tildeles etter fullført og bestått nødvendig kombinasjon av kurs, seminarer og consultancy project av totalt 90 studiepoengs omfang. I tillegg må kandidatene ha bestått karakter i team-building seminar. Kun karakter i kjernekurs og consultancy report vil fremkomme på vitnemålet og være del av den samlede gjennomsnittskarakter.
I de tilfeller der deltidsstudiet gjennomføres i samarbeid med andre utenlandske akademiske institusjoner, og disse institusjonene krever det, må kandidatene ha oppnådd en samlet gjennomsnittlig karakter i kjernekurs og consultancy report på minst C. Se BIs studentportal for ytterligere informasjon.
  - d) Studenter som avlegger graden Master of Business Administration ved Fudan University i Kina vil oppnå graden når studenten har bestått 120 studiepoeng. Normert studietid er fem semester på deltid. Graden tildeles etter at den nødvendige kombinasjon av kurs og masteroppgave er fullført og bestått der dette er et krav.
  - e) Graden kan tildeles med «Honours» til studenter som har oppnådd fremragende resultater. Se BIs studentportal for mer informasjon.

§ 4–7. *Krav til innhold og sammensetning av graden ph.d.*

Ph.d.-graden er normert til tre års heltidsstudium. Lengden på studieforløpet er normert til fire år, og inkluderer ett år med obligatorisk undervisning og andre plikter. Se egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.

§ 4–8. *Vitnemål og kursbevis*

Fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3–11 og i forskrift 10. april 2006 nr. 412 om godskrivning av høyere utdanning § 2, § 3 og § 4.

(1) Vitnemål fra Handelshøyskolen BI utstedes når alle eksamener i en grad er fullført og bestått. Samtidig utstedes det automatisk og kostnadsfritt Diploma Supplement for alle grader avlagt ved Handelshøyskolen BI. Det skal fremgå av vitnemålet dersom utdanningen er gitt i samarbeid med andre institusjoner.

(2)

a) Vitnemål for grader utstedes under forutsetning av at minimum 60 studiepoeng som skal inngå i beregningsgrunnlaget er tatt ved Handelshøyskolen BI.

b) Unntatt fra dette kravet er grader som gis i samarbeid med andre norske og utenlandske institusjoner.

(3) Ved faglig godkjenning av utdanning som tidligere har inngått i beregningsgrunnlaget for en grad eller som del av en grad, må en student i tillegg ha avlagt minst 60 nye studiepoeng før det kan utstedes et nytt vitnemål eller tildeles en ny grad.

(4) Dersom en student har fått innvilget fritak for eksamen eller fått innpasset annen ekstern utdanning etter reglene i § 2–8, vil dette fremgå av vitnemålet.

(5) Programmer og studier på 30 til 60 studiepoeng dokumenteres med vitnemål.

(6) Kurs under 30 studiepoeng dokumenteres med kursbevis.

(7) Ikke-poenggivende kurs dokumenteres med deltakerbevis.

(8) Ikke fullførte gradsstudier dokumenteres med karakterutskrift.

Kapittel 5 – Eksamen

Fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3–9, § 3–10, § 4–5, § 4–7 til § 4–11 og § 5–1 til § 5–3.

§ 5–1. *Definisjoner*

Kandidat

En person som skal avlegge eksamen og har eksamensrett iht. forskriften § 5–4.

Eksamen

Arrangementet som formelt prøver kandidatens kunnskaper og ferdigheter i de tilfeller det gis en karakter som angis på vitnemålet/kursbeviset, eller som inngår i beregningsgrunnlaget for en karakter som angis på vitnemålet.

Vurderingsform

Formen en eksamen, en deleksamen eller et eksamenselement har.

Deleksamen

En av flere vurderinger i et kurs som gir separat karakter som inngår i beregningen av endelig karakter i kurset. Vekten av hver deleksamen er angitt i kursbeskrivelsen.

Eksamenselement

Et vurderingselement som inngår i programmets/kursets summative vurdering.

Summativ vurdering

Kontrollerende og avsluttende vurdering av kandidatens kompetanse. Avsluttende prøver og karakter i et fag kan gis før kurset eller programmet er avsluttet. Resultatet bedømmes ved karakter.

Formativ vurdering

Veiledende vurdering som gjøres underveis i et kurs. Vurderingen påvirker ikke summativ karakter i kurset.

Arbeidskrav

Alle former for arbeider og oppgaver som settes som vilkår for å gå opp til eksamen, og der resultatet ikke inngår i beregningsgrunnlaget for den karakteren som angis på vitnemålet. I enkelte kurs kalles dette obligatoriske innsendingsoppgaver.

Kontinuasjoneksamen

En eksamen som en kandidat går opp til etter enten å ha avlagt tilsvarende eksamen tidligere, eller ikke å ha meldt seg av eksamen innen avmeldingsfristen, jf. § 5–6 (1).

Avsluttende oppgave

En fellesbetegnelse for bacheloroppgaven i bachelorstudiet og masteroppgaven for masterstudiene. På Handelshøyskolen BI betegnes dette som masteroppgave på toårig disiplinbasert master og Master of Business Administration, og for Executive Master of Management som oppgave på avsluttende Master of Management-program. Forskriftsmessig omtales avsluttende masteroppgaver som selvstendig arbeid i høyere grad.

Pensum

Med pensum forstås i denne forskrift «Obligatorisk litteratur slik dette er fastsatt i kursbeskrivelsen».

§ 5–2. Eksamen, vurderingsformer og arbeidskrav

(1) Handelshøyskolen BI skal sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende kurs eller studium.

(2) Styret har delegert til den aktuelle dean å fatte vedtak om utfyllende regler om kursets eksamen gjengitt i kursbeskrivelsen.

(3) De for tiden gyldige vurderingsformer (eller en kombinasjon av disse) er:

- a) Innleveringsoppgaver
- b) Skriftlig skoleeksamen
- c) Flervalgseksamener
- d) Muntlig eksamen
- e) Aktiv klinedeltagelse.

Nærmere bestemmelser om vurderingsformer fremgår av særskilte regler for de aktuelle kurs eller studier der slike regler er gitt.

(4) Vurderingsform, tillatte hjelpemidler og eventuelt gruppestørrelse til eksamen fremgår av kursbeskrivelsen som er vedtatt av dean for det aktuelle studiet.

(5) En summativ vurdering kan gjelde for hele eller deler av et kurs. Vurderingsformen i et fag kan omfatte en eller flere deleksamener og kan bestå av en eller flere ulike vurderingsformer. For å bestå faget må samtlige deleksamener være bestått. Der det gis en samlet karakter for flere deleksamener, skal vektingen være oppgitt i kursbeskrivelsen. For fag med prosessvurdering henvises til den enkelte kursbeskrivelse. Om vekting av ulike deler av den enkelte eksamen, se § 5–11 (2).

(6) Om kontinuasjonseksamen gjelder særlige regler i § 5–7.

(7) I tillegg til summativ vurdering, kan det enkelte fag ha obligatoriske arbeidskrav. Slike arbeidskrav fremkommer av fagets kursbeskrivelse. Vurderingsuttrykket for arbeidskrav skal være godkjent/ikke godkjent.

(8) Kandidater kan innkalles til muntlig høring som etterprøving/kontroll av innleveringsoppgaver uten at dette er nærmere spesifisert i kursbeskrivelsen. En slik kontroll er ikke en del av karaktersettingen med mindre dette er spesifisert i kursbeskrivelsen.

(9) Rett til utsatt eksamen i forbindelse med fødsel reguleres av universitets- og høyskoleloven § 4–5. Utfyllende bestemmelser om frist for fremsettelse av søknad og forhold knyttet til avholdelse av eksamen, se BIs studentportal.

§ 5–3. Pensum

All vurdering baseres på gjeldende pensum slik dette til enhver tid er fastsatt i kursbeskrivelsen. Kursbeskrivelsen er vedtatt av den aktuelle dean.

§ 5–4. Eksamensrett

(1) Kandidater har adgang til å avlegge en eksamen dersom følgende betingelser er tilfredsstillt:

- a) Har en studiekontrakt som hjemler adgang til den aktuelle eksamen
- b) Oppfyller eventuelle, spesielle faglige eller andre krav som gjelder deltagelse i den aktuelle enkelteksamen, herunder obligatoriske arbeidskrav
- c) Er registrert som eksamensoppmeldt ved fristens utløp
- d) Har gjennomført færre eksamensforsøk i den aktuelle enkelteksamen enn det som følger av § 5–7 (1)
- e) Har betalt forfalt studieavgift.

(2) Vedtak om å nekte en kandidat å gå opp til eksamen kan påklages til den enhet som har truffet det påklagde vedtak. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt vedtaket er gjort kjent for søker. Dersom klagen ikke tas til følge fullt ut i vedtaksenheten, skal vedtaksenheten oversende saken til klagenemnda ved Handelshøyskolen BI.

§ 5-5. Eksamensavgift

(1) Eksamensavgift for første eksamensforsøk er normalt inkludert i studieavgiften, jf. § 5-4 (1) bokstav e. Unntak kan imidlertid forekomme, og vil i så fall bli opplyst i hvert enkelt tilfelle.

(2) Kontinuasjonsavgift betales særskilt.

§ 5-6. Eksamensforsøk

(1) Et eksamensforsøk regnes som gjennomført selv om kandidaten ikke møter, så fremt kandidaten var oppmeldt til den aktuelle eksamen ved utløpet av avmeldingsfristen og ikke har dokumentert legitimt fravær.

(2) Dokumentasjon av legitimt fravær må være datert senest påfølgende virkedag etter eksamen. Om datering og frist for innlevering til Handelshøyskolen BI, se BIs studentportal.

(3) Om adgangen til kontinuasjoneksamen gjelder reglene i § 5-7.

§ 5-7. Kontinuasjoneksamen

(1)

a) Kandidaten kan gjennomføre maksimalt tre eksamensforsøk i samme kurs. For informasjon om kontinuasjoneksamen henvises det til den enkelte kursbeskrivelse.

b) I særlige tilfeller kan kandidaten søke om et fjerde og siste eksamensforsøk. Det gis normalt ikke ytterligere forsøk. Studenter ved Master of Business Administration kan ikke søke om fjerde gangs eksamensforsøk.

Begrunnet søknad sendes studieenheten for vedtak. Søknaden må fremmes innen fristen for oppmelding til eksamen i aktuelt semester. Vedtak om å avvise eller avslå søknad om fjerde gangs eksamensforsøk kan påklages til den enhet som har truffet det påklagde vedtak. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt vedtaket er gjort kjent for søker. Dersom klagen ikke tas til følge fullt ut i vedtaksenheten, skal vedtaksenheten oversende saken til klagenemnda ved Handelshøyskolen BI. Studenter ved Eiendomsmeglerstudiet må iht. forskrift 23. november 2007 nr. 1318 om eiendomsmegling § 4-3 søke til Finanstilsynet om et fjerde eksamensforsøk.

(2)

a) For bachelorstudiet avholdes kontinuasjoneksamen normalt ved neste ordinære gjennomføring av kurset. Når et kurs utgår uten å bli erstattet, avholdes normalt ytterligere to eksamener i opprinnelig kurs.

b) For Bachelor of Management, toårig master, Executive Master of Management og ph.d.-studiet vil kontinuasjoneksamen bare finne sted neste gang kurset blir gjennomført. Når et kurs utgår kontinueres det i erstatningskurs.

c) For Master of Business Administration-studiet kontinuerer kandidaten når kurset arrangeres ifm. ny gjennomføring av studiet. Når et kurs utgår kontinueres det i erstatningskurs. I noen tilfeller kan kursansvarlig, etter samråd med associate dean, gi tillatelse til at kandidaten leverer ytterligere kursarbeider for kunne å fullføre et påbegynt kurs.

d) For ph.d.-studiet; se egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.

(3) I kurs med prosessvurdering eller klassesdeltakelse vil hele kurset måtte gjennomføres på nytt ved neste gjennomføring av kurset.

(4)

a) For masteroppgave i toårig master og oppgave i avsluttende Master of Management-program har kandidater som får karakteren A-E (Bestått) mulighet til å kontinuere ved å skrive en helt ny oppgave. En oppgave som har fått et bestått eksamensresultat, kan ikke leveres på nytt i bearbeidet form.

Kandidater som får karakteren F (Ikke bestått) på oppgaven har to valg:

i) Skrive en ny masteroppgave

ii) Søke om å bearbeide tidligere innlevert masteroppgave og oppnå maksimum karakteren E

Studenter på master i regnskap og revisjon har tilsvarende rettighet dersom de oppnår karakteren D eller dårligere på sin masteroppgave. En bearbeidet masteroppgave fra kandidater på dette studiet kan ikke oppnå bedre karakter enn C.

b) Søknad om kontinuasjon av masteroppgave sendes til aktuell studieadministrasjon, som videresender denne til associate dean for studiet for vedtak. Se for øvrig studiums-spesifikk informasjon på BIs studentportal.

(5) Det vil bli fakturert en kontinuasjonsavgift etter gjeldende satser.

§ 5-8. Spesiell tilrettelegging av eksamen

(1) Kandidater som av medisinske eller andre grunner har behov for tilrettelegging av eksamen, kan søke om dette i form av ekstra hjelpemidler eller særskilte ordninger mht. eksamensgjennomføringen. BIs studentportal gir nærmere opplysninger rundt tilrettelegging av eksamen, herunder også frister og krav til dokumentasjon, samt fremmøtetid.

(2) Handelshøyskolen BI behandler søknad om spesiell tilrettelegging individuelt. Søknaden vil bli vurdert ut fra om gjennomføringen av eksamen vil være faglig forsvarlig. Tilretteleggingen skal ikke gi kandidaten fordeler i forhold til andre kandidater.

(3) Også for kandidater med kroniske lidelser må søknad om tilrettelagt eksamen sendes hvert semester, slik at søknaden kan vurderes i forhold til de eksamenene som skal avlegges i løpet av det spesifikke semesteret. Dersom Handelshøyskolen BI har utstedt bekreftelse på at attesten er gyldig i hele studieperioden, er det ikke nødvendig å vedlegge attest ved hver søknad.

(4) Kandidater som har fått innvilget spesiell tilrettelegging av eksamen, må medbringe skriftlig bekreftelse på dette på eksamensdagen.

§ 5–9. Betingelser ved skriftlig skoleeksamen

(1) Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 15 minutter før tidspunktet for eksamensstart. Kandidater som møter etter at eksamen har begynt, eller som har fått beskjed om å møte i et annet eksamenslokale, kan nektes adgang.

(2) Kandidater skal uoppfordret vise gyldig legitimasjon. Kandidater uten gyldig legitimasjon kan vises bort fra eksamen.

(3) Det er ikke tillatt å medbringe eller ha tilgjengelig hjelpemidler som ikke er godkjent inn i eksamenslokalet i eksamenstiden. Kandidatene kan heller ikke låne hjelpemidler under eksamen. Den enkelte kandidat er selv ansvarlig for å ha satt seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler for den aktuelle eksamen og retningslinjer for bruk av disse. Se utfyllende bestemmelser på BIs studentportal. Mobiltelefoner, PC, andre kommunikasjonsverktøy eller elektroniske medier tillates ikke. PC er kun tillatt brukt som hjelpemiddel dersom det er oppgitt som tillatt hjelpemiddel i kursbeskrivelsen, i eksamensoppgaven, eller i tilfeller der kandidaten har fått innvilget bruk av PC på bakgrunn av søknad om spesiell tilrettelegging av eksamen, jf. § 5–8.

(4) PC/Mac kan være obligatorisk arbeidsverktøy på enkelte skoleeksamener. I så fall plikter Handelshøyskolen BI å informere kandidaten tydelig om dette.

(5) Eksamensoppgavens første side beskriver hva oppgavesettet inneholder. Det er kandidatens ansvar å kontrollere at disse opplysningene stemmer overens med det utleverte oppgavesettet. Kandidaten skal kun benytte de kladdemark, innføringsark og/eller PC som utdeles av eksamensinspektørene. For utfylling av innføringsark henvises det til BIs studentportal og den informasjon som gis i eksamenslokalet. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.

(6) Kandidater som trekker seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt eller publisert, kan ikke forlate lokalet før fremmøtelisten er signert, og tillatelse er gitt av eksamensvakten. Nærmere regler er gitt på BIs studentportal. Kandidaten vil i slike tilfeller få karakteren ikke bestått (F), jf. § 5–11 (4).

(7) Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal.

(8) Under eksamen plikter kandidaten å rette seg etter inspektørens anvisninger, både i og utenfor eksamenslokalet. Kandidaten skal ikke kommunisere med andre enn eksamensinspektørene, eller forlate eksamenslokalets nærmeste omgivelser.

(9) I særskilte tilfeller kan studenter søke om å få avlegge eksamen i utlandet. Nærmere retningslinjer og krav til dokumentasjon er gitt på BIs studentportal.

§ 5–10. Betingelser ved innleveringsoppgaver

(1) Innleveringsoppgaver publiseres på BIs studentportal, dersom ikke annet er oppgitt.

(2) Eksamensoppgavens første side inneholder formell informasjon om eksamen som kandidatene er forpliktet til å sette seg inn i.

(3) Besvarelsen leveres gjennom Handelshøyskolen BIs digitale eksamensløsning. Dersom besvarelsen skal leveres i papirformat, skal den leveres ved det eksamenssted kandidaten er eksamensoppmeldt, trykket og forsvarlig stiftet og i det antall eksemplarer som er oppgitt i oppgaven. Kandidaten plikter å gjøre seg kjent med eksakt innleveringstid og -sted.

(4) Handelshøyskolen BIs eksamensvilkår må godkjennes. Ved gruppebesvarelser må eksamensvilkår være godkjent av alle kandidatene. For digital innlevering gjøres dette før nedlasting av oppgaven, og for innlevering i papirformat ved å levere en utfylt og signert egenerklæring sammen med besvarelsen.

(5) Innlevering av besvarelsen gjøres innen fristen som er oppgitt på oppgaven. Når en besvarelse er innlevert, er det ikke mulig å erstatte eller etterlevere, hele eller deler av en innlevert besvarelse. Besvarelser som forsøkes innlevert etter fristen vil bli avvist.

(6)

a) Det gis normalt ikke utsettelse på innleveringsfristen. For avsluttende oppgaver på bachelorstudiene og masterstudiene, kan det i særskilte tilfeller søkes om utsatt innleveringsfrist med begrunnelse i personlig force majeure, se nærmere retningslinjer på BIs studentportal

b) Studenter som får utsettelse på innlevering av masteroppgave på toårig masterstudium, må betale en utsettelsesavgift, se utfyllende informasjon på BIs studentportal.

(7) For ph.d.-avhandling; se egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.

§ 5–11. Sensur

(1) Instituttet oppnevner sensorer, og følgende sensurordninger gjelder ved Handelshøyskolen BI:

a) I alle tilfeller skal det benyttes minst én intern sensor kombinert med ekstern evaluering av vurderingen (bedømmelsessensor) eller vurderingsformen (tilsynssensor).

b) Ved bedømmelse av muntlig eksamen skal det være minst to sensorer.

- c) Ved ny sensur etter § 5–13 eller § 5–14 benyttes minst to nye bedømmelsessensorer, hvorav minst én ekstern. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.
  - d) I studier (fellesgrader) der et eller flere fag undervises av samarbeidende akademiske institusjoner, sensureres kandidaten arbeider i disse fagene iht. denne institusjonens forskrifter.
- (2) Det er adgang til å gi ulike deler av eksamensoppgaven spesielle vekt. Vektene skal oppgis i oppgaveteksten og benyttes i sensureringen.
- (3) Ved kontinuasjonseksamen gjøres den beste karakteren gjeldende.
- (4) Kandidater som trekker seg fra eksamen etter § 5–9 (6), får karakteren ikke bestått (F).
- (5) Sensurfrister fastsettes iht. universitets- og høyskoleloven § 3–9 (4). Fristene publiseres på BIs studentportal.
- (6) Sensuren kunngjøres på BIs studentportal. Sensuren regnes som kunngjort når den er tilgjengelig på BIs studentportal.
- (7) Kandidater som har avlagt eksamen bør selv aktivt kontrollere at karakter er gitt, og registrert. Ev. etterlysning av manglende karakterer må gjøres snarest, og senest innen ett år etter at eksamen er avlagt.

§ 5–12. Særlige regler for flervalgseksamen

- (1) Kandidaten skal benytte utlevert svarark eller oppgitt svarmetode, og følge ev. vedlagt eller tilhørende veiledning.
- (2) Sensurering av flervalgseksamen gjennomføres ved å kontrollere kandidatens svar mot fasit. Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne type eksamen.
- (3) Karakterbegrunnelse i flervalgseksamen vil være en gjennomgang av kandidatens svar kontrollert mot fasit. Den vil også inneholde opplysninger som poengutregning, og hvordan karakter fastsettes ut fra poengskalaen.
- (4) Ved klage over karakterfastsetting (klagesensur) skal kandidatens svar på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles kandidaten sammen med eventuell ny og endelig karakter.
- (5) Går klagen over sensurvedtaket ut på at det er feil i den utarbeidede fasiten, eller i eksamensoppgaven, behandles klagen som klage over formelle feil, jf. § 5–14.

§ 5–13. Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

- (1)
- a) Kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 5–3.
  - b) Krav om begrunnelse må fremsettes innen en uke fra karakter er gjort tilgjengelig på BIs studentportal. Ved muntlig eksamen må krav om begrunnelse fremsettes umiddelbart etter at karakter er meddelt.
  - c) Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig av en av sensorene. For de enkelte studier kan det fastsettes at muntlig begrunnelse gis til fastsatte tider, hvor sensor skal være tilgjengelig for kandidatene.
  - d) I begrunnelsen for karakterfastsettingen skal det gjøres rede for de prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen generelt, og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon individuelt. Er det gitt skriftlige retningslinjer (sensorveiledning) for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for kandidatene etter at sensuren er kunngjort.
- (2)
- a) En kandidat kan klage skriftlig på karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort, eller – dersom det er bedt om begrunnelse – fra det tidspunkt begrunnelse er gitt. Dersom kandidaten har fremsatt klage på formelle feil ved eksamen, jf. § 5–14, løper klagefristen etter denne paragraf først fra det tidspunkt endelig avgjørelse av klagen over formelle feil foreligger.
  - b) Skriftlig klage sendes den aktuelle studieenhet. Ved gruppebesvarelser må klagen være signert av alle kandidatene.
  - c) Det er mulig å klage på skriftlige eksamenselementer i prosessvurderinger. I slike tilfeller vil opprinnelig sensor få tilsendt resultat av klagesensur for så å foreta en ny helhetsvurdering av kandidaten basert på ny sensur i det aktuelle eksamenselementet.
  - d) Resultater av muntlige eksamener og klassepresentasjoner kan ikke påklages.
  - e) Ny karakterfastsetting kan skje til gunst eller ugunst for klager, eller opprinnelig karakter opprettholdes.
  - f) Karakter som fastsettes ved klagesensur kan ikke påklages til ny vurdering, men kan være gjenstand for klage over formelle feil, jf. § 5–14.
- (3) For flervalgseksamen, se § 5–12.

§ 5–14. Formelle feil ved eksamen

- (1) Kandidater, som har avlagt eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller sensur, jf. universitets- og høyskoleloven § 5–2.
- (2) Klage over formelle feil ved eksamen må fremsettes skriftlig innen tre uker etter at kandidaten er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Har kandidaten bedt om begrunnelse for karakterfastsettingen, løper fristen likevel ikke før slik begrunnelse er gitt. Har kandidaten fremsatt klage over karakterfastsettingen etter reglene i § 5–13 (2), løper klagefristen etter denne paragraf først fra det tidspunkt resultatet av klagesensuren er kunngjort.

- (3)
- a) Klage fremsettes til avdeling for eksamenskvalitet. Dersom det er begått feil som det er rimelig å anta kan ha hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne, fatter avdeling for eksamenskvalitet, i samarbeid med kursansvarlig, vedtak om nødvendige tiltak for å kompensere feilen. Slike tiltak kan være ny sensur, ny eksamen eller prøve. Karakterer kan kun endres etter ny sensur.
  - b) I Master of Business Administration og ph.d.-studiene videresender studieenheten klagen til aktuell kursansvarlig som fatter vedtak sammen med associate dean for studiet.
- (4) Kandidater har anledning til å klage på vedtaket innen tre uker fra det tidspunkt vedtaket er gjort kjent for kandidaten. Klagen sendes til vedtaksenheten. Dersom klagen ikke tas til følge, oversender vedtaksenheten klagen til klagenemnda ved Handelshøyskolen BI.
- (5) Tiltak mot formelle feil ved eksamen kan også iverksettes selv om ingen har klaget over feilen. Kandidater som feilen eller avgjørelsen gjelder eller direkte berører skal orienteres om feilen, om hvilke tiltak som er iverksatt og om at de innen tre uker etter å ha mottatt orienteringen kan påklage avgjørelsen til klagenemnda ved Handelshøyskolen BI.
- (6) Dersom det avholdes ny sensur eller ny eksamen, kan den nye karakterfastsettingen påklages etter reglene i § 5–13.
- (7) Styret kan fastsette generelle retningslinjer for behandling av klage over formelle feil, herunder for hvilke tiltak som bør iverksettes.
- (8) I studier (fellesgrader) der et eller flere fag undervises av samarbeidende akademiske institusjoner, må kandidaten klage til denne institusjonen og følge de retningslinjer denne institusjonen har for behandling av formelle feil ved eksamen.

§ 5–15. *Fusk*

- (1) Regler om fusk til eksamen, herunder om reaksjoner og saksbehandling, reguleres av universitets- og høyskoleloven § 4–7, § 4–8 og § 4–11. Om medvirkning til fusk, se denne forskriften § 1–3 (2).
- (2) For Handelshøyskolen BI gjelder i tillegg følgende bestemmelser:
- a) Som fusk regnes brudd på bestemmelsene som fremgår i kapittel 5 i denne forskrift eller bestemmelser gitt i medhold av denne, samt andre uredelige handlinger eller forhold som tar sikte på å gi kandidaten et uberettiget fortrinn ved vurderingen. Også handlinger som på andre måter medfører at kandidatens kunnskaper og ferdigheter ikke blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, blir betraktet som fusk. Endelig regnes det som fusk når kandidaten har fått kjennskap til eksamensoppgaver før eksamen starter, eller har manipulert eksamensbesvarelsen etter at den er levert.
  - b) Fuskereglene i denne forskrift gjelder også for opplæringsdelen for ph.d.- kandidater. I tillegg gjelder særskilte regler i egen forskrift om ph.d. ved Handelshøyskolen BI.
- (3) Hovedområder som betraktes som fusk er: Bruk av eller tilgang til ulovlige hjelpemidler, ulovlig samarbeid mellom enkeltpersoner eller grupper, plagiat og manglende eller feilaktig kildebruk slik at teksten fremstår som kandidatens egen.
- (4) Har en kandidat forsettlig eller grovt uaktsomt fusket, eller forsøkt å fuske, kan vurderingen annulleres og kandidaten kan utestenges fra Handelshøyskolen BI, og fratras retten til å gå opp til eksamen i inntil ett år, jf. § 1–3 i denne forskrift. Utestengelsen kan også få virkning for andre universiteter og høyskoler som omfattes av universitets- og høyskoleloven.
- (5) For ph.d.-stipendiater ansatt ved Handelshøyskolen BI, kan Handelshøyskolen BI fatte vedtak om oppsigelse eller suspensjon iht. arbeidsmiljøloven (lov 17. juni 2005 nr. 62) § 15–13 og § 15–14.
- (6) Vedtak om annullering eller utestengelse treffes av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI. Vedtaket kan påklages iht. universitets- og høyskoleloven § 4–7 (3) og § 5–1 (7). Særskilt klageorgan for universiteter og høyskoler i Norge er klageinstans.
- (7) Vedtaket skal som hovedregel ikke iverksettes før vedtaket er endelig.
- (8) Annullering av vurderingen iht. universitets- og høyskoleloven § 4–7 teller som ett forsøk til eksamen, jf. § 5–6.

§ 5–16. *Karakterer*

Ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering skal karakterene enten være bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått. Laveste karakter som godkjennes for bestått eksamen er E. Vurderingsuttrykkene som benyttes for den graderte skalaen er:

- A Fremragende
- B Meget god
- C God
- D Nokså god
- E Tilstrekkelig
- F Ikke bestått.

For Executive Master of Business Administration (EMBA) i Kina gjelder følgende avvikende alfanumeriske karakterskala: A, A-, B+, B, B-, C+, C, C-, F (Stryk).

II

Endringene er gjeldende fra studieåret 2015–2016.

27. juli Nr. 930 2015**Forskrift om endring i forskrift om alkoholordningen for Svalbard**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 27. juli 2015 med hjemmel i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) § 1–2. Kunngjort 4. august 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 11. desember 1998 nr. 1300 om alkoholordningen for Svalbard gjøres følgende endring:

§ 2–6 annet ledd skal lyde:

Salg er forbudt på søn- og helligdager, 1. og 17. mai og julaften.

II

Endringene trer i kraft 1. oktober 2015.

3. aug. Nr. 931 2015**Forskrift om endring i forskrift til lov om toll og vareførsel (tollforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Toll- og avgiftsdirektoratet 3. august 2015 med hjemmel i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) § 8–2 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 25. november 2008 nr. 1256. Kunngjort 4. august 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 17. desember 2008 nr. 1502 til lov om toll og vareførsel (tollforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 8–4–5 første ledd nr. 1, nr. 3, nr. 5 og nr. 12 skal lyde:

- nr. 1) avtalen om opprettelse av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Vedlegg II
- nr. 3) avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Vedlegg II
- nr. 5) frihandelsavtalen EFTA-Bosnia-Hercegovina artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Vedlegg II
- nr. 12) avtale mellom Norge og Danmark om handelen mellom Norge og Grønland artikkel 4, jf. konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) Tillegg II til Vedlegg A og avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Vedlegg II

§ 8–4–12 nr. 1, nr. 3, nr. 5 og nr. 12 skal lyde:

- nr. 1) avtalen om opprettelse av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 2 og 3
- nr. 3) avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 2 og 3
- nr. 5) frihandelsavtalen EFTA-Bosnia-Hercegovina artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 2 og 3
- nr. 12) avtale mellom Norge og Danmark om handelen mellom Norge og Grønland artikkel 4, jf. konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) Vedlegg A, artikkel 2 og 4 og avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 2 og 3

§ 8–4–15 andre ledd nr. 1, nr. 3, nr. 5 og nr. 12 skal lyde:

- nr. 1) avtalen om opprettelse av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 12
- nr. 3) avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 12
- nr. 5) frihandelsavtalen EFTA-Bosnia-Hercegovina artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 12

- nr. 12) avtale mellom Norge og Danmark om handelen mellom Norge og Grønland artikkel 4, jf. konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) Vedlegg A, artikkel 13 og avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) artikkel 8, jf. konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet Tillegg I, artikkel 12

II

Endringene trer i kraft straks.

3. aug. Nr. 932 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 3. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (haveressurslova) § 12, jf. forskrift 18. desember 2014 nr. 1778 om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015 § 5. Kunngjort 4. august 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 18. desember 2014 nr. 1778 om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015 gjøres følgende endring:

§ 4 (endret) skal lyde:

Fartøy som har adgang til å delta tildeles like maksimalkvoter på 580 tonn uavhengig av fartøystørrelse og uavhengig av om fartøyet har en eller flere tråltillatelser.

II

Forskriften trer i kraft straks.

3. aug. Nr. 933 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 3. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (haveressurslova) § 11 og § 12, jf. forskrift 12. desember 2014 nr. 1596 om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 § 12. Kunngjort 4. august 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 12. desember 2014 nr. 1596 om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 gjøres følgende endringer:

§ 5 tredje ledd oppheves.

§ 6 andre ledd oppheves.

II

Forskriften trer i kraft straks.

4. aug. Nr. 934 2015

Forskrift om endring i forskrift om etterhåndstilskudd til kinofilm

Hjemmel: Fastsatt av Norsk filminstitutt 4. august 2015 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak jf. forskrift 7. september 2009 nr. 1168 om tilskudd til audiovisuelle produksjoner. Kunngjort 4. august 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 17. desember 2009 nr. 1759 om etterhåndstilskudd til kinofilm gjøres følgende endring:

§ 5 tredje ledd bokstav a skal lyde:

- a) dokumentasjon på at 35 000 kinobilletter er solgt i Norge

II

Endringen trer i kraft 4. august 2015.

30. juli Nr. 941 2015**Forskrift om endring i legemiddelforskriften**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 30. juli 2015 med hjemmel i lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) § 10, jf. delegeringsvedtak 8. juni 1995 nr. 521.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XIII nr. 15h (forordning (EU) 2015/490). Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

I

I forskrift 18. desember 2009 nr. 1839 om legemidler (legemiddelforskriften) gjøres følgende endring:

§ 15–4 første ledd skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg II kapittel XIII nr. 15h (forordning (EF) nr. 297/95) om fastsettelse av gebyrer til Det europeiske legemiddelbyrå, som endret ved forordning (EF) nr. 2743/98, forordning (EF) nr. 494/2003, forordning (EF) nr. 1905/2005, forordning (EF) nr. 249/2009, forordning (EU) nr. 301/2011, forordning (EU) nr. 273/2012, forordning (EU) nr. 220/2013, forordning (EU) nr. 272/2014 og forordning (EU) 2015/490 gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg II protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

II

Forskriften trer i kraft straks.

4. aug. Nr. 942 2015**Forskrift om endring i forskrift om maksimalkvoter i fisket etter øyepål i 2015**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 4. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) § 11, § 12 og § 16, jf. forskrift 9. desember 2014 nr. 1551 om regulering av fisket etter øyepål i 2015 § 2 andre ledd og § 7 første ledd og forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konsesjonsforskriften) § 2–8 og § 2–12. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

I

I forskrift 15. januar 2015 nr. 58 om maksimalkvoter i fisket etter øyepål i 2015 gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Maksimalkvoter for fartøy med pelagisk tråltillatelse eller nordsjøtråltillatelse i fisket etter øyepål i Norges økonomiske sone beregnes ved å bruke faktoren 30.

II

Forskriften trer i kraft straks.

5. aug. Nr. 943 2015**Forskrift om endring i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler**

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 5. august 2015 med hjemmel i forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler § 73. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

I

I forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler gjøres følgende endringer:

I § 2 Universitetet i Oslo skal punkt 7 endres til:

7. Master i rettsvitenskap, normert studietid 5 år. Dette kan være en integrert master, 5 år, eller bachelor og master, 3+2 år.

I § 3 Universitetet i Bergen skal punkt 7 endres til:

7. Master i rettsvitenskap, normert studietid 5 år. Dette kan være en integrert master, 5 år, eller bachelor og master, 3+2 år.

I § 4 Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet skal punkt 8 endres til:

8. Master i rettsvitenskap, normert studietid 5 år. Dette kan være en integrert master, 5 år, eller bachelor og master, 3+2 år.

II

Endringene trer i kraft straks.

5. aug. Nr. 944 2015**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter blåkveite i 2015**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 5. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 12, jf. forskrift 19. desember 2014 nr. 1850 om regulering av fisket etter blåkveite i 2015 § 9. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

I

I forskrift 19. desember 2014 nr. 1850 om regulering av fisket etter blåkveite i 2015 gjøres følgende endring:

§ 3 (endret) skal lyde:

Fartøy som kan delta i fisket etter § 2 tredje ledd kan maksimalt fiske og lande følgende kvanta blåkveite rund vekt:

<i>Lengde</i>	<i>Maksimalkvote</i>
0–13,99 meter største lengde	22,5 tonn
14–19,99 meter største lengde	26,3 tonn
20–27,99 meter største lengde	30,0 tonn

II

Forskriften trer i kraft straks.

7. aug. Nr. 945 2015**Midlertidig forskrift om bortvisning av personer underlagt reiserestriksjoner fra Svalbard**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 7. august 2015 med hjemmel i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard § 4. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 7. august 2015 kl. 13.20.

§ 1. Den som kommer til Svalbard, skal av Sysselmannen eller den han gir myndighet, bortvises ved innreise eller senere når

- bortvisning er nødvendig for å gjennomføre bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd om sanksjoner som inneholder reiserestriksjoner, eller
- personen omfattes av internasjonale restriktive tiltak som inneholder reiserestriksjoner som Norge har sluttet opp om, og som er gjennomført for øvrige deler av Kongeriket Norge.

§ 2. Blir en person som kommer med skip eller luftfartøy bortvist på ankomstdagen, plikter fartøyets fører og eier eller leier uten godtgjøring av det offentlige å ta vedkommende om bord igjen eller på annen måte bringe personen ut fra Svalbard etter nærmere bestemmelse av Sysselmannen eller den han gir myndighet.

§ 3. Inntil beslutning om bortvisning er truffet, kan Sysselmannen eller den han gir myndighet pålegge vedkommende å oppholde seg på et bestemt sted. Også etter at slik beslutning er truffet kan tilsvarende pålegg gis i påvente av iverksettelse av beslutningen.

§ 4. Den som bortvises skal pålegges straks, eller innen en viss frist, å forlate Svalbard. Dersom personen nekter å etterkomme pålegget, skal vedkommende føres ut. Personen plikter å betale utgiftene ved dette, og for opphold som er besluttet i henhold til § 3. Dersom den som blir bortvist er i besittelse av pengemidler, skal Sysselmannen eller den han gir myndighet før transporten sikre seg det nødvendige beløp til dekning av utgifter etter tredje punktum.

§ 5. Beslutning om bortvisning etter § 1 kan påklages til Justis- og beredskapsdepartementet. Klagen har ikke oppsettende virkning, med mindre dette blir besluttet i samsvar med forvaltningsloven § 42.

§ 6. Forskriften trer i kraft straks og opphører å gjelde senest 31. august 2016.

7. aug. Nr. 946 2015**Ikraftsetting av midlertidig lov 7. august 2015 nr. 83 om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 7. august 2015 med hjemmel i midlertidig lov 7. august 2015 nr. 83 om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet § 5 første ledd. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 11. august 2015 kl. 14.30.

Loven trer i kraft 1. oktober 2015.

7. aug. Nr. 947 2015**Ikraftsetting av lov 7. august 2015 nr. 82 om endringer i forsvarspersonelloven m.m.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 7. august 2015 med hjemmel i lov 7. august 2015 nr. 82 om endringer i forsvarspersonelloven m.m. del III nr. 2. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 11. august 2015 kl. 14.30.

Loven trer i kraft 1. januar 2016.

10. aug. Nr. 948 2015**Forskrift om endring i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved import av muslinger fra Tyrkia**

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 10. august 2015 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 tredje ledd, jf. § 12, § 14 og § 16.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I del 7.1 nr. 13, kap. II nr. 41 og vedlegg II kap. XII nr. 54zzzc (forordning (EU) 2015/1205). Kunngjort 11. august 2015 kl. 14.30.

I

I forskrift 2. august 2013 nr. 943 om særskilte beskyttelsestiltak ved import av muslinger fra Tyrkia gjøres følgende endringer:

EØS-henvisningsfeltet skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg I kap. I del 7.1 nr. 13, kap. II nr. 41 og vedlegg II kap. XII nr. 54zzzc (forordning (EU) nr. 743/2013, som endret ved forordning (EU) nr. 840/2014 og forordning (EU) 2015/1205).

§ 2 skal lyde:

EØS-avtalens vedlegg I kapittel I del 7.1 nr. 13, kap. II nr. 41 og vedlegg II kap. XII nr. 54zzzc (forordning (EU) nr. 743/2013, som endret ved forordning (EU) nr. 840/2014 og forordning (EU) 2015/1205) om særlige importbetingelser for muslinger fra Tyrkia til konsum gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg I og II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Forordninger

I forskrift 2. august 2013 nr. 943 om særskilte beskyttelsestiltak ved import av muslinger fra Tyrkia gjøres det følgende endringer i forordning (EU) nr. 743/2013:

Innledningsteksten skal lyde:

Nedenfor gjengis til informasjon EØS-avtalen vedlegg I kap. I del 7.1 nr. 13, kap. II nr. 41 og vedlegg II kap. XII nr. 54zzzc (forordning (EU) nr. 743/2013, som endret ved forordning (EU) nr. 840/2014 og forordning (EU) 2015/1205) med de endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i samsvar med vedlegg I og II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

I konsolideringsoversikten tilføyes følgende:

► **M2** Kommissjonens gjennomføringsforordning (EU) 2015/1205 av 23. juli 2015

Article 5 annet ledd skal lyde:

► **M2**

It shall apply until 31 December 2016

◄ **M2**

9. juni Nr. 953 2015**Midlertidig forskrift om tillegg til forskrift 28. april 2015 nr. 440 om studier ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning**

Hjemmel: Fastsatt av Styret ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning 9. juni 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–6, § 3–7 og § 4–9, forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad § 2, § 3 og § 5 og forskrift 31. januar 2007 nr. 173 om opptak til høyere utdanning § 1–1. Kunngjort 14. august 2015 kl. 13.30.

§ 1. Progresjonskrav i studiet

I studieåret 2015/2016 gjelder følgende progresjonskrav, der ikke annet er definert i den aktuelle studieplanen for programmet:

- Studenter på heltids bachelorutdanning kan ikke gå videre til neste studieår dersom vedkommende mangler mer enn 35 studiepoeng av normal studieprogresjon.

- Studenter på deltids bachelorutdanning kan ikke gå videre til neste studieår dersom vedkommende mangler mer enn 30 studiepoeng av normal studieprogresjon.

§ 2. *Varighet*

Denne forskriften gjelder fra 1. august 2015 til 1. juli 2016.

6. aug. Nr. 954 2015

Forskrift om endring i forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 6. august 2015 med hjemmel i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 4–10. Kunngjort 14. august 2015 kl. 13.30.

I

I forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 gjøres følgende endring:

§ 4–10–4 femte ledd oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2015.

11. aug. Nr. 955 2015

Forskrift om endring i forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 11. august 2015 med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 3 andre ledd og § 52.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg VII nr. 1 (direktiv 2005/36/EF endret ved direktiv 2006/100/EF, forordning (EF) nr. 1430/2007, forordning (EF) nr. 755/2008, forordning (EF) nr. 279/2009, forordning (EU) nr. 213/2011, forordning (EU) nr. 623/2012 og direktiv 2013/25/EU). Kunngjort 14. august 2015 kl. 13.30.

I

I forskrift 8. oktober 2008 nr. 1130 om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits gjøres følgende endring:

Vedlegg IV punkt 5 andre punktum skal lyde:

Søker må legge frem et «bachelor»-diplom som er oppnådd på grunnlag av et særlig kompletteringsprogram i henhold til artikkel 11 i polsk lov av 20. april 2004 vedrørende endring i lov om yrkene sykepleier og jordmor og om andre rettsakter, og den polske helseministerens forordning av 11. mai 2004 vedrørende nærmere vilkår for å tilby studier for sykepleiere og jordmødre som innehar et eksamensbevis fra videregående skole (avsluttende eksamen – «matura») og som har bestått eksamen ved et medisinsk gymnas og medisinske fagskoler som underviser i sykepleier- og jordmoryrket, med det mål å verifisere at den aktuelle personen har et nivå med hensyn til kunnskap og kompetanse som er sammenlignbart med nivået for sykepleiere som innehar de kvalifikasjoner som, når det gjelder Polen, er definert i forskriften vedlegg II nr. 5.2.2.

II

Forskriften trer i kraft straks.

12. aug. Nr. 956 2015

Forskrift om stopp i fisket etter blåkveite nord for 62° N i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 12. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 11 og forskrift 19. desember 2014 nr. 1850 om regulering av fisket etter blåkveite i 2015 § 9 første ledd. Kunngjort 14. august 2015 kl. 13.30.

§ 1. *Stopp i fisket*

Direktefisket etter blåkveite for fartøy under 28 meter største lengde som fisker med konvensjonelle redskap stoppes med virkning fra og med 16. august 2015.

§ 2. *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i denne forskriften straffes i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar § 60, § 64 og § 65. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 3. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 16. august 2015 og gjelder til og med 31. desember 2015.

13. aug. Nr. 957 2015**Forskrift om endring i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 13. august 2015 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen. Kunngjort 14. august 2015 kl. 13.30.

I

I forskrift 19. juni 2012 nr. 592 om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag gjøres følgende endring:

§ 7a oppheves.

II**Ikrafttredelse**

Endringen trer i kraft fra 1. juli 2015.

11. aug. Nr. 958 2015**Forskrift om omsetning og midlertidig hold av dyr**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 11. august 2015 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 6, § 7, § 16, § 23, § 24 og § 27, jf. delegeringsvedtak 11. juni 2010 nr. 814. Kunngjort 18. august 2015 kl. 15.25.

§ 1. Formål

Forskriften skal fremme god velferd og respekt for dyr i forbindelse med omsetning og midlertidig hold.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for næringsvirksomheter som driver følgende aktiviteter:

- a) Salg, utleie og utlån av dyr til og fra dyreforretning,
- b) Salg, utleie og utlån av dyr fra handelsfjøs eller lignende,
- c) Dyrepensjonat,
- d) Lufting, mosjonering og trening av andres dyr og/eller
- e) Daghem for dyr.

Forskriften gjelder videre for både kommersielle, ikke-kommersielle og ideelle virksomheter som driver omplassering av dyr.

Forskriften gjelder ikke for følgende dyrearter: hest, honningbier, fisk, tifotkreps og blekksprut.

Krav i særskilte forskrifter om hold og velferd for dyr gjelder i tillegg til bestemmelsene i denne forskriften.

§ 3. Melding om virksomhet

Virksomheter som omfattes av forskriften, skal meldes til Mattilsynet på fastsatt skjema. Meldingen skal inneholde nødvendige og relevante opplysninger om

- a) den ansvarlige for virksomheten
- b) datoen for oppstart
- c) virksomhetens aktivitet
- d) kompetansen i virksomheten, jf. § 4 første ledd.

Mattilsynet kan spesifisere i meldesystemet hva som er nødvendige og relevante opplysninger om forhold nevnt i første ledd.

§ 4. Kompetanse

Den ansvarlige for virksomheten skal kunne dokumentere at vedkommende har de kunnskapene og ferdighetene som er nødvendige for å ivareta dyrevelferden på forsvarlig måte, og tilstrekkelige kunnskaper om kravene i denne forskriften.

Dyrene skal stelles og tas hånd om av et tilstrekkelig antall personer med nødvendige kunnskaper og ferdigheter til å kunne ivareta den enkelte dyreartens fysiologiske og atferdsmessige behov.

Dyr skal ikke omsettes eller overlates til personer som det er grunn til å tro ikke kan eller vil behandle dyret forsvarlig.

§ 5. Dokumentasjon

Det skal finnes en oversikt med nødvendige og relevante opplysninger om hvert dyr, blant annet

- a) dyrearten, kjønn, id-nummeret og navnet
- b) datoen for ankomsten og for tilbakeleveringen eller omsetningen
- c) navnet og adressen til eieren eller den som leverer dyret
- d) navnet og adressen til den som dyret er omsatt til, hvis det er et produksjonsdyr

- e) at dyr som omsettes, kommer fra dyrehold uten mistanke om eller påvist smittsom dyresykdom
- f) om behandling utført av veterinær, avlivning og død.

Det skal utarbeides skriftlige rutiner for etterlevelse av forskriftsfestede krav om å ivareta dyrenes velferd, blant annet om

- a) kompetanse
- b) føring og stell
- c) aktivisering og mosjon
- d) tilrettelegging for utøvelse av naturlig atferd
- e) tiltak for å hindre smitte til og mellom dyr
- f) beredskap for å ivareta dyr i tilfelle brann eller andre nødsituasjoner
- g) kontroll og vedlikehold av utstyr og tekniske innretninger av betydning for dyrenes velferd, inkludert brannvarslingsanlegg
- h) vedlikehold og rengjøring av anlegget.

Utformingen av rutinene skal være tilpasset virksomhetens egenart.

Det skal foreligge dokumentasjon på at rutinene følges og holdes oppdatert. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig i 3 år og skal på forespørsel fremlegges for Mattilsynet.

§ 6. *Forbud*

Levende dyr skal ikke stilles ut i vinduer.

Hunder, katter og ildere skal ikke omsettes fra butikker, salgsboder, markeder eller lignende.

§ 7. *Informasjon til mottakere av dyr*

Dyr som omsettes til privatpersoner, skal ledsages av skriftlig informasjon til kjøperen om dyreartens fysiologiske og atferdsmessige behov, blant annet kravene til levemiljø, føring og stell. Det skal også gis informasjon om det enkelte individet hvis det er relevant.

§ 8. *Anlegg*

Anlegg for midlertidig hold av dyr skal

- a) være utformet og innredet slik at dyrene ikke kommer i fare for å bli skadet eller påføre andre dyr skade
- b) være sikret mot at dyrene kan rømme, om nødvendig med gjerde eller sluse
- c) ha underlag som er egnet for arten
- d) være tilstrekkelig sikret mot skadedyr
- e) ha egnet plass hvor fôret kan oppbevares på en hygienisk forsvarlig måte
- f) ha tilgjengelig plass hvor fôrkar, liggeunderlag og annet utstyr som kommer i kontakt med dyrene, kan rengjøres
- g) være egnet for å holdes rent
- h) ha et nødvendig antall oppholdssteder for å isolere syke dyr, dyr med ukjent smittestatus og dyr som av annen grunn krever særskilt skjerming og oppfølging
- i) ha et tilstrekkelig antall rømningsveier og brannslukningsutstyr som er hensiktsmessig plassert
- j) ha et egnet brannvarslingsanlegg hvis det ikke er åpenbart unødvendig.

Skadedyr skal bekjempes hvis det er nødvendig.

Uteområder skal om nødvendig være drenert slik at det ikke blir gjørmete. Dyrene skal ha tilgang til nødvendig ly mot vær, vind, kulde og varme.

§ 9. *Levemiljøet*

Lysforholdene, temperaturen, støynivået, luft- og vannkvaliteten og levemiljøet ellers skal være tilpasset dyreartene, antallet dyr og dyrenes alder.

Hvert dyr skal ha tilstrekkelig plass. Dyr som er fiendtlig innstilt overfor hverandre, skal holdes atskilt. Byttedyr skal holdes atskilt fra rovdyr.

Dyrene skal ha mulighet for fri bevegelse, regelmessig aktivitet og mosjon tilpasset dyrenes behov, art og alder og holdets varighet.

§ 10. *Tilsyn og stell*

Dyrene skal ha tilsyn og stell minst 2 ganger i døgnet.

Dyr som er syke, skadde, høyt drektige, nyfødte eller brunstige, og dyr som viser unormal atferd, skal vies særlig oppmerksomhet og om nødvendig holdes atskilt fra andre dyr.

Syke og skadde dyr skal behandles straks, og om nødvendig av veterinær. Dersom det kan føre til unødig belastning for dyret å leve videre, skal det avlives av person som er kyndig i dette.

§ 11. *Fôr og drikkevann*

Dyrene skal få tilstrekkelig fôr som dekker deres ernæringsmessige, fysiologiske og atferdsmessige behov, avhengig av arten, alderen og kondisjonen. Dyr skal ha tilstrekkelig tilgang til drikkevann av god kvalitet.

§ 12. *Medisiner og førstehjelpsutstyr*

Reseptbelagte medisiner skal oppbevares i avlåst skap. Førstehjelpsutstyr skal være lett tilgjengelig.

§ 13. Renhold

Tilholdsrommet for dyrene, og innredning og gjenstander som dyrene kommer i kontakt med, skal holdes rene og desinfiseres ved behov.

§ 14. Dyrene

Dyrene skal være egnet til å bli omsatt eller holdt midlertidig uten å bli påført unødige belastninger. Det skal tas hensyn til dyrets atferd, sosialisering, helse og alder.

Før dyr med ukjent smittestatus omsettes eller tas imot for midlertidig hold, må det være gjennomført nødvendige tiltak som ivaretar dyrets helse og hindrer smitte til andre dyr.

§ 15. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne forskrift etter dyrevelferdsloven § 30. Mattilsynet kan også fatte vedtak om midlertidig forvaring av dyr, forbud mot aktiviteter, overtredelsesgebyr og tvangsmulkt overfor den som bryter denne forskriften, etter dyrevelferdsloven § 32, § 33, § 34 og § 35.

§ 16. Straff

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av forskriften er straffbart etter dyrevelferdsloven § 37.

§ 17. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2016.

Samtidig oppheves forskrift 15. juli 1978 nr. 1 om dyrepensjonater og lignende og forskrift 10. januar 1985 nr. 17 om velferd for dyr ved ervervsmessig omsetning.

13. aug. Nr. 959 2015**Forskrift om endring i forskrift om EØS-godkjenning av maritimt radioutstyr**

Hjemmel: Fastsatt av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet 13. august 2015 med hjemmel i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 1–4, § 2–3, § 8–1, § 8–2 og § 10–5, jf. funksjonsfordelingsvedtak 14. juni 2013 nr. 619.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XXXII nr. 1 og vedlegg XIII nr. 56d (direktiv 96/98/EF endret ved direktiv 98/85/EF, direktiv 2001/53/EF, direktiv 2002/75/EF, direktiv 2002/84/EF, direktiv 2008/67/EF, direktiv 2009/26/EF, direktiv 2010/68/EU, direktiv 2011/75/EU, direktiv 2012/32/EU, direktiv 2013/52/EU og direktiv 2014/93/EU). Kunngjort 18. august 2015 kl. 15.25.

I

I forskrift 15. juni 1999 nr. 709 om EØS-godkjenning av maritimt radioutstyr gjøres følgende endringer:

Forskriftens hjemmels- og EØS-henvisningsfelt skal lyde:

Hjemmel: Fastsatt av Post- og teletilsynet 15. juni 1999 med hjemmel i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 1–4, § 2–3, § 8–1, § 8–2 og § 10–5, jf. funksjonsfordelingsvedtak 14. juni 2013 nr. 619.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XXXII nr. 1 og vedlegg XIII nr. 56d (direktiv 96/98/EF, endret ved direktiv 98/85/EF, direktiv 2001/53/EF, direktiv 2002/75/EF, direktiv 2002/84/EF, direktiv 2008/67/EF, direktiv 2009/26/EF, direktiv 2010/68/EU, direktiv 2011/75/EU, direktiv 2012/32/EU, direktiv 2013/52/EU og direktiv 2014/93/EU).

§ 2 definisjon av EF-typeprøvingssertifikat skal lyde:

EF-typeprøvingssertifikat: Dokument utstedt av teknisk kontrollorgan som bekrefter at en utstyrstype er i overensstemmelse med krav i direktiv 96/98/EF, direktiv 98/85/EF, direktiv 2001/53/EF, direktiv 2002/75/EF, direktiv 2002/84/EF, direktiv 2008/67/EF, direktiv 2009/26/EF, direktiv 2010/68/EU, direktiv 2011/75/EU, direktiv 2012/32/EU, direktiv 2013/52/EU og direktiv 2014/93/EU.

§ 17 Overgangsordninger

Nytt femte ledd skal lyde:

Radioutstyr som omfattes av vedlegg 1, er angitt som «nytt utstyr 2014» eller som «flyttet fra del 2, 2014», og som er framstilt før 14. august 2015 i samsvar med de framgangsmåtene for typegodkjenning som allerede var i kraft før denne datoen, kan markedsføres og installeres eller plasseres om bord på skip til 14. august 2017.

Nytt vedlegg 1 erstatter gammelt vedlegg 1, og skal lyde:

Vedlegg 1

Forkortelser brukt i vedlegg 1

CAT:	Category for radar equipment as defined in section 1.3 of IEC 62388 (2007) (kategori for radioutstyr: jf. punkt 1.3 i IEC 62388 (2007))
Circ.:	circular (rundskriv)

NCSR (tidligere COMSAR):	IMO's Sub-Committee on Radiocommunication and Search and Rescue (underkomité under IMO som behandler saker om radiokommunikasjonsutstyr, søk og redning)
EN:	European Standard (europeisk standard)
ETSI:	European Telecommunications Standards Institute (europeisk standardiseringsorganisasjon for informasjons- og kommunikasjonsteknologi)
HSC:	High Speed Craft Code (regler for hurtiggående fartøy)
ICAO:	International Civil Aviation Organization (internasjonal organisasjon for sivil luftfart under FN)
IEC:	International Electro-technical Commission (internasjonal elektroteknisk standardiseringsorganisasjon)
IMO:	International Maritime Organization (internasjonal sjøfartsorganisasjon under FN)
ITU:	International Telecommunication Union (internasjonal organisasjon for telekommunikasjon under FN)
MSC:	Maritime Safety Committee (komite under IMO for sikkerhet til sjøs)
SOLAS:	International Convention for the Safety of Life at Sea (internasjonal konvensjon om sikkerhet for menneskeliv til sjøs)
Reg.:	Regulation (regel)
Res.:	Resolution (beslutning)

Kommentarer som gjelder for hele vedlegg 1

- Generelt: I tillegg til de nevnte teststandardene som er uttrykkelig nevnt er det i de relevante konvensjoner fastsatt visse bestemmelser som skal etterprøves ved typegodkjenningen i henhold til modulene for samsvarsvurdering i vedlegg 3.
- Kolonne 1: Artikkel 2 i direktiv 2012/32/EU kan komme til anvendelse (8. endring av skipsutstyrsdirektivet, bilag A).
- Kolonne 1: Artikkel 2 i direktiv 2013/52/EU kan komme til anvendelse. (9. endring av skipsutstyrsdirektivet, bilag A).
- Når det vises til at utstyr er «slettet» medfører dette at det ikke lenger er krav til påføring av rattmerke for dette utstyret.
- Kolonne 5: Der det er referert til en IMO-resolusjon (Res.), kommer kun teststandardene inntatt i vedleggene til resolusjonen til anvendelse.
- Kolonne 5: Det er de til enhver tid gjeldende internasjonale konvensjoner og teststandarder som kommer til anvendelse. Av hensyn til korrekt identifisering av relevante standarder skal testrapporter, samsvarssertifikater og samsvarserklæringer identifisere den anvendte teststandard og dens versjon.
- Kolonne 5: Når to sett av teststandarder er oppført, men adskilt av «eller», oppfylder hvert sett samtlige prøvingskrav for å dekke IMOs ytelsesnormer. Når teststandardene bare er adskilt med et komma må utstyret oppfylle kravene i alle de listede standardene.
- Kravene fastsatt i dette vedlegg innskrenker ikke bærekraftene i de internasjonale konvensjonene.

Del 1: Utstyr som det finnes detaljerte prøvingsstandarder for i internasjonale dokumenter

Navigasjonsutstyr

Kommentarer som gjelder for navigasjonsutstyr:

Kolonne 5: Der det henvises til EN/IEC 61162, skal det kontrolleres at den relevante teststandard omfatter den gjeldende del av EN/IEC 61162.

For å lese tabellen:

Radiokommunikasjonsutstyr

Kommentarer som gjelder for tabell Radiokommunikasjonsutstyr:

Kolonne 5: Der det henvises til EN/IEC 61162, skal det kontrolleres at den relevante teststandard omfatter den gjeldende del av EN/IEC 61162.

For å lese tabellen:

Del 2: Utstyr som det ikke finnes detaljerte prøvingsstandarder for i internasjonale dokumenter

Navigasjonsutstyr

Kommentarer som gjelder for navigasjonsutstyr:

Kolonne 3 og 4: Referanser til Solas kapittel V er Solas 1974 med endringer ved MSC 73 som trådte i kraft 1. juli 2002.

For å lese tabellen:

Radiokommunikasjonsutstyr

For å lese tabellen:

II

Forskriften trer i kraft 14. august 2015.

13. aug. Nr. 960 2015

Forskrift om endring i forskrift om utlendingers fiske og fangst mv. i Norges økonomiske sone og landinger til norsk havn

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 13. august 2015 med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 4 og § 6, lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova) § 52 og forskrift 13. mai 1977 nr. 2 om utlendingers fiske og fangst mv. i Norges økonomiske sone og landinger til norsk havn § 14. Kunngjort 18. august 2015 kl. 15.25.

I

I forskrift 13. mai 1977 nr. 2 om utlendingers fiske og fangst mv. i Norges økonomiske sone og landinger til norsk havn gjøres følgende endringer:

Overskriften (endret) skal lyde:

Forskrift om utlendingers fiske og fangst mv. i Norges økonomiske sone og landinger til eller annen bruk av norsk havn

§ 1 første ledd (endret) skal lyde:

Denne forskrift gjelder i Norges økonomiske sone utenfor det norske fastland mellom 12 og 200 nautiske mil (en nautisk mil = 1852) fra grunnlinjene for utenlandske fartøy av ethvert slag som skal drive fiske og fangst i ervervsøyemed, herunder omlasting. Forskriften gjelder også for fartøy som bistår fiskeflåten, herunder transportfartøy og lete- og forsøksfartøy. Ved omlasting kommer bestemmelsen til anvendelse uavhengig av hvilket område fisken er fanget i. Forskriften gjelder også for utenlandske fartøy som skal lande fangst til eller på annen måte bruke norsk havn.

§ 12 (endret) skal lyde:

Gjeldende regelverk for fiske i Norges økonomiske sone skal være tilgjengelig om bord.

§ 13 første ledd (endret) skal lyde:

Fartøy som har fisk om bord fanget i NEAFCs konvensjonsområde som skal lande eller på annen måte bruke norsk havn, skal sende forhåndsmelding. Fartøy som har fryst fisk om bord, skal sende meldingen 24 timer før ankomst havn. Fiskeridirektoratet kan dispensere fra tidsfristen i andre punktum. Fartøy som har kun fersk fisk om bord skal sende meldingen 4 timer før ankomst havn. Tilsvarende gjelder dersom fartøyet er gitt tillatelse til å omlaste i havn eller i territorialfarvannet.

§ 13 annet ledd (endret) skal lyde:

Fartøy som ikke fører flagget til et land som er kontraktspart i NEAFC som driver fiske og fangst i ervervsøyemed eller som bistår fiskeflåten, og som skal lande eller på annen måte bruke norsk havn, skal uansett fangststed sende forhåndsmelding minst tre virkedager før ankomst havn.

§ 13 tredje ledd (endret) skal lyde:

Fartøy som fører flagget til et land som er kontraktspart i NEAFC som har fisk om bord fanget utenfor NEAFCs konvensjonsområde, og som skal lande eller på annen måte bruke norsk havn, skal sende forhåndsmelding minst tre virkedager før ankomst havn.

§ 13 fjerde ledd (nytt) skal lyde:

Forhåndsmelding etter første til tredje ledd kan kanselleres. Eventuell ny melding må sendes i henhold til tidsfristene angitt i første til tredje ledd.

Gjeldende § 13 fjerde til sjuende ledd blir § 13 femte til åttende ledd.

§ 13 sjuende ledd (endret) skal lyde:

Fartøy som bare har om bord fisk fanget av fartøyet selv skal fylle ut PSC 1, jf. vedlegg 3. Fartøy som har om bord fisk mottatt fra andre fartøy som ikke er norske, skal fylle ut et eksemplar av PSC 2 for hvert fartøy det er tatt imot fisk fra, jf. vedlegg 4. Fartøy som har om bord både egen fisk og fisk mottatt fra andre fartøy skal fylle ut både PSC 1 og PSC 2. Alle felt på skjemaenes del A skal fylles ut. Utfylte skjema for fisk fanget i NEAFCs konvensjonsområde og for tunfisk og tunfisklignende arter fanget i ICCATs konvensjonsområde sendes Fiskeridirektoratet elektronisk. Utfylte skjema for fisk fanget i NAFOs reguleringsområde sendes Fiskeridirektoratet på telefaks, jf. vedlegg 2. Fiskeridirektoratet sender de mottatte skjemaene til flaggstaten. Fiskeridirektoratet avgjør om bekreftelsen godtas. Nærings- og fiskeridepartementet er klageinstans.

§ 13 åttende ledd (endret) skal lyde:

Det er forbudt å lande og motta fisk dersom flaggstaten til fartøyet som fanget fisken ikke gir sin bekreftelse på skjemaets del B eller Fiskeridirektoratet ikke har godtatt bekreftelsen. For fartøy som fører flagget til et land som ikke er kontraktspart i NEAFC er det forbudt å bruke norsk havn dersom flaggstaten ikke gir sin bekreftelse på skjemaets del B eller Fiskeridirektoratet ikke har godtatt bekreftelsen.

II

Denne forskriften trer i kraft 13. august 2015.

14. aug. Nr. 961 2015

Forskrift om endring i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Hjemmel: Fastsatt av Riksantikvaren 14. august 2015 med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22a og forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 12 nr. 1. Kunngjort 18. august 2015 kl. 15.25.

I

I forskrift 9. november 2011 nr. 1088 om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer gjøres følgende endring:

Nytt kapittel 14 skal lyde:

Kapittel 14. Fredete eiendommer i landsverneplan for Klima- og miljødepartementet

§ 14–1. Omfang og vedlegg

Fredningen omfatter følgende eiendommer:

Auglend-Vandringshavn, Eigersund	gnr./bnr. 11/3	Eigersund kommune	Vedlegg 1
Høgevar den, Skjernøy, Mandal	gnr./bnr. 23/27	Mandal kommune	Vedlegg 2
Kjeholmen, Fitjar	gnr./bnr. 15/1,3	Fitjar kommune	Vedlegg 3
Kongsvold fjellstue, Oppdal	gnr./bnr. 62/1	Oppdal kommune	Vedlegg 4
Penne, Farsund	gnr./bnr. 44/16	Farsund kommune	Vedlegg 5
Portør, Kragerø	gnr./bnr. 7/29	Kragerø kommune	Vedlegg 6
Sildevika, Porsgrunn	gnr./bnr. 27/12	Porsgrunn kommune	Vedlegg 7
Sognli Forsøksgård, Orkdal	gnr./bnr. 248/1, 266/7	Orkdal kommune	Vedlegg 8
Sotåsen, Randesund, Kristiansand	gnr./bnr. 80/7	Kristiansand kommune	Vedlegg 9
Stangnes, Kragerø	gnr./bnr. 6/23	Kragerø kommune	Vedlegg 10
Vernebygget, Hamar	gnr./bnr. 1/870	Hamar kommune	Vedlegg 11
Vingen LVO, Vakthytte, Bremanger	gnr./bnr. 78/3	Bremanger kommune	Vedlegg 12
Årosveten, Søgne	gnr./bnr. 20/13	Søgne kommune	Vedlegg 13

§ 14–2. Frist for forvaltningsplan

Forvaltningsplanene skal være utarbeidet innen utgangen av 2018.

II

Endringen trer i kraft 14. august 2015.

14. aug. Nr. 962 2015

Forskrift om endring i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Hjemmel: Fastsatt av Riksantikvaren 14. august 2015 med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22a og forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 12 nr. 1. Kunngjort 18. august 2015 kl. 15.25.

I

I forskrift 9. november 2011 nr. 1088 om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer gjøres følgende endring:

Nytt kapittel 15 skal lyde:

Kapittel 15. Fredete eiendommer i landsverneplan for Klima- og miljødepartementet – eiendommene på Røros

§ 15–1. Omfang og vedlegg

Fredningen omfatter følgende eiendommer:

Krutthuset, Røros	gnr./bnr. 135/115	Røros kommune	Vedlegg 1
Malmplassen, Røros	gnr./bnr. 135/115, 137/1, 136/ 1, 136/51, 136/71	Røros kommune	Vedlegg 2
Nedre Storwartz, Røros	gnr./bnr. 141/6	Røros kommune	Vedlegg 3
Olavsgruva, Røros	gnr./bnr. 141/6, 141/7	Røros kommune	Vedlegg 4
Øvre Storwartz, Røros	gnr./bnr. 141/6, 141/7	Røros kommune	Vedlegg 5

§ 15–2. Frist for forvaltningsplan

Forvaltningsplanene skal være utarbeidet innen utgangen av 2018.

II

Endringen trer i kraft 14. august 2015.

17. aug. Nr. 963 2015

Forskrift om endring i forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 17. august 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 6–3 sjettede ledd. Kunngjort 18. august 2015 kl. 15.25.

I

I forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger gjøres følgende endringer:

§ 1–1 (1) skal lyde:

Forskriften fastsetter generelle kriterier for ansettelse i undervisnings- og forskerstillinger ved institusjonene under lov om universiteter og høyskoler. Institusjonene kan fastsette krav for den enkelte stillingstype ut over disse kravene for hele eller deler av institusjonen. Ved kunngjøring av den enkelte stilling kan det stilles mer spesifiserte krav. Ansettelsesmyndigheten kan stille krav om at den som blir ansatt, forplikter seg til å gjennomgå en bestemt opplæring, innen en viss tidsfrist.

Ny § 2–1 Generelt skal lyde:

Opprykk kan bare søkes ved egen institusjon, og søknad skal sendes institusjonen. Ved opprykk gjelder krav fastsatt med hjemmel i § 1–1 til § 1–7. Institusjonene kan selv bestemme at bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av andre institusjoner kan legges til grunn for institusjonens vurdering av opprykk.

Gjeldende § 2–1 blir § 2–2.

Gjeldende § 2–1 (4), ny § 2–2 (4), første punktum utgår.

Ny § 2–2 (5) nest siste punktum skal lyde:

Søkeren skal i tillegg levere en fullstendig liste over alle publikasjoner eller annen dokumenterbar virksomhet som påberopes som grunnlag for bedømmelsen.

Gjeldende § 2–1 (6), ny § 2–2 (6) første punktum skal lyde:

Førsteamanuenser eller høyskoleledere som ikke har vært bedømt for professorkompetanse ved egen institusjon i løpet av de siste to år, kan kreve å få sin kompetanse bedømt.

Gjeldende § 2–1 (7) og § 2–1 (8) utgår.

Gjeldende § 2–1 (9) blir ny § 2–2 (7)

Gjeldende § 2–1 (10) blir ny § 2–2 (8), og denne skal lyde:

Den enkelte komite består av minst tre personer med professorkompetanse eller tilsvarende kompetanse på søkerens fagområde. Styret ved institusjonen, eller det organ styret delegerer til, utpeker en leder for bedømmelseskomiteen blant komiteens medlemmer. Så langt det er mulig, og på de fagområder det er naturlig, skal komiteen ha et medlem fra et annet land. Bare ett medlem av bedømmelseskomiteen kan være fra søkerens egen institusjon, og vedkommende kan ikke være leder av komiteen. Begge kjønn skal om mulig være representert i komiteen.

Gjeldende § 2–1 (11) blir ny § 2–2 (9).

Gjeldende § 2-1 (12) blir ny § 2-2 (10) og første punktum og skal lyde:

Bedømmelseskomiteen skal legge kriteriene for ansettelse som professor i § 1-1 og § 1-2 til grunn ved bedømmelsen.

Gjeldende § 2-1 (13) blir ny § 2-2 (11) og skal lyde:

Førsteamanuenser eller høyskoledosenter som er erklært professorkompetente ved egen institusjon i løpet av de siste seks år før søknadstidspunktet, kan søke om opprykk til professor, jf. (2). Søknadsfrist kan fastsettes av institusjonen. Dersom det foreligger en enstemmig erklæring om utvilsom kompetanse, kan opprykk gis. Det samme gjelder der institusjonen har besluttet at også bedømmelser foretatt av andre institusjoner skal kunne legges til grunn for vurdering av opprykk, jf. § 2-1.

Gjeldende § 2-1 (14) blir ny § 2-2 (12).

Gjeldende § 2-1 (15) blir ny § 2-2 (13) og skal lyde:

På grunnlag av bedømmelseskomiteens vurdering og eventuelle innsigelser og tilleggsmerknader fatter institusjonens ansettelsesmyndighet for professorer, vedtak om godkjenning av bedømmelsen, og tildeler opprykk på grunnlag av denne.

Bedømmelseskomiteen må enstemmig erklære søkeren utvilsomt professorkompetent for at opprykk skal gis. Departementet kan gi nærmere regler om saksbehandlingen.

Gjeldende § 2-1 (16) blir ny § 2-2 (14) og skal lyde:

Opprykk både etter (11) og (13) gjelder fra søknadsfrist dersom dette er fastsatt og fra søknaden er mottatt, dersom det ikke foreligger søknadsfrist.

Gjeldende § 2-2 blir ny § 2-3.

Første punktum i gjeldende § 2-2 (4), ny § 2-3 (4), utgår.

Gjeldende § 2-2 (5) blir ny § 2-3 (5), og første punktum skal lyde:

Bedømmelsen skal skje på grunnlag av dokumentert kompetanse innenfor forsknings- og utviklingsarbeid rettet mot yrkesfeltet og pedagogisk utviklingsarbeid og annen pedagogisk virksomhet, jf. § 1-1 og § 1-3.

Gjeldende § 2-2 (6), ny § 2-3 (6) skal lyde:

Førstelektor som ikke har vært bedømt for dosentkompetanse i løpet av de siste to år ved egen institusjon, kan kreve å få sin kompetanse bedømt.

Gjeldende § 2-2 (7) utgår.

Gjeldende § 2-2 (8) blir ny § 2-3 (7) og skal lyde:

Søkers institusjon har ansvaret for søknadsbehandlingen. Bedømmelsen foretas av et sakkyndig utvalg som består av tre medlemmer med ett medlem fra universitet eller vitenskapelig høyskole med professorkompetanse på søkers fagområde og to medlemmer med dosentkompetanse eller tilsvarende kompetanse på søkers fagområde. Styret avgjør om det selv eller eventuelt annet ansettelsesorgan for dosentstillinger skal oppnevne medlemmene i sakkyndig utvalg. Styret eller eventuelt annet ansettelsesorgan for dosentstillinger kan oppnevne en eller flere spesialiserte sakkyndige. Sakkyndig utvalg kan også selv be om at det oppnevnes spesialiserte sakkyndige. Styret eller eventuelt annet ansettelsesorgan for dosentstillinger utpeker en leder for utvalget blant medlemmene i utvalget. Når det er mulig, og på de fagområder det er naturlig, skal ett medlem av sakkyndig utvalg være fra et annet land. Bare ett medlem av sakkyndig utvalg kan være fra søkers egen institusjon, og vedkommende kan ikke inneha ledervervet. Begge kjønn skal om mulig være representert i sakkyndig utvalg.

Gjeldende § 2-2 (9) blir ny § 2-3 (8).

§ 2-2 (10) blir ny § 2-3 (9), og første punktum skal lyde:

Sakkyndig utvalg skal legge kriteriene for ansettelse som dosent i § 1-1 og § 1-3 til grunn ved bedømmelsen.

Gjeldende § 2-2 (11) blir ny § 2-3 (10) og dette ledd skal i sin helhet lyde (dvs. siste punktum utgår):

Førstelektor som ved søknad på stilling som dosent ved egen institusjon har fått enstemmig erklæring om utvilsom kompetanse som dosent på det fagområdet vedkommende er ansatt, kan gis opprykk.

Gjeldende § 2-2 (12) blir ny § 2-3 (11).

Gjeldende § 2-2 (13) blir ny § 2-3 (12), og denne skal lyde:

Opprykk både etter (10) og (11) gis virkning fra den første dag i måneden etter at søknaden om opprykk er innlevert til søkers institusjon.

Gjeldende § 2-3 blir ny § 2-4.

Ny § 2-4 (1) skal lyde:

Ansatte amanuenser, høyskolelektorer og universitetslektorer som har tiltrådt fast stilling eller åremålsstilling ved institusjoner under lov om universiteter og høyskoler kan søke om opprykk til stilling som førsteamanuensis eller førstelektor. Amanuenser, høyskolelektorer og universitetslektorer med minst halv stilling kommer inn under ordningen. Opprykk er personlig og får ingen konsekvenser for stillingsinnehaverens arbeidsoppgaver.

Ny § 2–4 (2), gjeldende 2–3 (2), skal lyde:

Det kan bare søkes om opprykk innenfor det fagområdet søkeren er ansatt.

Første punktum i ny § 2–4 (3), gjeldende § 2–3 (3), utgår.

Gjeldende § 2–3 (4), ny § 2–4 (4), skal lyde:

Institusjonens styre avgjør om det selv eller underordnet ansettelsesmyndighet skal oppnevne sakkyndig utvalg. Utvalget skal bestå av tre medlemmer. Minst en av de sakkyndige må ha kompetanse over førstestillingsnivå. De øvrige må minst ha førsteamanuensiskompetanse når det foreligger søknad om opprykk til førsteamanuensis, og minst førstestillingskompetanse når det foreligger søknad om opprykk til førstelektor. Ved søknad om opprykk til førsteamanuensis må minst ett av medlemmene i utvalget være ansatt i et fagmiljø som har fått ansvar for doktorgradsutdanning. Dette kan fravikes for sakkyndig utvalg som skal behandle søknad om opprykk på grunnlag av kunstneriske kvalifikasjoner. Bare en av de sakkyndige kan komme fra den institusjonen søkeren er ansatt ved, og vedkommende kan ikke inneha ledervervet i bedømmingskomiteen. Begge kjønn skal om mulig være representert i utvalget. De sakkyndige kan i spesielle tilfeller be spesialsakkyndige om å uttale seg om deler av det materialet som er sendt inn.

Gjeldende § 2–3 (5) utgår.

Gjeldende § 2–3 (6) blir ny § 2–4 (5) og skal lyde:

Sakkyndig utvalg skal legge kriteriene for ansettelse som førsteamanuensis eller førstelektor i § 1–1 og § 1–4 eller § 1–5 til grunn for vurderingen.

Gjeldende § 2–3 (7) blir ny § 2–4 (6).

Ny § 2–4 (7) skal lyde:

På grunnlag av sakkyndig utvalgs vurdering og eventuelle innsigelser og tilleggsmerknader fatter ansettelsesorganet vedtak om opprykk kan gis. Melding om vedtaket sendes til søkeren.

Gjeldende § 2–3 (9) blir ny § 2–4 (8), og dennes annet punktum skal lyde:

For søker som gis opprykk til førsteamanuensis på grunnlag av oppnådd doktorgrad, og der institusjonen ikke stiller tilleggskrav til stillingen, kan opprykk gis med virkning fra den første dag i måneden etter at doktorgradsavhandlingen er innlevert til bedømmelse.

Gjeldende § 2–3 (10) blir ny § 2–4 (9).

Gjeldende § 2–4 blir ny § 2–5.

Annet punktum i ny § 2–5 (1) utgår.

Gjeldende § 2–4 (2), ny § 2–5 (2), første punktum skal lyde:

Ved søknad om opprykk fra høyskolelærer som ikke fyller kriteriene under § 1–1 og § 1–6, oppnevnes to sakkyndige til å vurdere søknaden.

Gjeldende § 2–4 (4), ny § 2–5 (4), siste punktum skal lyde:

Ved søknad om opprykk fra høyskolelærer som fyller kriteriene under § 1–1 og § 1–6, tildeler administrasjonen opprykk uten sakkyndig vurdering.

Kapittel 3 skal hete:

Kapittel 3: Overgangsordning og ikrafttredelse

Ny § 3–1 skal lyde:

§ 3–1. Overgangsordning

Ansatte som har søkt om opprykk innen 15. september 2015 får søknaden vurdert etter denne forskriften slik den lød før 15. september 2015.

Gjeldende § 3–1 blir til § 3–2.

II

Forskriften trer i kraft 15. september 2015.

13. aug. Nr. 970 2015**Forskrift om studier og eksamen ved Krigsskolen**

Hjemmel: Fastsatt av skolesjefen på Krigsskolen 13. august 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–9 syvende ledd og forskrift 16. desember 2005 nr. 1575 om delvis innlemming av Forsvarets høyskoler under lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

*Kapittel 1. Generelle bestemmelser for studier ved Krigsskolen***§ 1. Virkeområde**

- 1.1 Denne forskriften gjelder for studier og eksamener ved Krigsskolen. Forskriften gjelder ikke for eksamener som Krigsskolens kadetter avlegger ved andre utdanningsinstitusjoner. I slike tilfeller gjelder vedkommende institusjon sine eksamensbestemmelser.
- 1.2 Der det ikke er fullt samsvar mellom Forsvarets reglementer og universitets- og høyskoleloven skal loven følges på områder som fremgår av forskrift 16. desember 2005 nr. 1575 om delvis innlemming av Forsvarets høyskoler under lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler. På samme måte skal bestemmelser om eksamen og sensur beskrevet i nasjonale rammeplaner gå foran bestemmelser i denne forskriften.
- 1.3 Bestemmelser i § 7 Vilkår for å få gå opp til eksamen, og § 22 Relegering på bakgrunn av akademiske prestasjoner, gjelder også for obligatoriske oppgaver (arbeidskrav) som er en forutsetning for å kunne gå opp til eksamen.
- 1.4 Karakteren i skikkethet som militære leder (SML), kommer i tillegg til karakterene som gis for de ulike emnene (jf. Reglement for utdanning i Forsvaret – RUF – av 18. desember 2014).

§ 2. Definisjoner1. *Kadett*

Betegnelse på student tatt opp ved Krigsskolen for å gjennomføre bachelor i militære studier, bachelor i ingeniørfag eller halv-årig kvalifiseringskurs.

2. *Rammeplan*

Plan der overordnet myndighet har fastsatt nasjonale rammer for innholdet i studiet. Studiene er nærmere beskrevet i fagplaner.

3. *Fagplan/studieplan*

Med utgangspunkt i rammeplan gir fagplanen en konkretisering av faglig innhold i alle emnene i et studieprogram og beskriver organiseringen av studiet, studieprogresjon, arbeids- og undervisningsformer, eventuelle praksisformer og forholdet mellom teori og praksis, vurderingsordningene og pensum. Studieplan er betegnelsen på en tilsvarende plan for studier som ikke er regulert av rammeplan.

4. *Emne*

Den minste studiepoenggivende enhet som kan inngå i et studieprogram.

5. *Emnebeskrivelse*

Emnebeskrivelsen er en konkretisering av emnet, og gir opplysninger om emnets læringsutbytte, innhold, arbeids- og undervisningsformer eksamens-/vurderingsordningen og pensum.

6. *Studiepoeng*

Omfanget av et studium, fag eller emne i universitets- og høyskolesystemet måles i studiepoeng. 60 studiepoeng tilsvarer ett års normal arbeidsinnsats på heltid.

7. *Kandidatnummer*

Alle kandidatene som er meldt opp til en eksamen, får tildelt et kandidatnummer for å anonymisere eksamensbesvarelsen. Kadettene tildeles nytt kandidatnummer for hver eksamen. Unntak fra bruk av kandidatnummer er eksamener der anonymitet ikke er hensiktsmessig.

8. *Eksamen*

Eksamen gjennomføres for å fastslå om og i hvilken grad kadetten har oppnådd det fastsatte læringsutbyttet. Med eksamen menes i denne forskriften skriftlig og/eller muntlig prøve i et emne, presentasjon av praktisk oppgave, demonstrasjon av egenferdighet, godkjent gjennomføring av øvelse, innlevert rapport om utført laboratorie- eller prosjektarbeid eller annet selvstendig arbeid, f.eks. bacheloroppgave, som inngår i sluttvurderingen av et emne og som gir grunnlag for fastsettelse av selvstendig karakter på vitnemålet

Begrepet skriftlig eksamen omfatter også eksamener der det benyttes datamaskin. Gjennomføring av eksamen er regulert i egne bestemmelser.

9. *Ordinær eksamen*

Ordinær eksamen er den første eksamen som gjennomføres i et emne.

10. *Utsatt eksamen*

Utsatt eksamen er eksamen for kadetter som tilfredsstillt kravene til å gå opp til eksamen, men som hadde gyldig fravær ved den ordinære eksamen.

11. *Ny eksamen (kontinuasjoneksamen)*

Ny eksamen er eksamen for kandidater som ikke bestod ved den ordinære eksamen. Ny eksamen skal gjennomføres samtidig som det arrangeres utsatt eksamen. Selv om kandidaten består kontinuasjoneksamen, vil vedkommende noteres med 1 stryk (eksamensforsøk).

12. *Obligatoriske arbeidskrav*

Det kan gis forskjellige oppgaver eller tester i tillegg til de som har innflytelse på endelige karakterer på vitnemålet. Dette kalles obligatoriske arbeidskrav. Slike obligatoriske arbeidskrav skal omtales i fag-/studieplanen.

13. *Fusk*

Som fusk regnes bruk av ulovlige hjelpemidler ved gjennomføring av eksamen. Som ulovlige hjelpemidler regnes hjelpemidler som ikke er oppgitt i eksamensoppgaven som tillatte hjelpemidler.

Som fusk regnes også samarbeid, og forsøk på samarbeid, med andre personer eller innhenting av eller forsøk på å få opplysninger fra andre personer når slikt samarbeid ikke er angitt som eksamensform.

14. *Plagiat*

Det regnes som plagiat å benytte stoff som helt eller delvis er kopi, utdrag eller avskrift av andres publiserte eller upubliserte arbeider som f.eks. bøker, artikler, prosjekter, eksamensbesvarelser, oppgaver eller lignende, også inkludert arbeider lagt ut på internett, uten å angi kilder som nedenfor. Når større eller mindre deler av oppgaven bygger på andres eller egne tidligere arbeider, skal kildene oppgis. Plagiat regnes som fusk.

15. *Relegering*

Med relegering menes bortvisning fra studiet.

16. *Annullering av eksamen*

Annullering betyr at en eksamen blir erklært ugyldig.

17. *Studieplangruppa*

Studieplangruppa (SPG) er skolens øverste faglige råd og ledes av dekanen. Kjernegruppen i SPG består for øvrig av sjef Studieseksjon, sjef Utdanningsseksjon, stabssjef, kvalitetsleder og studentrepresentant, men kan også utvides med faggruppesjefene og FOU-leder. SPG behandler saker av overordnet karakter, blant annet de årlige studiehandbøkene, emneplaner, endringer i forskrifter og andre formelle bestemmelser tilknyttet utdanningene. SPG behandler og gir råd til skolesjefen, som er vedtaksinstans.

18. *Eksamensråd*

Eksamensrådet behandler spørsmål og foretar vedtak om eksamen, sensur og klager hvor løsningen følger direkte av denne forskriften, og saker som gjelder fusk, jf. § 12.

Eksamensrådet ledes av sjef Utdanningsseksjon, og består for øvrig av dekanus, sjef Studieseksjon, tillitsvalgt for kadettene og tiltredende medlemmer etter behov. Studieadministrasjonen stiller referent til rådighet.

19. *Råd for vurdering av skikkethet som militær leder (SML-råd)*

SML-rådet behandler saker knyttet til vurderinger av skikkethet som militær leder. SML-vurderingen er beskrevet i Stående ordre (SOKS) Vurdering av skikkethet som militær leder. Ikke bestått SML er grunnlag for relegering og frabeordning, jf. § 23.

SML-rådet ledes av avdelingsforstander i det aktuelle kull og består for øvrig av medlemmer av det aktuelle teamet.

20. *Skoleråd*

Skolerådet er et rådgivende organ for skolesjefen i forhold knyttet til utdanningene ved skolen. Rådet skal for eksempel behandle saker om krav til godkjent utdanning, disiplinære forhold, vurdering av frabeordning (relegering) og eventuelle spørsmål som skolesjefen forelegger rådet.

Skolerådet er den instans som behandler saker som kommer fra eksamensrådet eller SML-rådet, og gir anbefaling til skolesjef om relegering.

Skolerådet ledes av sjef Studieseksjon og består for øvrig av dekanus, sjef Utdanningsseksjonen, sjef for personellkontoret på KS (G1), aktuell avdelingsforstander, tillitsvalgt for kadettene, oppnevnt representant for organisasjonene, samt tiltredende medlemmer etter behov. Studieadministrasjonen stiller referent til rådighet.

21. *Felles klagenemnd for Forsvarets høyskoler*

Fra og med skoleåret 2015–2016 er det etablert en felles klagenemnd for alle høyskolene i Forsvaret, jf. Reglement for utdanning i Forsvaret (RUF) punkt 14.5. Klagenemnda skal behandle klagesaker i andre instans, og har følgende sammensetning:

En ekstern jurist (som må fylle de lovbestemte krav til lagdommer) leder av klagenemnda

Tre representanter fra undervisningspersonalet

Tre studentrepresentanter

En representant fra tjenestemannsorganisasjonene.

Leder oppnevnes av sjef FHS. Alle høyskolene skal være representert med en representant fra undervisningspersonalet eller kadettene/studentene i en rotasjonsordning. Klagenemnda oppnevnes for tre år om gangen med unntak av studentrepresentantene som oppnevnes for ett år om gangen.

Kapittel 2. Generelle faglige bestemmelser

§ 3. Grader og videreutdanninger

Krigsskolen tilbyr følgende grader og videreutdanninger:

3.1 Bachelor i militære studier – Ledelse og landmakt, 180 stp.

3.2 Bachelor i ingeniørfag, 185 stp. (i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus).

3.3 Krigsskolens kvalifiseringskurs (KSKVK), 30 stp.

§ 4. *Fastsetting av fag-/studieplan og emneplaner*

Det skal fastsettes fag- eller studieplaner for alle studier som tilbys ved KS og som gis uttelling i studiepoeng. Emneplaner inngår som del av fag-/studieplanen.

4.1 Etter behandling i Studieplangruppa vedtar skolesjef fag-/studieplaner og emneplaner.

4.2 Fag-/studieplan skal inneholde:

- a) Studiets læringsutbytte, varighet, omfang og nivå.
- b) Studiets faglige innhold, oppbygging og organisering.
- c) Eventuelle særlige vilkår for å kunne avlegge eksamen, som deltakelse i obligatoriske undervisningsenheter, obligatoriske skriftlige oppgaver m.m.
- d) Studiets eksamens- og vurderingsordninger.

4.3 Det skal også framgå hvilke vurderinger underveis i studieløpet som skal inngå på vitnemål eller karakterutskrift, samt hvilke vurderingsuttrykk som brukes.

4.4 Betydelige endringer i fag- studieplan eller emneplan skal ikke tre i kraft før ved oppstart av nytt studieår. Mindre endringer i organisering av undervisningen eller endringer i pensum kan foretas underveis i studiet.

§ 5. *Studierett*

5.1 Den som har akseptert tilbud om studieplass har studierett til det studiet vedkommende er tatt opp til, for det tidsrommet studiet er satt til å vare.

5.2 Kadetter som er tatt opp til offisersutdanningen ved KS kan søke om utsatt studieoppstart.

5.3 Kadetten vil normalt miste sin studierett i følgende tilfeller:

- a) Kadetten har brukt opp sine forsøk til eksamen som beskrevet i denne forskrift.
- b) Kadetten har ikke bestått arbeidskrav og dermed ikke kvalifisert seg til å gå opp til eksamen. I slike tilfeller inntreer bestemmelsen i § 7, pkt. 7.2.

5.4 Studieretten opphører hvis:

- a) kadetten selv søker skriftlig om å fratruke sin studieplass. Denne søknaden behandles i skolerådet, og skolesjef innvilger eventuell fratredelse. Kadetten vil få med seg karakterutskrift som dokumenterer avlagte eksamener og opptjente studiepoeng.
- b) kadetten relegeres fra studiet.
- c) studiet er fullført og vitnemål/karakterutskrift er utstedt.

Kapittel 3. Bestemmelser for eksamen

Bestemmelsene i kapittel 3 omfatter alle eksamener innenfor emner der resultatet gir karakter eller er del av beregningsgrunnlaget for karakter som inngår i vitnemålet og/eller karakterutskriften.

§ 6. *Beskrivelse av eksamen*

6.1 Det skal fremgå av fag- eller studieplanen hvilke eksamener som gir grunnlag for karakter på vitnemålet. Det gis en hovedeksamen i hvert emne. Denne kan bestå av flere deler men det gis kun én samlet karakter.

6.2 Eksamen omfatter alt pensum som inngår i emnet på eksamenstidspunktet – også fra tidligere semestre – hvis ikke annet fremgår av fag- eller studieplanen.

6.3 Følgende opplysninger må, dersom dette ikke er spesifisert i fag/studieplanen, gis senest 4 uker før eksamen:

- a) eksamensform (skriftlig, muntlig, praktisk, ev. kombinasjon av flere eksamensformer).
- b) varighet av skriftlig eksamen.
- c) tillatelse til å bruke hjelpemidler, og i tilfelle hvilke.

6.4 Ved utsatt eller ny eksamen kan Krigsskolen unntaksvis benytte annen eksamensform enn ved ordinær eksamen hvis ordinær eksamensform ikke lar seg gjennomføre.

6.5 Ved gruppeeksamener kan det fastsettes at karakterene skal gis individuelt på grunnlag av resultatet av gruppeeksamenen justert med resultatet etter en muntlig presentasjon. Slike ordninger må fremgå av fag- eller studieplanen.

§ 7. *Vilkår for å få gå opp til eksamen*

7.1 Emneansvarlig skal, i samråd med faglærer, så tidlig som mulig i semesteret/emnet spesifisere antall obligatoriske innleveringer og arbeidskrav, med tilhørende leveringsfrister.

7.2 Kadetter som ikke har fått godkjent obligatoriske arbeidskrav, får ikke adgang til å gå opp til eksamen i emnet.

7.3 Hvis kadetten ut fra normal studieprogresjon skulle ha tatt eksamen, men ikke oppfyller vilkårene for å gå opp til ordinær eksamen, regnes dette likevel som første forsøk med strykkarakter som resultat. Ny eksamen (kontinuasjon) regnes som andre og normalt siste forsøk, jf. § 22 om relegering på bakgrunn av akademiske prestasjoner.

§ 8. *Oppmelding til eksamen*

8.1 Kadettene blir kollektivt oppmeldt til ordinær eksamen i obligatoriske emner. Oppmelding til utsatt eksamen (§ 2 pkt. 10) og ny eksamen (kontinuasjon) (2 pkt. 11) skjer automatisk første gang med mindre kandidaten skriftlig søker om utsettelse.

- 8.2 Ved stryk etter annet forsøk vises det til § 23 Relegering fra utdanningen på bakgrunn av akademiske prestasjoner. Hvis skolesjefens avgjørelse etter behandling i skoleråd medfører at kandidaten får et nytt forsøk, avtaler kandidaten oppmelding til ny eksamen med studieadministrasjonen.
- 8.3 Kadetter har selv ansvaret for at de er meldt opp til eksamen i alle andre tilfeller enn ordinær eksamen og første gangs ny eller utsatt eksamen.

§ 9. Tidspunkt for eksamen

- 9.1 Eksamensperioden fastsettes ved semesterstart, og eksamensdatoer kunngjøres senest én måned før planlagt gjennomført eksamen.
- 9.2 Skolen plikter å informere tydelig om planlagt eksamensgjennomføring.
- 9.3 Kadettene plikter å holde seg orientert om eksamenstidspunkt og å møte opp i tide.

§ 10. Gjennomføring av skriftlig eksamen

- 10.1 På skriftlige eksamensoppgaver skal følgende opplysninger angis: emnets navn og eventuelt emnekode, eksamensdato, varigheten av eksamen og hvilke hjelpemidler som er tillatt. Dette skal være i samsvar med det som står i emnebeskrivelsen.
- 10.2 Ved skriftlig skoleeksamen skal kandidatene møte frem i eksamenslokalet senest 30 minutter før eksamen begynner.
- 10.3 Eksamenstiden (angitt i antall klokketimer) begynner når alle kandidatene har fått sine oppgaver. Etter at eksamen er begynt, kan kandidatene bare forlate plassen med tillatelse fra og i følge med en eksamensvakt. Det er ikke anledning til å forlate plassen før tidligst 1 time etter at eksamen er begynt.
- 10.4 Kandidater som møter mindre enn én time for sent, dvs. før noen kan ha forlatt eksamenslokalet, kan etter vurdering tillates adgang til eksamen. De må likevel levere når eksamenstiden utløper.
- 10.5 Ved alle skriftlige eksamener skal det utleveres kandidatnummer.
- 10.6 Ved skriftlig hjemmeeksamen skal kandidatene levere sin besvarelse enten på papir eller elektronisk. Det gis informasjon om leveringsform i god tid før eksamen.

§ 11. Gjennomføring av eksamen på It's learning

- 11.1 Kandidaten må selv sørge for at pc eller elektroniske hjelpemidler som skal benyttes ved eksamen har vært pålogget KS-ugradert minimum én (1) uke før eksamen, og at brukernavn og passord til It's Learning fungerer.

§ 12. Fusk eller forsøk på fusk under eksamen og plagiat

- 12.1 Krigsskolen behandler forsøk på fusk og fusk i henhold til lov om universiteter og høyskoler, § 4–7. Forsøk på fusk eller fusk kan medføre annullering av eksamensresultatet.
- 12.2 I tillegg gjelder RUF, pkt. 14.3 om frabeordning/relegering dersom kadetten har begått fusk eller forsøk på fusk i forbindelse med prøve, eller plagiat i forbindelse med innleveringsarbeid.
- 12.3 Kadetter skal bekrefte at de er innforstått med innholdet i § 2 pkt. 13 og 14 i denne forskrift ved å undertegne skjemaet «Obligatorisk egenerklæring om fusk» før de kan gå opp til eksamen første gang.
- 12.4 Hvis det er tvil om fusk har forekommet, skal eksamensrådet behandle saken. Hvis fusk utvilsomt har forekommet, blir saken behandlet i skoleråd umiddelbart.

§ 13. Sensur og sensurfrist

- 13.2 Sensorordning skal fremgå av fag-/studieplanen. Det kan benyttes ekstern sensor i alle emner. Ved ny sensurering etter klage, jf. § 5–2 og § 5–3 i lov om universiteter og høyskoler, benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern.
- 13.2 Tidsfrist for sensur er normalt tre uker etter eksamen, jf. § 3–9 i lov om universiteter og høyskoler Dette kan fravikes hvis tilgangen til sensorer tilsier at fristen ikke kan overholdes. Tidspunkt for sensur vil da bli kunngjort.
- 13.3 Sensur for bacheloroppgaver skal foreligge innen åtte uker etter innlevering.

§ 14. Karakterer og vurderingsskala

- 14.1 Det skal fremgå av fag-/studieplanen hvilken vurderingsform som benyttes ved enhver eksamen. Det benyttes enten «bestått/ikke bestått» eller gradert skala A–F, jf. § 3–9 i lov om universiteter og høyskoler.

14.3 Krigsskolen bruker følgende vurderingsskala:

Karakter	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Brukbar (nokså god)	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser i liten grad vurderingsevne og selvstendighet.

<i>Karakter</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier</i>
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

14.4 Ved bruk av graderte karakterer angis bokstavkarakterene uten tillegg av pluss eller minus både ved sensur av eventuell deleksamen og ved fastsetting av endelig karakter. Bestått/ikke bestått fastsettes uavhengig av den graderte karakterskalaen.

§ 15. *Kunngjøring av eksamensresultater*

15.1 Tid for kunngjøring av eksamensresultatene skal fastsettes på forhånd. Kunngjøringen skjer elektronisk eller ved oppslag på fastsatt sted. Karakterlistene skal være anonymisert ved bruk av kandidatnummer. Kandidatene må selv gjøre seg kjent med eksamensresultatet.

15.2 Kandidater som ikke har bestått eksamen får informasjon om tid for ny eksamen (kontinuasjon) av studieadministrasjonen. Hvis kandidaten stryker også på kontinuasjonseksamen regnes dette som 2. gangs stryk, og kandidaten gis opplysninger om behandling av saken i skolerådet, jf. § 22 om relegering på bakgrunn av akademiske prestasjoner.

§ 16. *Særordninger*

16.1 Kadetter som har behov for særordninger ved eksamen, må fremlegge gyldig dokumentasjon (legeerklæring o.l.) til studieadministrasjonen sammen med søknad om spesiell tilrettelegging eller forlenget tid. Kadetter som har et varig behov for særordning, må søke snarest etter studiestart. Når behovet har oppstått akutt, må kadetten søke raskest mulig.

16.2 Særordninger gjelder ikke muntlige prøver, gruppeeksamener, hjemmeeksamener eller prosjektoppgaver.

16.3 Tilleggstid kan gis med inntil 25 % av ordinær eksamenstid, maksimum én (1) time.

§ 17. *Gyldig fravær fra eksamen*

17.1 Kandidater som er forhindret fra å ta eksamen pga. sykdom eller annen gyldig grunn, skal umiddelbart informere avdelingsforstander om sitt fravær. Formell dokumentasjon på gyldig fravær (f.eks. legeerklæring) må innhentes og leveres til studieadministrasjonen snarest mulig.

17.2 Kandidater med gyldig fravær fra eksamen gis mulighet til å gjennomføre utsatt eksamen.

17.3 Eksempler på gyldig fravær er sykdom, barnefødsel, alvorlig ulykke eller brått dødsfall i nær familie.

§ 18. *Adgang til å forbedre karakteren*

18.1 Kadettene har adgang til å melde seg opp til eksamen på nytt selv om en eksamen er bestått. Det gis kun ett nytt eksamensforsøk, og kun ved neste ordinære eksamensgjennomføring.

18.2 Krigsskolen tar forbehold om at det ved endret eller justert fag- eller studieplan, som medfører vesentlige endringer i eller bortfall av emnet slik kandidaten har gjennomført det, ikke gis adgang til å ta eksamen på nytt.

18.3 Etter fullført treårig studieprogram gis det ikke adgang til å forbedre karakterer.

18.4 Det er eksamensresultatet for siste gjennomførte eksamen som blir gjeldende.

§ 19. *Vitnemål*

19.1 Etter fullført og bestått utdanning skal kandidatene få tildelt vitnemål med karakterer for hele utdanningen. Kandidatene får også Diploma Supplement i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 3–11 (1).

19.2 På vitnemålet skal antall studiepoeng og oppnådd resultat/karakter fremgå for hvert emne, og det skal stå hvilket semester eksamen ble avlagt i. Eventuelle fordypningsemner og tittelen på bacheloroppgaven skal også føres på vitnemålet.

19.3 Karakteren i Skikkethet som militær leder (SML) skal føres på vitnemålet.

19.4 Når en kadett har fått fritak for et emne på bakgrunn av annen velegnet eksamen eller prøve, skal dette fremgå av vitnemålet.

19.5 Kadetter som avbryter sin utdanning ved høyskolen, eller som blir relegert, har bare rett til å få karakterutskrift for emner som er fullført og bestått.

Kapittel 4. Klageadgang og innsynsrett

§ 20. *Klage over og begrunnelse for karakterfastsetting*

Klage over formelle feil ved eksamen og klage over karakterfastsetting reguleres av bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven § 5–2 og § 5–3.

20.1 Kandidatene har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen.

a) Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må et eventuelt krav om begrunnelse fremsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Unntak se pkt. 20.4.

b) Ved all annen bedømmelse må krav om begrunnelse fremmes innen en uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, og aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

c) Når karakteren er kunngjort elektronisk og kandidatene har mulighet til å be om begrunnelse elektronisk, må kravet om begrunnelse fremsettes innen en uke, jf. lov om universiteter og høyskoler § 5–3 (1).

- d) Begrunnelse ved skriftlig eksamen skal gis innen 1 uke etter at fristen for krav om begrunnelse er gått ut. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for sensureringen og for vurderingen av kandidatens prestasjon.
  - e) Intern sensors begrunnelse kan gis enten skriftlig eller muntlig, mens ekstern sensors begrunnelse skal være skriftlig.
- 20.2 En kandidat som ønsker å klage på karakteren, må først innhente sensors begrunnelse for vurderingen. Kandidaten kan klage skriftlig på karakteren senest tre uker etter at begrunnelsen er gitt. Klagen sendes til Krigsskolen ved skolesjefen. Besvarelsen sensureres på nytt, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3–9 (5). Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren.
- 20.3 Klagen fremsettes skriftlig til studieadministrasjonen. Klagen skal være datert, og kadettens navn og kandidatnummer skal være påført. Besvarelsen det klages på sensureres på nytt av to nye sensorer. Nye sensorer får ikke innblikk i tidligere sensorers karakterfastsettelse, begrunnelse for karakter, studentens bakgrunn for klagen eller kandidatens identitet.
- 20.4 Klagebehandling kan resultere i avvisning (f.eks. hvis klagefristen er passert), at vedtaket endres, eller at vedtaket opprettholdes. Dersom kandidaten ved avslag mener at klagebehandlingen ikke er gjennomført i tråd med generelle forvaltningsbestemmelser, kan klage på saksbehandlingen sendes til andreinstans som utgjøres av en felles klagenemnd for Forsvarets høyskoler, se § 24.
- 20.5 Bedømmelse av muntlig eksamen, praktisk prøve eller annen vurderingsform som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Formelle feil ved gjennomføringen av muntlig eller praktisk eksamen kan likevel påklages, se § 21.
- 20.6 Klage som gjelder gruppeeksamen, kan bare fremmes hvis hele gruppen samtykker i det. Klagen skal være undertegnet av alle i gruppen. Ev. endret karakter gjelder hele gruppen.

§ 21. *Klage over formelle feil ved eksamen*

- 21.1 Skriftlig klage over formelle feil ved eksamen skal være begrunnet og stiles til Krigsskolen ved skolesjefen innen tre uker etter at vedkommende er eller burde ha vært kjent med det forhold som ligger til grunn for klagen.
- 21.2 Eksamensrådet vurderer spørsmålet om hvorvidt det som oppgis som formelle feil, kan ha påvirket prestasjonen under eksamen eller sensuren av prestasjonen for kandidaten som klaget.
- 21.3 Hvis eksamensrådet ikke kan se at forholdet har hatt betydning for resultatet, kan klagen avvises. Hvis eksamensrådet tar klagen til følge, kan eksamensrådet beslutte å gi ny eksamen eller ny sensur på samme eksamen.
- 21.4 Dersom en klage på formelle feil tas til følge, må KS sitt eksamensråd også vurdere hvorvidt feilen kan ha hatt betydning for hele kullet. I så tilfelle vil sensuren eller eksamensforsøket annulleres for hele kullet.

Kapittel 5. Særskilte bestemmelser

§ 22. *Relegering på bakgrunn av akademiske prestasjoner*

- 22.3 Dersom en kadett har strøket på mer enn to eksamener vil vedkommende relegeres. Dette gjelder hele studiet sett under ett. Saken behandles i skoleråd ved tredje stryk. Dette gjelder uavhengig av om kadetten har bestått ny eksamen (kontinuasjon) i de to emnene han/hun har strøket i tidligere. Unntak kan innrømmes dersom årsak til stryk/ikke møtt til eksamen er av betydelig og personlig art som skolen er gjort kjent med ved det aktuelle eksamenstidspunkt.
- 22.5 Kandidater som stryker på bacheloroppgaven må levere på nytt etter at eksamensrådet har fastsatt ny frist. Kandidater som ikke leverer bacheloroppgaven til ny fastsatt frist har ikke bestått studiet.

§ 23. *Frabeordring*

- 23.1 Frabeordring betyr at kadetten mister sin studieplass. Frabeordring bygger på bestemmelsene som er gitt i tjenestemannsloven § 8 nr. 3, jf. § 23, forvaltningsloven og RUF pkt. 14.3.
- 23.2 Sjef Krigsskolen kan etter å ha innhentet skolerådets innstilling frabeordre en kadett ut fra følgende grunner:
  - dersom kadetten mister sin sikkerhetsklarering, jf. pkt. 9.1 i RUF
  - dersom kravene til skolemessige prestasjoner ikke tilfredsstilles
  - dersom kadetten har begått fusk eller forsøk på fusk i forbindelse med eksamen eller plagiat i forbindelse med innleveringsarbeid
  - dersom kadettensandel ikke lenger er tilfredsstillende
  - når det er ilagt refselse for grove eller gjentatte overtredelser eller forsømmelser etter lov om militær disiplinærmyndighet § 1
  - dersom kravet til skikkethet som militær leder ikke tilfredsstilles, jf. RUF pkt. 12.5.
- 23.3 Skolerådet skal også normalt innkalles når en kadett blir refset iht. militær straffelov eller dømt etter sivil straffelov. Skolesjefen mottar innstilling fra skolerådet.
- 23.4 Kadetter som relegeres, mottar ikke vitnemål, men de kan på anmodning få karakterutskrift i de emnene som er fullført og bestått.
- 23.5 Hvis skolesjefen frabeordrer en kadett, anbefaler han/hun overfor Hærstaben kadettens videre tjenesteforhold i Forsvaret. Hærstaben avgjør kadettens videre tjenesteforhold.

23.6 Klages det over vedtak om frabeordning, er klagefristen tre uker fra vedkommende blir gjort kjent med avgjørelsen.

§ 24. Felles klagenemnd for Forsvarets høyskoler

Dersom en kadett ønsker å klage på førsteinstansens vedtak i saker som gjelder formelle feil ved eksamen, fusk, relegering, frabeordning eller annet enkeltvedtak, er andre instans for behandling av klagesaker felles klagenemnd for høyskolene i Forsvaret, jf. punkt 14.5 i RUF.

§ 25. Utfyllende bestemmelser og endring i forskriftene

Krigsskolen kan fastsette utfyllende bestemmelser, instruksjoner og rutinebeskrivelser.

Endringer i forskriftene vedtas av skolesjefen ved forskrift om endring av forskrift. Endringer som følger av endringer i lover, forskrifter og reglementer, gjelder uavhengig av slikt vedtak.

§ 26. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra den dag den kunngjøres i Norsk Lovtidend og gjelder fra og med studieåret 2015–2016. Tidligere forskrift 28. mars 2011 nr. 451 om eksamen på Krigsskolen oppheves samtidig.

13. aug. Nr. 971 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 13. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressurser (havressurslova) § 12, jf. forskrift 12. desember 2014 nr. 1596 om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 § 12. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 12. desember 2014 nr. 1596 om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 gjøres følgende endring:

§ 7 første ledd skal lyde:

Fartøy med pelagisk tråltillatelse og fartøy med nordsjøtråltillatelse kan maksimalt fiske og lande inntil 800 tonn.

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

19. aug. Nr. 972 2015

Forskrift om endring i forskrift om import og transitt av fjørfe og visse fjørfeprodukter fra tredjestater og forskrift om import av tilberedt kjøtt, kjøttprodukter, behandlede mager, blærer og tarmar fra tredjestater

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 19. august 2015 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 tredje ledd, jf. § 12 og § 19.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I innledende del nr. 7 (beslutning (EU) 2015/1353, forordning (EU) 2015/1349, forordning (EU) 2015/1220 og forordning (EU) 2015/1363). Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 19. juli 2010 nr. 1135 om import og transitt av fjørfe og visse fjørfeprodukter fra tredjestater gjøres følgende endringer:

I EØS-henvisningsfeltet tilføyes forordning (EU) 2015/1220, forordning (EU) 2015/1349 og forordning (EU) 2015/1363 kronologisk til listen over rettsakter som endrer forordning (EF) nr. 798/2008.

I § 2 tilføyes forordning (EU) 2015/1220, forordning (EU) 2015/1349 og forordning (EU) 2015/1363 kronologisk til listen over forordninger.

II

I forskrift 10. september 2009 nr. 1186 om import av tilberedt kjøtt, kjøttprodukter, behandlede mager, blærer og tarmar fra tredjestater gjøres følgende endringer:

EØS-henvisningsfeltet skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg I kap. I innledende del nr. 7 (vedtak 2007/777/EF (sist endret ved beslutning (EU) 2015/1353) og vedtak 2000/572/EF (sist endret ved beslutning (EU) 2015/216).

Vedlegg II skal lyde:

Vedlegg II. Tredjestater og områder av tredjestater som er godkjente for import av kjøttprodukter, behandlede mager, blærer og tarmen til EØS (vedtak 2007/777/EF sist endret ved beslutning (EU) 2015/1353)

Vedlegg III skal lyde:

Vedlegg III. Tredjestater eller områder i tredjestater som ikke er godkjente for produkter etter «A behandling», men hvorfra det er tillatt å importere biltong/tørket kjøtt og pasteuriserte kjøttprodukter til EØS (vedtak 2007/777/EF sist endret ved beslutning (EU) 2015/1353)

III

Endringene trer i kraft straks.

Forordninger

I

I forskrift 19. juli 2010 nr. 1135 om import og transitt av fjørfe og visse fjørfeprodukter fra tredjestater gjøres følgende endringer i delen om «Forordninger»:

Innledningsteksten under «Forordninger» skal lyde:

Nedenfor gjengis til informasjon dansk konsolidert versjon av grunnrettsakten, forordning (EF) nr. 798/2008. At versjonen er konsolidert betyr at endringene av grunnrettsakten er innarbeidet. Grunnrettsakten er endret ved forordning (EF) nr. 1291/2008, forordning (EF) nr. 411/2009, forordning (EU) nr. 215/2010, forordning (EU) nr. 241/2010, forordning (EU) nr. 254/2010, forordning (EU) nr. 332/2010, forordning (EU) nr. 925/2010, forordning (EU) nr. 955/2010, forordning (EU) nr. 364/2011, forordning (EU) nr. 427/2011, forordning (EU) nr. 536/2011, forordning (EU) nr. 991/2011, forordning (EU) nr. 1132/2011, forordning (EU) nr. 1380/2011, forordning (EU) nr. 110/2012, forordning (EU) nr. 393/2012, forordning (EU) nr. 532/2012, forordning (EU) nr. 1162/2012, forordning (EU) nr. 88/2013, forordning (EU) nr. 191/2013, forordning (EU) nr. 437/2013, forordning (EU) nr. 519/2013, forordning (EU) nr. 556/2013, forordning (EU) nr. 866/2013, forordning (EU) nr. 1204/2013, forordning (EU) nr. 166/2014, forordning (EU) nr. 952/2014, forordning (EU) 2015/198, forordning (EU) 2015/243, forordning (EU) 2015/342, forordning (EU) 2015/526, forordning (EU) 2015/608, forordning (EU) 2015/796, forordning (EU) 2015/908, forordning (EU) 2015/1153, forordning (EU) 2015/1220, forordning (EU) 2015/1349 og forordning (EU) 2015/1363. Alle endringene av grunnrettsakten, med unntak av endringene som følger av forordning (EU) 2015/908, forordning (EU) 2015/1153, forordning (EU) 2015/1220, forordning (EU) 2015/1349 og forordning (EU) 2015/1363 er innarbeidet i vedlagte konsolidert versjon. Nedenfor gjengis også forordning (EU) 2015/908, forordning (EU) 2015/1153, forordning (EU) 2015/1220, forordning (EU) 2015/1349 og forordning (EU) 2015/1363. Endringen som følger av forordning (EU) 2015/908, forordning (EU) 2015/1153, forordning (EU) 2015/1220, forordning (EU) 2015/1349 og forordning (EU) 2015/1363 er innarbeidet i listen over tredjestater, områder eller soner.

Etter forordning (EU) 2015/1153 tilføyes:

For å lese forordning (EU) 2015/1220 (dansk utgave) se her:

For å lese forordning (EU) 2015/1349 (dansk utgave) se her:

For å lese forordning (EU) 2015/1363 (dansk utgave) se her:

Liste over tredjestater, områder eller soner skal lyde:

Liste over tredjestater, områder eller soner (jf. forordning (EF) nr. 798/2008 sist endret ved forordning (EU) 2015/1363):

19. aug. Nr. 973 2015**Forskrift om adgang for elevbedrifter til å delta i fiske i skoleåret 2015–2016**

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 19. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressurser (havressurslova) § 11, § 16, § 22, § 23, § 34, § 37, § 38, § 39 og § 59. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

§ 1. Formål

Denne forskrift regulerer adgang for elevbedrifter til å delta i de fiskerier som omfattes av kapittel 2 romertall I–XIV i forskrift 19. desember 2014 nr. 1823 om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske for 2015.

§ 2. Elevbedriftordningen

Elevbedriftordningen gjelder for skoleelever i ungdomsskolen som i regi av skolen driver en elevbedrift. Bedriften, herunder navn på ansatte, som skal delta i elevbedriftordningen, må være registrert ved Fiskeridirektoratets regionkontor og ha fått tildelt deltakernummer.

Adgang til å delta i elevbedriftordningen etter første ledd gjelder ikke for manntallsførte fiskere.

Ansatte i elevbedriften må selv stå om bord og delta i utøvelsen av fisket.

§ 3. Tidspunkt for fiske

Elevbedriftordningen følger skoleåret.

§ 4. Fartøy

Når det i elevbedriftsordningen brukes ikke-merkeregistrert fartøy, gjelder forskrift 26. februar 2010 nr. 252 om begrensninger i torskefisket mv.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan gi tillatelse til at det benyttes merkeregistrerte fartøy som er i ordinær drift.

§ 5. Redskapsbegrensning

Med mindre annet er fastsatt, kan fisket drives med følgende redskaper:

- a) Stang og håndsnøre, og
- b) en juksamaskin, og
- c) garn med samlet lengde på inntil 210 meter, og
- d) liner med inntil 300 angler, og
- e) inntil 20 teiner eller ruser.

Fra det enkelte fartøy kan det ikke fiskes med større antall redskap enn nevnt i første ledd. Når det fiskes med merkeregistrert fartøy, kan Fiskeridirektoratets regionkontor gi tillatelse til å fiske med større redskapsmengde enn nevnt i § 4, men redskapsbegrensningen i § 4 skal fortsatt gjelde per person.

Merkeregistrerte fiskefartøy kan ikke nyttes til ordinær drift når fisket i elevbedriftsordningen pågår.

§ 6. Meldingsordning

Merkeregistrerte fartøy som har fått tillatelse etter § 5 annet ledd skal, for hver enkelt tur på feltet, varsle Fiskeridirektoratet på SMS ved oppstart av fisket og før ankomst for landing av fangst. Meldingen skal sendes til telefonnummer 1933 og inneholde elementer i angitt rekkefølge og med mellomrom:

«elev» (kodeord som oppgis først i meldingen)

«på» eller «av» («på» ved start av fangst og «av» før landing eller avslutning)

Registreringsnummer og navn på fartøy (b99m stortind)

Navn på elevbedrift

Dato og klokkeslett for start eller stopp av fiske (ddmm ttmm).

Eksempel på melding ved start av fiske: «elev på b99m stortind elevbedriftsnavn 3004 1645».

Eksempel på melding ved stopp av fiske: «elev av b99m stortind elevbedriftsnavn 3004 2350».

§ 7. Fangst

Elevbedriften kan ikke omsette fangst for mer enn 50 000 kroner.

Begrensninger i kvoteutnyttelse fastsatt i reguleringene av de fiskerier som omfattes av elevbedriftordningen gjelder ikke for fiske etter denne forskrift.

Begrensninger for fangst av torsk (§ 2) og rognkjeks (§ 4) i forskrift 26. februar 2010 nr. 252 om begrensninger i fisket etter torsk, rognkjeks, makrell og kongekrabbe med fartøy som ikke er innført i register over merkepliktige norske fiskefartøy (merkeregisteret) eller fra land gjelder også for fiske med merkeregistrerte fartøy. Kvantumsbegrensningene per fartøy gjelder likevel ikke innenfor beløpsgrensen som følger av denne forskriftens § 7 første ledd.

§ 8. Blåkveite

Det er ikke tillatt å ha mer enn inntil 5 % bifangst av blåkveite av fangsten ombord til enhver tid og av landet fangst.

§ 9. Levering av fangst

Det er forbudt å motta og levere fangst fisket av annet fartøy.

Fangst kan bare leveres til godkjent kjøper. Kjøper skal skrive ut landingsseddel/sluttseddel i henhold til forskrift 6. mai 2014 nr. 607 om landings- og sluttseddel spesifisert på art straks etter levering. Seddelen skal undertegnes av kjøper og fisker før denne forlater mottaksstedet. I rubrikken for registreringsmerke påføres det nummer som er tildelt av Fiskeridirektoratet.

§ 10. Overtredelsesgebyr

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsen gitt i eller i medhold av denne forskrift, kan ilegges overtredelsesgebyr i henhold til havressurslova § 59 og forskrift 20. desember 2011 nr. 1437 om bruk av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr ved brudd på havressurslova.

§ 11. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskrift straffes i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar § 61 og § 64. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 19. august 2015 og gjelder til og med 15. juni 2016.

20. aug. Nr. 974 2015**Forskrift om endring i forskrift til opplæringslova**

Heimel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 20. august 2015 med heimel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 9a–10. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova blir det gjort følgjande endring:

§ 12–1 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) I ordensreglementet for skolen kan det takast inn føresegner som nærmare regulerer trafikktryggleik og andre førebyggjande tiltak. Foreldra avgjer om barna får sykle til skolen eller ikkje.

II

Endringen blir sette i kraft straks.

21. aug. Nr. 975 2015**Forskrift om endring i forskrift om gjennomføring av EØS-regler om vedtatte internasjonale regnskapsstandarder**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 21. august 2015 med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 3–9 annet ledd.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10ba (forordning (EF) nr. 1126/2008 endret ved forordning (EF) nr. 1260/2008, forordning (EF) nr. 1261/2008, forordning (EF) nr. 1262/2008, forordning (EF) nr. 1263/2008, forordning (EF) nr. 1274/2008, forordning (EF) nr. 53/2009, forordning (EF) nr. 69/2009, forordning (EF) nr. 70/2009, forordning (EF) nr. 254/2009, forordning (EF) nr. 460/2009, forordning (EF) nr. 494/2009, forordning (EF) nr. 495/2009, forordning (EF) nr. 636/2009, forordning (EF) nr. 824/2009, forordning (EF) nr. 839/2009, forordning (EF) nr. 1136/2009, forordning (EF) nr. 1124/2009, forordning (EF) nr. 1164/2009, forordning (EF) nr. 1165/2009, forordning (EF) nr. 1171/2009, forordning (EF) 1293/2009, forordning (EU) nr. 243/2010, forordning (EU) nr. 244/2010, forordning (EU) nr. 550/2010, forordning (EU) nr. 574/2010, forordning (EU) nr. 632/2010, forordning (EU) nr. 633/2010, forordning (EU) nr. 662/2010, forordning (EU) nr. 149/2011, forordning (EU) nr. 1255/2011, forordning (EU) nr. 475/2012, forordning (EU) nr. 1254/2012, forordning (EU) nr. 1255/2012, forordning (EU) nr. 1256/2012, forordning (EU) nr. 183/2013, forordning (EU) nr. 301/2013, forordning (EU) nr. 313/2013, forordning (EU) nr. 1174/2013, forordning (EU) nr. 1374/2013, forordning (EU) nr. 1375/2013, forordning (EU) nr. 634/2014, forordning (EU) nr. 1361/2014, forordning (EU) 2015/28 og forordning (EU) 2015/29. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 17. desember 2004 nr. 1852 om gjennomføring av EØS-regler om vedtatte internasjonale regnskapsstandarder skal § 2 lyde:

EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10ba (forordning (EF) nr. 1126/2008 som endret ved forordning (EF) nr. 1260/2008, forordning (EF) nr. 1261/2008, forordning (EF) nr. 1262/2008, forordning (EF) nr. 1263/2008, forordning (EF) nr. 1274/2008, forordning (EF) nr. 53/2009, forordning (EF) nr. 69/2009, forordning (EF) nr. 70/2009, forordning (EF) nr. 254/2009, forordning (EF) nr. 460/2009, forordning (EF) nr. 494/2009, forordning (EF) nr. 495/2009, forordning (EF) nr. 636/2009, forordning (EF) nr. 824/2009, forordning (EF) nr. 839/2009, forordning (EF) nr. 1136/2009, forordning (EF) nr. 142/2009, forordning (EF) nr. 1164/2009, forordning (EF) nr. 1165/2009, forordning (EF) nr. 1171/2009, forordning (EU) nr. 1293/2009, forordning (EU) nr. 243/2010, forordning (EU) nr. 244/2010, forordning (EU) nr. 50/2010, forordning (EU) nr. 574/2010, forordning (EU) nr. 632/2010, forordning (EU) nr. 633/2010,

forordning (EU) nr. 662/2010, forordning (EU) nr. 149/2011, forordning (EU) nr. 1205/2011, forordning (EU) nr. 475/2012, forordning (EU) nr. 1254/2012, forordning (EU) nr. 1255/2012, forordning (EU) nr. 1256/2012, forordning (EU) nr. 183/2013, forordning (EU) nr. 301/2013, forordning (EU) nr. 313/2013, forordning (EU) nr. 1174/2013, forordning (EU) nr. 1374/2013, forordning (EU) nr. 1375/2013, forordning (EU) nr. 634/2014, forordning (EU) nr. 1361/2014, forordning (EU) 2015/28 og forordning (EU) 2015/29 gjelder som forskrift.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Forordninger

I informasjonsdelen «Forordninger» tilføyes følgende:

For å lese forordning (EU) nr. 1361/2014 se her:

Engelsk versjon.

For å lese forordning (EU) 2015/28 se her:

Engelsk versjon.

For å lese forordning (EU) 2015/29 se her:

Engelsk versjon.

21. aug. Nr. 976 2015

Forskrift om endring i forskrift om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild i fiskevernsonen i Svalbard i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 21. august 2015 med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone og lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av vittelevande marine ressurser (havressurslova) § 16, jf. forskrift 3. juni 1977 nr. 6 om fiskevernsonen ved Svalbard § 3. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 4. desember 2014 nr. 1508 om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild i fiskevernsonen ved Svalbard i 2015 gjøres følgende endring:

§ 3 Unntak fra fiskeforbudet (ny) skal lyde:

Fartøy fra stater som i 2015 har adgang til å fiske norsk vårgytende sild i andre norske fiskerijurisdiksjonsområder kan uten hensyn til forbudet i § 2 fra 21. august til og med 31. desember 2015 fiske norsk vårgytende sild innenfor et område avgrenset av rette linjer mellom følgende posisjoner:

1. N 74° 04,73' Ø 19° 05,76'
2. N 76° 00' Ø 17° 41,77'
3. N 76° 30' Ø 14° 00'
4. N 77° 00' Ø 12° 15'
5. N 78° 00' Ø 09° 55'
6. N 79° 00' Ø 09° 00'
7. N 79° 00' V 03° 29'.

Videre langs yttergrensen for fiskevernsonen ved Svalbard til posisjon

8. N 72° 10,46' Ø 10° 18,42'.

Videre langs yttergrensen for Norges økonomiske sone til posisjon 1.

Fangster tatt i medhold av første ledd skal avregnes sammen med og på samme måte som kvoter tildelt i øvrige norske fiskerijurisdiksjonsområder.

Fiskeridirektøren kan stoppe fisket etter norsk vårgytende sild i fiskevernsonen ved Svalbard for den enkelte part når det kvantum som tilfaller partene til firepartsavtalen om forvaltning av norsk vårgytende sild for 2015 er beregnet å ville bli oppfisket.

Fiskeridirektøren kan stenge hele eller deler av området nevnt i første ledd dersom innblandingen av sild under minstsmål i de enkelte fangster overstiger 20 % i antall, eller når andre forhold hindrer et biologisk forsvarlig fiske.

Tidligere § 3, § 4 og § 5 blir nye § 4, § 5 og § 6.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

21. aug. Nr. 977 2015**Forskrift om endring i forskrift om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild i den nordøstlige del av Norges økonomiske sone**

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 21. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova) § 11, § 12 og § 16. Kunngjort 21. august 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 3. september 1998 nr. 859 om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild i den nordøstlige del av Norges økonomiske sone gjøres følgende endringer:

§ 2 (endret) skal lyde:

Uten hensyn til forbudet i § 1 kan det innenfor fire nautiske mil fra grunnlinjene vest for 29° 05' Ø drives fiske etter norsk vårgytende sild for fartøy som:

1. har adgang til å delta i fisket etter norsk vårgytende sild i henhold til forskrift 19. desember 2014 nr. 1823 om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske for 2015 (deltakerforskriften) og
2. har en største lengde under 21,35 meter eller lasteromsvolum under 150 m³.

Fartøy som er på eller over 21,35 meter største lengde, men under 150 m³ må søke dispensasjon hos Fiskeridirektoratet region Finnmark for å få delta i dette fisket.

Når det gjelder fisket nevnt i første ledd kan Fiskeridirektoratet stoppe fisket, innskrenke eller utvide i tidsperioden det kan fiskes, og stenge av hele eller deler av området for fiske.

§ 3 (endret) skal lyde:

Uten hensyn til forbudet i § 1 kan det fra 21. august 2015 til og med 31. desember 2015 drives fiske etter norsk vårgytende sild innenfor et område avgrenset av rette linjer mellom følgende posisjoner:

1. N 70° 40,5' Ø 21° 59,1'
2. N 74° 4,73' Ø 19° 5,76'.

Videre langs yttergrensen for Norges økonomiske sone til posisjon

3. N 72° 10,46' Ø 10° 18,42'.

Fiskeridirektoratet kan stenge hele eller deler av området nevnt i første ledd dersom innblanding av sild under minstemål i de enkelte fangster overstiger 20 % i antall.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

18. aug. Nr. 978 2015**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 18. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova) § 12 og § 16, jf. forskrift 18. desember 2014 nr. 1778 om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015 § 5 og § 13. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

I

I forskrift 18. desember 2014 nr. 1778 om regulering av fisket etter uer nord for 62° N i 2015 gjøres følgende endringer:

§ 4 (endret) skal lyde:

Fartøy som har adgang til å delta tildeles like maksimalkvoter på 680 tonn uavhengig av fartøystørrelse og uavhengig av om fartøyet har en eller flere tråttillatelser.

§ 9 annet ledd (nytt) skal lyde:

Når det direkte fisket etter uer er stoppet, eller når det enkelte fartøy har fisket sin maksimalkvote angitt i § 4, er det tillatt å ha inntil 20 % bifangst av uer i vekt i de enkelte fangster og ved landing.

II

Forskriften trer i kraft straks.

19. aug. Nr. 979 2015**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 19. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova) § 12, jf. forskrift 12. desember 2014 nr. 1596 om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 § 12. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

I

I forskrift 12. desember 2014 nr. 1596 om regulering av fiske etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 gjøres følgende endring:

§ 7 andre ledd skal lyde:

Fartøy med avgrenset nordsjøtrållatillatelse som har fisket mer enn 325 tonn sei i ett av årene 2006, 2007 og 2008 får kvotefaktor 1 og kan maksimalt fiske og lande inntil 800 tonn. Andre fartøy med avgrenset nordsjøtrållatillatelse får kvotefaktor 0,5 og kan maksimalt fiske og lande inntil 400 tonn.

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

19. aug. Nr. 980 2015**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2015**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 19. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 16, jf. forskrift 18. desember 2014 nr. 1775 om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 § 25. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

I

I forskrift 18. desember 2014 nr. 1775 om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2015 gjøres følgende endring:

§ 15 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

Kvoteneheten for EU-sonen oppheves med virkning fra og med 19. august 2015.

II

Forskriften trer i kraft straks.

21. aug. Nr. 981 2015**Forskrift om behandling av dødsbo hvor avdøde ikke har arvinger og departementets adgang til å fordele formue til nærstående mv.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. august 2015 med hjemmel i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. § 46 andre ledd og § 47. Fremmet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

§ 1. *Departementets oppgaver under bobehandlingen når avdøde ikke har arvinger*

I et dødsbo hvor avdøde ikke har slektninger, ektefelle eller samboer som arver ham eller henne, og det ikke er skrevet testament om arven, åpner retten offentlig skifte av eget tiltak, jf. skifteloven § 83, eller § 88 der det er tvil om hvem som er rette arvinger i dødsboet.

Departementet treffer de avgjørelser under skiftet som ellers hører under loddeierne. Den kompetansen til å binde retten som følger av skifteloven § 19, skal i disse sakene tilkomme departementet. Departementet tar også stilling til spørsmål om salg av fast eiendom og løsøre, jf. skifteloven § 61 første ledd. Departementet har også rett til å kreve at retten fastsetter bobestyrers krav om godtgjørelse ved kjennelse, jf. skifteloven § 91f.

Departementet skal sørge for at kostnadene til behandling av boet og kostnadene til begravelse og gravlegat mv. blir dekket av boets midler.

§ 2. *Fordeling av formuen helt eller delvis til nærstående mv.*

I særlige tilfeller kan departementet bestemme at formuen helt eller delvis skal fordeles til slektninger eller andre som har stått avdøde nær. Slik avgjørelse kan treffes etter søknad. Departementet kan sette frist for innsendelse av slik søknad.

Som hovedregel kan slik avgjørelse bare treffes dersom det over tid har vært et meget nært forhold mellom avdøde og søkeren, f.eks. regelmessig økonomisk støtte, felles bolig eller lignende.

Dersom avdøde selv i en klart bevist form har erklært at vedkommende søker skal ta arv, kan også slik avgjørelse treffes. Det samme gjelder overfor institusjoner eller ideelle organisasjoner, dersom særlige forhold taler for det. Slik avgjørelse kan likevel ikke treffes på det grunnlag at institusjonen har fungert som bopel for avdøde eller avdøde har vært medlem av organisasjonen, med mindre avdødes vilje klart tilsier dette.

Departementet kan bestemme at personer som har bistått avdøde økonomisk eller praktisk, eller har bistått i forbindelse med dødsfallet eller booppjøret, kan gis en begrenset påskjønnelse av boets midler.

§ 3. *Ikrafttredelse og overgangsregel mv.*

Forskriften trer i kraft fra 1. september 2015.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 30. august 1991 nr. 564 om salg av arvemidler og avkall på arv til staten. Denne skal likevel fortsatt gjelde for dødsfall som fant sted før ikrafttredelsen av den nye forskriften.

21. aug. Nr. 982 2015

Forskrift om endring i forskrift om adgang for elevbedrifter til å delta i fiske i skoleåret 2015–2016

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 21. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 11, § 16, § 22, § 23, § 34, § 37, § 38, § 39 og § 59. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

I

I forskrift 19. august 2015 nr. 973 om adgang for elevbedrifter til å delta i fiske i skoleåret 2015–2016 gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd (endret) skal lyde:

Elevbedriftordningen gjelder for skoleelever i grunnskolen som i regi av skolen driver en elevbedrift. Bedriften, herunder navn på ansatte, som skal delta i elevbedriftordningen, må være registrert ved Fiskeridirektoratets regionkontor og ha fått tildelt deltakernummer.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

21. aug. Nr. 983 2015

Delegering av myndighet til å oppheve fredning av trær

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. august 2015 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 77. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

Delegering av Kongens myndighet etter lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 77 (overgangsbestemmelser) til Klima- og miljødepartementet, slik at departementet kan bestemme, også i andre tilfeller enn der verneformålet er bortfalt, at vedtak om trefredning ikke lenger skal stå ved lag.

24. aug. Nr. 984 2015

Forskrift om endring i SI-forskriften

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 24. august 2015 med hjemmel i lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral (SI-loven) § 1. Kunngjort 25. august 2015 kl. 13.40.

I

I forskrift 1. juni 2013 nr. 565 til SI-loven (SI-forskriften) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) tvangsmulkt ilagt med hjemmel i:
- el-tilsynsloven,
  - finanstillsynsloven § 10,
  - produktkontrollloven,
  - forurensningsloven,
  - finansieringsvirksomhetsloven § 5–2,
  - statistikkloven,
  - pengespilloven,
  - kringkastingsloven,
  - legemiddeloven,
  - lotteriloven,
  - medieeierskapsloven,
  - personopplysningsloven,
  - apotekloven,
  - svalbardmiljøloven,
  - forsikringsvirksomhetsloven § 16–1 annet ledd,
  - arbeidsmiljøloven,
  - lov 21. desember 2005 nr. 124 om obligatorisk tjenestepensjon § 8,
  - skipssikkerhetsloven,
  - børsloven,
  - verdipapirhandeloven § 17–1 fjerde ledd,

- havressurslova,
- plan- og bygningsloven,
- markedsføringsloven,
- mineralloven,
- sivilbeskyttelsesloven,

§ 1 første ledd bokstav g skal lyde:

g) følgende overtredelsesgebyr med hjemmel i:

- lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer,
- el-tilsynsloven,
- lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv.,
- lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring,
- energiloven,
- kringkastingsloven,
- personopplysningsloven,
- vannressursloven,
- svalbardmiljøloven,
- yrkestransportlova § 40a,
- valgloven,
- konkurranseloven,
- arbeidsmiljøloven,
- skipssikkerhetsloven,
- børsløven,
- verdipapirhandeløven,
- havressurslova,
- plan- og bygningsloven,
- markedsføringsloven,
- mineralloven,
- havenergiloa,
- sivilbeskyttelsesloven,
- lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater § 26,

§ 1 første ledd bokstav i og j skal lyde:

i) følgende krav:

- refusjonskrav etter forvalteroppnevnelser med hjemmel i domstolloven § 228,
- krav om refusjon ved fri rettshjelp med hjemmel i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp,
- refselsbot med hjemmel i lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet,
- refusjonskrav etter bokettersyn med hjemmel i forskrift til domstolloven kapittel 11,
- miljøerstatning med hjemmel i svalbardmiljøloven,
- refselsbot med hjemmel i sivilbeskyttelsesloven,
- refusjonskrav med hjemmel i personopplysningsloven § 44,
- regresskrav med hjemmel i voldsoffererstatningsloven,
- krav på tilskudd og regresskrav med hjemmel i pasientskadeløven,
- gjeldskrav med hjemmel i utdanningsstøtteløven og som er besluttet overført til Statens innkrevingsentral,
- krav om vinningsavståelse med hjemmel i verdipapirhandeløven § 17–2,
- tilbakebetalingskrav for utbetalt bostøtte med hjemmel i bustøtteløva,

j) følgende krav med grunnlag i gjeldsbrev eller avtale:

- tilbakebetalingskrav for tilskudd gitt av Medietilsynet, Utenriksdepartementet, Norsk Filminstitutt, Fredskorpset og Konkurransetilsynet,
- krav med grunnlag i avtale med Direktoratet for samfunnssikkerhet, Utenriksdepartementet, Forsvarsbygg og Konkurransetilsynet,
- krav med grunnlag av nødlidenslån etter gjeldsbrev utstedt av Utenriksdepartementet,

§ 3 skal lyde:

§ 3. Renter ved forsinket betaling

Det skal ikke løpe rente etter lov om Statens innkrevingsentral § 7 første og annet ledd for følgende krav dersom ikke annet er bestemt i avtale med oppdragsgiver:

- bot ilagt i en offentlig straffesak,
- inndragning ilagt i en offentlig straffesak,
- tvangsmulkt med hjemmel i svalbardmiljøloven,
- tvangsmulkt med hjemmel i skipssikkerhetsloven,
- tvangsmulkt ilagt av Sjøfartsdirektoratet med hjemmel i produktkontrolløven,

- tvangsmulkt med hjemmel i arbeidsmiljøloven,
- byggesaksgebyr med hjemmel i arbeidsmiljøloven,
- overtredelsesgebyr med hjemmel i arbeidsmiljøloven,
- forsinkelsesgebyr med hjemmel i regnskapsloven,
- tilbakebetalingskrav for utbetalt bostøtte med hjemmel i bustøttelova,
- tvangsmulkt med hjemmel i sivilbeskyttelsesloven,
- tvangsmulkt med hjemmel i plan- og bygningsloven,
- overtredelsesgebyr med hjemmel i konkurranseloven,
- tilbakebetaling av tilskudd til Konkurransetilsynet.

§ 4 skal lyde:

§ 4. Betalingslempling

Statens innkrevingsentral myndighet til å nedsette krav etter lov om Statens innkrevingsentral § 8 første og annet ledd gjelder ikke:

- byggesaksgebyr etter arbeidsmiljøloven,
- overtredelsesgebyr etter arbeidsmiljøloven,
- tvangsmulkt etter arbeidsmiljøloven,
- regressvedtak og krav på tilbakebetaling etter voldsoffererstatningsloven,
- tilbakebetaling av tilskudd til Konkurransetilsynet.

II

Endringene trer i kraft straks.

24. aug. Nr. 989 2015

Forskrift om endring i forskrift om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt mv.

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 24. august 2015 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 11, § 14, § 15 og § 29, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap I. del 4.1 nr. 1 (direktiv 2014/64/EU). Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I forskrift 9. juli 2010 nr. 1131 om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt mv. gjøres følgende endringer:

I EØS-henvisningsfeltet skal henvisningen til EØS-avtalen vedlegg I kapittel I del 4.1 nr. 1 lyde:
del 4.1 nr. 1 (direktiv 64/432/EØF endret ved direktiv 97/12/EF, direktiv 2000/15/EF og direktiv 2014/64/EU)

Kapittel III tittelen skal lyde:

Kapittel III. Rapportering til Mattilsynet

§ 11 skal lyde:

§ 11. Utfyllende nasjonale bestemmelser om rapportering

Dyreholder, unntatt transportør, skal rapportere følgende hendelser til Mattilsynet:

- a) Fødsel og dødsfall av dyr på driftsenheten.
- b) Forflytning av dyr til og fra driftsenheten.
- c) Merking av dyr på driftsenheten med en annen identifikasjonskode enn den de fikk ved fødsel i EØS, eller ved import fra en tredjestat til EØS.

Hendelsene, unntatt fødsel, skal rapporteres innen 7 dager etter at hendelsen fant sted. Fødsel skal rapporteres innen 7 dager etter at dyret ble merket.

Rapporteringen skal gjøres på skjema utarbeidet av Mattilsynet eller ved dataoverføring til Mattilsynets tilsynssystemer (Husdyrregisteret).

Rapportering av fødsel og dødsfall kreves ikke for kalver som blir født og dør på driftsenheten før de er merket.

§ 12 skal lyde:

§ 12. Rapportering ved fødsel av dyr på driftsenheten

Ved rapportering av fødsel av dyr på driftsenheten, skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Dyreholderens navn og adresse.
- b) Driftsenhetens identifikasjonskode.
- c) Dyrets fødselsdato.
- d) Dato for merking av dyret.
- e) Dyrets identifikasjonskode.
- f) Dyrets kjønn.
- g) Dyrets rase eller farge.

- h) Morddyrets identifikasjonskode.
- i) Type elektronisk merke dersom et slikt blir brukt på dyret.

§ 13 skal lyde:

§ 13. Rapportering ved forflytning av dyr til driftsenheten

Ved rapportering av forflytning av dyr til driftsenheten fra en annen driftsenhet i Norge, skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Opplysningene i § 12 bokstav a, b og e.
- b) Dato for dyrets ankomst.
- c) Navnet og adressen til dyreholderen, unntatt transportøren, eller identifikasjonskoden til driftsenheten dyret ble forflyttet fra.

Ved rapportering av forflytning av dyr til driftsenheten fra en annen EØS-stat, skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Opplysningene i § 12 bokstav a, b og i.
- b) Dato for dyrets ankomst.
- c) Opplysningene i § 17 første ledd bokstav a til h.
- d) Referansenummeret på helsesertifikatet som fulgte med dyret.

Ved rapportering av forflytning av dyr til driftsenheten fra en tredjestat, skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Opplysningene i § 12 bokstav a, b, c, d, e, f, g og i.
- b) Dato for dyrets ankomst.
- c) Tredjestatens opprinnelige identifikasjon av dyret.
- d) Referansenummeret på helsesertifikatet som fulgte med dyret.

§ 14 skal lyde:

§ 14. Rapportering ved forflytning av dyr fra driftsenheten

Ved rapportering av forflytning av dyr fra driftsenheten, skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Opplysningene i § 12 bokstav a, b og e.
- b) Dato for forflytning av dyret fra driftsenheten.
- c) Navnet og adressen til dyreholderen, unntatt transportøren, eller identifikasjonskoden til driftsenheten dyret ble forflyttet til.
- d) Referansenummeret på helsesertifikatet som fulgte med dyret, dersom forflytningen skjer til en driftsenhet i en annen EØS-stat.

§ 15 skal lyde:

§ 15. Rapportering ved dødsfall av dyr på driftsenheten

Ved rapportering av dødsfall, inkludert slakting, av dyr på driftsenheten skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Opplysningene i § 12 bokstav a, b og e.
- b) Dyrets dødsdato.

Ny § 15a i kapittel III skal lyde:

§ 15a. Rapportering ved merking av dyr med ny identifikasjonskode

Ved rapportering av merking av dyr på driftsenheten med en annen identifikasjonskode enn den dyret fikk ved fødsel i EØS, eller ved import fra en tredjestat til EØS, skal dyreholderen gi følgende opplysninger:

- a) Opplysningene i § 12 a, b, d og i.
- b) Dyrets opprinnelige og dyrets nye identifikasjonskode.

§ 17 bokstav a skal lyde:

- a) Dyrets nåværende identifikasjonskode og eventuelle tidligere identifikasjonskoder.

§ 17 bokstav e skal lyde:

- e) Morddyrets identifikasjonskode eller, dersom dyret er importert fra en tredjestat, identifikasjonskoden dyret fikk i EØS-importstaten.

§ 19 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) Ajourførte opplysninger om hvert enkelt dyrs:
  1. nåværende identifikasjonskode og eventuelle tidligere identifikasjonskoder,
  2. fødselsdato,
  3. kjønn, og
  4. rase eller farge.

II

Endringene trer i kraft 18. juli 2019.

24. aug. Nr. 990 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 24. august 2015 med hjemmel i forskrift 22. desember 2014 nr. 1862 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015 § 34. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I forskrift 22. desember 2014 nr. 1862 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015 gjøres følgende endringer:

§ 6 skal lyde:

§ 6. Kvotefleksibilitet for torsk og hyse over årsskiftet på gruppenivå

Ved overfiske eller underfiske på inntil 10 % i 2015 kan Fiskeridirektoratet belaste eller godskrive gruppekvote av torsk og hyse med et tilsvarende kvantum i 2016.

Dersom det gjenstår mer enn 10 % av en fartøygruppes restkvote, kan den overskytende kvoten refordes til de andre fartøygruppene.

§ 19 første og andre ledd skal lyde:

Kvoteenhet etter hjemmelslengde og største lengde er som følger:

<i>Hjemmelslengde</i>	<i>Største lengde</i>	<i>Kvoteenhet (garantert kvote)</i>	<i>Kvoteenhet (maksimalkvote)</i>
Under 11 m	Under 11 m	5,1103	158,4188
	Over 11 m	5,1103	81,7646
11–14,9 m	Under 11 m	4,7802	43,0216
	Over 11 m	4,7802	23,9009
15–20,9 m	Under 11 m	5,4811	13,7029
	Over 11 m	5,4811	9,5920
21–27,9 m	Under 11 m	5,4790	13,6981
	Over 11 m	5,4790	9,5888

Fartøy med adgang til å delta kan fiske følgende kvanta hyse (tonn):

<i>Hjemmelslengde</i>	<i>Kvotefaktor</i>	<i>Garantert kvote</i>	<i>Maksimalkvote største lengde under 11 m</i>	<i>Maksimalkvote største lengde over 11 m</i>
under 7 meter	1,12	5,7	177,4	91,6
7–7,9	1,31	6,7	207,5	107,1
8–8,9	1,56	8,0	247,1	127,6
9–9,9	1,93	9,9	305,7	157,8
10–10,9	2,06	10,5	326,3	168,4
11–11,9	2,85	13,6	122,6	68,1
12–12,9	3,38	16,2	145,4	80,8
13–13,9	4,10	19,6	176,4	98,0
14–14,9	4,67	22,3	200,9	111,6
15–20,9	7,83	42,9	107,3	75,1
21–27,9	7,83	42,9	107,3	75,1

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

24. aug. Nr. 991 2015

Vedtak om endring i våpeninstruks for politiet

Hjemmel: Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet 24. august 2015 med hjemmel i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 29. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I våpeninstruks 1. august 1989 nr. 4872 for politiet gjøres følgende endringer:

§ 23 skal lyde:

Har politimann avfyrt skudd i tjeneste, herunder vådeskudd, skal han sørge for at politisjef snarest mulig gis underretning. Politisjef iverksetter nødvendige tiltak etter fastlagte prosedyrer. Politisjef skal innarbeide tiltak for å yte psykiatrisk bistand når våpen har vært benyttet.

§ 24 skal lyde:

Når politimann i tjeneste har brukt eller truet med bruk av skyte- eller sprengvåpen, skal politisjef snarest mulig og uavhengig av en eventuell strafferettslig etterforskning innrapportere til Politidirektoratet. Innrapporteringsplikten omfatter også vådeskudd.

II

Endringene trer i kraft straks.

25. aug. Nr. 992 2015

Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 25. august 2015 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–4 fjerde ledd, § 5–25 tredje ledd og § 22–2 andre ledd, lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 6–2, lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven) § 5–1 siste ledd og lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven) § 5–5 nr. 1 og nr. 2. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I forskrift 26. juni 2015 nr. 796 om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege gjøres følgende endring:

I forskriftens kapittel II skal takstene 4a1 og 4b1 lyde:

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*4 a1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved godkjent spesialist i anesthesiologi, fysikalsk medisin og rehabilitering, hudsykdommer, indremedisin/kirurgi med tilhørende subspecialiteter, nevrologi, pediatri, psykiatri (barnepsykiatri), revmatologi, yrkesmedisin og onkologi (etter henvisning). Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4b, 4c, 11, 13, 14, 15, 217c.	283,—	283,—	0,—	B3, B4	0
*4 b1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved andre godkjente spesialister (etter henvisning). Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4a, 4c, 11, 13, 14, 15, 217, 621, 622, 623, 624.	184,—	184,—	0,—	B3, B4	0

II

Forskriften trer i kraft 1. september 2015.

26. aug. Nr. 993 2015

Kunngjøring om stadfestelse av tekniske regler etter EØS-høringsloven

Hjemmel: Kunngjøring fra Sjøfartsdirektoratet 26. august 2015 med hjemmel i lov 17. desember 2004 nr. 101 om europeisk meldeplikt for tekniske regler m.m. (EØS-høringsloven) § 10 andre ledd, jf. § 11 andre ledd. Jf. forskrift 18. desember 2014 nr. 1911 om endring i forskrift om sikringstiltak mot brann og eksplosjon på flyttbare innretninger. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

Forskrift 18. desember 2014 nr. 1911 om endring i forskrift om sikringstiltak mot brann og eksplosjon på flyttbare innretninger innførte enkelte tekniske regler. Forslaget ble sendt på EØS-høring fra 30. april til 31. juli 2015 uten at det har kommet innspill.

I henhold til lov 17. desember 2004 nr. 101 (EØS-høringsloven) § 10 andre ledd, skal vedtatte regler stadfestes etter gjennomført EØS-høring, og stadfestelse skal kunngjøres, jf. § 11.

Reglene stadfestes av Sjøfartsdirektoratet.

Følgende legges til i ingressen til forskrift 18. desember 2014 nr. 1911 om endring i forskrift om sikringstiltak mot brann og eksplosjon på flyttbare innretninger:

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XIX nr. 1 (direktiv 98/34/EF).

27. aug. Nr. 994 2015**Forskrift om endring i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning**

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 27. august 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 1–6, § 2–1 og § 3–1. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I forskrift 1. februar 2010 nr. 96 om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning gjøres følgende endring:

§ 3–1 tredje ledd skal lyde:

Ved akkreditering av et nytt doktorgradsstudium skal studiet ha et fagmiljø tilsvarende minst 8 årsverk med førstestillingskompetanse, hvorav minst seks er i heltids kombinerte forsknings- og undervisningsstillinger og minst 4 har professorkompetanse. Institusjonen må videre kunne dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å knytte minst 15 doktorgradsstudenter til studiet i løpet av fem år etter oppstart. Institusjonen må kunne sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 doktorgradsstudenter. Kravet om et doktorgradsmiljø med minst 15 doktorgradsstudenter gjelder ikke for Samisk høyskole. Samisk høyskole må sikre at stipendiatene får et godt faglig miljø med høy kvalitet, blant annet gjennom forpliktende samarbeid med andre institusjoner.

*II**Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. september 2015.

Merknader

I merknader til de enkelte paragrafer kapittel 3 merknad til § 3–1 skal nytt fjerde ledd lyde:

Samisk høyskole må kunne sikre at høyskolen har et rimelig og stabilt omfang stipendiater og at disse får et godt faglig miljø. Det legges videre vekt på at et lavere stipendiatantall enn ved andre institusjoner aktivt må kompenseres ved at høyskolen inngår avtaler med andre institusjoner som gir stipendiatutdanning innen samisk språk og kultur, at det legges opp til mobilitet mellom institusjonene og at det stilles krav om at stipendiatene oppholder seg ved andre institusjoner en del av utdanningsløpet og liknende. Departementet vil også understreke betydningen av at avhandlingen får et bredere nedslagsfelt enn det samisktalende språksamfunn. Det er viktig at avhandlingen får et bredere nedslagsfelt enn det samisktalende språksamfunn, og høyskolen må derfor legge særskilt vekt på at dersom avhandlingen skrives på samisk, må et sammendrag av avhandlingen formidles på et annet språk enn samisk.

27. aug. Nr. 995 2015**Forskrift om endring i forskrift om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske for 2015 (deltakerforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 27. august 2015 med hjemmel i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I forskrift 19. desember 2014 nr. 1823 om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske for 2015 (deltakerforskriften) gjøres følgende endring:

§ 41 første ledd bokstav a (endret) skal lyde:

- a. fartøyet må være registrert i merkeregisteret, være egnet, bemannet og utstyrt for fangst av kongekrabbe og være på eller over 6 meter største lengde og under 21 meter største lengde.

II

Forskriften trer i kraft 5. september 2015 og gjelder til og med 31. desember 2015.

27. aug. Nr. 996 2015**Forskrift om regulering av fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område øst for 26° Ø mv. i 2015**

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 27. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressurser (havressurslova) § 11, § 12, § 13, § 16, § 22, § 34, § 35, § 36, § 37, § 43 og § 59 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 20 og § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder i kvoteregulert område. Forskriften gjelder også på land og utenfor kvoteregulert område der det følger av sammenhengen i forskriften.

§ 2. Generelt forbud

Det er forbudt for fartøy å fange, oppbevare om bord og lande kongekrabbe innenfor kvoteregulert område. Med kvoteregulert område menes i denne forskrift følgende område:

a) Magerøysundet. Sør og øst for en linje trukket mellom punktene:

N 70° 55,96' Ø 25° 32,81'

N 70° 55,82' Ø 25° 30,46'

b) Sør og øst for rette linjer trukket fra posisjon N 71° 08,05' Ø 26° til N 71° 30' Ø 26°, inkludert hele Porsangerfjorden og Kamøyfjorden, og videre østover langs N 71° 30' til grensen mot Russland. Deretter følger linjen yttergrensen for Norges økonomiske sone sørover til fastlandet.

§ 3. Totalkvote og kvotefleksibilitet

Uten hinder av forbudet i § 2 kan fartøy med adgang til å delta i kvoteregulert fangst av kongekrabbe, fange og lande 960 tonn hannkrabber, 40 tonn hunnkrabber og 80 tonn skadede hannkrabber i kvoteregulert område fra og med 5. september 2015 til og med 31. desember 2015.

Av kvantumet i første ledd avsettes 1 tonn hannkrabber til fritidsfiske og 2 tonn hannkrabber til turistfisket.

Ved underfiske på inntil 10 % i perioden fra og med 1. august 2014 til og med 23. august 2015 kan Fiskeridirektoratet godskrive totalkvoten med et tilsvarende kvantum for reguleringsperioden fra og med 5. september 2015 til og med 31. desember 2015.

Ved overfiske eller underfiske på inntil 10 % i perioden fra og med 5. september 2015 til og med 31. desember 2015 kan Fiskeridirektoratet belaste eller godskrive totalkvoten med et tilsvarende kvantum for reguleringsåret 2016.

§ 4. Fartøykvoter

Fartøy med adgang til å delta i kvoteregulert fangst av kongekrabbe hvor eier av fartøyet per 1. januar 2015 står registrert på blad B i fiskermanntallet kan fange og lande inntil 2,0 tonn lytefri hannkrabbe.

For å tildeles kvote etter første ledd må eier av fartøyet være registrert på blad B i fiskermanntallet per 1. januar 2015. Tilbakedatert registrering gir ikke adgang til fartøykvote etter første ledd.

Øvrige fartøy med adgang til å delta i kvoteregulert fangst av kongekrabbe, kan fange og lande inntil 1,0 tonn lytefri hannkrabbe.

§ 5. Tilleggskvoter

Fartøy med adgang til å delta i kvoteregulert fangst av kongekrabbe kan fange og lande inntil 9 % skadede hannkrabber og 5 % hunnkrabber beregnet av fartøyets fangst av lytefri hannkrabbe per uke.

§ 6. Kvoteutnyttelse

Hvert fartøy kan bare fiske og lande én kvote av de enkelte fiskeslag innenfor reguleringsåret.

Dersom fartøyeier skifter ut sitt fartøy, skal det gjøres fradrag i kvoten som tildeles det ervervede fartøyet for det kvantum fartøyeier har fisket og levert innenfor reguleringsåret med fartøyet som skiftes ut. Uten hinder av første ledd kan fartøyeier fiske med det ervervede fartøyet selv om tidligere eier har fisket og levert fangst med samme fartøy innenfor reguleringsåret, men det skal da gjøres fradrag i kvoten for det kvantum selger av utskiftingsfartøyet har fisket og levert i reguleringsåret med fartøyet. Første og annet ledd gjelder tilsvarende ved utskifting av fartøy i åpen gruppe. Når det kan gjøres fradrag både etter første og annet punktum, skal bare det kvantum som er størst trekkes fra.

Dersom det er foretatt utskifting flere ganger i løpet av reguleringsåret, skal det så langt det passer tas høyde for dette ved fradrag i kvoten etter annet ledd. Tilsvarende gjelder dersom en fisketillatelse tildeles til erstatning for tilsvarende fisketillatelse som oppgis fra annet fartøy, og den oppgitte tillatelsen tidligere i reguleringsåret er tildelt til erstatning for fisketillatelse som oppgis fra et annet fartøy.

Det kan gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd og annet ledd annet punktum dersom fartøyet har deltatt i lukket gruppe i de enkelte fiskeri og ikke har skiftet eier de siste to årene.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan gjøre unntak fra første ledd og annet ledd annet punktum for fartøy som erverves til erstatning for fartøy som på grunn av havari eller forlis har vesentlig driftsavbrudd. Det er en forutsetning at vilkårene for bruk av leiefartøy ellers er oppfylt.

§ 7. Overføring av fangst

Det kvantum som kan fanges av det enkelte fartøy kan ikke overføres til annet fartøy. Det er også forbudt å motta og lande kongekrabbe som er fanget av et annet fartøy. Dette forbudet gjelder også kongekrabbe fanget utenfor det kvoteregulerte området.

§ 8. Landing av fangst

Kongekrabbe fanget i det kvoteregulerte området må landes innenfor det kvoteregulerte området.

Uten hinder av første ledd kan kongekrabbe fanget i det kvoteregulerte området landes i Skarsvåg i Nordkapp kommune.

§ 9. Fangst i og utenfor kvoteregulert område

Fartøy med adgang til å delta i kvoteregulert fangst av kongekrabbe må, etter oppstart av fangst i kvoteregulert område, ha avsluttet og landet fangsten for reguleringsåret 2015 før det kan delta i fangst utenfor kvoteregulert område.

Ved refordeling av kvote kan refordelt kvantum likevel fangstes innenfor det kvoteregulerte området.

Fartøy med adgang til å delta i kvoteregulert fangst av kongekrabbe som har fanget og landet sin fartøykvote angitt i § 4 kan ikke ha teiner om bord samtidig med at det drives fiske med bunn garn eller bunnline.

§ 10. Rapporteringsplikt per SMS

Den som deltar i fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område skal sende melding til Fiskeridirektoratet region Finnmark per SMS (telefon 1933) når fartøy starter og avslutter fangst i det kvoteregulerte området. Dette gjelder også ved oppstart av fangst etter en eventuell refordeling. Fangsten anses startet når redskapen settes i sjøen. Det skal videre sendes en melding om landing en time før fartøy lander fangst i kvoteregulert område.

- a) Melding om start av fangst skal inneholde følgende elementer i angitt rekkefølge og med mellomrom:

«kkk»

«akt» 2 døgn før fangsten starter i kvoteregulert område

Registreringsmerke

Navn på fartøyet

Dato og klokkeslett

- b) Melding om avslutning av fangst skal inneholde følgende elementer i angitt rekkefølge og med mellomrom:

«kkk»

«pas» når fartøyet avslutter fangsten i kvoteregulert område

Registreringsmerke

Navn på fartøyet

Dato og klokkeslett

- c) Melding om landing skal inneholde følgende elementer i angitt rekkefølge og med mellomrom:

«kkk»

Registreringsmerke

Navn på fartøyet

Dato og klokkeslett

Kvantum kongekrabbe angitt i kilogram

Antall teinedøgn (antall teiner x antall døgn teinene har vært vatnet)

Landingssted.

§ 11. Sporing

Fartøy som deltar i fangst i henhold til § 3, og som ikke er underlagt kravet til sporing i forskrift 21. desember 2009 nr. 1743 om posisjonsrapportering og elektronisk rapportering for norske fiske- og fangstfartøy, skal være utstyrt med typegodkjent automatisk identifikasjonssystem (AIS, klasse A eller B). Systemet skal holdes i gang til enhver tid gjennom hele reguleringsåret, med mindre internasjonale avtaler, regler eller standarder åpner for beskyttelse av navigasjonsopplysninger.

Fartøy underlagt forskrift 21. desember 2009 nr. 1743 om posisjonsrapportering og elektronisk rapportering for norske fiske- og fangstfartøy skal ved fangst av kongekrabbe sende melding om fartøyets posisjon automatisk til Fiskeridirektoratet hvert 15. minutt.

§ 12. Forbud mot ombordproduksjon

Ombordproduksjon av kongekrabbe er ikke tillatt.

§ 13. Bifangst

Det er ikke tillatt å ha bifangst av kongekrabbe ved fiske og fangst av andre arter. Slik bifangst er likevel tillatt når bifangsten kan avregnes fartøyets kongekrabbekvote.

Fartøy som ikke har adgang til å delta i fangst av kongekrabbe, som fisker med bunn garn eller bunnline fra et merkeregistrert fartøy hvor eier av fartøyet og høvedsmannen er ført i fiskermanntallet, kan ha inntil 1 % bifangst av kongekrabbe i de enkelte fangster og ved landing. Bifangst regnes av fangstens samlede vekt, inkludert vekten av kongekrabbe. Ved fiske etter rognkjeks med bunn garn er det tillatt å ha inntil 5 % bifangst av kongekrabbe i de enkelte fangster og ved landing, regnet av fangstens samlede vekt av rognkjeks og kongekrabbe.

Fartøy nevnt i andre ledd kan ikke ha teiner om bord samtidig som det drives fiske med bunn garn eller bunnline.

§ 14. Rapportering av fangst

Fiskeridirektoratet kan pålegge eier og bruker av fartøy å registrere fangstdata på skjema fastsatt av Fiskeridirektoratet.

Rapporteringskjema skal oppbevares om bord og forevises ved kontroll.

Utfylt skjema sendes Fiskeridirektoratet region Finnmark innen 14 dager etter endt måned med fangst.

Fartøy og fiskemottak som bruker samleteiner for lagring av fangst, skal rapportere til Kystvaktentralen på Sortland per telefon (tlf. 07611) når slike teiner tas i bruk. Det skal samtidig gis opplysninger om hvor mange samleteiner som er benyttet og posisjon for disse.

§ 15. Bruk av samleteiner

Fartøy og fiskemottak som bruker samleteiner for lagring av fangst, skal bruke samleteiner med utspiling. Det er ikke tillatt å bruke samleteiner for lagring av fangst i havn og grunnere enn 20 meter.

§ 16. Turistfiske

Fiskeridirektoratet region Finnmark kan etter søknad gi tillatelse til fangst av kongekrabbe i turistfisket. Det er forbudt å omsette fangsten.

Fiskeridirektoratet region Finnmark fastsetter nærmere retningslinjer for turistfisket.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 17. Bemyndigelse

Fiskeridirektoratet kan stoppe fangsten av kongekrabbe når kvoten på lytefri hannkrabbe er beregnet oppfisket.

Fiskeridirektoratet kan endre denne forskrift, og fastsette nærmere bestemmelser som er nødvendig for å oppnå en rasjonell og hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fangsten.

§ 18. Overtredelsesgebyr

Foretak og den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskrift, kan ilegges overtredelsesgebyr i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) § 59 og forskrift 20. desember 2011 nr. 1437 om bruk av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr ved brudd på havressursloven.

§ 19. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften, straffes i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) § 60, § 61, § 62, § 64 og § 65. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 20. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 5. september 2015 og gjelder til og med 31. desember 2015.

27. aug. Nr. 997 2015**Forskrift om endring i forskrift om fangst av kongekrabbe utenfor kvoteregulert område**

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 27. august 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) § 11, § 12, § 15, § 16, § 34, § 35, § 36, § 38 og § 59 og forskrift 21. desember 2009 nr. 1743 om posisjonsrapportering og elektronisk rapportering for norske fiske- og fangstfartøy § 8 og § 9. Kunngjort 28. august 2015 kl. 13.45.

I

I forskrift 6. august 2004 nr. 1147 om fangst av kongekrabbe utenfor kvoteregulert område gjøres følgende endringer:

Hjemmelsfeltet (endret) skal lyde:

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridepartementet (nå Nærings- og fiskeridepartementet) 6. august 2004 med hjemmel i hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) § 11, § 12, § 15, § 16, § 34, § 35, § 36, § 38 og § 59 og forskrift 21. desember 2009 nr. 1743 om posisjonsrapportering og elektronisk rapportering for norske fiske- og fangstfartøy § 8 og § 9.

§ 9 (endret) skal lyde:

Ombordproduksjon av kongekrabbe er ikke tillatt.

Fiskeridirektoratet kan dispensere fra forbudet i første ledd ved fangst av kongekrabbe utenfor kvoteregulert område. Departementet er klageinstans.

II

Forskriften trer i kraft straks.

28. aug. Nr. 998 2015**Kunngjøring av overenskomst 1. juni 2012 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om endring av konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige undertegnet i København den 19. november 1934 om arv og dødsboskifte**

Hjemmel: Kunngjøring fra Justis- og beredskapsdepartementet 28. august 2015 med hjemmel i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. § 76 og lov 21. februar 1930 om skifte § 128, jf. konvensjon 19. november 1934 mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om arv og dødsboskifte. Overenskomst 1. juni 2012 er ratifisert for Norges vedkommende ved kgl.res. 29. mai 2015. Overenskomsten trer i kraft 1. september 2015. Kunngjort 31. august 2015 kl. 11.30.

Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regjeringer har kommet til enighet om følgende:

Artikkel I.

I konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige undertegnet i København den 19. november 1934 om arv og dødsboskifte skal følgende endringer gjøres:

Overskriften til kapittel 1 skal lyde:

I. Arv og testament

Artikkel 1 skal lyde:

Bestemmelsene i denne konvensjonen anvendes på spørsmål om arv og testament etter en person som ved sin død var statsborger og var bosatt i en kontraherende stat, om ikke annet følger av Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 om kompetanse, lovvalg, anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer samt anerkjennelse og fullbyrdelse av bekreftede dokumenter i samband med arv og om innføring av et europeisk arvebevis

Artikkel 2 skal lyde:

Når arvelateren ikke har bestemt noe annet etter artikkel 3, anvendes på spørsmål om rett til arv etter ham eller henne, loven i den kontraherende staten der han eller hun ved sin død var bosatt.

Om det unntaksvis fremgår av alle omstendigheter i saken at den avdøde ved sin død åpenbart hadde en nærmere tilknytning til en annen kontraherende stat enn til den staten hvis lov skulle anvendes i samsvar med første ledd, skal loven i den andre staten anvendes på spørsmålet om rett til arv.

Artikkel 3 skal lyde:

En arvelater kan fastsette at retten til arv etter ham eller henne skal følge loven i den kontraherende staten der hun eller han ved tidspunktet for fastsettelsen eller ved sin død er statsborger.

En arvelater som er statsborger i flere kontraherende stater, kan velge loven i en av de statene der han eller hun er statsborger ved tidspunktet for fastsettelsen eller ved sin død.

Om arvelateren har fastsatt at loven i en ikke-kontraherende stat skal anvendes, prøves gyldigheten av fastsettelsen i hver kontraherende stat etter de alminnelige reglene som gjelder der.

Til konvensjonen skal det tilføyes en ny artikkel 3a:

Fastsettelse av lovvalg skal gis i den formen som gjelder for et testament for å være gyldig eller fremgå av vilkårene i et testament. Et tilbakekall av fastsettelsen skal for å være gyldig gjøres i den formen som gjelder for tilbakekall av et testament. Ved prøving av om fastsettelsen eller tilbakekallet er gyldig vises det til artikkel 8.

Til konvensjonen skal det tilføyes en ny artikkel 3b:

En kontraherende stat kan bestemme at en fastsettelse av lovvalg etter artikkel 3, av en arvelater bosatt i den staten ved tidspunktet for fastsettelsen, bare gjelder for arvelaterens ektefelle eller samboer ved et dødsboskifte i denne staten, dersom fastsettelsen er meddelt denne ektefellen eller samboeren.

Artikkel 5 oppheves.

Artikkel 6 oppheves.

Artikkel 7 oppheves.

Artikkel 8 skal lyde:

Arvelaterens testament anses med hensyn til formen som gyldig når det tilfredsstillende formkravene i loven på det stedet der testamentet ble opprettet eller der testator hadde sin bopel enten ved opprettelsen eller ved sin død, eller i en stat som testator var statsborger av enten ved opprettelsen eller ved sin død. For så vidt testamentet angår fast eiendom, skal det med hensyn til formen også anses gyldig når det tilfredsstillende formkravene i loven på det stedet der eiendommen ligger.

Reglene i første ledd får tilsvarende anvendelse ved endring eller tilbakekall av testament. Tilbakekallet skal med hensyn til formen også anses gyldig når det fyller kravene i lovgivning der det tilbakekalte testamentet etter reglene i første ledd var gyldig med hensyn til formen.

Hadde testator etter loven i en ikke-kontraherende stat domicil i denne staten, kan dette påberopes istedenfor bopel i de tilfelle som omfattes av første og annet ledd.

Oppstår det for øvrig etter første, annet eller tredje ledd spørsmål om å anvende loven i en ikke-kontraherende stat, anvendes i stedet de alminnelige regler som gjelder på dette området i hver kontraherende stat.

Artikkel 9 skal lyde:

Et spørsmål om arvelaterens kompetanse til å opprette eller tilbakekalle et testament bedømmes etter loven i den kontraherende staten hvis lov etter artikkel 2 eller 3 skal anvendes på spørsmål om rett til arv etter den døde. Arvelateren skal også anses å ha hatt kompetanse til å opprette eller tilbakekalle testamentet om han eller hun hadde slik kompetanse etter loven i den kontraherende staten hvor han eller hun ved tidspunktet for opprettelsen eller tilbakekallet var bosatt. Om arvelateren ved det aktuelle tidspunktet var bosatt i en ikke-kontraherende stat, anvendes de alminnelige reglene som gjelder i hver kontraherende stat.

Artikkel 10 skal lyde:

Et spørsmål om testamentets eller tilbakekallets ugyldighet på grunn av testators sinnstilstand eller på grunn av svik, villfarelse, tvang eller annen utilbørlig påvirkning bedømmes etter loven i den av statene hvor testator var bosatt da testamentet ble opprettet eller tilbakekalt. Om testator ved det aktuelle tidspunktet var bosatt i en ikke-kontraherende stat, anvendes de alminnelige reglene som gjelder i hver kontraherende stat.

Artikkel 11 skal lyde:

Om en statsborger i en kontraherende stat ved sin død var bosatt i Finland eller Sverige, skal den der gjeldende loven anvendes i spørsmål om testamentskländer (en arving som vil angripe et testaments gyldighet, må reise sak innen en viss tid etter at testamentet er forkynt for ham).

Bestemmelser i norsk lov om at retten etter et testament og innvendinger mot gyldigheten av et testament skal gjøres gjeldende innen visse frister, får også anvendelse på et testament etter en statsborger i en annen av statene, såfremt han eller hun ved dødsfallet var bosatt i Norge.

Artikkel 12 skal lyde:

Om arvelateren har inngått en arvepakt, gitt en døds gave eller det er gitt avkall på arv overfor arvelateren, skal avtalens eller gavens bindende virkning bedømmes etter den statens lov som ved tidspunktet for avtalen eller gaven etter artikkel 2 eller 3 gjaldt for retten til arv etter ham eller henne.

Det samme gjelder spørsmål om midler som en arving har mottatt av arvelateren mens denne levde, skal anses som forskudd på arv.

Om et spørsmål oppstår etter første eller andre ledd om anvendelse av loven i en ikke-kontraherende stat, anvendes de alminnelige reglene som gjelder dette i hver enkelt kontraherende stat.

Artikkel 15 oppheves.**Artikkel 16 skal lyde:**

På spørsmål om foreldelse av retten til arv eller legat etter en arvelater anvendes loven i den stat som etter artikkel 2 eller 3 gjelder for retten til arv etter ham eller henne.

Artikkel 17 skal lyde:

På spørsmål om en arvings ansvar for gjeld etter en statsborger i en kontraherende stat eller for oppfyllelse av legat eller testamentarisk pålegg, anvendes loven i den kontraherende staten der han eller hun var bosatt ved sin død.

Artikkel 18 skal lyde:

Preklusivt proklama som er utferdiget i boet, får ikke virkning for kjente fordringer, når fordringshaveren er bosatt i en av de andre statene og ikke i tide har fått særskilt underretning om proklamaet og dets virkning eller på annen måte har fått kjennskap til dette.

Artikkel 19 skal lyde:

Behandlingen av et dødsbo og skifte mellom den avdødes arvinger og en gjenlevende ektefelle, skal når avdøde var statsborger i en kontraherende stat, foregå etter loven i den kontraherende staten der han eller hun ved sin død var bosatt, og skal høre under domstolene eller en annen myndighet i denne staten for så vidt loven henlegger behandlingen til retten eller myndigheten.

Har en gjenlevende ektefelle som er statsborger i en av statene, sittet i uskiftet bo, og boet skal skiftes, foregår behandlingen etter loven i den av statene hvor den gjenlevende er eller ved sin død var bosatt, og, i den utstrekning loven foreskriver det, under medvirkning av denne stats domstoler.

Behandlingen av boet skal også omfatte formue som finnes i de andre kontraherende statene.

Artikkel 20 skal lyde:

En gjenlevende ektefelles rett til ved skifte å utta bestemte formuesgjenstander mot eller uten vederlag bedømmes etter den lov som etter artikkel 19 er bestemmende for behandlingen av boet. Det samme gjelder ektefellens adgang til ved skifte å få utsettelse med å utbetale en arvelodd mot at arvingen får panterett for sin fordring, likevel slik at panterett i formuesgjenstander som finnes i de andre statene, bare kan stiftes etter de reglene som gjelder der.

Artikkel 21 skal lyde:

Twist om retten til arv eller legat etter en som var statsborger i en av statene og var bosatt i en av dem, om en gjenlevende ektefelles rettigheter eller om en fordring som gjøres gjeldende mot dødsboet og ikke mot loddeierne personlig, hører under domstolene i den stat hvis lov etter artikkel 19 er bestemmende for behandlingen av boet.

Er partene enige, kan tvisten reises i en annen av statene medmindre boet er under behandling av domstol, testamentsfullbyrder, bobestyrer eller en av retten oppnevnt boutredningsman eller skiftesman, eller tvisten gjelder angrep på skiftet i et slikt bo. Sak om gyldigheten av et testament etter en arvelater som var bosatt i Finland eller Sverige (testamentskländer), kan ikke reises i de andre statene. Det samme gjelder angrep på skiftet etter en arvelater som var bosatt i Finland (kländer).

Artikkel 23 skal lyde:

Er et dødsbo som nevnt i artikkel 19 under behandling av bobestyrer i Danmark eller offentlig skiftebehandling i Island eller Norge, skal lovbestemmelser som innskrenker en fordringshavers adgang til tvangsfullbyrdelse overfor boet, også anvendes med hensyn til formuesgjenstander som finnes i en annen stat enn den hvor boet behandles. Dette gjelder dog ikke adgangen til å inndrive skatter eller andre offentlige avgifter som er pålagt i den staten hvor gjenstandene finnes, eller adgangen til å få dekning av gjenstander som fordringshaveren har panterett eller tilbakeholdsrett i.

Artikkel 24 skal lyde:

Er et dødsbo som nevnt i artikkel 19 under behandling av bobestyrer i Danmark eller offentlig skiftebehandling i Island eller Norge, får bestemmelsene i artikkel 7 i konvensjonen om konkurs av 7. november 1933 tilsvarende anvendelse ved avgjørelsen av spørsmål om fortrinnsrett for fordringer.

Artikkel 27 skal lyde:

Har en domstol i en av statene truffet avgjørelse om at et bo som nevnt i artikkel 19, skal behandles av domstol, skifterett, bobestyrer, testamentsfullbyrder eller boutredningsman, eller at det skal overlates til loddeierne selv, eller skiftes med medvirkning av en skiftesmann, er avgjørelsen bindende også i de andre statene.

Artikkel II.

Bestemmelsene i denne overenskomsten kommer ikke til anvendelse dersom arvelateren er død før overenskomsten trer i kraft, og heller ikke når en gjenlevende ektefelle har sittet i uskiftet bo og den først avdøde ektefelle er død før det nevnte tidspunkt.

Artikkel III.

Overenskomsten anvendes ikke på Færøyene eller Grønland, men kan etter forhandling mellom det danske justisdepartementet og de øvrige kontraherende statenes ansvarlige departement settes i kraft med de endringer som de færøyske eller grønlandske forhold tilsier.

Artikkel IV.

De kontraherende statene kan slutte seg til denne overenskomsten gjennom å

- a) undertegne uten forbehold om ratifikasjon eller godkjenning, eller
- b) undertegne med forbehold om ratifikasjon eller godkjenning sammen med etterfølgende ratifikasjon eller godkjenning.

Ratifikasjonserklæringene oppbevares hos det danske utenriksdepartementet.

Overenskomsten trer i kraft den første dagen i den andre måneden som følger etter den måneden da den siste kontraherende staten har deponert sitt godkjennelses- eller ratifikasjonsdokument hos det danske utenriksdepartementet. En forutsetning for ikrafttredelse er at Europaparlamentet og rådets forordning om kompetanse, lovvalg, anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer samt anerkjennelse og fullbyrdelse av bekreftede dokumenter i samband med arv og europeisk arvebevis (EU) nr. 650/2012 gjelder i sin helhet, jf. artikkel 84 i forordningen.

Om forordningen ikke gjelder senest den dagen som er nevnt i tredje ledd, skal overenskomsten tre i kraft den dagen da forordningen gjelder i sin helhet.

Det danske utenriksdepartementet underretter de kontraherende statene om deponering av ratifikasjonsdokumentene og om tidspunktet overenskomsten trer i kraft.

Artikkel V.

Originaleksemplaret av denne overenskomsten deponeres hos det danske utenriksdepartementet som utsteder en bekreftet kopi av denne til hver konvensjonsstat.

Til bekreftelse på dette har de respektive fullmektigede undertegnet denne overenskomst.

Utferdiget i København den 1. juni 2012 i ett eksemplar på dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk, og for det svenske språks vedkommende i to tekster, en for Finland og en for Sverige, som alle har samme gyldighet.

25. aug. Nr. 999 2015

Forskrift til finansforetaksloven om gjennomføring av Solvens II-direktivet (Solvens II-forskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 25. august 2015 med hjemmel i lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) § 1–7, § 13–4 fjerde ledd, § 13–5 sjette ledd, § 13–6 syvende ledd, § 13–8, § 13–10 tredje ledd, § 14–8 syvende ledd, § 14–9 tredje ledd, § 14–10 fjerde ledd, § 14–11 femte ledd, § 14–12 annet ledd, § 14–13 tredje ledd og § 14–14 fjerde ledd.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg IX nr. 1 (direktiv 2009/138/EF). Kunngjort 1. september 2015 kl. 14.20.

Kapittel 1. Forsikringstekniske avsetninger

§ 1. Prinsipper for beregning av forsikringstekniske avsetninger

(1) Beregningen av avsetninger for forsikringsforpliktelser skal utføres ved bruk av relevante og hensiktsmessige forsikringstekniske og statistiske metoder og skal være basert på pålitelige opplysninger og realistiske forutsetninger. Data som benyttes i beregningen skal være fullstendige, nøyaktige og hensiktsmessige.

§ 2. Unntak fra separat verdivurdering av forsikringsforpliktelse

(1) Beste estimat på verdien av forsikringsforetakets forsikringsforpliktelser og risikomarginen skal vurderes separat, med mindre kontantstrømmene relatert til de aktuelle forpliktelsene kan gjenskapes (replikeres) på en pålitelig måte ved å benytte finansielle instrumenter med pålitelige og observerbare markedsverdier.

§ 3. Rentekurve

(1) Ved verdivurderingen av forsikringsforpliktelsene skal forsikringsforetak benytte de risikofrie rentekurvene som til enhver tid er offentliggjort av Finanstilsynet.

(2) Foretaket kan benytte rentekurver med volatilitetsjustering, med mindre annet er fastsatt av Finanstilsynet.

(3) Finanstilsynet kan tillate at rentekurven tilpasses renten på en portefølje bestående av obligasjoner og andre aktiva med lignende kontantstrømegenskaper som er direkte knyttet til forpliktelsene (matching-justering).

§ 4. Sammenligning med foretakets erfaringer

(1) Forsikringsforetaket skal regelmessig sammenligne de forutsetningene som ligger til grunn for beregningen av beste estimat med egne erfaringer.

(2) Hvis sammenligningen i henhold til første ledd viser systematiske avvik, skal foretaket foreta nødvendige justeringer i de forsikringstekniske metodene som benyttes og/eller de forutsetningene som er lagt til grunn.

Kapittel 2. Ansvarlig kapital**§ 5. Deltakerinteresser i andre finansforetak mv.**

(1) Forsikringsforetakets basiskapital skal reduseres i samsvar med regler i forskrift fastsatt av Finanstilsynet hvis foretaket har deltakerinteresser som definert i § 38 tredje og femte ledd, i verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, forvaltere av alternative investeringsfond, låneformidlingsforetak og finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak. Bestemmelsen i første punktum gjelder tilsvarende for fordringer i form av annen ansvarlig kapital som forsikringsforetaket har på slike foretak.

§ 6. Inndeling av foretakets ansvarlige kapital

(1) Forsikringsforetakets ansvarlige kapital skal inndeles i tre kapitalgrupper etter følgende kriterier:

a) Kapitalen kan benyttes til eller innbetales etter påkrav for å dekke ethvert tap til enhver tid.

b) Kapitalen kan ved avvikling benyttes til å dekke tap og skal ikke tilbakebetales før alle andre krav er dekket, herunder krav som følger av forsikrings- og gjenforsikringsavtaler.

(2) Ved inndelingen skal det tas hensyn til varighet og løpetid, vilkår om og insentiver til tilbakekjøp, og påheftede kostnader og rettigheter.

(3) Basiskapital som tilfredsstillende kriteriene i første ledd bokstav a og b inngår i kapitalgruppe 1.

(4) Basiskapital som tilfredsstillende kriteriet i første ledd bokstav b og supplerende kapital som tilfredsstillende kriteriene i første ledd bokstav a og b, inngår i kapitalgruppe 2.

(5) Basiskapital og supplerende kapital som ikke omfattes av tredje eller fjerde ledd, inngår i kapitalgruppe 3.

(6) Andre beløp i den ansvarlige kapitalen som ikke omfattes av kapitalposter i kapitalgruppe 1, 2 eller 3, skal godkjennes av Finanstilsynet etter nærmere regler fastsatt i forskrift av Finanstilsynet.

Kapittel 3. Solvenskapitalkrav**§ 7. Beregningshyppighet**

(1) Forsikringsforetaket skal beregne solvenskapitalkravet minst en gang i året og rapportere resultatet av beregningen til Finanstilsynet.

(2) Hvis foretakets risikoprofil avviker vesentlig fra de forutsetninger som ligger til grunn for sist innrapporterte solvenskapitalkrav, skal foretaket straks beregne solvenskapitalkravet på nytt og rapportere dette til Finanstilsynet.

§ 8. Standardmetode for beregning av solvenskapitalkravet

(1) Solvenskapitalkravet etter standardmetoden skal utgjøre summen av

a) kapitalkravene for skadeforsikringsrisiko, livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, markedsrisiko og motpartsrisiko,

b) kapitalkravet for risikoen knyttet til immaterielle eiendeler,

c) kapitalkravet for operasjonell risiko og

d) justeringen for den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger, herunder fremtidig overskuddstildeling, og utsatt skatt.

(2) Kapitalkravene som nevnt i første ledd bokstav a skal summeres ved å anvende korrelasjonsmatrisen i vedlegg 1 til forskriften.

(3) Finanstilsynet kan tillate at enkelte av parametere i standardmetoden erstattes med parametere som er spesifikke for det berørte forsikringsforetaket ved beregning av risikomodulene for forsikringsrisiko. Foretaksspesifikke data som benyttes ved fastsettelsen av slike parametere, skal være fullstendige, nøyaktige og hensiktsmessige.

(4) Finanstilsynet kan tillate at livsforsikringsforetak anvender en durasjonsbasert undermodul for aksjerisiko.

§ 9. Forenklete beregninger av solvenskapitalkravet etter standardmetoden

(1) Forsikringsforetaket kan benytte en forenklet beregning for deler av solvenskapitalkravet når det er forsvarlig ut fra arten, omfanget og kompleksiteten til risikoene foretaket står overfor, og det er uforholdsmessig å kreve full beregning. De nærmere vilkår for bruk av forenklete beregninger følger av regler i forskrift fastsatt av Finanstilsynet.

§ 10. Interne modeller for beregning av solvenskapitalkravet

(1) Et forsikringsforetak kan etter tillatelse fra Finanstilsynet beregne hele eller deler av solvenskapitalkravet etter interne modeller.

(2) Tillatelse til bruk av interne modeller kan gis foretak som oppfyller kravene i § 15 til § 20 og nærmere regler i forskrift fastsatt av Finanstilsynet, og som har et tilfredsstillende system for å identifisere, måle, overvåke og styre risiko. Finanstilsynet skal avgjøre søknaden innen seks måneder etter at en fullstendig søknad er mottatt.

(3) Et foretak som har fått tillatelse til å bruke en intern modell, kan ikke gå over til helt eller delvis å benytte standardmetoden uten samtykke fra Finanstilsynet.

(4) Finanstilsynet kan tillate at foretak med morselskap i annen EØS-stat benytter en intern modell godkjent av denne statens tilsynsmyndighet.

§ 11. Tilleggskrav for bruk av en partiell intern modell

(1) Tillatelse til bruk av intern modell for å beregne deler av solvenskapitalkravet (partiell intern modell) forutsetter at forsikringsforetaket

- a) begrunner det begrensede anvendelsesområde for den interne modellen,
- b) godtgjør at solvenskapitalkravet som følger av den interne modellen reflekterer foretakets risikoprofil og prinsippene i finansforetaksloven § 14–10 på en bedre måte enn standardmetoden, og
- c) godtgjør at den interne modellen er utformet slik at den kan kombineres med standardmetoden for beregning av det samlede solvenskapitalkravet.

(2) Finanstilsynet kan kreve at en intern modell som bare omfatter visse undermoduler av en bestemt risikomodul eller enkelte forretningsområder, utvides slik at modellen dekker den overveiende del av den aktuelle risikomodulen.

§ 12. Styrets ansvar

(1) Styret i forsikringsforetaket skal godkjenne søknad om bruk av en intern modell og søknad om eventuelle påfølgende større endringer i modellen.

(2) Styret skal sørge for at foretaket har systemer som sikrer at modellen til enhver tid fungerer i henhold til kravene og reflekterer foretakets risikoprofil på en hensiktsmessig måte.

§ 13. Endringer i en intern modell

(1) Forsikringsforetaket kan ikke endre den interne modellen på annen måte enn fastsatt i retningslinjer som er godkjent av Finanstilsynet.

(2) Retningslinjene skal spesifisere hvilke endringer som anses vesentlige. Slike endringer skal godkjennes av Finanstilsynet.

§ 14. Manglende oppfyllelse av krav til en intern modell

(1) Et forsikringsforetak som ikke lenger oppfyller kravene til en intern modell som fastsatt i § 15 til § 20, skal umiddelbart gi melding til Finanstilsynet. I meldingen skal det redegjøres for hvordan kravene vil oppfylles og hvilke konsekvenser manglende oppfyllelse av kravene kan ha. Hvis foretaket ikke oppfyller kravene i løpet av rimelig tid, kan Finanstilsynet kreve at foretaket beregner solvenskapitalkravet etter standardmetoden.

§ 15. Bruk av en intern modell (anvendelseskrav)

(1) En intern modell skal utgjøre en sentral del av forsikringsforetakets system for risikostyring og internkontroll. Modellen skal benyttes i foretakets prosesser for vurdering og allokering av kapital og i foretakets egenvurdering av risiko og solvens.

§ 16. Utformingen av en intern modell

(1) En intern modell skal utformes slik at den tilfredsstillende følger følgende krav:

- a) Modellen skal baseres på hensiktsmessige forsikringstekniske og statistiske metoder, realistiske forutsetninger og pålitelige data og annen informasjon.
- b) Dataene skal oppdateres minst årlig.
- c) Modellen skal dekke alle relevante risikoer slik at den kan anvendes i samsvar med § 15.
- d) Modellen skal reflektere risikoer knyttet til vesentlige finansielle garantier og avtalefestede opsjoner samt ta hensyn til forventede utbetalinger til forsikringstakere og andre forsikrede.
- e) Modellen kan hensynta diversifiseringseffekter hvis de er målt på en tilfredsstillende måte.
- f) Ved bruk av risikoreducerende teknikker skal modellen gjenspeile kredittrisiko og andre risikoer på en hensiktsmessig måte.
- g) Modellen kan bare ta hensyn til handlingsregler fastsatt av foretakets ledelse (fremtidige ledelseshandlinger) hvis det er sannsynlig at de blir iverksatt og modellen tar høyde for tiden det tar å gjennomføre handlingene.

§ 17. Kalibrering av en intern modell

- (1) Forsikringsforetaket kan benytte en annen tidshorisonnt eller et annet risikomål ved beregning av solvenskapitalkravet etter en intern modell hvis beregningen gir samme grad av sikkerhet som beregning av solvenskapitalkravet etter finansforetaksloven § 14–10 annet ledd.
- (2) Hvis det ikke er mulig å utlede solvenskapitalkravet direkte fra den interne modellen, kan Finanstilsynet tillate bruk av tilnærmede verdier (approsimasjoner) hvis foretaket godtgjør at kravet i første ledd er oppfylt.
- (3) Foretaket skal anvende den interne modellen på relevante referanseporteføljer og bruke forutsetninger basert på eksterne data der Finanstilsynet krever dette som ledd i vurderingen av modellen.
- (4) Hvis foretaket benytter rentekurve med volatilitetsjustering, skal den interne modellen ikke omfatte risiko for tap som følge av endringer i volatilitetsjusteringen.

§ 18. Resultatanalyse ved bruk av en intern modell

- (1) Forsikringsforetaket skal minst årlig foreta en resultatanalyse og påvise årsakene og kildene til overskudd og tap for hvert hovedforretningsområde.

§ 19. Etterprøving (validering) av en intern modell

- (1) Forsikringsforetaket skal regelmessig og minst årlig validere modellen. Valideringen skal omfatte forutsetningene som ligger til grunn for modellen og parameterne som benyttes. Modellresultater skal sammenlignes med foretakets erfaringer for å undersøke modellens prediksjonsevne. Det skal undersøkes om det beregnede kapitalkravet er tilstrekkelig til å dekke risikoen i virksomheten.
- (2) Modellen skal valideres på hele det relevante datagrunnlaget og på nye data samlet inn siden forrige validering. Valideringen skal omfatte en vurdering av datagrunnlaget. Statistiske metoder skal benyttes i valideringen.
- (3) Analyser av modellens stabilitet og sensitivitetsanalyser skal vise hvordan modellen påvirkes av endringer i de underliggende forutsetningene.
- (4) Valideringsresultatene skal rapporteres til styret.

§ 20. Dokumentasjon av en intern modell

- (1) Forsikringsforetaket skal dokumentere den interne modellens utforming, herunder teoretisk, metodisk og empirisk grunnlag, forutsetninger og begrensninger samt at foretaket etterlever kravene som følger av denne forskrift § 15 til § 19.

Kapittel 4. Minstekapitalkrav**§ 21. Beregning av minstekapitalkravet**

- (1) Minstekapitalkravet skal beregnes ved en funksjon av en eller flere av følgende variabler: forsikringstekniske avsetninger, forfalte premier, udekket risiko, utsatt skatt og administrative kostnader. Det skal fastsettes separate funksjoner for livsforsikringsforpliktelser og skadeforsikringsforpliktelser.
- (2) Forsikringsforetaket skal beregne minstekapitalkravet minst én gang hvert kvartal og rapportere resultatet til Finanstilsynet.

§ 22. Beregning av minstekapitalkrav for livsforsikringsforetak som tilbyr skadeforsikring

- (1) Livsforsikringsforetak som i medhold av finansforetaksloven § 2–13 første ledd tilbyr ulykkes- eller sykdomsforsikringer, skal i samsvar med nærmere regler i forskrift fastsatt av Finanstilsynet beregne separate minstekapitalkrav for henholdsvis livsforsikringsvirksomheten og skadeforsikringsvirksomheten som om foretaket bare tilbød forsikringer innenfor vedkommende virksomhetsområde.

Kapittel 5. Kapitalforvaltning**§ 23. Derivater**

- (1) Derivater kan kun anvendes for å redusere risikoen i forsikringsforetakets eiendeler eller for å effektivisere forvaltningen av disse.

Kapittel 6. Systemet for risikostyring og internkontroll**§ 24. Systemet for risikostyring**

- (1) Forsikringsforetakets system for risikostyring etter finansforetaksloven § 13–5 første ledd skal omfatte de risikoer som inngår i beregningen av solvenskapitalkravet, samt eventuelle andre relevante risikoer.
- (2) Systemet for risikostyring skal minst omfatte
  - a) tegning av forsikringer,
  - b) fastsettelse av forsikringstekniske avsetninger,
  - c) balansestyring,
  - d) investeringer, herunder derivater og tilsvarende (bindende) avtaler,
  - e) styring av likviditets- og konsentrasjonsrisiko,
  - f) styring av operasjonell risiko og
  - g) gjenforsikring og andre risikoreducerende teknikker.

§ 25. Risikostyring ved bruk av justeringer i rentekurven

(1) Forsikringsforetaket skal vurdere hvor sensitive de forsikringstekniske avsetningene og den tellende ansvarlige kapitalen er for valget av forutsetningene som ligger til grunn for

- a) ekstrapoleringen av rentekurven,
- b) volatilitetsjusteringen og
- c) matching-justeringen, herunder endringer i sammensetningen av den tilordnede porteføljen av eiendeler.

(2) I tilfeller som nevnt i første ledd bokstav b og c skal foretaket også vurdere mulige virkninger av førtidig salg av eiendeler.

(3) Foretaket skal utarbeide en likviditetsplan for kontantstrømmer som er gjenstand for volatilitets- eller matching-justering og jevnlig vurdere virkningen av at slik justering bortfaller. Hvis virkningen er at solvenskapitalkravet ikke lenger er oppfylt, skal foretaket vurdere tiltak som kan iverksettes for å øke den ansvarlige kapitalen eller redusere risikoprofilen slik at solvenskapitalkravet oppfylles. Vurderingen skal sendes Finanstilsynet.

(4) Foretak som benytter volatilitetsjustering skal ha skriftlige retningslinjer som omfatter kriteriene for anvendelse av slik justering.

§ 26. Egenvurdering av risiko og solvens

(1) I vurderingen i henhold til finansforetaksloven § 13–6 sjette ledd, skal forsikringsforetaket gjøre rede for metoder og prosesser foretaket benytter for å påvise og vurdere risikoer.

(2) Hvis foretaket anvender volatilitets- eller matching-justering eller overgangsbestemmelse for forsikringstekniske avsetninger, skal egenvurderingen også omfatte en vurdering av hvordan kravene ville ha vært oppfylt uten slike tilpasninger.

(3) Egenvurderingen skal gjennomføres umiddelbart ved vesentlige endringer i foretakets risikoprofil.

§ 27. Risikostyringsfunksjonen

(1) Hvis forsikringsforetaket benytter en intern modell for beregning av kapitalkravet, skal den uavhengige kontrollfunksjonen med ansvar for risikostyring (risikostyringsfunksjonen) ha ansvar for

- a) utforming og bruk av modellen,
- b) uavhengig testing og etterprøving av modellen,
- c) dokumentasjon av modellen og av eventuelle påfølgende endringer av denne,
- d) analyser av modellen og utarbeidelse av resultatrapportering, og
- e) rapportering til styret og ledelsen om modellens funksjon, forslag til forbedringer og om status for eventuelle utbedringer.

§ 28. Aktuarfunksjonen

(1) Den uavhengige kontrollfunksjonen med ansvar for aktuarfaglige oppgaver (aktuarfunksjonen) skal utføres av personer som har kunnskap om forsikringsteknisk og finansiell matematikk på et nivå som står i forhold til arten, omfanget og kompleksiteten av risikoene i virksomheten og som kan godtgjøre at de har relevant erfaring med gjeldende faglige standarder.

(2) Aktuarfunksjonen skal

- a) samordne beregningen av forsikringstekniske avsetninger,
- b) sikre at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er hensiktsmessige,
- c) vurdere om dataene som benyttes i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet,
- d) sammenlikne beste estimat mot foretakets erfaringer,
- e) informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringstekniske avsetninger er pålitelige og tilstrekkelige,
- f) etterprøve forenklede beregninger av beste estimat som er basert på tilnærmede verdier (approksimasjoner) og individuelle vurderinger av meldte skadetilfeller (saksavsetninger),
- g) uttale seg om foretakets retningslinjer for tegning av forsikringer,
- h) uttale seg om foretakets gjenforsikringsordninger er tilstrekkelige, og
- i) bidra til effektiv gjennomføring av risikostyringssystemet, særlig med hensyn til risikomodelleringen som danner grunnlaget for beregningen av solvenskapitalkravet og egenvurderingen av foretakets kapitalbehov.

§ 29. Melding om brudd på kravene til egnethet

(1) Forsikringsforetak skal gi særskilt melding til Finanstilsynet i tilfeller der personer som nevnt i finansforetaksloven § 3–1 fjerde ledd er skiftet ut fordi de ikke lenger oppfyller kravene til egnethet i loven § 3–5.

Kapittel 7. Kapitalkravstillegg**§ 30. Kapitalkravstillegg**

(1) Hvis forsikringsforetak anvender volatilitets- eller matching-justering eller benytter overgangsbestemmelse for forsikringstekniske avsetninger, kan Finanstilsynet pålegge foretaket å ha høyere ansvarlig kapital dersom foretakets risikoprofil avviker vesentlig fra forutsetningene lagt til grunn for forannevnte justeringer eller overgangsbestemmelse.

(2) Solvenskapitalkravene som anvendes i beregningen av risikomarginen, skal ikke omfatte kapitalkravstillegg som er pålagt med hjemmel i finansforetaksloven § 14–13 tredje ledd bokstav c.

Kapittel 8. Forsikringsforetak med svekket finansiell stilling

§ 31. Plan ved manglende oppfyllelse av kapitalkravene

(1) Ved manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet eller minstekapitalkravet skal forsikringsforetaket uten ugrunnet opphold legge frem en gjenopprettingsplan. Planen skal godkjennes av Finanstilsynet.

(2) Planen skal være realistisk og minst inneholde følgende opplysninger:

- a) anslag over administrasjonskostnader, herunder løpende generelle kostnader og provisjoner,
- b) anslag over inntekter og utgifter for direkte forsikringsvirksomhet samt mottatt og avgitt gjenforsikring,
- c) prognose for balansen,
- d) anslag over de økonomiske midlene som skal dekke forsikringstekniske avsetninger, solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav, og
- e) det samlede gjenforsikringsprogrammet.

§ 32. Dispensasjon fra solvenskapitalkravet

(1) Forsikringsforetak kan gis dispensasjon fra solvenskapitalkravet i inntil seks måneder når dette er nødvendig for å gjenopprette solvenssituasjonen. Finanstilsynet kan forlenge dispensasjonen i inntil tre måneder eller i særskilte tilfeller gi lengre frist for å oppfylle solvenskapitalkravet.

Kapittel 9. Informasjon til markedet

§ 33. Forsikringsforetakets årlige rapport om solvens og finansiell stilling, systemer og rutiner for offentliggjøring mv.

(1) Forsikringsforetaket kan i sin årlige offentlige rapport om solvens og finansiell stilling henvise til opplysninger som er offentliggjort i henhold til lov eller forskrift.

(2) Foretaket skal ha systemer og rutiner for å sikre etterlevelse av informasjonsplikten etter finansforetaksloven § 14–12. Foretaket skal i tillegg ha retningslinjer som skal bidra til å sikre at informasjon som offentliggjøres er hensiktsmessig.

(3) Rapporten om foretakets solvens og finansielle stilling skal godkjennes av styret før den offentliggjøres.

§ 34. Unntak fra kravet til offentliggjøring av informasjon

(1) Finanstilsynet kan gjøre unntak fra kravet i finansforetaksloven § 14–12 om offentliggjøring av informasjon for enkelte opplysninger hvis

- a) offentliggjøring vil gi foretakets konkurrenter betydelige og urimelige konkurransefortrinn, eller
- b) opplysningene er underlagt taushetsplikt.

(2) Hvis foretaket gis tillatelse til ikke å offentliggjøre visse opplysninger, skal foretaket avgi en begrunnet erklæring om dette i sin rapport om solvens og finansiell stilling.

(3) Første ledd gjelder ikke for opplysninger om foretakets kapitalforhold.

Kapittel 10. Rapportering til Finanstilsynet

§ 35. Systemer og rutiner for rapportering til Finanstilsynet

(1) Forsikringsforetaket skal ha systemer og rutiner for å sikre etterlevelse av foretakets rapporteringsforpliktelser til Finanstilsynet. Foretaket skal i tillegg ha styregodkjente retningslinjer som skal bidra til å sikre at informasjon som oversendes Finanstilsynet til enhver tid er hensiktsmessig.

§ 36. Begrensninger i rapporteringsfrekvens

(1) Finanstilsynet kan gjøre unntak fra kravet om kvartalsvis rapportering for forsikringsforetak hvis

- a) innrapporteringen av opplysningene vil være uforholdsmessig sett i forhold til arten, omfanget og kompleksiteten av de risikoer som knytter seg til foretakets eller gruppens virksomhet, og
- b) opplysningene oversendes Finanstilsynet minst årlig.

§ 37. Unntak fra rapporteringskrav

(1) Finanstilsynet kan gjøre unntak fra kravene i den regelmessige tilsynsrapporteringen eller gjøre helt unntak fra krav om å sende inn detaljerte oppgaver (post-for-post-rapportering) hvis

- a) rapporteringen av opplysningene vil være uforholdsmessig sett i forhold til arten, omfanget og kompleksiteten av de risikoer som knytter seg til virksomheten,
- b) rapporteringen av de aktuelle opplysningene ikke er nødvendig for et effektivt tilsyn med foretaket,
- c) unntaket ikke undergraver stabiliteten av de berørte finansielle systemer i EØS, og
- d) foretaket kan fremlegge opplysningene på forespørsel.

Kapittel 11. Forsikringsgrupper

§ 38. Virkeområde

(1) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder

- a) forsikringsforetak som er morselskap til eller har deltakerinteresser i eller er underlagt felles ledelse med minst ett annet forsikringsforetak, og
  - b) forsikringsforetak der morselskapet er et holdingforetak i finanskonsern i EØS.
- (2) Finanstilsynet kan bestemme at regler i dette kapitlet også skal gjelde forsikringsforetak der morselskapet er et holdingforetak i finanskonsern eller et forsikringsforetak utenfor EØS og for morselskap som nevnt i finansforetaksloven § 17–6 annet ledd bokstav c.
- (3) Som deltakerinteresser regnes foretak som har direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmene eller kapitalen i et annet foretak.
- (4) Finanstilsynet kan beslutte at foretak som anses å utøve dominerende innflytelse over et annet foretak på annen måte enn gjennom eierandeler, skal anses som morselskap.
- (5) Finanstilsynet kan beslutte at foretak som gjennom stemmeretter eller kapital anses å utøve vesentlig innflytelse over et annet foretak, skal anses å ha deltakerinteresser selv om eierandelen er lavere enn 20 prosent.

§ 39. Unntak fra virkeområdet

- (1) Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder ikke foretak som nevnt i § 38 første ledd som selv er datterforetak til et annet forsikringsforetak eller annet holdingforetak i finanskonsern med hovedkontor i en EØS-stat.
- (2) Finanstilsynet kan bestemme at reglene i dette kapittel ikke får anvendelse for holdingforetak i finanskonsern som i tillegg til å eie forsikringsforetak også eier annet finansforetak, hvis holdingforetaket er underlagt tilsvarende regler på gruppenivå.
- (3) Finanstilsynet kan bestemme at et foretak ikke skal omfattes av gruppetilsynet når
- a) foretaket har forretningskontor i en tredjestat der det foreligger rettslige hindringer for overføring av nødvendige opplysninger,
  - b) foretaket har ubetydelig interesse med hensyn til formålene med gruppetilsynet, eller
  - c) innlemmingen av foretaket ville være u hensiktsmessig eller villedende med hensyn til formålene for gruppetilsyn.

§ 40. Tilsyn med undergruppe

- (1) Finanstilsynet kan beslutte at bestemmelsene om
- a) gruppesolvens,
  - b) risikokonsentrasjon og gruppeinterne transaksjoner og
  - c) risikostyring og internkontroll

helt eller delvis også skal få anvendelse for forsikringsforetak som selv er datterforetak til et annet forsikringsforetak eller annet holdingforetak i finanskonsern med hovedkontor i annen stat i EØS.

- (2) Finanstilsynet kan bestemme at beregning av gruppesolvens skal foretas etter en metode og ved bruk av en intern modell som er godkjent i annen EØS-stat.

§ 41. Gruppensolvens

- (1) Ved beregningen av gruppesolvens skal holdingforetak som omtalt i § 38 første ledd bokstav b, anses som et forsikringsforetak.
- (2) Bestemmelsene gitt i eller i medhold av finansforetaksloven § 14–8 første ledd og § 14–9, § 14–10 og § 14–14 første ledd skal oppfylles på gruppenivå.

§ 42. Konsolideringsregler mv.

- (1) Gruppensolvensen skal beregnes i samsvar med finansforetaksloven § 18–2 og prinsippene i annet ledd samt § 43 til § 47. Hvis regnskapsmessig konsolidering ikke anses hensiktsmessig, kan Finanstilsynet bestemme at gruppesolvensen helt eller delvis skal beregnes etter en alternativ metode.
- (2) Finanstilsynet kan fastsette prosentandelen som skal inngå ved konsolidering for foretak med felles ledelse og for foretak som er omfattet av gruppetilsyn etter § 38 fjerde og femte ledd.

§ 43. Eliminering av intern finansiering av ansvarlig kapital

- (1) Verdien av eiendeler i et foretak innenfor en gruppe som representerer finansiering av tellende ansvarlig kapital i et forsikringsforetak i gruppen, skal trekkes fra ved beregning av gruppesolvens.

§ 44. Overførbarhet av ansvarlig kapital

- (1) Ansvarlig kapital i et tilknyttet foretak som etter Finanstilsynets vurdering ikke kan gjøres tilgjengelig for å dekke solvenskapitalkravet på gruppenivå, kan bare inngå i beregningen av gruppesolvens i den utstrekning kapitalen kan dekke solvenskapitalkravet i det tilknyttede forsikringsforetaket.
- (2) Tegnede, men ikke innbetalte, kapitalandeler som dekker solvenskapitalkravet i et tilknyttet forsikringsforetak, kan inngå i beregningen av gruppesolvens med mindre de utgjør mulige forpliktelser for et annet forsikringsforetak i gruppen.

§ 45. Bruk av beregningsmetoder

- (1) Gruppensolvensen skal omfatte alle foretak som inngår i en gruppe. Mellomliggende holdingforetak skal i denne sammenheng anses som forsikringsforetak slik at reglene gitt i eller i medhold av finansforetaksloven § 14–8 første ledd, § 14–9 og § 14–10 får tilsvarende anvendelse for det mellomliggende holdingforetaket.

(2) Hvis et tilknyttet forsikringsforetak har sitt hovedkontor i annen EØS-stat, skal beregningen ta hensyn til solvenskapitalkravet og den tellende ansvarlige kapitalen som er fastsatt i denne staten med mindre annet er fastsatt av Finanstilsynet.

(3) Hvis et tilknyttet forsikringsforetak har sitt hovedkontor i stat utenfor EØS, skal reglene i første ledd gjelde med mindre annet er fastsatt av Finanstilsynet.

(4) Hvis et tilknyttet foretak er verdipapirforetak eller finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak skal gruppesolvansen beregnes etter metode 1 eller metode 2 i Anneks I til direktiv 2002/87/EF (konglomeratdirektivet), med mindre Finanstilsynet beslutter at det skal gjøres fradrag for verdien av deltakerinteressen i den ansvarlige kapitalen for gruppen.

(5) Hvis det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon om foretak som skal inkluderes i beregningen av gruppesolvans, skal den balanseførte verdien av investeringen trekkes fra i den ansvarlige kapitalen som kan inngå i gruppesolvansen. Urealiserte gevinster tilknyttet slik investering skal ikke inngå i ansvarlig kapital.

§ 46. Metode for beregning av gruppesolvans

(1) Solvenskapitalkravet på gruppenivå basert på konsoliderte data skal beregnes etter standardmetoden eller en godkjent intern modell for gruppen.

(2) Gruppens konsoliderte solvenskapitalkrav skal minst beløpe seg til summen av den forholdsmessige andelen av minstekapitalkravet for foretak som inngår i gruppen.

(3) Minstekravet i henhold til annet ledd skal dekkes av ansvarlig kapital fra kapitalgruppe 1 og 2. Prinsippene i § 42 til § 45 får tilsvarende anvendelse. Reglene i finansforetaksloven § 14–14 første ledd gjelder tilsvarende.

§ 47. Kapitalkravstillegg på gruppenivå

(1) Hvis gruppens konsoliderte solvenskapitalkrav ikke gir et tilfredsstillende bilde av gruppens risikoprofil, kan Finanstilsynet pålegge kapitalkravstillegg i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av finansforetaksloven § 14–13 tredje ledd.

§ 48. Tilsyn med grupper som har sentralisert risikostyring

(1) Forsikringsforetak som er datterforetak av et annet forsikringsforetak, kan underlegges særskilt gruppetilsyn etter EØS-regler som svarer til artikkel 238 og 239 i direktiv 2009/138/EF hvis følgende vilkår er oppfylt:

a) Systemet for risikostyring og internkontroll i morselskapet dekker virksomheten i datterforetaket og morselskapet anses å utøve forsvarlig virksomhetsstyring i datterforetaket.

b) Morselskapet har fått tillatelse til å rapportere egenvurderingen av risiko og solvens samlet.

c) Morselskapet har fått tillatelse til å utferdige én rapport om solvens og finansiell stilling.

(2) Søknad skal sendes tilsynsmyndigheten for datterforetaket. Finanstilsynet skal behandle søknader fra morselskap med datterforetak som er hjemmehørende i Norge og fremlegge denne for Finansdepartementet for endelig avgjørelse.

§ 49. Rapportering om risikokonsentrasjon og transaksjoner innenfor en gruppe

(1) Forsikringsforetak som nevnt i § 38 første ledd skal minst årlig avgi en rapport til Finanstilsynet om enhver signifikant risikokonsentrasjon på gruppenivå samt alle signifikante transaksjoner mellom forsikringsforetak i gruppen og transaksjoner som er gjennomført med en fysisk person med nære forbindelser til gruppen. Særlig signifikante transaksjoner skal meldes uten ugrunnet opphold.

(2) Finanstilsynet kan bestemme hvilke typer risikoer og hvilke typer transaksjoner en bestemt gruppe under enhver omstendighet skal rapportere, herunder unnta foretak fra rapporteringsplikt etter første ledd.

§ 50. Risikostyring og internkontroll på gruppenivå

(1) Bestemmelser gitt i eller i medhold av finansforetaksloven § 13–5 til § 13–8 skal oppfylles på gruppenivå.

(2) Finanstilsynet kan tillate at egenvurderingen av risiko og solvens på gruppenivå samordnes med vurderingen i et datterforetak i gruppen og rapporteres i ett felles dokument som inneholder alle vurderinger. Tillatelse til å sende en felles egenvurdering medfører ingen lempinger i det enkelte forsikringsforetaks plikt til å sikre at kravene til egenvurdering er oppfylt.

§ 51. Rapportering til markedet

(1) Bestemmelsene gitt i eller i medhold av finansforetaksloven § 14–12 skal oppfylles på gruppenivå.

(2) Finanstilsynet kan tillate at det utarbeides en samlet rapport som skal inneholde opplysninger om gruppens solvens og finansielle stilling samt opplysninger om ethvert datterforetak i gruppen, som skal identifiseres individuelt.

(3) Hvis en samlet rapport som nevnt i annet ledd ikke inneholder tilstrekkelige opplysninger om et datterforetak og utelatelsen anses som vesentlig, kan Finanstilsynet kreve at datterforetaket offentliggjør de nødvendige tilleggsopplysninger.

§ 52. Offentliggjøring av gruppestruktur

(1) Foretak som nevnt i § 38 første ledd skal årlig offentliggjøre den juridiske foretaksstrukturen samt ledelses- og organisasjonsstrukturen, herunder en beskrivelse av alle datterforetak, vesentlige tilknyttede virksomheter og betydelige underavdelinger i gruppen.

Kapittel 12. Gjennomføring av kommisjonsforordning

§ 53. *Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) 2015/35*

(1) Finanstilsynet kan fastsette forskrift som tilsvarer reglene i kommisjonsforordning (EU) 2015/35 av 10. oktober 2014 om supplerende regler til direktiv 2009/138/EF (Solvens II-direktivet), med nødvendige tilpasninger.

Kapittel 13. Ikrafttreden, overgangsbestemmelser mv.

§ 54. *Ikrafttreden*

- (1) Forskriften trer i kraft 1. januar 2016.
- (2) Finanstilsynet kan fra dato for fastsettelsen av forskriften her fatte vedtak om godkjenning av
  - a) supplerende kapital, jf. finansforetaksloven § 14–9 annet ledd og nærmere regler i forskrift fastsatt av Finanstilsynet,
  - b) klassifisering av kapitalposter etter § 6 sjette ledd,
  - c) bruk av foretaksspesifikke parametere etter § 8 tredje ledd,
  - d) bruk av full eller partiell intern modell etter § 10 første ledd og § 11 første ledd,
  - e) spesialforetak som har til formål å overta forsikringsrisiko, jf. finansforetaksloven § 2–12 fjerde ledd og nærmere regler i forskrift fastsatt av Finanstilsynet, og
  - f) bruk av overgangsbestemmelsen for forsikringstekniske avsetninger i § 56.
- (3) Finanstilsynet kan fra dato for fastsettelse av forskriften her fatte vedtak om anvendelsen av reglene om forsikringsgrupper, jf. § 38 og § 39.

§ 55. *Unntak for forsikringsforetak under avvikling*

- (1) Finanstilsynet kan unnta forsikringsforetak som ikke inngår nye forsikringsavtaler etter 1. januar 2016, fra reglene gitt i eller i medhold av finansforetaksloven § 13–5 annet ledd, § 13–6 sjette ledd, § 13–8 og § 14–7 til § 14–12.
- (2) Unntak kan ikke gis til foretak som er del av en gruppe, med mindre alle foretak i gruppen er under avvikling.

§ 56. *Forsikringstekniske avsetninger*

- (1) Finanstilsynet kan godkjenne at livsforsikringsforetak frem til og med 31. desember 2031 reduserer verdien av forsikringstekniske avsetninger etter finansforetaksloven § 14–8. Reduksjonen skal tilsvare en andel av differansen mellom
  - a) forsikringstekniske avsetninger for livsforsikringsvirksomheten beregnet etter reglene i finansforetaksloven § 14–8 med forskrifter, etter fradrag for beløp som kan innkreves i henhold til gjenforsikringsavtaler og fra spesialforetak som har til formål å overta forsikringsrisiko, og
  - b) summen av premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond beregnet etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3 med forskrifter, for de tilfeller der beløpet nevnt i bokstav a er større enn beløpet nevnt i bokstav b.
- (2) Differansen i første ledd kan beregnes for likeartede risikogrupper.
- (3) Den maksimale reduksjonen etter første ledd skal avtrappes lineært ved begynnelsen av hvert år, fra 100 prosent 1. januar 2016 til 0 prosent 1. januar 2032.
- (4) Reduksjonen i første ledd skal ikke være større enn at livsforsikringsforetakets forsikringstekniske avsetninger minst tilsvarer det laveste av beløpet nevnt i første ledd bokstav a og beløpet nevnt i første ledd bokstav b.
- (5) Beløpet i første ledd bokstav a skal beregnes med en volatilitetsjustering, hvis forsikringsforetaket benytter en slik justering.
- (6) Differansen i første ledd skal beregnes på nytt ved utgangen av hvert år. Finanstilsynet kan etter søknad eller ved pålegg fastsette hyppigere beregning.
- (7) Hvis forsikringsforetaket ikke oppfyller solvenskapitalkravet uten bruk av overgangsbestemmelsen, skal det umiddelbart informere Finanstilsynet om dette og oversende en plan over tiltak for å sikre at solvenskapitalkravet oppfylles innen 1. januar 2032. Foretaket skal årlig oversende en rapport til Finanstilsynet med beskrivelse av gjennomførte tiltak og fremdrift med hensyn til å oppfylle solvenskapitalkravet innen 1. januar 2032.
- (8) Finanstilsynet skal trekke tilbake tillatelsen til å benytte overgangsbestemmelsen hvis den fremlagte rapporten viser at det er urealistisk at foretaket vil oppfylle solvenskapitalkravet ved utgangen av overgangsperioden.

§ 57. *Ansvarlig kapital*

- (1) Ansvarlige lån uten fastsatt løpetid skal inngå i kapitalgruppe 1 frem til og med 31. desember 2025, hvis de er godkjent som tilleggskapital til dekning av inntil 50 prosent av det laveste av solvensmarginkravet og solvensmarginkapitalen ved utgangen av 2015.
- (2) Ansvarlige lån med fastsatt løpetid skal inngå i kapitalgruppe 2 frem til og med 31. desember 2025, hvis de er godkjent som tilleggskapital til dekning av inntil 25 prosent av det laveste av solvensmarginkravet og solvensmarginkapitalen ved utgangen av 2015.

§ 58. *Solvenskapitalkravet etter standardmetoden*

- (1) I 2016 og 2017 skal det ikke beregnes solvenskapitalkrav etter standardmetoden for kredittmarginrisiko og konsentrasjonsrisiko for eksponeringer mot stater eller sentralbanker i EØS, hvis disse er denominert i valutaen til en annen EØS-stat. I 2018 skal solvenskapitalkravet for slike eksponeringer beregnes ved å redusere standardparameterne

for beregning av kredittmarginrisiko og konsentrasjonsrisiko med 80 prosent. I 2019 skal solvenskapitalkravet for slike eksponeringer beregnes ved å redusere standardparameterne for beregning av kredittmarginrisiko og konsentrasjonsrisiko med 50 prosent.

(2) Forsikringsforetak kan i en overgangsperiode på inntil syv år beregne solvenskapitalkravet for aksjerisiko slik at det for aksjer ervervet den 1. januar 2016 eller tidligere benyttes et vektet gjennomsnitt av

- a) standardparameteren for den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko og
- b) standardparameteren for aksjerisiko uten bruk av denne undermodulen.

Vekten for parameteren nevnt i bokstav b skal øke minst lineært ved begynnelsen av hvert år, fra 0 prosent 1. januar 2016 til 100 prosent 1. januar 2023.

§ 59. *Investeringer i verdipapiriserte lån*

(1) Utfyllende regler om forsvarlig kapitalforvaltning gitt i forskrift fastsatt av Finanstilsynet gjelder ikke for investeringer i verdipapiriserte lån som er utstedt før 1. januar 2011 og som ikke er tilført nye eksponeringer etter 31. desember 2014.

§ 60. *Forsikringsforetak med svekket finansiell stilling*

(1) Finanstilsynet kan gi tillatelse til at forsikringsforetak som oppfylte solvensmarginkravet pr. 31. desember 2015, men som ikke oppfyller solvenskapitalkravet i 2016, skal oppfylle solvenskapitalkravet innen 31. desember 2017.

(2) Foretaket skal hver tredje måned oversende en rapport til Finanstilsynet med beskrivelse av gjennomførte tiltak og fremdrift med hensyn til å oppfylle solvenskapitalkravet ved utgangen av overgangsperioden.

(3) Dersom den fremlagte rapporten viser at det ikke har vært signifikant fremgang med hensyn til å oppfylle solvenskapitalkravet, skal Finanstilsynet trekke tilbake tillatelsen gitt etter første ledd.

(4) Forsikringsforetak som oppfylte solvensmarginkravet pr. 31. desember 2015, men som ikke oppfyller minstekapitalkravet, skal oppfylle minstekapitalkravet innen 31. desember 2016.

§ 61. *Rapporteringsfrister*

(1) I perioden 1. januar 2016 til 31. desember 2018 gjelder følgende frister for forsikringsforetakets rapporteringsforpliktelser:

- a) Opplysninger som forsikringsforetaket skal oversende Finanstilsynet på årlig basis eller sjeldnere, skal oversendes senest
  - i) 20 uker etter regnskapsåret som avsluttes senest 31. desember 2016
  - ii) 18 uker etter regnskapsåret som avsluttes senest 31. desember 2017
  - iii) 16 uker etter regnskapsåret som avsluttes senest 31. desember 2018.
- b) Opplysninger som forsikringsforetaket skal oversende Finanstilsynet hvert kvartal, skal oversendes senest
  - i) 8 uker etter kvartaler som avsluttes i 2016
  - ii) 7 uker etter kvartaler som avsluttes i 2017
  - iii) 6 uker etter kvartaler som avsluttes i 2018.
- c) For forsikringsforetakets offentliggjøring av årlig rapport om solvens og finansiell stilling, jf. finansforetaksloven § 14–12, gjelder fristene i bokstav a) tilsvarende.

(2) For rapportering på gruppenivå forlenges fristene som nevnt i første ledd bokstav a) til c), med 6 uker.

§ 62. *Anvendelse av overgangsbestemmelsene på gruppenivå*

(1) Bestemmelsene i § 56, § 57, § 58, § 59 og § 60 første til tredje ledd gjelder tilsvarende for grupper.

§ 63. *Oppheving av forskrifter*

(1) Følgende forskrifter oppheves fra 1. januar 2016:

- a) Forskrift 10. mai 1991 nr. 301 om minstekrav til forsikringstekniske avsetninger og utarbeiding av risikostatistikk i skadeforsikring og gjenforsikring.
- b) Forskrift 18. november 1992 nr. 1242 om minstekrav til forsikringstekniske avsetninger og utarbeiding av risikostatistikk i skadeforsikring og gjenforsikring (utfyllende).
- c) Forskrift 19. mai 1995 nr. 482 om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital for norske skadeforsikringsselskaper og gjenforsikringsselskaper.
- d) Forskrift 19. desember 1996 nr. 1320 om forsikringstekniske avsetninger ved koassuranse i skadeforsikring innen EØS.
- e) Forskrift 22. desember 2006 nr. 1616 om minstekrav til kapitaldekning i forsikringsselskaper, pensjonskasser, innskuddspensjonsforetak og holdingsselskap i forsikringskonsern.
- f) Forskrift 17. desember 2007 nr. 1456 om skadeforsikringsselskapers kapitalforvaltning.

Vedlegg 1 Standardmetoden for beregning av solvenskapitalkravet (SCR)

Ved anvendelse av standardmetoden skal solvenskapitalkravet beregnes på følgende måte:

$$SCR = BSCR + SCR_{OR} + Adj_{TA\_US}$$

der

SCR = solvenskapitalkravet beregnet etter standardmetoden,

BSCR = basiskravet til solvenskapital beregnet etter standardmetoden,

SCR_{OR} = bidraget til solvenskapitalkravet fra operasjonell risiko beregnet etter standardmetoden og

Adj_{TA_US} = justeringen for den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger (herunder fremtidig overskuddstildeling) og utsatt skatt.

Basiskravet til solvenskapital skal beregnes på følgende måte:

$$BSCR = \sqrt{\sum_i \sum_j \text{Korr}_{i,j} \times SCR_i \times SCR_j} + SCR_{IR},$$

der indeksene i og j har en av følgende verdier: MR, KR, LR, HR eller SR.

Videre er

Korr_{i,j} = korrelasjonen mellom risikomodul i og risikomodul j,

SCR_{MR} = bidraget til basiskravet til solvenskapital (BSCR) fra risikomodulen for markedsrisiko,

SCR_{KR} = bidraget til basiskravet til solvenskapital (BSCR) fra risikomodulen for motpartsrisiko (kredittrisiko),

SCR_{LR} = bidraget til basiskravet til solvenskapital (BSCR) fra risikomodulen for livsforsikringsrisiko,

SCR_{HR} = bidraget til basiskravet til solvenskapital (BSCR) fra risikomodulen for helseforsikringsrisiko,

SCR_{SR} = bidraget til basiskravet til solvenskapital (BSCR) fra risikomodulen for skadeforsikringsrisiko

og

SCR_{IR} = bidraget til basiskravet til solvenskapital (BSCR) fra risikomodulen for immaterielle eiendeler.

Korrelasjonen mellom risikomodul i og risikomodul j er gitt ved cellen i rad i og kolonne j i følgende korrelasjonsmatrise:

<i>i</i> \ <i>j</i>	<i>MR</i>	<i>KR</i>	<i>LR</i>	<i>HR</i>	<i>SR</i>
<i>MR</i>	1	0,25	0,25	0,25	0,25
<i>KR</i>	0,25	1	0,25	0,25	0,5
<i>LR</i>	0,25	0,25	1	0,25	0
<i>HR</i>	0,25	0,25	0,25	1	0
<i>SR</i>	0,25	0,5	0	0	1

25. aug. Nr. 1000 2015

Forskrift om sertifisering av flyplasser mv.

Hjemmel: Fastsatt av Samferdselsdepartementet 25. august 2015 med hjemmel i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 7-1, § 7-11, § 13a-5 § 15-3, § 15-4 og § 16-1.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 66nh (forordning (EU) nr. 139/2014). Kunngjort 1. september 2015 kl. 14.20.

§ 1. Gjennomføring av forordning om fastsettelse av krav og administrative prosedyrer relatert til flyplasser i henhold til Europaparlaments- og Rådsforordning (EF) nr. 216/2008

EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 66nh (forordning (EU) nr. 139/2014) om fastsettelse av krav og administrative prosedyrer relatert til flyplasser i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 216/2008 gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg XIII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder i Norge, herunder på Svalbard.

Forskriften gjelder for flyplasser som er kontrollert og operert av Forsvaret, og som har sivil trafikk, jf. forordning (EF) nr. 216/2008 artikkel 1 nr. 2 (b).

§ 3. Ansvarlig myndighet

Luftfartstilsynet er ansvarlig myndighet etter forordning (EU) nr. 139/2014 artikkel 3.

§ 4. Delegering av myndighet til å endre forskriften

Luftfartstilsynet kan foreta endringer i forskriften med unntak av bestemmelser som angår forordning (EU) nr. 139/2014 Annex II om krav til ansvarlig myndighet.

Luftfartstilsynet kan fastsette forskrifter som gjennomfører utfyllende bestemmelser til regelverket som er nevnt i § 1.

§ 5. *Overtredelsesgebyr*

Den som har overtrådt bestemmelser gitt i forordning (EU) nr. 139/2014 Annex III eller Annex IV, kan pålegges å betale overtredelsesgebyr til statskassen i henhold til bestemmelsene i luftfartsloven kapittel XIII a.

§ 6. *Dispensasjon*

Luftfartstilsynet kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra kravene fastsatt i denne forskrift for flyplasser som er operert og kontrollert av Forsvaret. Dispensasjon kan bare gis dersom kravet er uforenlig med militære operasjoner eller andre militære behov. I tillegg må flyplassoperatøren dokumentere at de grunnleggende kravene i forordning (EF) nr. 216/2008 Annex Va er oppfylt.

§ 7. *Overgangsbestemmelser*

Operatør av flyplass kan inntil flyplassen er sertifisert etter forordning (EU) nr. 139/2014 benytte kvalitetssystem og sikkerhetsstyringssystem etter forordningens Annex III i stedet for kvalitetssystem i medhold av forskrift 5. januar 2001 nr. 11 om kvalitetssystem i ervervsmessige luftfartsvirksomheter og sikkerhetsstyringssystem i medhold av forskrift 21. august 2003 nr. 1068 om bruk av system for sikkerhetsstyring innen flysikringstjenesten og bakketjenesten (BSL A 1–9).

§ 8. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft straks.

§ 9. *Endringer i andre forskrifter*

1. I forskrift 5. januar 2001 nr. 11 om kvalitetssystem i ervervsmessige luftfartsvirksomheter gjøres følgende endring:

§ 2 ny bokstav e) skal lyde:

Forskrift 25. august 2015 nr. 1000 om sertifisering av flyplasser mv.

2. I forskrift 30. oktober 2001 nr. 1231 om krav til teknisk/operativ godkjenning av flyplasser gjøres følgende endring:

Pkt. 2. Virkeområde skal lyde:

Forskriften gjelder enhver flyplass innenfor luftfartslovens geografiske virkeområde, med unntak av de flyplasser som er sertifisert i medhold av forskrift 25. august 2015 nr. 1000 om sertifisering av flyplasser mv.

3. I forskrift 21. august 2003 nr. 1068 om bruk av system for sikkerhetsstyring innen flysikringstjenesten og bakketjenesten (BSL A 1–9) gjøres følgende endring:

§ 2 nr. 3 skal lyde:

(3) Forskriften med unntak av vedlegg 1 gjelder bakketjenesten på landingsplasser til allmenn bruk. Forskriften gjelder ikke for bakketjenesten ved flyplasser som er sertifisert i medhold av forskrift 25. august 2015 nr. 1000 om sertifisering av flyplasser mv.

4. I forskrift 6. juli 2006 nr. 968 om utforming av store flyplasser (BSL E 3–2) gjøres følgende endring:

§ 1–2 første ledd skal lyde:

(1) Denne forskriften gjelder for utforming av og utstyr på flyplass på land som skal godkjennes i henhold til luftfartslovens § 7–11 for trafikk med landfly med tillatt startmasse 5700 kg eller mer, eller for trafikk med landfly som er godkjent for 10 passasjer seter eller flere. Forskriften gjelder likevel ikke for flyplasser som er sertifisert i medhold av forskrift 25. august 2015 nr. 1000 om sertifisering av flyplasser mv.

Forordning (EU) nr. 139/2014

For å lese forordning (EU) nr. 139/2014 se her:

Uoffisiell norsk oversettelse.

28. aug. Nr. 1001 2015

Forskrift om endring i forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettjenester

Hjemmel: Fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat 28. august 2015 med hjemmel i forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 9–1 bokstav g og i, jf. lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 10–6. Kunngjort 1. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 11. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester gjøres følgende endring:

Ny § 1–6 skal lyde:

§ 1–6. *Kvalitetssikring og migrering av data til Elhub*

Ved datamigrering til Elhub skal nettselskap og kraftleverandør kvalitetssikre sine opplysninger før de overføres til avregningsansvarlig. Ved kvalitetssikring har nettselskap og kraftleverandør rett til å innhente opplysninger om navn, fødselsnummer og d-nummer fra Det sentrale folkeregister for sine kunder.

Nettselskap skal overføre kvalitetssikret porteføljeinformasjon, målepunktinformasjon, målepunktadresse, måleverdiinformasjon, opplysninger om avgiftsplikt, kundeadresse, kontaktinformasjon og kundeidentifikasjon for alle målepunkt i sitt nett til avregningsansvarlig. Avregningsansvarlig kan gi retningslinjer for nettselskapenes kvalitetssikring og overføring av denne informasjonen til avregningsansvarlig.

Kraftleverandør skal overføre kvalitetssikret porteføljeinformasjon, målepunktinformasjon, kundeadresse, kontaktinformasjon og kundeidentifikasjon for sine kunders målepunkt til avregningsansvarlig. Avregningsansvarlig kan gi retningslinjer for kraftleverandørens kvalitetssikring og overføring av denne informasjonen til avregningsansvarlig.

Norges vassdrags- og energidirektorat kan fatte vedtak som gir nærmere bestemmelser om kvalitetssikring og overføring av informasjon etter annet og tredje ledd.

Avregningsansvarlig skal lagre opplysninger overført fra nettselskapene og kraftleverandørene etter annet og tredje ledd. Avregningsansvarlig skal lagre opplysningene frem til Elhub er satt i stabil drift.

II

§ 1–6 trer i kraft 1. september 2015.

30. aug. Nr. 1002 2015

Forskrift om forsøksordning med ny medisinsk vurdering av en annen lege enn fastlegen ved seks måneders sykmelding

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet 30. august 2015 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 25–13 tredje ledd. Kunngjort 1. september 2015 kl. 14.20.

§ 1. *Formål*

Forskriften har som formål å regulere en forsøksordning hvor sykmeldte på nærmere vilkår skal la seg undersøke og gis en ny medisinsk vurdering av en annen lege enn den sykmeldtes egen fastlege.

Forsøket gjennomføres som en randomisert, kontrollert studie. Dette innebærer at de sykmeldte kandidatene som skal gjennomføre tiltaket ny medisinsk vurdering vil være tilfeldig trukket. Det skal gjennomføres en effektevaluering av forsøket.

§ 2. *Virkeområde*

Forskriften gjelder for medlemmer som er sykmeldt, av egen fastlege, med ICPC-2 diagnosekoder.

Forskriften gjelder i Hordaland fylke. Avvik fra folketrygdloven som følger av forskriften gjelder bare for sykmeldte som tilhører NAV-kontor i dette fylket.

Forsøket endrer ikke på fastlegens ansvar for oppfølgingen av sykmeldte listeinnbyggere, i medhold av fastlegeforskriften § 26, som deltar i forsøket.

§ 3. *Definisjoner*

Med annen lege enn den sykmeldtes egen fastlege menes den legen som foretar undersøkelse og ny medisinsk vurdering. Denne legen skal alltid være en annen lege enn den sykmeldtes egen fastlege, og vil være ansatt i Arbeids- og velferdsetaten.

Undersøkelse, inkludert ny medisinsk vurdering, vil i denne forskriften og i forsøket være en konsultasjon som den sykmeldte gjennomfører hos den legen som foretar ny medisinsk vurdering ved seks måneders sammenhengende sykmelding.

I konsultasjonen skal legen som foretar ny medisinsk vurdering vurdere om den sykmeldtes arbeidsevne er nedsatt i en slik grad at personen ikke kan være i arbeid, om personen vil kunne være i aktivitet, eventuelt med tilrettelegging på arbeidsplassen, eller på arbeidsrettede tiltak, herunder vurdere i hvor stor grad arbeidsevnen er nedsatt. Legen som foretar ny medisinsk vurdering skal også vurdere om tiltakene som er iverksatt er hensiktsmessige og tilstrekkelige. Dette vil kunne gjelde både medisinske behandlingstiltak, herunder om raskere-tilbake-tiltak har vært vurdert og annen tilrettelegging.

§ 4. *Plikt til å la seg undersøke*

Arbeids- og velferdsetaten kan pålegge en person å la seg undersøke eller intervju, ved seks måneders sammenhengende sykmelding, av den lege som etaten bestemmer. Dersom det er forenlig med hensynet til en objektiv og nøytral ny medisinsk vurdering, skal det tas hensyn til personens ønsker ved valg av lege.

§ 5. *Unntak*

Personer med følgende diagnosekoder (ICPC-2) skal unntas fra forsøket:

<i>Diagnosekode</i>	<i>Beskrivelse</i>
P70	Demens
A79	Ondartet svulst IKA
B72	Hodgkins sykdom/lymfom
B73	Leukemi
B74	Ondartet svulst blod/lymfesystem IKA
D74	Ondartet svulst magesekk
D75	Ondartet svulst tykktarm/endetarm
D76	Ondartet svulst bukspyttkjertel
D77	Ondartet svulst fordøyelsesyst IKA
F74	Svulst i øye/øyehule
H75	Svulst øre
K72	Svulst øre
L71	Ondartet svulst muskel-skj-syst
N74	Ondartet svulst nervesystemet
R84	Ondartet svulst bronkie/lunge
R85	Ondartet svulst luftveier IKA
S77	Ondartet svulst hud
T71	Ondartet svulst tyreoida
U75	Ondartet svulst nyre
U76	Ondartet svulst urinblære
U77	Ondartet svulst urinveier IKA
W72	Ondartet svulst svangerskap
X75	Ondartet svulst livmorhals
X76	Ondartet svulst bryst (K)
X77	Ondartet svulst kjønnsorg IKA (K)
Y77	Ondartet svulst prostata
Y78	Ondartet svulst kjønnsorg IKA (M)

I tilfeller der det etter en medisinsk faglig vurdering er slik at inkludering i forsøket med stor sannsynlighet medfører urimelig ulempe eller krenkelse for personen, kan Arbeids- og velferdsetaten vurdere unntak fra forsøket.

§ 6. *Innhenting av medisinske opplysninger*

Den sykmeldtes fastlege plikter etter krav fra Arbeids- og velferdsetaten å gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for at den nye legen skal kunne gjennomføre en ny medisinsk vurdering.

Erklæringen skal inneholde relevant sykehistorie som belyser og begrunner det aktuelle sykefraværstilfellet. Relevante epikriser kan legges ved.

De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten hinder av taushetsplikt.

§ 7. *Godtgjørelse/takster*

Det kan ikke kreves betaling fra pasienten i forbindelse med innhenting av erklæringer og uttalelser i tilknytning til ny medisinsk vurdering.

Takst for utstedelse av særskilt erklæring i tilknytning til ny medisinsk vurdering fastsettes av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

§ 8. *Reiseutgifter*

Den sykmeldte skal få dekket reiseutgifter i forbindelse med konsultasjonen hos legen som skal foreta ny medisinsk vurdering. Reiseutgifter til rimeligste reisemåte blir refundert.

Krav om dekning av reiseutgifter settes fram på eget skjema utarbeidet til formålet.

§ 9. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft fra 1. september 2015 og opphører 1. oktober 2017.

27. aug. Nr. 1012 2015**Forskrift om endring i forskrift om restriktive tiltak mot personer som anses ansvarlige for underslag av offentlige midler, samt personer som anses å ha deltatt i menneskerettighetsbrudd i Ukraina**

Hjemmel: Fastsatt av Utenriksdepartementet 27. august 2015 med hjemmel i forskrift 9. mai 2014 nr. 612 om restriktive tiltak mot personer som anses ansvarlige for underslag av offentlige midler, samt personer som anses å ha deltatt i menneskerettighetsbrudd i Ukraina § 5. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 9. mai 2014 nr. 612 om restriktive tiltak mot personer som anses ansvarlige for underslag av offentlige midler, samt personer som anses å ha deltatt i menneskerettighetsbrudd i Ukraina gjøres følgende endring:

Vedlegg I til vedlegg A skal lyde:

Vedlegg I. Liste over personer

Informasjon vedrørende samtlige listeførte personer er rubrisert slik:

- Navn
- Identifiserende informasjon og fødselsdato der tilgjengelig
- Grunnlag
- Dato for EUs listeføring.

1. Viktor Fedorovych Yanukovych

Born on 9 July 1950 in Yenakiiieve (Donetsk oblast), former President of Ukraine

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

2. Vitalii Yuriyovych Zakharchenko

Born on 20 January 1963 in Kostiantynivka (Donetsk oblast), former Minister of Internal Affairs

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

3. Viktor Pavlovysh Pshonka

Born on 6 February 1954 in Serhiyivka (Donetsk oblast), former Prosecutor General of Ukraine

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

4. Olena Leonidivna Lukash, Elena Leonidovna Lukash

Born on 12 November 1976 in Rîbnița (Moldova), former Minister of Justice

Person subject to investigations by the Ukrainian authorities for the abuse of office as a public office-holder in order to procure an unjustified advantage for herself or for a third party and thereby causing a loss to Ukrainian public funds.

6.3.2014

5. Andrii Petrovych Kliuiev, Andriy Petrovych Klyuyev

Born on 12 August 1964 in Donetsk, former Head of Administration of President of Ukraine

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets and in connection with the misuse of office by a public office-holder to procure an unjustified advantage for himself or a third party thereby causing a loss to the Ukrainian public budget or assets.

6.3.2014

6. Viktor Ivanovych Ratushniak

Born on 16 October 1959, former Deputy Minister of Internal Affairs

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets and for being an accomplice thereto.

6.3.2014

7. Oleksandr Viktorovych Yanukovych

Born on 10 July 1973 in Yenakiieve (Donetsk oblast), son of former President, businessman

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

8. Viktor Viktorovych Yanukovych

Born on 16 July 1981 in Yenakiieve (Donetsk oblast), son of former President, Member of the Verkhovna Rada of Ukraine

Person subject to investigations by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets. Person associated with a designated person (former President of Ukraine, Viktor Fedorovych Yanukovych) subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

9. Artem Viktorovych Pshonka

Born on 19 March 1976 in Kramatorsk (Donetsk oblast), son of former Prosecutor General, Deputy Head of the faction of Party of Regions in the Verkhovna Rada of Ukraine

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets and for being an accomplice thereto.

6.3.2014

10. Serhii Petrovych Kliuiev, Serhiy Petrovych Klyuyev

Born on 19 August 1969 in Donetsk, brother of Mr Andrii Kliuiev, businessman

Person subject to investigation by the Ukrainian authorities for involvement in the misappropriation of public funds or assets and in the abuse of public office as a public office-holder in order to procure an unjustified advantage for himself or for a third party and thereby causing a loss to Ukrainian public funds or assets. Person associated with a designated person (Andrii Petrovych Kliuiev) subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

11. Mykola Yanovych Azarov. Nikolai Yanovich Azarov

Born on 17 December 1947 in Kaluga (Russia), Prime Minister of Ukraine until January 2014

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

12. Serhiy Vitaliyovych Kurchenko

Born on 21 September 1985 in Kharkiv, businessman

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

13. Dmytro Volodymyrovych Tabachnyk

Born on 28 November 1963 in Kiev, former Minister of Education and Science

Person subject to investigation by the Ukrainian authorities for the abuse of office as a public office-holder in order to procure an unjustified advantage for himself or for a third party and thereby causing a loss to Ukrainian public funds or assets.

6.3.2014

14. Raisa Vasylyvna Bohatyriova, Raisa Vasilievna Bogatyreva

Born on 6 January 1953 in Bakal (Chelyabinsk oblast, Russia), former Minister of Health

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

6.3.2014

15. *Serhiy Hennadiyovych Arbutov, Sergei Gennadiyevich Arbutov*

Born on 24 March 1976 in Donetsk, former Prime Minister of Ukraine

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

15.4.2014

16. *Yuriy Volodymyrovych Ivanyushchenko*

Born on 21 February 1959 in Yenakiieve (Donetsk oblast), Party of Regions MP

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

15.4.2014

17. *Oleksandr Viktorovych Klymenko*

Born on 16 November 1980 in Makiivka (Donetsk oblast), former Minister of Revenues and Charges

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets and for the abuse of office by a public office-holder in order to procure an unjustified advantage for himself or for a third party and thereby causing a loss to Ukrainian public funds or assets.

15.4.2014

18. *Edward Stavitskyi, Eduard Anatoliyovych Stavitsky*

Born on 4 October 1972 in Lebedyn (Sumy oblast), former Minister of Fuel and Energy of Ukraine

Reportedly residing in Israel. However, still in possession of his Ukrainian citizenship

Person subject to criminal proceedings by the Ukrainian authorities for the misappropriation of public funds or assets.

15.4.2014

II

Endringen trer i kraft straks.

28. aug. Nr. 1013 2015

Forskrift om endring i forskrift om råvareprisutjevning for bearbejdede jordbruksvarer

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 28. august 2015 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 18. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 10. juni 2009 nr. 636 om råvareprisutjevning for bearbejdede jordbruksvarer gjøres følgende endring:

Vedlegg 1 skal lyde:

Vedlegg 1: Råvarer omfattet av forskriften

Kolonnen «XR-sats når utbetalt PNS» benyttes når det utbetales både XR og PNS for ferdigvaren. Kolonnen «XR-sats når ikke utbetalt PNS» benyttes når det ikke utbetales PNS for ferdigvaren.

<i>Jordbruksråvare:</i>	<i>Råvarenr.:</i>	<i>Råvarenavn:</i>	<i>PNS-sats (kr/kg):</i>	<i>XR-sats når utbetalt PNS (kr/kg)</i>	<i>XR-sats når ikke utbetalt PNS (kr/kg)</i>
Melk	1100	Helmelk flytende	1,90	1,40	1,84
	1200	Skummet melk flytende	1,30	1,05	1,37
	1300	Yoghurt	4,60	0,00	2,97
	1500	Kondensert melk fet	2,50	5,04	6,41
	1550	Kondensert melk mager	2,50	4,76	6,09
	1600	Helmelkpulver 28 %	8,50	11,43	17,66
	1601	Helmelkpulver 28 % til iskrem	0,00	17,66	17,66
	1650	Melkepulver 20 %	11,20	11,46	14,70

<i>Jordbruksråvare:</i>	<i>Råvarenr.:</i>	<i>Råvarenavn:</i>	<i>PNS-sats (kr/kg):</i>	<i>XR-sats når utbetalt PNS (kr/kg)</i>	<i>XR-sats når ikke utbetalt PNS (kr/kg)</i>
	1651	Melkepulver 20 % til iskrem	0,00	14,70	14,70
	1700	Skummetmelkepulver	13,10	12,16	17,75
	1701	Skummetmelkepulver til iskrem	0,00	17,75	17,75
	1750	Yoghurtpulver	0,00	17,75	17,75
	1800	Kjernemelkepulver	–	15,37	15,37
	2100	Fløte	13,50	4,50	5,78
	2101	Fløte til iskrem	0,00	5,78	5,78
	2300	Rømme	11,70	6,70	8,63
	2400	Helmelkepulver 35 %	12,40	10,80	13,87
	2440	Fløtepulver 42 %	15,50	8,09	23,59
	2450	Fløtepulver 55 %	0,00	21,71	21,71
	3200	Mysepulver	4,10	2,84	3,86
	3201	Mysepulver til iskrem	0,00	3,86	3,86
	5100	Smør ¹	6,00	12,75	16,41
	5101	Smør til iskrem	0,00	16,41	16,41
	5300	Smørrolje ²	0,00	20,01	20,01
	6100	Ost ³	14,70	20,07	27,15
	6200	Ostepulver	–	15,35	15,35
Egg	11100	Heleggmasse	9,80	12,04	13,43
	11200	Heleggpulver	29,80	57,99	65,52
	12100	Eggeplomme konservert	0,00	38,85	38,85
	12200	Eggeplommepulver	18,70	68,80	82,03
Korn	20300	Bygg	–	0,78	0,78
	20400	Havre	–	0,68	0,68
	21100	Kli av hvete, rug, bygg og havre	–	3,04	3,04
	22300	Mel og flak av bygg	–	3,04	3,04
	22400	Mel, flak og gryn av havre	–	3,04	3,04
Potet	30100	Poteter	0,00	0,66	0,66
	31200	Mel og flak av poteter	8,40	11,10	12,38
	32100	Potetstivelse	4,70	–	–
	40200	Glukose, glukosesirup (dekstrose) ⁴	3,10	–	–
Kjøtt	70750	Svinekjøttsortering 23 %	1,60	19,29	20,89
	71400	Storfekjøttsortering 14 %	18,70	26,42	31,44
	73000	Fårekjøttsortering 25 %	3,70	8,76	10,47
	74000	MUK-fjørfe ⁵	2,90	3,68	3,68
	74200	Fjørfe, annet enn MUK-fjørfe	21,40	3,68	3,68

1 PNS gis ikke til råvaren smør med unntak for ferdigvarer tariffert på varenummer ex 19.01.9098 iskremblandinger, glutenfri diettmat, laktoseredusert diettmat, ellers andre produkter til bakeri.

2 PNS gis ikke til råvaren smørrolje med unntak for sjokolade som tariffes på varenummer 18.06.2090, 18.06.3100, 18.06.3200 eller 18.06.9010.

3 Gjelder modnet ost til industri.

4 Gjelder kun våt glukose.

5 MUK-fjørfe: Maskinelt utbeinet kjøtt av fjørfe.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2015.

31. aug. Nr. 1014 2015

Forskrift om endring i forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 31. august 2015 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 29–7.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XXI nr. 1 (forordning (EU) nr. 305/2011, som endret ved forordning (EU) nr. 574/2014 og forordning (EU) nr. 568/2014), nr. 2p (forordning (EU) nr. 157/2014), nr. 2q (forordning (EU) nr. 1062/2013), nr. 2r (forordning (EU) nr. 1291/2014), nr. 2s (forordning (EU) nr. 1292/2014) og nr. 2t (forordning (EU) nr. 1293/2014). Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 17. desember 2013 nr. 1579 om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk gjøres følgende endringer:

Ny § 3a skal lyde:

§ 3a. *Gjennomføring av delegerte rettsakter av teknisk karakter*

EØS-avtalen vedlegg II kap. XXI

- nr. 2r (forordning (EU) nr. 1291/2014) om klassifisering uten prøving av brannmotstand til trebaserte paneler omfattet av EN 13986, samt trepaneler, og kledninger av heltre omfattet av EN 14915, for anvendelse i vegg- eller takkledning
- nr. 2s (forordning (EU) nr. 1292/2014) om klassifisering uten prøving av brannpåvirkning til visse ubehandlede gulvbelegg omfattet av EN 14342
- nr. 2t (forordning (EU) nr. 1293/2014) om klassifisering uten prøving av brannpåvirkning til metallekter, forsterkningsribber for innendørs puss omfattet av EN 13658–1 og utendørs råpuss omfattet av EN 13658–2, og metallekter og karakteristiske profiler omfattet av EN 14353

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 11 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Produsenter og importørene skal oppbevare dokumentasjonen til byggevaren 10 år etter at byggevaren er gjort tilgjengelig på markedet for første gang.

En importør eller distributør som bringer i omsetning en byggevare under sitt eget navn eller varemerke eller endrer en byggevare som allerede er brakt i omsetning, på en slik måte at det kan påvirke byggevarens ytelser, skal anses som byggevareprodusenter, og ha de samme forpliktelsene som produsentene.

§ 12 skal lyde:

§ 12. *Vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser*

Ikke CE-merkede byggevarer underlegges systemene for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser fastsatt av EU-kommisjonen for de ulike kategoriene av byggevarer med tanke på CE-merking av byggevarer.

Listen over EU-Kommisjonens vedtak og delegerte rettsakter som fastsetter eller endrer systemene for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser er lagt ved denne forskriften.

Dersom EU-kommisjonen ikke har fastlagt hvilket system for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser som gjelder for en byggevare, skal systemet som gjelder for tilsvarende og sammenlignbare CE-merkede byggevarer legges til grunn. Dette avgjøres på bakgrunn av momentene som EU-Kommisjonen legger til grunn:

- Betydningen byggevaren har for de grunnleggende kravene til byggverk
- Byggevarers art
- Virkningen av variasjoner i en byggevarens vesentlige egenskaper i løpet av dens forventede levetid, og
- Risikoen for at feil oppstår ved produksjon av byggevaren.

Tredjepartsorgan skal være akkreditert for de aktuelle oppgavene. Der slik akkreditering ikke er mulig skal tredjepartsorganet dokumentere tilsvarende krav til kompetanse, uavhengighet og upartiskhet.

§ 22 første ledd skal lyde:

Tilsynsmyndighet kan kreve tilsendt produktdokumentasjon og annen informasjon som er tilgjengelig ved omsetning, markedsføring, distribusjon eller bruk av produkt til byggverk, herunder den tekniske dokumentasjonen, inkludert test- og beregningsgrunnlag som er brukt ved utarbeidelse av produktdokumentasjonen, informasjon om oppgavene utført i forbindelse med systemene for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser, produktdokumentasjon, samt listen av markedsdeltakere som byggevarer ble kjøpt fra eller solgt til.

Nytt vedlegg skal lyde:

Vedlegg I. Liste over Kommisjonens vedtak og delegerte rettsakter som fastsetter eller endrer systemene for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser

<i>Vedtak</i>	<i>CELEX</i>	<i>Tittel</i>	<i>Lenke</i>
95/467	395D0467	KOMMISJONSVEDTAK av 24. oktober 1995 om gjennomføring av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF om byggjevarer (95/467/EF)	her
96/577	396D0577	KOMMISJONSVEDTAK av 24. juni 1996 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til fastmonterte brannsløkkingsanlegg (96/577/EF)	her
96/578	396D0578	KOMMISJONSVEDTAK av 24. juni 1996 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til sanitærutstyr (96/578/EF)	her

96/580	396D0580	KOMMISJONSVEDTAK av 24. juni 1996 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til påhengsvegger (96/580/EF)	her
96/579	396D0579	KOMMISJONSVEDTAK av 24. juni 1996 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til fast vegutstyr (96/579/EF)	her
96/581	396D0581	KOMMISJONSVEDTAK av 24. juni 1996 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til geotekstilar (96/581/EF)	her
96/582	396D0582	KOMMISJONSVEDTAK av 24. juni 1996 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til limte glasfasadar og metallankerboltar til bruk i betong (96/582/EF)	her
97/161	397D0161	KOMMISJONSVEDTAK av 17. februar 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til metallankerboltar til festing av lette system i betong (97/161/EF)	her
97/176	397D0176	KOMMISJONSVEDTAK av 17. februar 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til konstruksjonstrevarer og tilhøyrande varer (97/176/EF)	her
97/177	397D0177	KOMMISJONSVEDTAK av 17. februar 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til injeksjonsboltar av metall til bruk i murverk (97/177/EF)	her
97/462	397D0462	KOMMISJONSVEDTAK av 27. juni 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til trebaserte plater (97/462/EF)	her
97/463	397D0463	KOMMISJONSVEDTAK av 27. juni 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til plastankerboltar til bruk i betong og murverk (97/463/EF)	her
97/464	397D0464	KOMMISJONSVEDTAK av 27. juni 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til sanitærtekniske varer (97/464/EF)	her
97/555	397D0555	KOMMISJONSVEDTAK av 14. juli 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til sement, byggjekalk og andre hydrauliske bindemiddel (97/555/EF)	her
97/556	397D0556	KOMMISJONSVEDTAK av 14. juli 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til samansette system/modular for utvendig varmeisolasjon med puss (97/556/EF)	her
97/597	397D0597	KOMMISJONSVEDTAK av 14. juli 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til armeringsstål og spennstål for betong (97/597/EF)	her
97/638	397D0638	KOMMISJONSVEDTAK av 19. september 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til festeinnretningar for konstruksjonstrevarer (97/638/EF)	her
97/740	397D0740	KOMMISJONSVEDTAK av 14. oktober 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til murverk og nærskyldte varer (97/740/EF)	her

97/808	397D0808	KOMMISJONSVEDTAK av 20. november 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til underlagsdekke (97/808/EF)	her
98/279	398D0279	KOMMISJONSVEDTAK av 5. desember 1997 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til ikkje-berande, varige forskalingsmodular/-system som er samansette av holblokker eller isolasjonsplater og eventuelt betong (98/279/EF)	her
98/143	398D0143	KOMMISJONSVEDTAK av 3. februar 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til system av mekanisk festa, bøyelege vasstettingssjikt til tak (98/143/EF)	her
98/213	398D0213	KOMMISJONSVEDTAK av 9. mars 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til modular for innvendige skiljevegger (98/213/EF)	her
98/214	398D0214	KOMMISJONSVEDTAK av 9. mars 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til konstruksjonsmetallvarer og tilhøyrande varer (98/214/EF)	her
98/436	398D0436	KOMMISJONSVEDTAK av 22. juni 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til taktekkingsmateriale, overlys, takvindaug og tilhøyrande varer (98/436/EF)	her
98/437	398D0437	KOMMISJONSVEDTAK av 30. juni 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til innvendige og utvendige veggkledningar og himlingskledningar (98/437/EF)	her
98/456	398D0456	KOMMISJONSVEDTAK av 3. juli 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til etterspenningsutstyr til forspente konstruksjonar (98/456/EF)	her
98/598	398D0598	KOMMISJONSVEDTAK av 9. oktober 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til tilslag (98/598/EF)	her
98/599	398D0599	KOMMISJONSVEDTAK av 12. oktober 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til påstrykingsmembranar for tak (98/599/EF)	her
98/600	398D0600	KOMMISJONSVEDTAK av 12. oktober 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til sjølvberande gjennomskinlege taksystem (bortsett frå glasbaserte system) (98/600/EF)	her
98/601	398D0601	KOMMISJONSVEDTAK av 13. oktober 1998 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til varer til vegbygging (98/601/EF)	her
99/89	399D0089	KOMMISJONSVEDTAK av 25. januar 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til prefabrikkerte trappesystem (1999/89/EF)	her
99/90	399D0090	KOMMISJONSVEDTAK av 25. januar 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til membranar (1999/90/EF)	her

99/91	399D0091	KOMMISJONSVEDTAK av 25. januar 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til varmeisolerande varer (1999/91/EF)	her
99/92	399D0092	KOMMISJONSVEDTAK av 25. januar 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til lette trebaserte komposittbjelkar og -søyler (1999/92/EF)	her
99/93	399D0093	KOMMISJONSVEDTAK av 25. januar 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til dører, vindauge, lemmar, persienner, portar og tilhøyrande beslag (1999/93/EF)	her
99/94	399D0094	KOMMISJONSVEDTAK av 25. januar 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til prefabrikkerte varer av vanleg betong, lettbetong eller trykherda lettbetong (1999/94/EF)	her
99/453	399D0453	KOMMISJONSVEDTAK av 18. juni 1999 om endring av vedtak 96/579/EF og 97/808/EF om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til høvesvis fast vegutstyr og underlagsdekke (1999/453/EF)	her
99/454	399D0454	KOMMISJONSVEDTAK av 22. juni 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til branntettande, brannisolerande og brannvernande varer (1999/454/EF)	her
99/455	399D0455	KOMMISJONSVEDTAK av 22. juni 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til prefabrikkerte byggjesystem med stenderverk og tømmer (1999/455/EF)	her
99/469	399D0469	KOMMISJONSVEDTAK av 25. juni 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggevarer i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med hensyn til byggevarer til betong, mørtel og injiseringsmasse (1999/469/EF)	her
99/470	399D0470	KOMMISJONSVEDTAK av 29. juni 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggevarer i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med hensyn til lim til bygging (1999/470/EF)	her
99/471	399D0471	KOMMISJONSVEDTAK av 29. juni 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering for byggevarer i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med hensyn til oppvarmingsapparater (1999/471/EF)	her
99/472	399D0472	KOMMISJONSVEDTAK av 1. juli 1999 om framgangsmåten for samsvarsattestering for byggevarer i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF med hensyn til rør, tanker og tilbehør som ikke er i kontakt med vann beregnet på konsum (1999/472/EF)	her
2000/245	300D0245	KOMMISJONSVEDTAK av 2. februar 2000 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggevarer i henhold til artikkel 20 nr. 4 i rådsdirektiv 89/106/EØF med hensyn til plateglass, profilglass og glassbyggestein (2000/245/EF)	her
2000/273	300D0273	KOMMISJONSVEDTAK av 27. mars 2000 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til europeisk teknisk godkjenning utan retningslinjer av sju varer (2000/273/EF)	her
2000/447	300D0447	KOMMISJONSVEDTAK av 13. juni 2000 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til prefabrikkerte trebaserte berande plater og sjølvberande lette komposittplater (2000/447/EF)	her

2000/606	300D0606	KOMMISJONSVEDTAK av 26. september 2000 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til europeisk teknisk godkjenning utan retningslinjer av seks varer (2000/606/EF)	her
2001/19	301D0019	KOMMISJONSVEDTAK av 20. desember 2000 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til dilatasjonsfuger for vegbruer (2001/19/EF)	her
2001/596	301D0596	KOMMISJONSVEDTAK av 8. januar 2001 om endring av vedtak 95/467/EF, 96/578/EF, 96/580/EF, 97/176/EF, 97/462/EF, 97/556/EF, 97/740/EF, 97/808/EF, 98/213/EF, 98/214/EF, 98/279/EF, 98/436/EF, 98/437/EF, 98/599/EF, 98/600/EF, 98/601/EF, 1999/89/EF, 1999/90/EF, 1999/91/EF, 1999/454/EF, 1999/469/EF, 1999/470/EF, 1999/471/EF, 1999/472/EF, 2000/245/EF, 2000/273/EF og 2000/447/EF om framgangsmåten for samsvarsattestering av visse byggjevarer i medhald av artikkel 20 i rådsdirektiv 89/106/EØF (2001/596/EF)	her
2001/308	301D0308	KOMMISJONSVEDTAK av 31. januar 2001 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til prefabrikkerte utvendige veggkledningsplater med varmeisolasjonslag (2001/308/EF)	her
2002/359	302D0359	KOMMISJONSVEDTAK av 13. mai 2002 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer som er i kontakt med drikkevatt, i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF (2002/359/EF)	her
2002/592	302D0592	KOMMISJONSVEDTAK av 15. juli 2002 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til gypsum produkter, fastbrannslukningsapparater, sanitær utstyr, og tilslag (2002/592/EF)	her
2003/403	303D0403	KOMMISJONSVEDTAK av 17. januar 2003 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer (2003/403/EF), som endret ved Kommisjonsvedtak av 7. august 2003 (2003/593/EF), 5. oktober 2006 (2006/673/EF), 15. mai 2007 (2007/348/EF)	her
2003/639	303D0639	KOMMISJONSVEDTAK av 4. september 2003 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til bereboltar til konstruksjonselement (2003/639/EF)	her
2003/640	303D0640	KOMMISJONSVEDTAK av 4. september 2003 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til modular for utvendige veggkledningar (2003/640/EF)	her
2003/655	303D0655	KOMMISJONSVEDTAK av 12. september 2003 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til byggjesett for vassette sjikt til golv og vegger i våtrom (2003/655/EF)	her
2003/656	303D0656	KOMMISJONSVEDTAK av 12. september 2003 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til europeisk teknisk godkjenning utan retningslinjer av sju varer (2003/656/EF)	her
2003/728	303D0728	KOMMISJONSVEDTAK av 12. september 2003 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggjevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til diverse byggesett (2003/728/EF)	her
2003/722	303D0722	Kommisjonsvedtak 2003/722/EF av 6. oktober 2003 om framgangsmåten for bekreftelse av samsvar for byggeprodukter i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF med hensyn til sett for vanntetting av brodekk i flytende form	her
2004/663	304D0663	Kommisjonsvedtak 2004/663/EF av 20. september 2004 om endring av kommisjonsvedtak 97/464/EF om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggeprodukter i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF når det gjelder produkter til spillvannkonstruksjoner (2004/663/EF)	her

2005/403	305D0403	KOMMISJONSVEDTAK av 25. mai 2005 som fastsetter av klasser for ekstern brannytelse til tak, takbelegg i henhold til rådsdirektiv 89/106/EØF (2005/403/EF)	her
2005/484	305D0484	KOMMISJONSVEDTAK av 4. juli 2005 om framgangsmåten for samsvarsattestering for byggevarer i henhold til artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF med hensyn til byggesett for kjølerom og byggesett for klimaskjermer til kjølerom (2005/484/EF)	her
2005/610	305D0610	KOMMISJONSVEDTAK av 9. august 2005 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer (2005/610/EF)	her
2006/213	306D0213	KOMMISJONSVEDTAK av 6. mars 2006 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til tregulv, paneler av heltre, og kledning (2006/213/EF)	her
2006/600	306D0600	KOMMISJONSVEDTAK av 4. september 2006 som fastsetter klasser for ekstern brannytelser til visse byggevarer med hensyn til sandwich-element for tak med ytterhud av metallplater (2006/600/EF)	her
2010/81	310D0081	KOMMISJONSVEDTAK av 9. februar 2010 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer med hensyn til flislim (2010/81/EF)	her
2010/82	310D0082	KOMMISJONSVEDTAK av 9. februar 2010 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer med hensyn til dekorative veggteper og veggpaneler (2010/82/EF)	her
2010/83	310D0083	KOMMISJONSVEDTAK av 9. februar 2010 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer med hensyn til lufteksonert sammenføyningsforbindelser (2010/83/EF)	her
2010/85	310D0085	KOMMISJONSVEDTAK av 9. februar 2010 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer med hensyn til sementbasert- og kalsiumsulfatbasert avretningsmasse og gulvavretningsmasse av syntetisk harpiks (2010/85/EF)	her
2010/737	310D0737	KOMMISJONSVEDTAK av 2. desember 2010 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer med hensyn til stålplater med polyester belegg og plastisol belegg (2010/737/EF)	her
2010/738	310D0738	KOMMISJONSVEDTAK av 2. desember 2010 som fastsetter brannpåvirkningsklasser til visse byggevarer med hensyn til fiberarmert gipsbasert støpe (2010/738/EF)	her
2011/19	311D0019	KOMMISJONSVEDTAK av 14. januar 2011 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til tettingsmassar til bruk i ikkje-berande konstruksjonar i bygningar og gangvegar (2011/19/EU)	her
2011/284	311D0284	KOMMISJONSAVGJERD av 12. mai 2011 om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til straumkablar, styrekablar og kommunikasjonskablar (2011/284/EU)	her
2012/201	312D0201	KOMMISJONENS GJENNOMFØRINGSavgjerd av 26. mars 2012 om endring av vedtak 98/213/EF om framgangsmåten for samsvarsattestering av byggevarer i medhald av artikkel 20 nr. 2 i rådsdirektiv 89/106/EØF, med omsyn til modular for innvendige skiljevegger (2012/201/EU)	her

II

Endringene trer i kraft straks.

Forordninger

Avslutningsvis i forskriften legges følgende forordninger:

Kommisjonsdelegert forordning (EU) nr. 1291/2014 av 16. juli 2014

Nedenfor gjengis forordning (EU) nr. 1291/2014 slik Kommunal- og moderniseringsdepartementet tolker denne del med de endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i henhold til avtalens protokoll 1 mv.

For å lese forordning (EU) nr. 1291/2014 se her:

Kommisjonsdelegert forordning (EU) nr. 1292/2014 av 17. juli 2014

Nedenfor gjengis forordning (EU) nr. 1292/2014 slik Kommunal- og moderniseringsdepartementet tolker denne del med de endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i henhold til avtalens protokoll 1 mv.

For å lese forordning (EU) nr. 1292/2014 se her:

Kommisjonsdelegert forordning (EU) nr. 1293/2014 av 17. juli 2014

Nedenfor gjengis forordning (EU) nr. 1293/2014 slik Kommunal- og moderniseringsdepartementet tolker denne del med de endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i henhold til avtalens protokoll 1 mv.

For å lese forordning (EU) nr. 1293/2014 se her:

31. aug. Nr. 1015 2015**Forskrift om endring i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 31. august 2015 med hjemmel i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) § 9–2 annet ledd. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 8. juni 2005 nr. 538 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel skal lyde:

Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkoholforskriften)

§ 14–2 nytt annet ledd skal lyde:

Det foreligger markedsføringsøyemed dersom et siktemål med kommunikasjonen er å fremme salg. I vurderingen av om det foreligger markedsføringsøyemed, må det bl.a. legges vekt på hvem som er avsender av informasjonen, hvem som tar initiativ til å gi informasjonen, innholdet i og utformingen av informasjonen og hvordan informasjonen er presentert og formidlet.

§ 14–3 nr. 3 skal lyde:

Annonser om salgssted, herunder nettsalgssted, eller skjenkested med informasjon om stedets navn, adresse og åpningstider samt bevillingsrettigheter. Tilsvarende informasjon kan gis fra salgs- og skjenkested på egne nettsider.

Ny § 14–3 nr. 8 skal lyde:

Nøkterne ikke-produktspesifikke faktaopplysninger om alkoholholdig drikk, bl.a. om råvarer, tilvirkning, oppbevaring, bruksområder og serveringsmåte, herunder ikke-produktspesifikke bilder og andre illustrasjoner som framstiller alkoholholdig drikk, i massekommunikasjonskanaler som mottaker selv aktivt må oppsøke for å få denne informasjonen fra avsender.

Ny § 14–3 nr. 9 skal lyde:

Nøkterne ikke-produktspesifikke faktaopplysninger om at alkoholholdig drikk inngår i mat- og drikkepakke ved skjenkested, eller at opplevelser knyttet til slik drikk inngår i reisearrangementer. Det kan ikke vises bilder eller illustrasjoner av alkoholholdig drikk.

§ 14–3 nr. 8 blir ny § 14–3 nr. 10 og skal lyde:

Ved nettsalg: Nøkterne produkt- og prisopplysninger, herunder bilder av produktene på nøytral bakgrunn, i nettbutikk når opplysningene gis av AS Vinmonopolet som grunnlag for bestilling over nettet (nettsalg) eller innehaver av kommunal salgsbevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1 når bevillingen omfatter nettsalg. Opplysningene om den alkoholholdige drikken må ikke framheve drikken i forhold til andre produkter som omsettes i nettbutikken.

§ 14–3 nr. 9 blir ny § 14–3 nr. 11 og skal lyde:

Ved auksjon: Nøkterne produkt- og prisopplysninger om produkter som skal auksjoneres bort, herunder bilder av produktene på nøytral bakgrunn. Slike opplysninger kan kun gis av AS Vinmonopolet eller auksjonshus som bistår selskapet og kun på deres hjemmesider eller etter forespørsel.

Ny § 14–3 nr. 12 skal lyde:

På salgs- og skjenkesteder: Nøkterne produktspesifikke faktaopplysninger om de alkoholholdige drikkene som omsettes på stedet. Det kan gis opplysninger om pris, råvarer, tilvirkning, duft, smak, farge, serveringsmåte, oppbevaring og bruksområder samt vises bilder av produktene på nøytral bakgrunn. Produktspesifikt informasjonsmateriell i form av produktkataloger, -brosjyrer eller lignende, er ikke tillatt. Opplysningene om den alkoholholdige drikken må ikke framheve drikken i forhold til andre produkter som omsettes på stedet.

På salgssteder må opplysningene plasseres i nær fysisk tilknytning til produktene. Skjenkesteder kan i menyen informere om hvilke alkoholholdige drikker som passer til de matrettene som serveres på stedet, dersom det også oppgis alkoholfrie alternativer.

Ny § 14–3 nr. 13 skal lyde:

På hjemmesidene til salgs- og skjenkesteder: Nøkterne produktspesifikke faktaopplysninger om de alkoholholdige drikkene som omsettes på stedet, dersom det er en del av en fullstendig oversikt over produktene som omsettes på stedet. Det kan gis opplysninger om pris, råvarer, tilvirkning, duft, smak, farge, serveringsmåte, oppbevaring og bruksområder samt vises bilder av produktene på nøytral bakgrunn. Opplysningene om den alkoholholdige drikken må ikke framheve drikken i forhold til andre produkter som omsettes på stedet. Skjenkesteder kan i menyen informere om hvilke alkoholholdige drikker som passer til de matrettene som serveres på stedet, dersom det også oppgis alkoholfrie alternativer.

Ny § 14–3 nr. 14 skal lyde:

På hjemmesidene til produsenter og grossister: Nøkterne produktspesifikke faktaopplysninger om råvarer, tilvirkning, duft, smak, farge, serveringsmåte, oppbevaring, bruksområder og forhandlere, herunder produktbilder på nøytral bakgrunn, på følgende vilkår:

- a) Det gis tilsvarende opplysninger for øvrige produkter som er i produsentenes og grossistenes produktutvalg.
- b) Det gis opplysninger som er obligatorisk å merke produktene med etter forskrift 28. november 2014 nr. 1497 om matinformasjon til forbrukerne (matinformasjonsforskriften). Ingrediensliste og næringsdeklarasjon bør oppgis hvis slik informasjon finnes.
- c) Det opplyses om skadevirkninger alkohol kan medføre.

Nærmere krav til innhold, utforming og plassering av opplysningene kan fastsettes av Helsedirektoratet.

Ny § 14–3 nr. 15 skal lyde:

Ved forhåndsbestilling av alkoholholdig drikk for utlevering på utenlands flyreiser: Nøkterne produkt- og prisopplysninger som grunnlag for bestillingen dersom informasjonen kun er tilgjengelig for reisende som har bedt om å få denne informasjonen. Det kan på nøktern måte også opplyses til reisende at de kan be om denne informasjonen.

Ny § 14–3 nr. 16 skal lyde:

På messer, festivaler, omvisninger, kurs og foredrag som omhandler alkoholholdig drikk: Nøkterne produktspesifikke faktaopplysninger om råvarer, tilvirkning, duft, smak, farge, serveringsmåte, oppbevaring, bruksområder og forhandlere, herunder produktbilder på nøytral bakgrunn. Det kan også opplyses om hjemmesider med slik produktinformasjon, jf. denne bestemmelsens nr. 13 og 14.

Området hvor opplysninger etter første ledd første punktum gis, må være tydelig avgrenset uten tilgang for personer under 18 år.

Det kan gis nøkterne opplysninger som er nødvendige for å gjøre slike arrangementer og innholdet i arrangementene kjent. Bilder eller illustrasjoner som framstiller alkoholholdig drikk og opplysninger om firmamerker eller produkter er ikke tillatt. Opplysninger om spesifikke produsenter og grossister er kun tillatt på arrangementets hjemmeside.

Ny § 14–3 nr. 17 skal lyde:

Reklame for andre varer og tjenester med samme navn som alkoholholdig drikk, dersom navnet på den alkoholholdige drikken er produsentens eget personnavn. Det er også tillatt å bruke personnavnet på en merkevare for alkoholholdig drikk selv om personnavnet også brukes på merkevarer for andre varer eller tjenester.

Den alkoholholdige drikken må ha et eget distinkt varemerke, og etikett/emballasje må ikke gi klare assosiasjoner til de andre varene og tjenestene ved bruk av ord og ordforbindelser, herunder slagord, navn, bokstaver, tall, figurer, form og avbildninger.

Ny § 14–3 nr. 18 skal lyde:

Særlig merking for generelle merkeordninger på etiketten eller emballasjen til alkoholholdig drikk, når merkingen dokumenterer at produkter som bærer merkingen oppfyller særlige krav til produksjonsmåte, opprinnelse eller innhold.

Ny § 14–3 nr. 19 skal lyde:

Nøktern bruk av samme firmanavn eller firmamerke som alkoholholdig drikk ved sponing av ideelle formål og hvor sponsors markedsføringsøyemed er uvesentlig. Slik merking kan kun gis en tilbaketrukket plassering på informasjonsmateriell for det formålet som sponses.

Ny § 14–3 nr. 20 skal lyde:

Firmanavn eller firmamerke for alkoholholdig drikk som navn på skjenkestedet når tilvirkningen av drikken skjer ved skjenkestedet.

II

Forskriften trer i kraft 1. november 2015.

1. sept. Nr. 1016 2015**Forskrift om endring i forskrift til lov om forvaltning av alternative investeringsfond**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 1. september 2015 med hjemmel i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven) § 4 og lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond § 8–4. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 26. juni 2014 nr. 877 til lov om forvaltning av alternative investeringsfond skal ny § 3–4 lyde:

§ 3–4. Virksomhetsrapportering

Forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse etter lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond § 2–2, samt forvaltere av alternative investeringsfond som driver virksomhet gjennom filial i Norge etter samme lov § 8–2, skal sende inn halvårsoppgave til Finanstilsynet.

II

Endringen trer i kraft 1. oktober 2015.

1. sept. Nr. 1017 2015**Forskrift om endring i forskrift til verdipapirhandelloven**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 1. september 2015 med hjemmel i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven) § 4, lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) § 9–12 og § 16–1 og lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond § 2–2. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 29. juni 2007 nr. 876 til verdipapirhandelloven (verdipapirforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 9–29 skal lyde:

§ 9–29. Medlemmer

Følgende skal være medlem i Verdipapirforetakenes sikringsfond:

- verdipapirforetak med tillatelse etter verdipapirhandelloven § 9–1 til å yte investeringstjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2–1 første ledd nr. 1 til 7,
- forvaltningsselskap for verdipapirfond med tillatelse etter lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) § 2–1 annet ledd, jf. første ledd, til å yte investeringstjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2–1 første ledd nr. 4,
- forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse etter lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond § 2–2 tredje og fjerde ledd, jf. sjette ledd.

Overskriften til kapittel 14 skal lyde:

Kapittel 14. Virksomhetsrapportering

§ 14–1 skal lyde:

§ 14–1. Virksomhetsrapportering

Verdipapirforetak med tillatelse til å yte investeringstjenester etter verdipapirhandelloven § 9–1, samt foretak som driver slik virksomhet gjennom filial i Norge i medhold av verdipapirhandelloven § 9–24 eller § 9–25, skal sende inn halvårsoppgave til Finanstilsynet.

§ 14–2 og § 14–3 oppheves.

II

Endringene trer i kraft 1. oktober 2015.

1. sept. Nr. 1018 2015**Forskrift om endring i forskrift til verdipapirfondloven**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 1. september 2015 med hjemmel i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven) § 4 og lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) § 1–5, § 3–3 og § 3–4. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 21. desember 2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven gjøres følgende endringer:

Ny § 11–1 skal lyde:

§ 11–1. Virksomhetsrapportering

Forvaltningsselskap med tillatelse til å drive verdipapirfondforvaltning etter verdipapirfondloven § 2–1, samt forvaltningsselskap som driver slik virksomhet gjennom filial i Norge i medhold av verdipapirfondloven § 3–3 eller § 3–4, skal sende inn halvårsoppgave til Finanstilsynet.

Ny § 11–2 skal lyde:

§ 11–2. Verdipapirfondsrapporing

Forvaltningsselskap som forvalter norskregistrerte verdipapirfond skal sende inn kvartalsoppgave for verdipapirfond til Finanstilsynet.

II

Endringene trer i kraft 1. oktober 2015.

1. sept. Nr. 1019 2015

Forskrift om endring i akvakulturdriftsforskriften og forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 1. september 2015 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 1, § 5, § 21, § 29a og § 30. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 17. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) gjøres følgende endringer:

Ny § 48c skal lyde:

§ 48c. Midlertidige tilpasninger for ørretnæringen

Innehaver av tillatelse til akvakultur med matfisk av laks, ørret og regnbueørret kan til tross for forbudet i § 47 første ledd, overstige den maksimalt tillatte biomassen som følger av akvakulturtillatelsen med 20 prosent på tillatelser benyttet til produksjon av ørret eller regnbueørret frem til og med 30. juni 2016.

På tillatelser benyttet til produksjon av både laks og ørret/regnbueørret skal ny maksimal tillatt biomasse beregnes forholdsmessig etter andelen stående biomasse som er innrapportert for hver art per 31. august 2015, jf. første ledd. Slaktes en art helt ut, vil fra tidspunktet for utslakting ny maksimalt tillatt biomasse beregnes etter første ledd.

Ved kontroll av maksimalt tillatt biomasse hos den enkelte innehaver av tillatelse, jf. § 47 annet ledd, legges det opprinnelige biomassetaket tillagt den prosentsetningen som følger av første eller annet ledd til grunn. Tilsvarende legges til grunn ved beregning av biomassetak etter § 48, § 48a og § 49.

Endringene gjelder ikke ved beregning av biomasse etter § 47 tredje ledd (lokalitet).

Dersom beregningen etter andre ledd slår særlig urimelig ut, kan Fiskeridirektoratet etter søknad innvilge en alternativ beregning av maksimalt tillatt biomasse. Ny maksimalt tillatt biomasse må ligge innenfor rammene av det som følger av første ledd.

Denne bestemmelsen gjelder for tillatelser knyttet til lokaliteter der det ble produsert laks, ørret eller regnbueørret per 31. august 2015.

§ 67 første ledd skal lyde:

Fiskeridirektoratet fører tilsyn og fatter vedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i § 5 unntatt tredje ledd, § 6 første ledd, § 7 unntatt andre ledd, § 8, § 10 første ledd, § 12 første, tredje og fjerde ledd, § 15, § 17, § 18, § 35 til og med § 39, § 40 unntatt tredje ledd, § 41 bokstav a–f, og h–j, § 42 første ledd bokstav a, b, c og g og andre ledd, § 43, § 44, § 45, § 47, § 47a, § 48, § 48a, § 48b og 48c, § 49, § 52, § 53, § 55, § 57 første ledd bokstav a t.o.m. d, § 64 unntatt bokstav e, § 65 og § 66.

II

I forskrift 20. desember 2013 nr. 1675 om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven gjøres følgende endringer:

§ 6 første ledd første setning skal lyde:

Ved inndragning av utbytte for overtredelse av forskrift om drift av akvakulturanlegg § 47, § 47a, § 48, § 48a, § 48b og 48c legges følgende til grunn for beregning av netto utbytte:

§ 7 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) Forskrift om drift av akvakulturanlegg § 5, § 7, § 8 første ledd, § 37, § 38, § 39, § 41, § 42, § 43, § 44, § 45, § 47, § 47a, § 48, § 48a, § 48b og § 48c.

III

Forskriften trer i kraft straks.

2. sept. Nr. 1020 2015

Forskrift om endring i forskrift om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av industrielt bearbejdede landbruksvarer

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 2. september 2015 med hjemmel i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) § 9–3, jf. delegeringsvedtak 21. desember 2007 nr. 1708. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 20. desember 2012 nr. 1424 om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av industrielt bearbejdede landbruksvarer gjøres følgende endringer:

Vedlegg 1 skal lyde:

Vedlegg 1 – Vareomfang

For ferdigvarer omfattet av vedlegget fastsettes tollsatser etter matrise, deklarasjon og fast nedsatt tollsats, som anvist i tabellen nedenfor.

MX1: Toll etter matrise jf. § 2, andre ledd, for opprinnelse tredjeland og GSP. Se vedlegg 2, 3 og 4.

MX2: Toll etter matrise, jf. § 2 andre ledd, for opprinnelse Albania, Canada, Chile, EFTA, Egypt, EØS, EU, GCC (Samarbeidsrådet for Gulf-statene), Hongkong SAR, Israel, Jordan, Libanon, Marokko, Montenegro, Makedonia, Peru, SACU (Den sørafrikanske tollunion), Serbia, Singapore, Sør-Korea, Tunisia, Tyrkia, Ukraina og Vestbredden/Gazastripen. Se vedlegg 2, 3 og 4.

D1: Toll etter deklarasjon jf. § 2, tredje ledd, for opprinnelse tredjeland og GSP. Se vedlegg 2.

D2: Toll etter deklarasjon jf. § 2, tredje ledd, for opprinnelse Albania, Canada, Chile, EFTA, Egypt, EØS, EU, GCC (Samarbeidsrådet for Gulf-statene), Hongkong SAR, Israel, Jordan, Libanon, Marokko, Montenegro, Makedonia, Peru, SACU (Den sørafrikanske tollunion), Serbia, Singapore, Sør-Korea, Tunisia, Tyrkia, Ukraina og Vestbredden/Gazastripen. Se vedlegg 2.

<i>1</i> TOLLVARENUMMER	<i>2</i> TREDJELANDS TOLL ¹	<i>3</i> EØS-/EFTA TOLL ²	<i>4</i> FTA TOLL ³	<i>5</i> GSP TOLL ⁴
04.03.1020	20,54	12,04	12,04	20,54
04.03.1030	6,37	3,25	3,25	6,37
04.03.1091	5,87	3,10	3,10	5,87
04.03.9001	5,87	3,10	3,10	5,87
04.03.9002	6,37	3,25	3,25	6,37
17.04.1000 ⁶	1,91	0,79	0,79	1,06
17.04.9010	1,32	0,35	0,35	0,47
17.04.9091	3,88	2,18	2,18	3,03
17.04.9092	0,85 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
17.04.9099	0,85 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
18.06.2011	17,71	11,55	11,55	16,86
18.06.2012	0,85 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
18.06.2090	0,43 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
18.06.3100	0,85 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
18.06.3200	0,85 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
18.06.9010	0,85 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
18.06.9021	17,71	11,55	11,55	16,86
18.06.9022	0,85 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
18.06.9090	0,43 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
19.01.1010	11,28	5,10	5,10	10,60
19.01.1090	0,68 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.01.2010	4,08	2,27	2,27	3,40
19.01.2091	4,08	2,27	2,27	3,40
19.01.2092	2,86	1,49	1,49	2,18
19.01.2097 ¹⁶	0,68 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.01.2098 ¹⁶	0,68 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1

<i>I</i> TOLLVARENUMMER	<i>2</i> TREDJELANDS TOLL ¹	<i>3</i> EØS-/EFTA TOLL ²	<i>4</i> FTA TOLL ³	<i>5</i> GSP TOLL ⁴
19.01.9091	0,68 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.01.9098 ¹⁷	0,68 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.02.1100	3,72	2,33	2,33	3,38
19.02.1900	2,36	1,39	1,39	2,02
19.02.2091	0,85 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.02.2099	0,85 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.02.3001	0,85 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.02.3009	0,85 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.02.4000	2,87	1,39	1,39	2,02
19.03.0000	7,65	4,41	4,41	7,65
19.04.1091	⁵ 0,34 +MX1	0,00	0,00	⁵ 0,00 +MX1
19.04.1092	1,78	1,73	1,78	1,60
19.04.1098	⁵ 0,34 +MX1	0,00	0,00	⁵ 0,00 +MX1
19.04.2010	0,00 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.04.2090	0,34 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,34 +MX1
19.04.3000	3,86 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.04.9090	3,86 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.1000	5,35	2,33	2,33	3,52
19.05.3100	1,35 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.3200	3,61	1,71	1,71	2,66
19.05.4000 ¹⁷	5,92	1,91	1,91	2,94
19.05.9010	10,13	5,76	5,76	7,87
19.05.9021	1,64 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.9022	3,33	1,39	1,39	2,15
19.05.9031	0,56 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.9032	9,33	2,75	2,75	4,15
19.05.9033	3,80	1,49	1,49	2,18
19.05.9034	2,81 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.9091	2,18 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.9092	2,18 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.9093	2,18 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
19.05.9098	2,18 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
20.04.1010	11,93	11,41	11,41	11,76
20.04.1020	5,86	5,52	5,52	5,69
20.05.2010	11,93	11,41	11,41	11,76
20.05.2020	5,86	5,52	5,52	5,69
20.06.0031 ^{12 14}	0,64	0,64	0,00	0,00
20.06.0091 ^{11 14}	2,00	1,94	1,94	0,00
20.08.9903 ¹⁵	0,64 +MX1	⁹ 0,00 +MX2	0,64 +MX2	0,54 +MX1
21.03.2021	0,59	0,35	0,35	0,59
21.03.2029	0,59	0,35	0,35	0,59
21.03.9010	2,49	1,97	1,97	2,49
21.03.9091	0,00 +D1	0,00	0,00	0,00 +D1
21.03.9099 ^{7 17}	0,00 +D1	0,00 +D2	0,00 +D2	0,00 +D1
21.04.1019	6,42	3,88	3,88	4,72
21.04.1020	0,38 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.04.1030	0,98 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.04.1040	3,28 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.04.1050	2,60 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.04.1060	0,19 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.04.1090	0,17 +MX1	⁸ 0,00 +MX2	⁸ 0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.04.2001	1,02 +MX1	0,00 +MX2	1,02 +MX2	0,87 +MX1
21.04.2009	1,02 +MX1	0,00 +MX2	1,02 +MX2	0,87 +MX1
21.05.0010	9,66	4,00	4,00	6,18
21.05.0020	10,92	4,12	4,12	6,56
21.06.1001	2,68	2,68	2,68	2,41
21.06.1009	0,79 +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
21.06.9060	25,5 % +3,92	¹⁰ 0,00 +MX2	¹⁰ 0,00 +MX2	3,92
21.06.9093	25,5 % +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1

<i>I</i> TOLLVARENUMMER	<i>2</i> TREDJELANDS TOLL ¹	<i>3</i> EØS-/EFTA TOLL ²	<i>4</i> FTA TOLL ³	<i>5</i> GSP TOLL ⁴
21.06.9098 ¹⁷	25,5 % +MX1	0,00 +MX2	0,00 +MX2	0,00 +MX1
22.02.9030	3,59	2,12	2,12	2,74
35.01.1000	41,50	¹³ 36,48	36,48	41,28
35.01.9010	15 % +40,00	¹³ 0,00 +36,48	0,00 +36,48	15 % +40,00
35.01.9020	21,2 %	0,00 +MX2	0,00	21,2 %
35.05.1001	258 %	¹³ 7,40	7,40	258 %
35.05.1009	258 %	¹³ 7,40	7,40	258 %

- 1 Tredjelandstoll gjelder for import av varer fra land ikke omfattet av Norges frihandelsavtaler eller GSP-ordningen.
- 2 EØS/EFTA toll er toll for varer med opprinnelse Albania, Canada, Chile, EFTA, Egypt, EØS, EU, Hongkong SAR, Libanon, Montenegro, Makedonia, Peru, SACU (Den sørafrikanske tollunion), Serbia, Singapore, Sør-Korea, Tunisia, Tyrkia, Ukraina og Vestbredden/Gazastripen.
- 3 FTA toll er toll for varer med opprinnelse Israel, Jordan og Marokko.
- 4 GSP-toll gjelder for varer med GSP-opprinnelse. For import fra land omfattet av nulltollordningen gis det tollfritak for alle varer.
- 5 Tollmeldingen vil vise en minimumstollsats på 0,39 kr/kg.
- 6 For import fra Mexico under varenummer 17.04.1000 er tollsatsen fastsatt til 1,06 kr/kg.
- 7 For import fra Mexico under varenummer 21.03.9099 tilstår Norge en behandling som er lik den Norge har innrømmet overfor EU.
- 8 Tollsats beregnes etter matrise redusert med 7,2 %.
- 9 Tollmeldingen vil vise en maksimumstollsats på 12,00 kr/kg.
- 10 Tollmeldingen vil vise en maksimumstollsats på 7,00 kr/kg.
- 11 Ved import fra Israel, Jordan, Marokko og Mexico er tollsatsen fastsatt til 1,36 kr/kg.
- 12 Ved import fra Mexico under varenummer 20.06.0031 er tollsatsen fastsatt til 0 kr/kg.
- 13 Ved import fra Albania, Canada, Hongkong SAR, Montenegro, Serbia, Tyrkia og Ukraina er tollsatsen fastsatt lik tredjelandstoll.
- 14 Det kan gis tollfritak for varer under varenummer 20.06.0031 og 20.06.0091, når disse ikke skal benyttes til dyrefôr. Det er et vilkår at varen har opprinnelse i et land kategorisert i kolonne 3 eller 4 i vedlegget.
- 15 Tollsatsen som fremgår her gjelder kun for varer som ikke skal benyttes til dyrefôr. Det kan imidlertid gis tollnedsettelse for varer under varenummer 20.08.9903, når disse skal benyttes som dyrefôr. For varer med opprinnelse i et land kategorisert i kolonne 3 settes tollsatsen i så tilfelle til 2,67 kr/kg, i kolonne 4 settes tollsatsen til 3,05 kr/kg, og i kolonne 5 settes tollsatsen til 2,71 kr/kg.
- 16 Det kan gis tollfritak for råvareavhengig toll (MX2) for glutenfrie produkter under varenummer 19.01.2097 og 19.01.2098 når disse har opprinnelse i EØS, i et EFTA-land eller i et land som har preferanserettigheter gjennom andre handelsavtaler for disse varenumrene.
- 17 Det kan gis tollfritak for innsatsvarene ex 19.01.9098 battermix, ex 19.05.4000 kavring-spesialkvalitet, ex 21.03.9099 tilberedte smaksstoffer og ex 21.06.9098 konsistensgivere, når disse skal inngå i produksjon av tilberedte eller konserverte fiskeprodukter under tollposisjon 16.04.

Vedlegg 2 skal lyde:

*Vedlegg 2 – Sats for beregning av råvareavhengig toll
(matrise- og deklarasjonsberegning)*

<i>I</i>	Matrise (kr per kg)		Deklarasjon (kr per kg)	
	(MX1)	(MX2)	(D1)	(D2)
	Tredjeland/ GSP	EØS/EFTA/ FTA	Tredjeland/ GSP	EØS/EFTA/ FTA
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
HELMELKSPULVER 28 % ¹	17,66	11,43	17,66	11,43
SKUMMETMELKSPULVER ¹	17,75	12,16	17,75	12,16
SMØR ¹	19,59	12,74	16,41	12,74
YOGHURT	–	–	3,88	3,01
MELK TIL DRIKKEVARER	–	–	2,88	2,23
HELMELK FLYTENDE	–	–	1,84	1,43
SKUMMET MELK FLYTENDE	–	–	1,37	1,07
KONDENSERT MELK FET	–	–	6,41	4,98
KONDENSERT MELK MAGER	–	–	6,09	4,72
MELKEPULVER 20 %	–	–	14,7	11,41
KJERNEMELKSPULVER	–	–	15,37	11,93
FLØTE	–	–	5,78	4,48
FLØTEBLANDING	–	–	6,86	5,33
RØMME	–	–	8,63	6,69
FLØTEPULVER 35%	–	–	13,87	10,77
MYSEPULVER (< 13 % protein)	–	–	3,86	3
MELKEPROTEIN	–	–	43,13	33,47
MELKEFETT	–	–	20,01	15,53
HVETEMEL ¹	3,04	1,96	3,04	1,96
RUGMEL	–	–	3,04	1,96
DURUMMEL	–	–	3,04	1,96
BYGGMEL	–	–	3,04	1,96

Råvarer ¹	Matrise (kr per kg)		Deklarasjon (kr per kg)	
	(MX1)	(MX2)	(D1)	(D2)
	Tredjeland/ GSP	EØS/EFTA/ FTA	Tredjeland/ GSP	EØS/EFTA/ FTA
<i>I</i>	2	3	4	5
RUGHVETEMEL	–	–	3,04	1,96
MAISMEL	–	–	0	0
RISMEL	–	–	0	0
MEL AV ANNET KORN	–	–	0	0
HVETE	–	–	2,36	1,52
DURUM	–	–	1,52	0,98
BYGG	–	–	2,12	1,37
HAVRE	–	–	1,82	1,17
RUG	–	–	2,27	1,46
RUGHVETE	–	–	2,27	1,46
MAIS	–	–	0	0
ANNET KORN	–	–	0	0
HVETEKLI	–	–	3,04	1,96
HAVREKLI	–	–	3,04	1,96
HAVREGRYN	–	–	3,04	1,96
MALT AV HVETE	–	–	0	0
MALT AV BYGG	–	–	0	0
GLUTEN AV HVETE	–	–	0	0
RIS	–	–	0	0
POTETSTIVELSE ¹	7,40	4,41	7,4	4,41
ANNEN STIVELSE ¹	7,40	4,41	7,4	4,41
MODIFISERT STIVELSE	–	–	7,4	4,41
GLYKOSE	–	–	5,87	4,41
SUKKER	–	–	0	0
MALTODEXTRIN	–	–	0	0
POTETER	–	–	1,21	0,81
MEL OG FLAK AV POTETER	–	–	12,38	12,01
STORFEKJØTTSORTERING 14 % ¹	31,44	25,89	31,44	25,89
SVINEKJØTTSORTERING 23 %	–	–	23,36	19,23
FÅREKJØTTSORTERING 25 %	–	–	10,47	8,63
HØNS	–	–	3,68	3,02
ANNET FETT ENN SMØR	–	–	0	0
BRINGEBÆR ¹	6,24	2,86 ²	6,24	2,86 ²
BRINGEBÆRKONSENTRAT	–	–	32,32	14,81 ²
SOLBÆR	–	–	6,24	2,95 ²
SOLBÆRKONSENTRAT	–	–	16,86	7,97 ²
JORDBÆR	–	–	6,24	1,92 ²
JORDBÆRKONSENTRAT	–	–	32,32	9,95 ²
EPLPULP	–	–	0	0
EPLKONSENTRAT	–	–	0	0
OST, NATURELL ¹	27,15	20,08	27,15	20,08
OSTEPULVER	–	–	15,35	12,45
HELEGGPULVER ¹	65,52	45,37	65,52	45,37
EGG I SKALL	–	–	13,69	9,48
EGGEPLOMME KONSERVERT	–	–	38,85	26,90
EGGEPLOMMEPULVER	–	–	82,03	56,81
HELEGGMASSE	–	–	13,43	9,32
EGGEHVITE, FLYTENDE	–	–	0	0
EGGEHVITEPULVER	–	–	0	0

1 For matrisevarene regnes ferdigvarens tollsats ut basert på representantvarene markert med ¹. Andre råvarer regnes om til representantvarene ved hjelp av omregningsfaktorene i vedlegg 4.

2 Satsene kan justeres 1. september hvert år.

II

Endringene trer i kraft 1. september 2015.

2. sept. Nr. 1021 2015**Forskrift om endring i forskrift om bruk av kjøretøy**

Hjemmel: Fastsatt av Vegdirektoratet 2. september 2015 med hjemmel i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven) § 13 jf. delegeringsvedtak 24. november 1980 nr. 1. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy gjøres følgende endring:

§ 5–5 nr. 2 skal lyde:

2. Særlige bestemmelser for modulvogntog

- a. Modulvogntog tillates brukt med lengde inntil 25,25 meter og totalvekt inntil 60 tonn. Veger som er tillatt for modulvogntog er angitt i veglister gitt i med hjemmel i § 5–3 nr. 2 bokstav a.
- b. Tillatte modulvogntog er:
  1. Motorvogn N2 og N3 påkoblet en «dolly» med en semitrailer O3 og O4 (type 1)
  2. Motorvogn N2 og N3 med semitrailer O3 og O4 påkoblet en påhengsvogn O3 og O4 (type 2)
  3. Motorvogn N2 og N3 med semitrailer O3 og O4 med vekselbeholder/container/skap påkoblet en semitrailer O3 og O4 (type 3)
- c. Veglistene for modulvogntog er differensiert med hensyn til følgende:
  1. Veger merket 60 i kolonnen Maks. totalvekt tonn har største tillatte totalvekt 60 tonn. Veger merket 50 i denne kolonnen har største tillatte totalvekt 50 tonn.
  2. Veger som er merket med L i kolonne for type modulvogntog er ikke tillatt for modulvogntog som nevnt i bokstav b nr. 3.
  3. På Veger merket V i kolonne for vinterstenging er tillatt totalvekt begrenset til 50 tonn for modulvogntog fra 1. november til første mandag etter 2. påskedag. I Nordland, Troms og Finnmark gjelder tilsvarende fra 16. oktober til 30. april.
- d. For totalvekt 60 tonn, skal avstanden mellom modulvogntogets første og siste aksel være minst 19,00 meter. På veg med tillatt totalvekt 60 tonn er tillatt totalvekt ved kortere avstand enn 19,00 meter gitt i denne paragraf nr. 3 bokstav a.
- e. Ved bruk av modulvogntog gjelder i tillegg:
  1. Vogntoget skal ikke ha mer enn to ledd som vogntogets deler kan dreies om i horisontalplanet
  2. Alle kjøretøy som inngår i modulvogntog skal ha ABS-bremser
  3. Modulvogntog som angitt i bokstav b nr. 1 og 2 skal fra plassering på linje kunne kjøres 180° mellom to konsentriske sirkler med radius 12,50 og 2,00 meter.
Modulvogntog som angitt i bokstav b nr. 3 skal fra plassering på linje kunne kjøres 180° mellom to konsentriske sirkler med radius 13,00 og 2,00 meter.
  4. Trekking av inntil to tilhengere tillates.
- f. Farlig gods, i henhold til forskrift 1. april 2009 nr. 384 om landtransport av farlig gods, vil ikke være tillatt å frakte på modulvogntog.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

3. sept. Nr. 1022 2015**Forskrift om endring i forskrift til verdipapirfondloven**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 3. september 2015 med hjemmel i lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) § 1–5 og § 4–10. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

I

I forskrift 21. desember 2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven gjøres følgende endringer:

§ 2–16 første ledd nr. 9 skal lyde:

9. for utførte transaksjoner, navn på motpart og hvilken handelsplass som er benyttet.

§ 2–32 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. vederlaget er egnet til å forbedre kvaliteten på virksomheten og ikke vil svekke foretakets overholdelse av plikten til å ivareta verdipapirfondets interesser på beste måte.

§ 13–3 skal lyde:

§ 13–3. Forvalterens plikt til å registrere opplysninger om andelseieren mv.

(1) Forvalteren skal føre fortegnelse over de andelseierne vedkommende er forvalter for. Forvalteren skal registrere opplysninger som fremgår av samleforskrift 17. september 2013 nr. 1092 om tredjeparters opplysningsplikt § 5–9–22, § 5–9–23, § 5–9–24 og § 5–9–25. Forvalteren skal også registrere opplysninger som nevnt i lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. § 8 og tilhørende forskrift.

(2) Forvalteren skal ta rede på om oppdragsgiveren er den reelle eieren av andelen(e). Dersom også oppdragsgiveren er forvalter, plikter forvalteren til enhver tid å ha rettslig og praktisk tilgang til opplysninger om hvem den reelle eieren er, og sikre at opplysninger om den reelle eieren som fremgår av første ledd, blir registrert. Hvis forvalteren ikke har slik tilgang til opplysninger om hvem den reelle eieren er, kan ikke forvalteren påta seg forvalteroppdraget.

(3) Forvalteren skal sikre at alle opplysninger om forvaltningsoppdrag og oppdragsgivere, herunder oversikt over endringer i oppdragsgivernes porteføljer av forvalterregistrerte andeler, lagres i 10 år.

§ 13–4 annet ledd skal lyde:

(2) Forvalteren skal for de andelseierne han er forvalter for uoppfordret gi oppgaver etter samleforskrift 17. september 2013 nr. 1092 om tredjeparters opplysningsplikt § 5–9–22, § 5–9–23, § 5–9–24 og § 5–9–25 til forvaltningsselskapet. Forvaltningsselskapet skal gi oppgavene videre til Skattedirektoratet.

§ 13–6 annet ledd skal lyde:

(2) Finanstilsynet kan trekke tilbake tillatelsen til å stå oppført som forvalter i andelseierregister dersom forvalteren ikke oppfyller de krav eller overholder de plikter som følger av eller er pålagt med hjemmel i § 13–1 til § 13–5.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2016.

4. sept. Nr. 1023 2015

Ikraftsetting av lov 4. september 2015 nr. 89 om endringer i plan- og bygningsloven (sentral godkjenning av foretak)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 4. september 2015 nr. 89 om endringer i plan- og bygningsloven (sentral godkjenning av foretak) del II. Fremmet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Loven trer i kraft fra 1. januar 2016.

4. sept. Nr. 1024 2015

Ikraftsetting av lov 4. september 2015 nr. 88 om endringer i politiloven (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 4. september 2015 nr. 88 om endringer i politiloven (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen) del II. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 4. september 2015 kl. 15.15.

Loven trer i kraft straks.

3. sept. Nr. 1025 2015

Forskrift om endring i listen over tredjeland med godkjent restkontrollprogram

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 3. september 2015 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 16 og § 23 tredje ledd.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I innledende del nr. 7 (beslutning (EU) 2015/1338). Kunngjort 8. september 2015 kl. 15.00.

I

I forskrift 27. januar 2000 nr. 65 om kontrolltiltak for restmengder av visse stoffer i animalske næringsmidler, produksjonsdyr og fisk for å sikre helsemessig trygge næringsmidler skal det gjøres følgende endringer:

EØS-henvisningene skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg I kap. I nr. 7.1.1 (direktiv 96/22/EF endret ved direktiv 2003/74/EF og direktiv 2008/97/EF), nr. 7.1.2 (direktiv 96/23/EF) og kap. VII nr. 19 (vedtak 2002/657/EF endret ved vedtak 2003/181/EF og vedtak 2004/25/EF) og innledende del nr. 7 (beslutning 2010/327/EU, beslutning 2011/163/EU, beslutning 2011/690/EU, beslutning 2012/302/EU, beslutning 2013/161/EU, beslutning 2013/422/EU, beslutning 2014/355/EU, beslutning 2014/891/EU og beslutning (EU) 2015/1338).

Vedlegget skal lyde:

ISO-kode	Land	Storfe	Småfe	Svin	Hest	Fjølfe	Akva- kultur	Melk	Egg	Kanin	Vilt- leven- de dyr	Opp- dretts- vilt	Hon- ning
AD	Andorra	X	X		X								X
AE	Forente arabiske emirater							X ¹					
AL	Albania		X				X		X				
AM	Armenia							X					X
AR	Argentina	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
AU	Australia	X	X		X		X	X			X	X	X
BA	Bosnia og Herzegovina					X	X	X	X				X
BD	Bangladesh						X						
BN	Brunei						X						
BR	Brasil	X			X	X	X						X
BW	Botswana	X			X							X	
BY	Hviterussland				X ²		X	X	X				
BE	Belize						X						
CA	Canada	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
CH	Sveits	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
CL	Chile	X	X	X		X	X	X			X		X
CM	Kamerun												X
CN	Kina					X	X		X	X			X
CO	Colombia						X						
CR	Costa Rica						X						
CU	Cuba						X						X
EC	Ekvador						X						
ET	Etiopia												X
FK	Falklandsøyene	X	X										
FO	Færøyene						X						
GH	Ghana												X
GM	Gambia						X						
GL	Grønland		X								X	X	
GT	Guatemala						X						X
HN	Honduras						X						
ID	Indonesia						X						
IL	Israel ⁷					X	X	X	X			X	X
IN	India						X		X				X
IR	Iran						X						
JM	Jamaica												X
JP	Japan	X					X						
KE	Kenya						X	X ¹					
KG	Kirgisistan												X
KR	Sør-Korea						X						
LB	Libanon												X
LK	Sri Lanka						X						
MA	Marokko					X	X						
MD	Moldova					X	X		X				X
ME	Montenegro	X	X	X		X	X		X				X
MG	Madagaskar						X						X
MK	Den tidligere jugoslaviske republikken Makedonia ⁴	X	X	X		X	X	X	X		X		X
MM	Unionsrepublikken Myanmar						X						
MU	Mauritius						X						
MX	Mexico						X		X				X
MY	Malaysia					X ³	X						
MZ	Mosambik						X						
NA	Namibia	X	X								X		
NC	Ny-Caledonia	X ³					X				X	X	X
NI	Nicaragua						X						X
NZ	New Zealand	X	X		X		X	X			X	X	X
PA	Panama						X						
PE	Peru						X						
PF	Fransk Polynesia												X
PH	Filippinene						X						
PN	Pitcairn-øyene												X
PY	Paraguay	X											
RS	Serbia ⁵	X	X	X	X ²	X	X	X	X		X		X
RU	Russland	X	X	X		X		X	X			X ⁶	X
RW	Rwanda												X
SA	Saudi-Arabia						X						
SG	Singapore	X ³	X ³	X ³		X ³	X	X ³					

ISO-kode	Land	Storfe	Småfe	Svin	Hest	Fjørfe	Akva-kultur	Melk	Egg	Kanin	Vilt-leven-de dyr	Opp-dretts-vilt	Hon-ning
SM	San Marino	X		X ³									X
SR	Surinam						X						
SV	El Salvador												X
SZ	Swaziland	X											
TH	Thailand					X	X						X
TN	Tunisia					X	X				X		
TR	Tyrkia					X	X	X	X				X
TW	Taiwan						X						X
TZ	Tanzania						X						X
UA	Ukraina	X		X		X	X	X	X				X
UG	Uganda						X						X
US	USA	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X
UY	Uruguay	X	X		X		X	X			X		X
VE	Venezuela						X						X
VN	Vietnam						X						X
ZA	Sør-Afrika										X	X	
ZM	Zambia												X
ZW	Zimbabwe						X					X	

- 1 Kun kamelmelk.
- 2 Utførsel av levende dyr av hestefamilien til slakt (kun dyr til næringsmiddelproduksjon).
- 3 Tredjeland som kun bruker råmaterialer enten fra medlemsland eller fra andre tredjeland som er godkjent for import av slike råmaterialer til EU.
- 4 Den tidligere jugoslaviske republikken Makedonia; korrekt nomenklatur for dette landet skal avgjøres etter forhandlinger på FN-nivå.
- 5 Inkluderer ikke Kososvo, som for tiden er under internasjonal administrasjon i overensstemmelse med FNs sikkerhetsråds resolusjon 1244 av 10. juni 1999.
- 6 Kun reinsdyr fra Murmansk- og Yamalo-Nenets-regionene.
- 7 Heretter forstått som staten Israel, uten territoriene under israelsk administrasjon fra 1967; Golanhøyden, Gazastripen, Øst-Jerusalem og resten av Vestbredden.

II

Forskriften trer i kraft straks.

4. sept. Nr. 1026 2015

Forskrift om endring i forskrift om bruk av kjøretøy

Hjemmel: Fastsatt av Vegdirektoratet 4. september 2015 med hjemmel i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven) § 15, § 16, § 36 og § 43, jf. delegeringsvedtak 24. november 1980 nr. 1, delegeringsvedtak 1. april 1993 nr. 286, delegeringsvedtak 30. april 2002 nr. 557 og delegeringsvedtak 29. september 2003 nr. 1196.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. I nr. 45zcc (forordning (EU) nr. 1003/2010). Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

I

I forskrift 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy gjøres følgende endringer:

§ 2–13 andre ledd skal lyde:

- (2) For bil og tilhenger til bil som tildeles kjennemerke 01.09.2015 eller senere gjelder følgende:
  - a) Bil skal ha store kjennemerker. De kan være smale eller høye.
  - b) Lisensiert rallybil som er fritatt for engangsavgift/tilleggsavgift, skal ha lite kjennemerke. Det kan være smalt eller høyt.
  - c) Tilhenger til bil skal ha stort kjennemerke. Det kan være smalt eller høyt. Tilhenger til bil med bredde ikke over 1,25 m kan ha lite kjennemerke. Det kan være smalt eller høyt.

§ 2–14 femte ledd skal lyde:

- (5) Plassering av bakre kjennemerke for bil og tilhenger til bil skal tilfredsstille kravene i forordning (EU) nr. 1003/2010.

§ 2–22 skal lyde:

Gebyr for utstedelse av dagsprøvekjennerke skal være kr 280,- pr. gyldighetsdag (kl.00.00–24.00). Gebyr for ubenyttede dager refunderes ikke.

§ 2–32 tredje ledd skal lyde:

(3) Regionvegkontoret kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra bestemmelsen i § 2–31 bokstav a og midlertidig avregistrere kjøretøyet når

- a) det ikke foreligger et nytt vedtak om eierskifte,
- b) det foreligger særlig tungtveiende grunner og
- c) forholdet ikke kan behandles etter første eller andre ledd.

Med særlig tungtveiende grunner forstås bl.a. at kjøretøyet er ført ut av landet uten at innlevert melding om eierskifte er lagt inn i motorvognregisteret og uten at kjennemerke er innlevert. Avregistreringen av kjøretøyet skal tilbakedateres til søknadstidspunktet, med mindre tidligere eier dokumenterer å ha vært i kontakt med offentlig instans på et tidligere tidspunkt.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

4. sept. Nr. 1027 2015

Delvis ikraftsettelse av lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven) § 56 første ledd. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

Lov om posttjenester trer i kraft 1. januar 2016 med unntak av § 35, § 36, § 40 og § 41 første ledd nummer 1.

4. sept. Nr. 1028 2015

Delegering av Kongens myndighet etter lov om posttjenester § 2, § 3 og § 41 til Samferdselsdepartementet

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven) § 2, § 3 og § 41. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

Delegering av Kongens myndighet etter lov om posttjenester § 2, § 3 og § 41 til Samferdselsdepartementet.

4. sept. Nr. 1029 2015

Funksjonsfordeling innen myndigheten etter postloven av 4. september 2015 nr. 91

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven) § 5. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

I

1. Samferdselsdepartementet skal være myndighet etter følgende bestemmelser i lov om posttjenester: § 6 første og fjerde ledd, § 7 annet ledd, § 9 første og annet ledd, § 13 annet ledd, § 14 første ledd, § 18 første ledd, § 19 tredje ledd, § 22 annet ledd første punktum, § 24, § 25 annet ledd, § 28 femte ledd, § 29 femte ledd, § 30 sjette ledd, § 31 tredje ledd, § 36 tredje ledd, § 39 fjerde ledd, § 49 fjerde ledd, § 50 fjerde ledd, § 53 annet ledd, og § 55 fjerde ledd.
2. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal være myndighet etter følgende bestemmelser i lov om posttjenester: § 14 annet, § 15 tredje ledd, § 16 første og annet ledd, § 20 første ledd, § 27 annet og tredje ledd, § 33 første ledd, § 35 første ledd, § 36 første ledd, § 38 første og annet ledd, § 42 første ledd annet punktum og § 43.
3. Samferdselsdepartementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal være utøvende myndighet etter følgende bestemmelser i lov om posttjenester: § 8 tredje ledd, § 10 annet ledd, § 11 tredje ledd, § 14 tredje og fjerde ledd, § 15 fjerde ledd, § 16 tredje ledd, § 17 annet ledd, § 18 tredje ledd, § 20 annet ledd, § 21 første og annet ledd, § 22 annet ledd annet punktum, § 23 tredje ledd, § 26 annet ledd, § 27 sjette ledd, § 32 fjerde ledd, § 33 fjerde ledd, § 34 annet ledd, § 35 femte ledd, § 37 femte ledd, § 40 femte ledd, § 42 første ledd første punktum og annet ledd, § 44 første og fjerde ledd, § 45 første, annet og tredje ledd, § 46 første og annet ledd, § 47 første ledd, § 48, § 49 første og tredje ledd, § 50 første og tredje ledd og § 55 første ledd.
4. Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal være utøvende myndighet etter følgende bestemmelser i lov om posttjenester: § 12 første, annet og tredje ledd.

II

Funksjonsfordelingen innen myndigheten etter lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester trer i kraft 1. januar 2016.

4. sept. Nr. 1030 2015

Forskrift om endring i forskrift 8. juni 2001 nr. 570 om tomtefeste m.m.

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste § 34 tredje ledd og § 37 tredje ledd. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

I

I forskrift 8. juni 2001 nr. 570 om tomtefeste m.m. gjøres følgende endring:

§ 4 første ledd skal lyde:

Ved krav om innløsning av tomt festa bort til fritidshus som høyrer til ein landbrukseigedom, kan bortfestaren (ein fysisk eller juridisk person) i staden tilby festaren lenging på vilkår som følger av lov om tomtefeste § 15 fjerde ledd. Dette gjeld berre dersom bortfestaren dokumenterer at

- a) eigedomen har eit totalareal på over 100 dekar medrekna festetomtene, eller har fulldyrka jord på meir enn 20 dekar, og
- b) inntekta frå festetomtene etter tenkt lovleg regulering på innløysingstida til saman utgjer meir enn eit årleg minstepeløp, som frå 1. januar 2006 er 15 000 kroner og deretter ved kvart årsskifte blir justert i samsvar med utviklinga i konsumprisindeksen frå Statistisk sentralbyrå, og
- c) inntekta frå festetomtene etter tenkt lovleg regulering på innløysingstida til saman utgjer 5 % eller meir i høve til det gjennomsnittlege årlege driftsresultatet ved drift av eigedomen som jord-, skog- eller hagebruk dei tre rekneskapsåra som fell før dagen etter at festaren seinast kan setje fram innløysingskravet. Dersom grunneigaren og/eller ektefellen eller eit husstandsmedlem har fått lønn for arbeid med slik drift av eigedomen, eller har deltatt i eit føretak som har hatt inntekt frå slik drift av eigedomen, skal bruttolønna og part av verksemdas driftsresultat som kjem frå slik drift av eigedomen, reknast med i driftsresultatet. Dersom drift av eigedomen som jord-, skog- eller hagebruk, har inngått i verksemda til eit føretak der grunneigaren og/eller ektefellen eller eit husstandsmedlem har deltatt, skal eventuelle netto leigeinntekter for eigedomen frå føretaket til grunneigaren også reknast med i driftsresultatet.

II

Forskriften trer i kraft straks.

4. sept. Nr. 1031 2015**Delegering av myndighet til Justis- og beredskapsdepartementet etter straffeprosessloven § 239**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 4. september 2015 nr. 87 om endringer i straffeprosessloven (avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner) § 239 a femte ledd og § 239 f tredje ledd. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

Delegering av Kongens myndighet etter straffeprosessloven § 239 a femte ledd og § 239 f tredje ledd til Justis- og beredskapsdepartementet.

4. sept. Nr. 1032 2015**Forskrift om justering av markagrensen**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 4. september 2015 med hjemmel i lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) § 2. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Kunngjort 8. september 2015 kl. 1500.

§ 1. Justering av markalovens geografiske virkeområde

Det geografiske virkeområdet for markaloven justeres følgende steder:

- a) i Lier kommune: Bø og Gjellebekkstubben
- b) i Lunner kommune: Nedre Sørli i Vestbygda og Monsrud
- c) i Bærum kommune: Ila landsfengsel, området til gravlund mellom Dælimosen og Østervannveien, Grorudenga, Trulsebråten, Kirkeby, Tobonn, Vensås, Aurevannsveien, Bærums verk, Engebråten og området ved Isi miljøpark
- d) i Enebakk kommune: Østmarka golfklubb, Langen, Landskaug og gnr. 91 bnr. 36
- e) i Lørenskog kommune: Feiringåsen
- f) i Nittedal kommune: Aas gård ved Hakadal og ved Nittedal kirke
- g) i Oslo kommune: Holmenkollen Leir
- h) i Rælingen kommune: Blystadlia, Løvenstad, Kirkebyveien og Øgårdshøgda
- i) i Skedsmo kommune: Lahaugmoen
- j) i Ski kommune: Siggerud tettsted, Fiskestien, Lille Karlsrud, Skogstad/Sandvoll, Bondalsåsen/Vellumstadvika, Østre Solberg, Bøleråsen, Sagdalsbekken/Karlsrubbekken, Midtsjøvann, v/Bjerke Østre til golfbanen på Smerta, Smerta golfbane, Oppsandveien til Granerud skytebane, Granerud skytebane til Tomtervegen, krysset Siggerudveien/Vevelstadveien og barnehagen på Siggerud
- k) i Hobøl kommune: Myrvoll, Burås, Kølabbonn, Unås.

Virkeområde for markaloven er nærmere avgrenset som det fremgår av Klima- og miljødepartementets digitale kart «Markagrensen» datert 4. september 2015.

§ 2. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft straks.

*Kart**Bærum kommune**Enebakk kommune**Hobøl kommune**Lier kommune**Lunner**Lørenskog kommune**Nittedal kommune*

*Oslo kommune**Rælingen kommune**Skedsmo kommune**Ski kommune***27. aug. Nr. 1037 2015****Forskrift om endring i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Det teologiske Menighetsfakultet**

Hjemmel: Fastsatt av styret ved Det teologiske Menighetsfakultet 27. august 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–9. Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 2. november 2005 nr. 1367 om opptak, studier og eksamen ved Det teologiske Menighetsfakultet gjøres følgende endring:

§ 31 skal lyde:

§ 31. Tilrettelegging ved eksamen

En student som har behov for tilrettelegging ved eksamen, må sende institusjonen skriftlig søknad om dette innen den frist som gjelder for oppmelding til eksamen i det aktuelle semesteret. Behovet må dokumenteres med attest fra lege eller annen sakkyndig instans. Attesten må inneholde en nærmere beskrivelse av behovet for tilrettelegging.

Det kan dispenseres fra søknadsfristen etter første ledd hvis behovet for tilrettelegging har oppstått etter utløpet av fristen, eller hvis det foreligger andre særlige grunner for å fravike fristen.

Søknad om tilrettelegging skal sendes institusjonen for hver ordinære eksamensperiode. Det kan gjøres unntak fra dette kravet for studenter med kroniske lidelser.

II

Endringen trer i kraft 15. september 2015.

31. aug. Nr. 1038 2015**Forskrift om endring i forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger**

Hjemmel: Fastsatt av Sjøfartsdirektoratet 31. august 2015 med hjemmel i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 6, § 32, § 33, § 37, § 38 og § 43, jf. delegeringsvedtak 16. februar 2007 nr. 171 og delegeringsvedtak 29. juni 2007 nr. 849. Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 30. mai 2012 nr. 488 om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd skal lyde:

MARPOL konsolidert utgave 2011 vedlegg VI om hindring av luftforurensning som endret ved MEPC.202(62), MEPC.203(62), MEPC.217(63) og MEPC.251(66), samt NO_x Technical Code som endret ved MEPC.177(58), MEPC.217(63) og MEPC.251(66), gjelder som forskrift.

§ 12 andre ledd skal lyde:

MARPOL vedlegg VI kapittel 4 og regel VI/5.4, jf. første ledd, gjelder tilsvarende for skip med bruttotonnasje 400 eller mer i innenriksfart, unntatt de endringer som følger av MEPC.251(66).

II

Forskriften trer i kraft 1. september 2015.

MARPOL

I forskriftens vedheng «MARPOL» gjøres følgende endring:

MARPOL vedlegg VI erstattes med følgende reviderte vedlegg:

MARPOL Vedlegg VI. Hindring av luftforurensning

For å lese MARPOL vedlegg VI se her:

4. sept. Nr. 1039 2015**Forskrift om endring i forskrift om aspiranter i kriminalomsorgen (aspirantforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Kriminalomsorgsdirektoratet 4. september 2015 med hjemmel i forskrift 22. februar 2002 nr. 183 til lov om straffegjennomføring § 2–2 og lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) § 5. Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 30. september 2011 nr. 979 om aspiranter i kriminalomsorgen (aspirantforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 8 skal lyde:

§ 8. Vurdering av søkerne og intervju

Aspirantnemnda gjennomgår søknadene med vedlegg. De søkerne som aspirantnemnda finner best kvalifisert, skal innkalles til intervju. I forbindelse med intervjuet må søkerne også gjennomgå nærmere bestemte prøver. Aspirantnemnda avgjør hvilke prøver som skal benyttes. Prøvene skal gi aspirantnemnda støtte når den skal vurdere om søkeren har de egenskapene som gjør vedkommende personlig egnet for tjeneste i kriminalomsorgen.

For å nå målsettingen om å rekruttere aspiranter med innvandrerbakgrunn, skal det innkalles et tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere med slik bakgrunn til intervju. Tilsvarende gjelder for å nå målsettingen om en balansert kjønns sammensetning, jf. hovedavtalen i staten med tilpasningsavtale for kriminalomsorgen.

Når aspirantnemnda skal avgjøre hvem som er best kvalifisert, må den vurdere hver enkelt søkers kvalifikasjoner med utgangspunkt i de kvalifikasjonskravene som er fastsatt i kunngjøringen. For øvrig vil det avgjørende være utdanning, praksis og personlig egnethet for stillingen.

Aspirantnemnda har ansvaret for gjennomføring av intervjuene. Aspirantnemnda kan la seg bistå av på forhånd utpekte og godkjente medarbeidere, til å intervju kandidater.

Kommer det under intervjuet frem nye opplysninger av betydning, skal disse nedtegnes og følge saksdokumentene.

Det skal ikke innhentes opplysninger fra en søkers nåværende eller tidligere arbeidsgiver dersom søkeren ber om at man unnlater dette.

§ 18 skal lyde:

§ 18. Rammeplan og studieplan

Kriminalomsorgsdirektoratet har ansvaret for å utarbeide en rammeplan. KRUS har ansvar for å utarbeide årlige studieplaner for hele utdanningsperioden. I studieplanen skal organiseringen, lengden og innholdet på utdanningen fremgå. Studieplanen skal godkjennes av Kriminalomsorgsdirektoratet.

§ 34 skal lyde:

§ 34. Fritak og utsettelse av pliktjenesten

KRUS avgjør alle søknader om utsettelse eller fritak av pliktjenesten.

II

Endringene trer i kraft 4. september 2015.

4. sept. Nr. 1040 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 4. september 2015 med hjemmel i forskrift 22. desember 2014 nr. 1862 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015 § 34. Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 22. desember 2014 nr. 1862 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015 gjøres følgende endring:

§ 19 fjerde ledd (endret) skal lyde:

Fartøy med hjemmelslengde under 15 meter kan likevel ha inntil 25 % bifangst av hyse fra og med 7. september. Bifangsten regnes ut fra samlet fangst i tidsrommet fra og med mandag kl. 00.00 til og med søndag kl. 23.59. Fartøy som har hysekvote igjen skal kun kvotebelastes for den delen av hysefangsten som overstiger 25 % på ukebasis. I den enkelte fangst og ved landing skal hyseandelen være under 50 %, med mindre overskytende kvantum kan belastes fartøyets egen kvote. Ved brudd på sistnevnte vilkår inndras hele hysefangsten.

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

4. sept. Nr. 1041 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter makrell i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 4. september 2015 med hjemmel i forskrift 19. desember 2014 nr. 1843 om regulering av fisket etter makrell i 2015 § 29. Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 19. desember 2014 nr. 1843 om regulering av fisket etter makrell i 2015 gjøres følgende endringer:

§ 13 første ledd (endret) skal lyde:

Fartøy med største lengde under 13 meter og fartøy med største lengde mellom 13 og 14,99 meter med hjemmelslengde mellom 10 og 12,99 meter, med adgang til å delta i fisket med not, kan fiske og lande følgende kvanta makrell:

Hjemmelslengde	Kvotefaktor	Garantert kvote (tonn)
0–9,99	1,2145	39,30
10–12,99	1,5455	50,01
13–14,99	4,7956	155,17

§ 13 annet ledd (endret) skal lyde:

For fartøy nevnt i første ledd er kvoteenheten for beregning av maksimalkvoten satt til 58,240 tonn. Kvoteenheten for beregning av garantert kvote er 32,356 tonn. Fisket på maksimalkvoten stoppes fra og med 4. september 2015 klokken 15.00. Siste frist for innmelding av fangst er 4. september 2015 klokken 18.00. Uavhengig av stoppen kan fartøy fortsette fisket innenfor den garanterte kvoten som nevnt i første ledd og kvotefleksibiliteten som nevnt i § 14.

II

Forskriften trer i kraft straks.

9. sept. Nr. 1042 2015

Forskrift om endring i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Klima- og miljødepartementet 9. september 2015 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern av forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 29 og § 31.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XX nr. 32ff (direktiv 2008/98/EF). Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 11–2 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder oppbevaring, transport og håndtering av farlig avfall som omfattes av § 11–4.

§ 11–3 skal lyde:

§ 11–3. Definisjoner

I dette kapitlet menes med

- a) *avfall*: løsrøregjenstander og stoffer som i henhold til forurensningsloven § 27 skal regnes som avfall,
- b) *farlig avfall*: avfall som omfattes av § 11–4,
- c) *farlig stoff*: stoffer eller stoffblandinger som klassifiseres som farlige. Dette er grunnstoffer og deres kjemiske forbindelser med andre grunnstoffer som innehar farlige egenskaper, og som kan medføre helse-, miljø- eller brannfare,
- d) *håndtering*: en fellesbetegnelse for mottak, gjenvinning og sluttbehandling, herunder forberedelser til og lagring i påvente av gjenvinning eller sluttbehandling. Begrepet omfatter likevel ikke lagring i påvente av levering hos virksomhet som selv har generert avfallet,
- e) *mottak*: et tilbud, stasjonært eller mobilt, hvor avfallsbesitter kan levere farlig avfall,
- f) *anlegg for behandling av farlig avfall*: anlegg som utfører fysiske, kjemiske eller biologiske prosesser som endrer det farlige avfallets egenskaper.

I § 11–4 første ledd nr. 2 og i tredje ledd skal «vedlegg 3» erstattes med «vedlegg 2».

§ 11–5 første ledd første punktum skal lyde:

Farlig avfall skal tas hånd om på en forsvarlig måte.

11–5 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Den som håndterer farlig avfall, jf. § 11–3 bokstav d, skal på forespørsel fremvise skriftlig dokumentasjon som viser at vedkommende har tilstrekkelig kompetanse til å ta hånd om avfallet. Dette gjelder også for den som ervervsmessig transporterer farlig avfall, med mindre slik transport utføres av virksomhet som selv har generert avfallet.

Forskrift 1. april 2009 nr. 384 om landtransport av farlig gods gjelder for transport av farlig avfall i den utstrekning forskriften bestemmer, jf. § 2 jf. § 12.

§ 11–6 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

Den som håndterer farlig avfall, skal ha tillatelse etter forurensningsloven § 11.

For anlegg for mottak og mellomlagring av farlig avfall gjelder i tillegg kravene i vedlegg 4 til dette kapitlet, med mindre forurensningsmyndigheten har stilt strengere krav i tillatelse. Kravene i vedlegg 4 gjelder ikke for kommunale ordninger for mottak av farlig avfall som faller inn under § 11–7 bokstav e og som reguleres av vedlegg 3 til dette kapitlet. Vedlegg 4 nr. 4 om finansiell sikkerhet gjelder likevel for kommunale mottak med begrenset ansvar som reguleres av vedlegg 3 til dette kapitlet.

§ 11–7 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) kommunale ordninger for mottak av farlig avfall, jf. plikten i § 11–10, som drives av den enkelte kommune eller ved interkommunalt samarbeid og har total lagringskapasitet på maksimalt 50 tonn. Mottaksordninger som omfattes av dette unntaket tillates å motta inntil 1500 kg farlig avfall pr. år pr. avfallsbesitter og skal drives i samsvar med de krav som fremgår i vedlegg 3 til dette kapitlet,

§ 11–8 skal lyde:

§ 11–8. Leveringsplikt

Virksomhet hvor det oppstår farlig avfall, skal levere dette til den som etter § 11–6 og § 11–7 kan håndtere avfallet, eller til virksomhet utenfor Norge i henhold til reglene om grensekryssende transport av avfall i kapittel 13. Det farlige avfallet skal leveres minst 1 gang pr. år. Plikten inntreer ikke før den totale mengden farlig avfall overstiger 1 kg.

Ved nedleggelse av virksomhet eller driftsstans utover 3 måneder inntreer leveringsplikten umiddelbart.

Leveringsplikten gjelder ikke virksomhet som med tillatelse etter forurensningsloven § 11 håndterer eget farlig avfall, jf. § 11–7 bokstav a. Unntaket fra leveringsplikten gjelder bare det tillatelsen etter forurensningsloven § 11 omfatter.

Ved rensing av lagertanker som gir farlig avfall gjelder leveringsplikten for den virksomheten som disponerer lagertanken.

Ved bruk av ekstern transportør, må det foreligge en avtale om levering mellom den som har leveringsplikt og det anlegget som etter § 11–6 og § 11–7 kan håndtere det farlige avfallet for at leveringsplikten skal være oppfylt.

Den som har leveringsplikt, skal ha skriftlig dokumentasjon om hvor det farlige avfallet er levert. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år.

§ 11–10 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

Kommunen skal sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud for mottak av farlig avfall fra husholdninger og virksomheter med mindre mengder farlig avfall i kommunen. Plikten er begrenset til mottak av inntil 1000 kg farlig avfall totalt pr. år pr. avfallsbesitter.

Ved mottak av farlig avfall fra husholdninger i henhold til plikten i første ledd, skal det ikke tas vederlag. Kommunens kostnader knyttet til håndtering av farlig avfall fra husholdninger skal dekkes gjennom det kommunale avfallsgebyret, jf. forurensningsloven § 34.

§ 11–12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

Virksomhet som leverer farlig avfall skal gi tilstrekkelige opplysninger om avfallets opprinnelse, innhold og egenskaper, slik at den videre håndteringen av avfallet kan skje på en forsvarlig måte. Når avfallet leveres til den som etter § 11–6 og § 11–7 kan håndtere avfallet, skal virksomheten som leverer avfallet fylle ut et deklarasjonsskjema som er godkjent av Miljødirektoratet. Emballasjen skal merkes tydelig med deklarasjonsskjemaets løpenummer. Merkingen må tåle fysiske og klimatiske påvirkninger. Ved bruk av ekstern transportør inntreer deklarasjonsplikten i det avfallet leveres til transportøren.

Ved direkte eksport til virksomhet utenfor Norge gjelder ikke denne bestemmelsen. I slike tilfeller gjelder reglene i kapittel 13 om grensekryssende transport av avfall.

§ 11–13 andre ledd skal lyde:

Den som først mottar deklareringspliktig farlig avfall, skal senest innen den 15. i etterfølgende måned kontrollere og sende inn deklarasjonen til Miljødirektoratet.

§ 11–14 skal lyde:

§ 11–14. Transport av farlig avfall

Det er ikke tillatt for virksomheter å transportere farlig avfall uten at utfylt deklarasjonsskjema i henhold til § 11–12, følger med. Utfylt deklarasjonsskjema skal leveres videre til den som etter § 11–6 og § 11–7 kan håndtere det farlige avfallet.

Første ledd gjelder ikke dersom den virksomheten som har generert avfallet selv foretar transporten.

Når farlig avfall transporteres til den som etter § 11–6 og § 11–7 kan håndtere avfallet, skal det videreleveres uten opphold på mer enn 24 timer.

Denne bestemmelsen gjelder ikke for transport av avfall som omfattes av reglene i forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning kapittel 20 om levering og mottak av avfall og lasterester fra skip.

Nåværende § 11–14 blir § 11–15. Nåværende § 11–15 oppheves.

§ 11–16 skal lyde:

§ 11–16. Forurensningsmyndighet

Miljødirektoratet eller den Klima- og miljødepartementet bemyndiger, gir tillatelse til anlegg for behandling av farlig avfall og fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet overholdes av disse virksomhetene og av andre virksomheter der Miljødirektoratet er forurensningsmyndighet.

Fylkesmannen eller den Klima- og miljødepartementet bemyndiger, gir tillatelse til anlegg for mottak og mellomlagring av farlig avfall, og fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet overholdes av disse virksomhetene.

Fylkesmannen eller den Klima- og miljødepartementet bemyndiger, fører tilsyn med at bestemmelsene i dette kapitlet overholdes av andre enn de som er nevnt i første og annet ledd.

Nåværende § 11–16 blir ny § 11–17.

Ny § 11–18 skal lyde:

§ 11–18. Overgangsbestemmelser

For anlegg for mottak og mellomlagring av farlig avfall med tillatelse gitt før 1. januar 2016 gjelder vedlegg 4 nr. 4 om finansiell sikkerhet, jf § 11–6 annet ledd, fra 1. januar 2018. Disse virksomhetene skal likevel sende finansiell sikkerhetsstilling i henhold til vedlegg 4 nr. 4 til Fylkesmannen for godkjenning senest innen 1. juli 2016.

For virksomheter som nevnt i første ledd gjelder de øvrige bestemmelsene i vedlegg 4, jf. § 11–6 annet ledd, fra 1. januar 2017.

Vedlegg 3 til kapittel 11 blir vedlegg 2. Nåværende vedlegg 2 til kapittel 11 blir vedlegg 3.

I nåværende vedlegg 3 Del B under nåværende «Forklaringer til vedlegg 3» skal følgende endringer gjøres:

Overskrift og første avsnitt skal lyde:

Forklaringer til vedlegg 2:

Kriteriene i dette vedlegget er basert på kriteriene som er angitt i EUs vedtak 2000/532/EF, tidligere forskrift 16. juli 2002 nr. 1139 om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier (klass/merk-forskriften) og forordning (EF) nr. 1272/2008 (CLP) vedlegg VI (som angir en liste over farlige stoffer – erstatter Stofflisten), jf. forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) § 1.

I femte avsnitt skal «innholde» erstattes med inneholde.

Siste avsnitt skal lyde:

De utvalgte stoffene i del B er kjemikalier som står oppført på miljømyndighetenes liste over prioriterte stoffer. Dette er stoffer som utgjør særlige helse- og miljøproblemer i Norge. Med unntak av de bromerte forbindelsene har de også spesifikke grenseverdier i forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP), vedlegg VI, som er vesentlig lavere enn de generelle grenseverdiene oppført i del A.

I nåværende vedlegg 2 som blir vedlegg 3, skal punkt 7.4 første ledd første punktum lyde:

Det kan lagres inntil 50 tonn farlig avfall.

Nytt vedlegg 4 til kapittel 11 skal lyde:

Vedlegg 4. Minimumskrav til anlegg for mottak og mellomlagring av farlig avfall

1. Lagring av farlig avfall

Følgende krav gjelder ved lagring av farlig avfall:

- a) Farlig avfall skal lagres på en slik måte at faren for forurensning begrenses i størst mulig grad.
- b) Lagret farlig avfall skal ha tilstrekkelig tilsyn.
- c) Enhver lagring av farlig avfall skal være basert på en vurdering av miljørisiko forbundet med lagringen, jf. forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter.
- d) Lagring av farlig avfall skal skje under tak og på fast dekke med oppsamling av eventuell avrenning. Annen lagringsmåte kan benyttes dersom virksomheten kan dokumentere at den valgte lagringsmåten gir minst like lav risiko og like god miljøbeskyttelse.
- e) Ulike typer farlig avfall som ved sammenblanding eller kontakt kan gi fare for brann/eksplosjon og/eller dannelse av farlige stoffer, skal lagres med god avstand.
- f) Tanklagring skal skje i tråd med kravene i forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 18. Herunder skal tanker som inneholder stoffer som er væske ved normalt trykk og temperatur ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum og som tåler de aktuelle kjemikalier, i tillegg skal oppsamlingsarrangementet som omfatter flere tanker, ha kapasitet som minst tilsvarer den største tankens volum pluss 10 %, jf. forurensningsforskriften § 18–6 bokstav c annet ledd.
- g) Lageret skal være sikret slik at uvedkommende ikke får adgang. Virksomheten skal være inngjerdet og avstengt utenom åpningstid.

2. Lagringstid

Mottatt avfall skal ikke lagres lenger enn 12 måneder.

3. Oljeutskiller

Ved utslipp av overflatevann skal dette ledes gjennom oljeutskiller eller annen tilsvarende rensinnretning før det slippes ut til vannresipient eller avløpsnett i tråd med tillatelse.

Utslipp til vann fra avfallshåndteringen er ikke tillatt.

4. *Finansiell sikkerhet*

Anlegg for mottak og mellomagring av farlig avfall skal ha en finansiell sikkerhet til dekning av kostnader med å ta hånd om alt farlig avfall ved virksomhetens anlegg ved nedleggelse, stans eller ved betalingsproblemer.

Sikkerhetsstillelsen skal dekke de kostnader som maksimalt kan tenkes å oppstå når det farlige avfallet skal tas hånd om på en forsvarlig måte, inkludert utgifter til f.eks. transport. Beregningen av sikkerhetsstillelsens størrelse skal basere seg på hvilke typer farlig avfall anlegget kan motta, og hvor stor mengde farlig avfall som maksimalt kan lagres i henhold til anleggets tillatelse.

Sikkerhetsstillelsen skal skje i form av pant i sperret bankkonto til fordel for forurensningsmyndigheten med et innbetalt beløp tilsvarende det beløp som skal sikres, eller ved en ubetinget påkravgaranti fra bank utstedt til forurensningsmyndigheten på tilsvarende beløp. Dersom det kan godtgjøres at det vil gi tilsvarende sikkerhet, kan forurensningsmyndigheten etter en konkret vurdering godkjenne annen form for sikkerhetsstillelse.

Så snart som mulig etter at anlegget har fått tillatelse og denne er oversendt til anlegget, skal sikkerhetsstillelsen sendes forurensningsmyndigheten for godkjenning. Anlegg med tillatelse gitt før 1. januar 2016 skal sende sikkerhetsstillelsen til forurensningsmyndigheten for godkjenning innen den frist som er satt i § 11–18.

Uten en godkjent sikkerhetsstillelse kan det ikke mottas farlig avfall ved anlegget, med mindre særlige forhold foreligger, og Fylkesmannen innvilger midlertidig utsettelse av kravet.

Virksomheten skal hvert femte år, eller oftere, dersom forurensningsmyndigheten krever det, vurdere om sikkerhetsstillelsen er tilstrekkelig til å dekke kostnadene med å ta hånd om alt farlig avfall ved virksomhetens anlegg ved nedleggelse, stans eller ved betalingsproblemer. Når vurderingen er foretatt, skal den rapporteres til forurensningsmyndigheten i forbindelse med virksomhetens egenrapportering.

Denne bestemmelsen gjelder ikke for anlegg hvor det driftsansvarlige selskapet er et kommunalt eller et interkommunalt selskap.

5. *Regnskapsføring av avfallslager*

Fremtidige kostnader til behandling av lagret farlig avfall skal tas med i bedriftens årlige regnskap i tråd med lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven).

6. *Journalføring*

Virksomheten skal føre journal over opplysninger om mottak, lagring og viderelevering av alt farlig avfall som virksomheten mottar. Journalen skal oppbevares i minst tre år.

7. *Rapportering*

Virksomheten skal årlig utarbeide en rapport som gjør rede for mengder og typer farlig avfall som i løpet av året er mottatt, sendt videre og hvor mye farlig avfall som er lagret på bedriftens område ved årets slutt. Denne oversikten skal sendes til forurensningsmyndigheten innen 1. mars påfølgende år.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2016.

9. sept. Nr. 1043 2015

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter makrell i 2015

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 9. september 2015 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villtlevende marine ressurser (havressurslova) § 11, § 12, § 16 og § 27 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 11. september 2015 kl. 14.20.

I

I forskrift 19. desember 2014 nr. 1843 om regulering av fisket etter makrell i 2015 gjøres følgende endringer:

§ 17 tredje ledd (endret) skal lyde:

Fartøy med adgang til å delta i fisket etter makrell med garn og snøre kan også fiske garn- og snørekvoten med not.

§ 17 fjerde og femte ledd oppheves. Gjeldende § 17 sjette ledd blir nytt fjerde ledd.

II

Endringene trer i kraft straks.

Rettelser

Det som er rettet er satt i kursiv.

Nr. 7/2014 s. 1081 (i forskrift 13. juni 2014 nr. 724 om livsoppholdssatser ved utleggstrekk og gjeldsordning)

§ 6 første punktum skal lyde:

Satsene i § 3 til § 5 justeres årlig i samsvar med til utviklingen i *konsumprisindeksen* fra Statistisk sentralbyrå.

Nr. 17/2014 s. 2917 (i forskrift 17. desember 2014 nr. 1803 om forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån og tap av rettigheter 2015)

§ 12–7 overskriften skal lyde:

§ 12–7. Tabell for inntektsgrenser ved rentefritak for 2015

Nr. 5/2015 s. 813 (i forskrift 2. juni 2015 nr. 588 om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver)

§ 14 første ledd skal lyde:

Utgangsstoffer for eksplosiver listet opp i § 2 første ledd første kolonne *eller* med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende og forsvarlig innelåst i egnet bygning, rom, skap eller annen innretning, eller innenfor et adgangskontrollert og inngjerdet område.

Nr. 6/2015 s. 964 (i forskrift 12. juni 2015 nr. 645 om endring i forskrift 10. april 2014 nr. 548 om biocider (biocidforskriften))

Vedlegg 2 kolonne 1 første rad under tabellhodet skal lyde:

Dinotefuran

Nr. 8/2015 s. 1351 og 1352 (i forskrift 25. juni 2015 nr. 805 om endring i forskrift 15. desember 2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften))

§ 4 nytt siste punktum i første ledd skal lyde:

Stoff nr. 34 til og med stoff nr. 45 i vedlegg VIII del A inngår i vurdering av kjemisk tilstand fra og med 22. desember 2018.

§ 5 nytt siste punktum i første ledd skal lyde:

Stoff nr. 34 til og med stoff nr. 45 i vedlegg VIII del A inngår i vurdering av kjemisk tilstand fra og med 22. desember 2018.

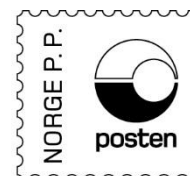
§ 8 nytt siste ledd annet punktum skal lyde:

Stoff nr. 34 til og med stoff nr. 45 i vedlegg VIII del A inngår i vurdering av kjemisk tilstand fra og med 22. desember 2018, og god kjemisk tilstand for disse stoffene skal oppnås innen 22. desember 2027.

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2015-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
2011	8	1201	Forskrift nr. 849	5
2011	14	1923	Forskrift nr. 1356	5
2013	3	406	Forskrift nr. 139	5
2013	11	1821	Forskrift nr. 844	1
2014	1	30	Forskrift nr. 1739	2
2014	7	1081	Forskrift nr. 724	10
2014	17	2854	Forskrift nr. 1787	2
2014	17	2917	Forskrift nr. 1803	10
2014	18	3031	Forskrift nr. 1846	5
2015	2	260	Forskrift nr. 184	3
2015	2	291	Forskrift nr. 291	5
2015	5	813	Forskrift nr. 588	10
2015	5	814	Forskrift nr. 588	9
2015	6	964	Forskrift nr. 645	10
2015	7	1197	Forskrift nr. 752	8
2015	8	1351 og 1352	Forskrift nr. 805	10
2015	8	1381	Forskrift nr. 821	9

Returadresse:
Lovdata
Postboks 2016 Vika
N-0125 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter
Avd. II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og beredskapsdepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjørings skjema til Lovdata via nettsiden www.lovdata.no/lovtidend/kunngjoring.

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.
Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Europa	Verden
Abonnement for 2015 koster	Avd. I	kr 1622	kr 2423	kr 3350
	Avd. I og II	kr 2020	kr 3500	kr 4952

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no – også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig. På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Tlf. 23 11 83 00
Faks 23 11 83 01
E-post: ltavd1@lovdata.no